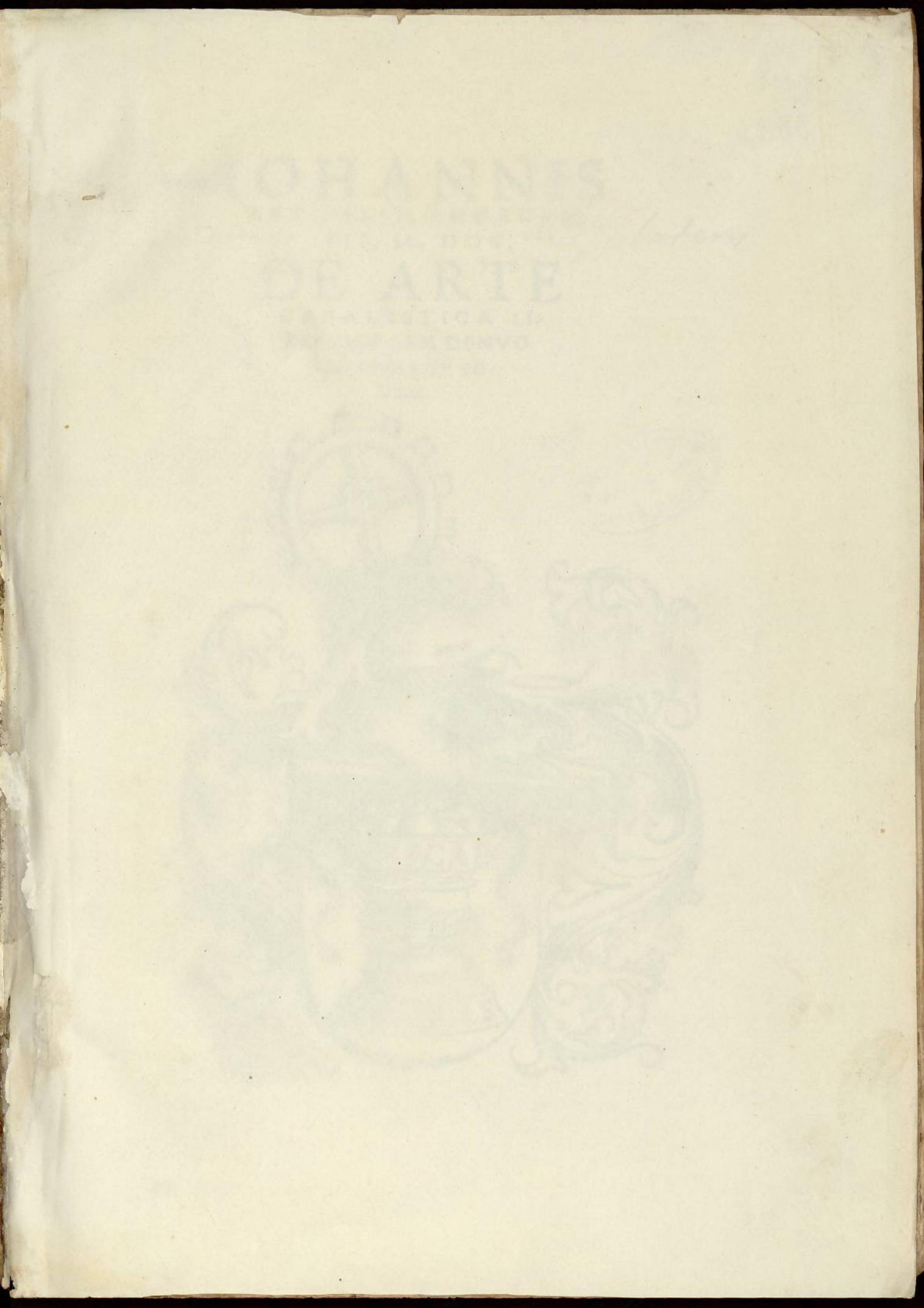
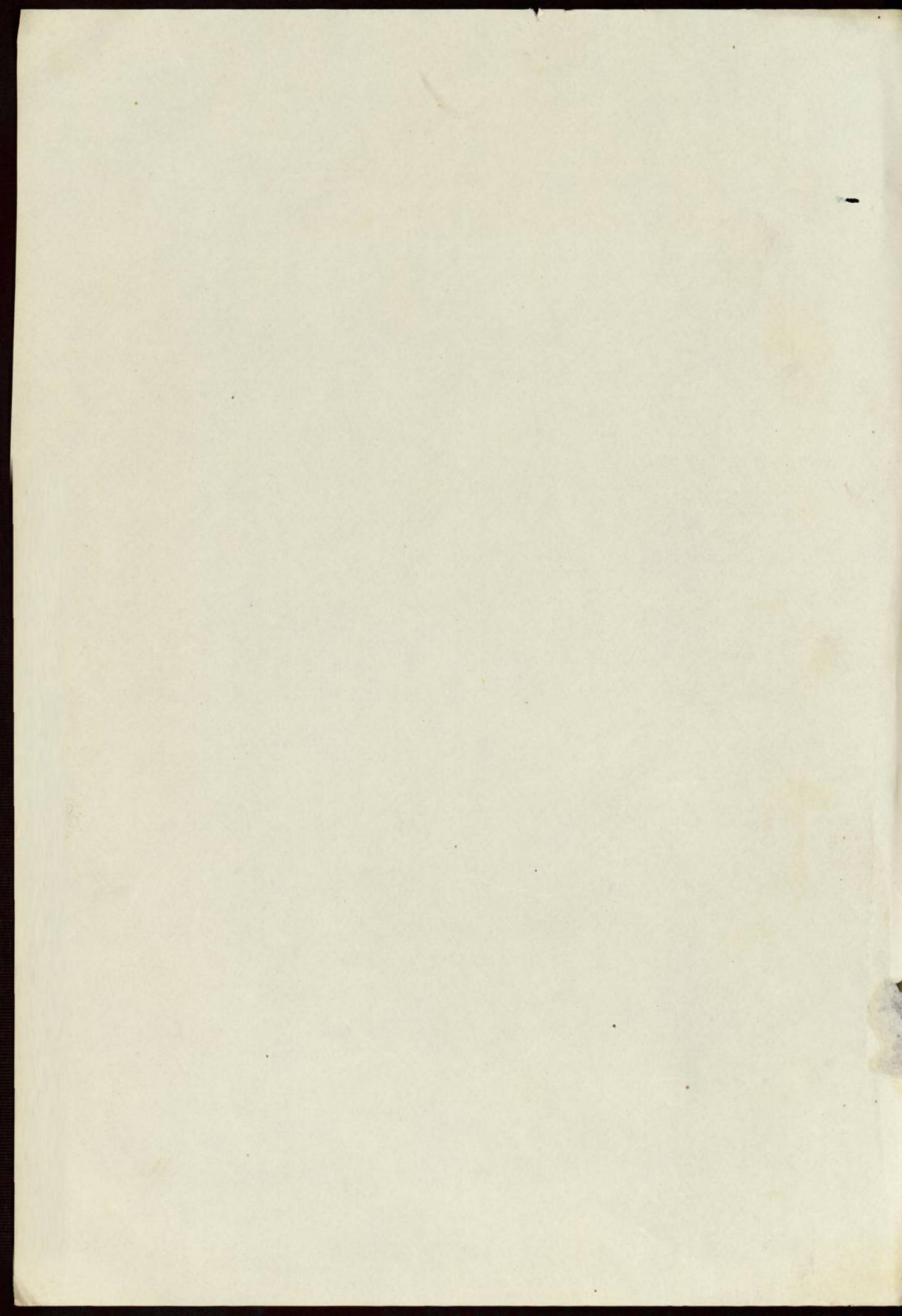

11

Res p

4,866

JOHANNIS

REUCHLIN PHORCEN.

Dono domini SIS, LL. DOC. de fabatery

DE ARTE

CABALISTICA LI-

BRI TRES, IAM DENVO

ADCVRATE RE-
VISI.

MINIANO

PAUCITATI PRACTICAE

SIS MODO

DE ARTE

CABALISTICA IN

PARTES IAN DENO

ADGARATE RIBA

1614

INDEX

Huius Operis.

- A** nimæ ascensus in Deum per tres regiones, & tot status abstractionis. iv. M
Adam lumine naturali motus dixit, Hoc nunc os ex ossibus meis ix. M
Adam alter de terra terrenus, & alter de cœlo cœlestis x. R
Angelorum reuelatione per lignum salutis restauratio, & saluatoris conditio x. S
De Adā quō intelligendū sit, q̄ dicitur etiam dæmones genuisse xi. X
Abraham & Sara ante mutationem nominum fuerunt steriles xii. A
Angeli, q̄ uarie nobis appareant lxv. Q
Artis Cabalistice in suas partes diuisio, & distinctio & explanatio lxxi. Z
Ad artē Cabalisticam introitus post illa quæ dicuntur atechna lxxii. C
Byzantium Constantinopolis noua Roma, ciuitas una ii. A
Biblia, hoc est, Essirim Varba, & Thora, id est, lex Dei, Et uirtus
sacræ scripturæ xxii. H
Concupiscentia & libidine corrumpunt desyderia speculationum v. Q
Causæ rerum quatuor vi. Z
Cabalæ nomen, quomodo interpretandum vii. E
Cabalæ diffinitio. Qui Cabalici, Cabalæi, & Cabalistæ. viii. G
In Cabalæ nomine imperiti errauerunt viii. K
Cabala in tertia regione cognitionum fundatur, unde nec sensu
nec syllogismo acquiritur. viii. L
Cabala prima, fuit post ruinā uniuersalis salutis diuina reuelatio ix. M
Cabala prima hoc fuit, Iam ne mittat manū, & sumat de ligno uitę ix. Q
Capita patrum qui fuerint xiiii. N
Cabala, quomodo de uno ad alium peruererit, & ibi nomina
Cabalistarum xiiii. O
Cabalista quandoq; inter Thalmudistas numerant & econuerso xv. P
Cabalæ nomen & Cabalistarū quis prior ad Latinos transtulit xv. Q
Cabalistica sunt ut poma aurea in lecticis argenteis xvi. V
Cabala differt ab arte Cabalistica xvi. X
Cabala præcedit artem Cabalisticam xvi. Y
Cabalista & Thalmudista cōueniunt in hoc q; duo sunt mundi xvii. B
Cabalistarum & Thalmudistarum duæ sunt facultates, ex uno
fonte manantes xvii. C
Cabalista tendit superius, Thalmudista manet inferius xvii. D

I N D E X

- Cabalistica facultas & Thalmudica communicant uicissim
doctrinas & studia xvii. E
- Cabalistæ incumbunt contemplationi, uiri speculationum ex
Magistris legis xvii. F
- Cabalistæ sunt altiore loco & digniore gradu q̄ Thalmudistæ xvii. C
- Cabalistarū & Thalmudistarū expositio unius scripture diuersa xvii. H
- Cabala nos humi degere non sinit, & de raptu Cabalistarum xx. L
- Contradictoria coincidere, idemq; ens & non ens xxiii. Q
- Cabalista per Cabalam tenebras erumpit, & uerum luminare
apprehendit xxiii. R
- Cabalista contrahit amicitiam cū angelis, & res mirandas facit xxiii. S
- Cabala quid esse intelligatur lvii. E
- Contemplatio summarum & diuinarū rerum, a quo & quousq; lvii. H
- Ante creationem nihil erat, nisi Deus & Tetragrammaton,
& sapientia eius ix. K
- Contemplatio recta dependet a xxiii. libris sacræ scripturæ lxxi. X
- Cabalisticæ artis tertia pars lxxi. R
- Combinatio solum transmutata in libro Ietzira intenditur lxxxiii. A
- De coelorum diuersitate multiplici lxxxv. H
- Corpora singula proprios habent rectores angelicos lxxxv. I
- Cabalista ille stultus est, qui miracula figuris solis, aut uocibus
attribuit. lxxxvii. M
- Deificatio quid sit? iii. H
- Diuinitatis desiderium homini est naturaliter insitum, &
quomodo expletur iii. L
- Diuina non sciuntur demonstratione xxvi. E
- Defensio Pythagoræ cōtra calumniatores. Et quō intelligatur xxxv. N
- De Diis & hominibus. xlvi. Y
- Deus est principiū unitatis, & supra unitatē, et supra omne ens lxxiii. D
- De Deo nosse id quod ipse nobis reuelauit, satis esse debet lxxiii. E
- Deus Tetragrammatus mortuus lxxxii. T
- Deus nominatur etiam pluraliter, propter plures relationes lxxxv. E
- De dæmoniis nocentibus lxxxvi. K
- De dæmonum noxiorum remediis lxxxvi. L
- Eloquentia non continetur breuitate sermonis viii. H
- Epilogus primi libri, & quod diuinæ res humana ratione non
discernuntur xxvi. D
- Epilogus dictorum primi libri, & de uero Saluatore xxxiii. E
- De Ethica, œconomica, & Politica Pythagoræ i. B
- Epilogus

I N D E X

Epilogus breuis dictorum, & insinuatio dicendorum	lxix. T
Felicitas summa & Beatitudo, quid? & quomodo	lvii. G
Fratres Atrati qui dicuntur, & quibus coloribus uestiuntur	xv. R
Francofordienſe emporium Germanorum	ii. C
Gradus decem, per quos ad rerum cognitionem ascendimus	v. O
Hebraei magis querunt ueritatem loquendi, q̄ dicendi ornatū	viii. I
Hebraei perlectionem patiuntur propter falsam interpretationē	ix. O
De humanæ salutis, & perditionis uario statu	xxxvi. M
Iudæi pulsi ex Hispania, & quo tempore, & quo diuerterint	iii. E
Inferiora omnia tendunt ad perfectionem superiorem	iii. G
Iehoachin idem est, qui & Iechoniah literis transmutatis	xliii. M
De inferorum duplii tartaro	xix. N
Inferiora qualiter communicant cū superioribus, & econuerso	xxiii. O
De lobeleo superiori	lvi. D
Iudæorum orationes, quare non exaudiuntur	lxxxviii. O
Libri ualde multi, qui & qua causa perierunt	xv. S
Quibus libris Cabalæ author in conscribendis uoluminibus his sit usus	xvi. T
Lapsus primi reconciliatio fit per nouam desponsationem populi cum Deo	xxi. D
Legi parendum est	xxiiii. T
Lex primo in igne uisa, tum in tabulis scripta, demū ore exposita	lxxi. Y
Literarum distinctio, & uirtus multiplex	lxxvii. H
De literarum grammatica expositione	lxxvii. I
De literarum arithmeticā expositione	lxxvii. K
De literis disciplinaribus ad uerba Magistrorum referendis. Et li teris physicis creationem rerum significantibus	lxxviii. M
De literarum accidentalī relatione, ac Notariacon specie bus tribus	lxxx. O
De literarum alphabeticaria commutatione ac combinatione. Et quod oportet Cabalistam fortiter credere	lxxx. P
Marranus quis dicatur, & unde	ii. B
In Mercaua tres partes, Abraham superior, Ishac inferior, Jacob medius	v. N
Mens hominis quid & qualiter	v. P
In Mathematicis circa multa ueteres errasse	vi. V
Mercaua quid sit?	vi. C
In Moria Abrahæ demonstrata primū altare construxit Adam. Super quo & ipse obtulit, & Cain & Abel, & Nohe & eius filii.	xii. B

I N D E X

De Messiha quid contingat in postremis dierum.	xiii.D
Messihæ uocabulum est Silo.	xiii.E
Mitte me, id est, שְׁלֹחַ Est nomen Messihæ.	xiii.H
Messiha est lux Dei.	xiii.I
Messiha est princeps pacis.	xiii.L
De mundis duobus a deo creatis.	xviii.I
Messiha reduceth hominem in paradisum non terrestrem sed coelestem.	xix.O
Messiha satissactio pro reatu generis humani.	xix.Q
Messiha honores & magistratus huius seculi contemnet, & solam uirtutem habebit in precio.	xx.R
Messiha uita & mors, ac eius operatio & effectus.	xx.S
Messiha est uirtus ac potestas Dei.	xx.V
Messiha utetur rebus septem ad beneficiendum bonis, & destruendum malignos.	xx.X
De Messihæ noua doctrina, & quæ sit lex Messihæ.	xx.Y
Messiha est exemplum uitæ omnium liberandorum tendentis ad salutem æternam. Et omnia per Messiham perficiuntur	xxi.Z
De Messihæ multis nominibus.	xxi.B
Quod Messihæ sit proprium nomen.	xxi.C
Messiham uocari nomine composito ex literis solum miseri cordiam significantibus.	xxi.E
Ut Messiham assequamur omni nostro conatu.	xxii.G
Per Messiham transimus in Deum.	xxii.I
Mundi generalissimi sunt tres.	xxii.M
Messihæ anima est omnium uiarum ideata idea.	xxiii.N
De mundo corporeo & sensibili, & eius principiis.	xlvii.X
De Mathematica Pythagoræ.	I.A
Messiha est lux Dei mediante qua Deus cognoscitur.	lxii.L
Natura quid sit.	v.S
De natura & rerum naturalium scientiis ac artibus.	v.R
Naturalia scire difficile, & quare.	vi.T
Naturalium rerum principia.	vi.X
Nomina patribus sunt ab euentis indita.	xii.Z
Denumero denario & Tetraecty.	xlii.T
Numerus septimus, sterilis, Minerua dicitur.	Ivi.B
Numerationes Cabalisticæ decem quæ dicuntur Sephiroth.	Ixix.V
Denomine Tetragrammato, & aliis nominibus secundum primam partem Cabalæ.	Ixxiii.F
De nomine	

I N D E X

Denomine xlii.literarum.	Ixxxii.S
Nomen xlii literarū nulli nisi digno exponitur, & quomodo.	Ixxxii.V
Nominis xlii.literarum compositio & expositio.	Ixxxiii.X
Nomina barbara sunt honoranda in sacris	Ixxxiii.Y
Nomina principalia quomodo Deum representant. Et xlii. literarum significat creatorem.	Ixxxiv.B
Denomine diuino xii .literarum.	Ixxxvii.C
Nomina sacra ex Tetragrammato uirtutem ducunt.	Ixxxvii.D
Quod nomē sacrum iah cōmunicat tribus diuinis nominibus.	Ixxxv.F
Nomina secundaria minori ordine reputantur.	Ixxxv.G
Opus de Bresith est aurum bonum, sed opus de Mercaua est aurum optimum.	vi.Z
Opus de Bresith est sapientia naturalis , & opus de Mercaua est diuina.	vii.A
Pythagoreus quomodo quis facile fiat.	iii.D
Prædicamēta decem, & predicabilia quæ dicuntur quinqꝫ uoces.	vi.Y
Prophetarum uniuersitas secuta est Cabalam Iacob, & patri- archarum antese.	xiii.F
Prophetē ualde letati sunt in schola Spiritus sancti sup Messiha.	xiii.G
Paradisus duplex.	xviii.M
Personarum in diuinis emanatio.	xxiii.P
Pythagoras philosophiæ pater, fuit Cabalista.	xxv.A
Pythagoreorum & Cabalistarum similis doctrina.	xxv.B
Philosophia ex barbaris orta est.	xxv.C
Pythagoricus discipulus interrogaturus sileat, interrogatus respondeat, Ipse dixit.	xxx.G
Pythagorica ex hebræorum Cabala, & de tribus mundis, eorumqꝫ spiritibus.	xxx.H
De principiis rerum secundum Pythagoram.	xxx.I
Contra Pythagoræ detractores.	xli.P
De Pythagoræ uictu & esu.	xli.Q
Philosophia Pythagoræ est mystica & symbolica.	xlii.R
De Pyramide qua creatum est uniuersum. Et de proprietatibus medii mundi.	xliii.R
De physica Pythagoræ.	xlviii.Z
De philosophia tota Pythagoræ, & symbolis eius.	li.C
Pythagoreus est qui omnia formalia intellectualiter intelligit.	liii.D
Protestatio dictorum & dicendorum.	lvii.F
Pronunciatio nominum lxxii, angelorum, & eorum in nouem choros distributio .	lxvi.R

I N D E X

- Quinquaginta portæ intelligentie, & secretum magni Iobelei, & millesimæ generationis, & regni omnium seculorum lix. I
 Redemptionem Messihæ intelligunt Thalmudistæ corporaliter, & Cabalistæ spiritualiter, ita de eorum captiuitate. xix. P
 In reuelationem restorationis omnis Cabala refertur xi. T
 De resurrectione mortuorum & regeneratione xl. O
 Rex in Syria intelligitur esse Messiha. lxxxiii. Z
 Symbolica theologia nihil animorum saluti commodius iii. F
 De syllogismis & demonstrationibus vi. A
 Scientia superior credit decretis scientiæ inferioris vii. F
 Sin litera Cabalistice significat in miserationibus xi. Y
 Sin litera per Notariacon significat unctionem xiii. C
 Salomonem Cabalistæ alium intelligunt q̄ filium Bathsaba, aliud quoq; templum xiv. K
 Salus nostra consistit in cognitione Messihæ xx. T
 Salus homini, de sola Dei misericordia contingit xxi. F
 Sacra scriptura nos Deo coniungit xxii. K
 Syllogismi quamuis in ceteris artibus ualere putentur, tamen frustra in theologicis afferuntur, quia non urgent xxix. F
 De salute ac Saluatore xxxiii. K
 De symbolo primo principiorum uniuersi xl. S
 Sabbathizare, quid sit secundum Pythagoricos lvi. A
 De Sabbatho & eius obseruatione lvi. C
 Semitæ sapientiæ triginta duæ admirabiles & occultæ lxi. M
 Septuaginta duo sancta nomina Semhamaphores, & lxx. præsides terrarum angeli, & quomodo loquâtur, audiant & inuocentur lxxii. N
 Septuaginta duo uersus contemplandi Hebraice & Latinæ expositi. lxvii. S
 Sacram scripturam quomodo exponimus Cabalistice. Et quod multum nos decipiāt falsa interpretatio lxxii. A
 De sigillis, characteribus, & uocibus lxxxviii. N
 Tiphæreth quid sit, & homo quare sic est constitutus iiii. I
 Theologica quæ sunt, & q̄ profunda difficultiac; ac quibus de causis. vi. B
 Theologi ueri nō sunt uitiis & criminibus publicis inquinati vii. D
 Transgressio prima diuinæ legis polluit posteritatem ix. P

R E L I Q V A L E G E N D O I N V E N I E S.

SANCTISSIMO LE=

ONI DECIMO, PONTIFICI MAXIMO,

Iohannes Reuchlin, se supplex
commendat.

TALICA PHILOSOPHIA, BEATISSIME LEO
Decime, religionis Christianæ Pontifex Ma-
xime a Pythagora eius nominis parente pri-
mo, ad summos homines excellentibus inge-
niis præditos olim delata, per quampluri-
mis annis ingenti latratu Sophistarum occi-
derat, tam diu tenebris & densa nocte sepul-
ta, quousq; Deum fauore Sol omnis gene-
ris optimorum studiorum clarissimus Lau-
rentius Medices pater tuus, Magni Cosmi propago Florentinæ ciuita-
tis princeps exoriretur. Quem & si nouimus animo & scientia gubernandi Rempub. & domi bellicq; omnia consilio ac prudentia gerendi,
tam fuisse compotem, ut nemo ætate sua in ciuili exercitatione uidere-
tur magis laudus, tamen ad hoc nobis eum fateri oportet commo-
dius, natum esse perindeatq; coelitus demissum, ut post eloquentiæ di-
sciplinas & benedicēdi artes a Petrarchis, Philelphis, Aretinisq; rheto-
ribus ante iuuentuti Florentinæ traditas, quo esse absq; controuersia
possent ciues cunctis nationibus exteris nitidiore scribendi calamo, &
puritate linguae ornatores, ipse tandem patriæ inferret quoq; illam ex
pultricem uitorum sapientiam, & arcanorum inuestigandi rationem
quæ in libris & monumentis priscorū ad sua usq; tempora latuissent.
Ad id prouincie diligenter acciuit undequaq; doctissimos, & ueterum
autorum peritissimos uiros, quibus cum rerum scientia etiā satis esset
eloquentiæ Demetrium Chalcondylen, Marsilium Ficinum, Georgi-
um Vespucium, Christophorum Landinum, Valorem, Angelum
Politianum, Iohannem Picum Mirandul Comitem, cæterosq; orbis
eruditissimos, quibus antiquorum solertia & arcana uetus as maligni-
tate casuum oblitterata in lucem rediret. Hoc egere summi uiri certatim
Nam docuit hic, commentabatur alter, legerat iste, interpretatus est il-
le, ac linguas uertit in linguas. Marsilius Græciā duxit in Latium. Ro-
manos in Græciam Politianus reduxit. Instabant omnes operi, nemo
non summas Medicibus laudes afferens. Hos in heroas Beatissime
LEO tuus natalis uirgula, ut aiunt, diuina feliciter cecidit, Diis gratia,
certe ut non restaret ullum elegantioris doctrinæ genus, in quo tu non

A

DE ARTE CABALISTICA

euaseris peritior, adeo quidem puer amplexus politissimi suavitatem
Politiani. Quid multis: Florentia illo æuo nihil erat floridius. In qua
renascerentur optimarum artium, quæ ante cecidere omnia, nihil re-
mansit intactum de linguis & literis, quo nō exercearentur nobilissimi
Florentini. Ea fama ego tum quidem uehemēter mouebar, tactus eius
loci cupiditate, ac non solum magnificentissimi & insueti nobis Hercy-
niis ædificii auitæ domus tuæ, quam magni Cosmi nominarunt, uerū
etiam parentis tui desyderio uisendi, unde nostro seculo tanta commo-
da prodiissent. Igitur in Italiam profectus cum illustri Eberhardo Pro-
bo Sueorum nostra ætate primo Duce, cui a Secretis siebam, intraui
Florentiam circiter xii. Kalend. Apriles, Anno Christi M. cccc. lxxxii.
Cunqz insignem Medicæ gentis nobilitatem ei duci commendassem,
ut pro rei ueritate profecto debui, optabat cum eo sibi uiro colloquiū
habere. Quod ubi animaduertisset, nescio quo reuelante Laurentius,
apprehendit peregrini dexteram per quam humaniter, omnesqz nos
domum suam duxit, singula uisu digna ostendens. Primo, faberrima
equorum stabula, deinde armamentarium omni adparatu bellico re-
fertum, post item singulos thalamos pretiosissimis auleis ornatos pul-
chrosqz tapetas, & in excelsò culminis tecto arboribus consitū nemus,
hesperidum hortos, acaurea mala, cuius Bibliothecam cum in cœlos
usqz uerbis extollerē, perhumaniter, ut solebat uir suauissimus, respon-
dit maiorem sibi thesaurum in liberis esse quam in libris. Quælo te Pa-
pa Sanctissime, si nas meloquā tecum aliquanto liberius infimatem de
media plebe hominē, Quantā putas me tum captū admiratione cum
quodā insigni gaudio, quādo uniuersis adplaudentibus audiuissem
ad summa te rerū fastigia concendisse optimū optimi sapientissimiqz
Principis diui Laurentii Medicis filium, recordabar subito tanquam
hierophantes aliquis paternum illud uaticinium uere prophetiæ par.
Quid hac ex Laurentio laurea fruticari queat, non modo laurentibus
populis, sed etiā toti orbi preciosius: quis maior excogitari thesaurus
possit, quam sit illud tuum ineffabile regnum, unde nobis omnes diui-
tiæ tanquam ex Pactoli abysso fluunt, omnes gratiæ, omnes optimarū
literarum ornatus, & omne quod est in humanis bonum. Semina iecit
pater uniuersæ ueteris philosophiæ, quæ nunc te filio in culmos sur-
gūt, ut te regnate, nobis spicas illius metere liceat in omnibus linguis,
Græca, Latina, Hebræa, Arabica, Chaldaica & Chaldiaca, quibus hoc
tempore libri tuæ Maiestati offeruntur, & uberioris omnia perficiuntur
sub tua ditione, quæ sunt a parente tuo prudentissime inchoata. Quare
cogitans sola studiosis Pythagorica defuisse, quæ tamen sparsum in aca-
demia

demia Laurentiana delitescūt, credidi haud ingratum tibi futurum, si
& ea foro afferrem, quæ Pythagoras, nobilesq; Pythagorei sensisse di-
cuntur, ut tuo fœlici numine legerentur Latinis hactenus ignota. Ita lig-
Marsilius Platonem edidit, Galliis Aristotelem Ia. Faber Stapulensis
restaurauit. Implebo numerum & Capnion ego Germanis per me re-
nascentem Pythagoram tuo nomini dicatum exhibebo. Id tamē absq; Pythagore traditio
Hebræorum Cabala fieri nō potuit, eo quod Pythagoræ philosophia
de Cabalæorum præceptis initia duxit, quæ patrum memoria discedēs
e magna Græcia rursus in Cabalistarum uolumina incubuit. Eruenda
igitur inde fuerant fere omnia. Quare de arte Cabalistica, quæ symbo-
lica philosophia est scripsi, ut Pythagoreorum dogmata studiosis fieret
notiora. In quibus omnibus nihil affirmo, tantum ut opinantur in-
fideles recito, qui Simonem Iudæum Cabalæ peritum audituri Fran-
cofordiæ in unam Cauponam e diuerso itinere conueniunt Philolaus
iunior Pythagoreus, & Marranus Mahometista. Iam uero reiectis in
diuersorio sarcinulis peregrini famem pellere cupientes, horrent cōui-
uarum tumultuantem gregem, at illis post symposia tabernam deserent
tibus, ita cœpit

Ars Cabalistica &
Symbolica philosophia

MARRANVS. Temperauit multis mihi uerbis in tanto murmure
coepulonum indigenarum, qui nimium poti a prandio nunc
abeunt, ueritus ne male audissem, si quoquis sermoné aduena ego fremi-
tus intercalasse eorum, quos exitiosa temulentia onustos nouerim.
Post uero quam hinc illis profectis, soli nos in isto pridem diuersorio
conuenimus, ambo, ut est uidere, peregrini, & haud parum ab itinere
fessi, iubeads oro caponi, si tua mecum stat sententia, ut secundæ men-
ſæ ferantur, & bellaria minime Sybaritica, quando liberiore gestu con-
uiuere licet & colloqui. At ecce structores accedunt, nescio quæ pro-
mentes tragemata cum nucibus & caseo utinam bithynio & cratero in-
certum zythico an uinario, quanquam nobis omnium nihil monenti-
bus. Tum **PHILOLAVS**, haud mediocri dexteritate ait, cauponiam
agit hic institor, ut qui nummis ubiq; locet pedicas, etiam hospitibus
addat aurita ministeria, quo plus uini obligurire gestientibus uendat,
mox enim atq; de bellariis sermo excidit, fercula præsto sunt. Nunc sa-
ne inter honesta pocula opto nobis laxiora sodalitia fore. Nam utriq;
me consule uultus, mi conuua, capiendus est nouus, & lassatis mem-
bris curanda requies. Potissimum uero mihi post longam nimis & sca-
bram uiam, durosq; calles, quos hucusq; sum emensus. Quid tibi sit
integrū ignoro, cum de tua peregrinatione nondū factus sim certior,

DE ARTE CABALISTICA

quā longinque, aut quis tu, aurifide nām ueneris? EByzantio, inquit ille, Constantini urbe, quam multi nouam Romā appellant, sum enim A patria Byzantianus, studio uarius, siue Græce uelis, aut Hebraice, seu magis Latine, Arabum tamen doctrinam plus callens, & nisi molestū est, tu uicissim indicare ne recuses qui uir ipse sis. Philolaum me nominant, inquit iste: Alanum natione, disciplina Pythagoreum, & fortasse haud absimilem tui linguacem, sed quod tibi erit uocabulum quæso? B Constantinopolitani Marranum me uocant, ait ille, nomen & Cherintho & Ebione, scholasticis notū, quod & aqua tinctus & recutitus apel la, utrinq; alioqui tā Moysi legibus quam Christianorū doctrina sum initatus, scholasticos memoras audio. Philolaus ad hæc, Id rogo autē sunt ne humanitatis scholæ Cōstantinupoli modo, inter istos maxime omnium crudeles & truculentissimos Thurcos. Plurimæ, inquit ille, quibus se excellentissimis ingeniis homines dediderunt. Est enim plus illic discipulorū quam decem milliū, e Persia, Græcia, Latio, & Iudaïsmo in unis moeniis, inter quos cum iam annis duo de uiginti multarū artium auditor fuerim, libuit tandem expatiari alio, si forte uel trans al pes inuenirem studio sapientiæ præditos, qui de maximis quæstionibus copiose queant probabiliterq; dissertare. Tū cuiatis philosophiæ petebat Philolaus, & Marrahus, Cuiusuis retulit, cum sim nullis ipse unius disciplinæ legibus astrictus, quo minus ne secta quidem fidei libere quicquid sensero defendere prohibeor. Certe par habes mecum C Philolaus inquit, ut uideo explorandi desyderium. Nam ad Germanorum nobile hoc emporium Francofordiensē migrantibus e Thracia mercatoribus comitem me iunxi, quod acceperim hic esse Iudæum magnæ in opera Cabalistica famæ, ac ingentis existimationis, quæ una facultas, ut sæpe audiui doctissimos homines suavi ocio & consiliis uberrimis adfluentes me præsente arbitrari, præ cæteris esse queat philosophiæ Pythagoricæ cognatior tanquam nihil similius. Nam esse Pythagoram omnia ferme dogmata istinc expiscatum aiunt. Iudæo illi Simon esse nomen perhibent Eleazzari filio ex antiqua Iochaicorum prosapia, quem nunc remotis mensis adoriri stat sententia. Ego uero, inquit Marrahus, si per te licet tecum ipse uirum accedam, tametsi Pythagorica parum edoctus, semper enim mihi Arabes magis uenerationi fuere Algazel Alpharabius, Abucaten, Hali, Abumaron, Abensina, quem Latini Auicennam & Abenrust, quem Auerroem uocant, & reliqui cōsimiles peripatetici. Quanquā nemini unquā mea ætate negatum fuit Constantinupuli qualemq; singulærum propelinguarum atq; sectarum philosophiam consequi maxime dissimilans.

dissimilium gentium præceptoribus in dies publice docentibus. Tum Philolaus, Confide, nam facile, inquit, Pythagoreus fit is, qui & libenter uerbo credit, & pro tempore tacere potest, & omnia præcepta intel lectualiter intelligit. At ille, astab o saltem ubi patieris tanquam Pythagoreus aliquis, & audiam qua de re sermo inter uos fiat. Itac p inenarrabilis gaudio delibutum me redde, cum permagni aestimauero in conuersatione sapientum strisse. Et Alanus: Veniamus ait, nam in pomario domi eius, in qua habitat, deambulare nunc solus dicitur, ac certe hic loci est, & ostium patet. Cernis ne istum ex horto nos uersus incedem: Age, maturius ingrediamur: Salve magister, Cui Simon de more gentis: Dominus uobiscum. Tu ne Simon ille Iudeus: rogan aduenae. Tum is, Vtrunc p, nam & Iudeus sum & Simon. Quæ autem nomina uestrī amborum accipiam & quo rectius uos alloquar. Vterq; ad id. Ego Philolaus, & ego Marranus responderunt, ac diuersis itineribus alter alterius nesciens, post longam peregrinationem huc tandem conuenimus, quos non hoc emporiū tam late imminēs tanto cōmeatu prope toti Europæ decantatū, ac tot & tam preciosis mercibus illustres nundinæ, tam diuersarum gentium confluxu speciosæ ad sui contemplationē traxerunt, sed unius tui fama perduxit, ea cupiditate, ut nobis de omni Cabalistica ratione magnopere, ut doctis uisum est, & colenda & expetenda, nobiles illas, & tam in Scythia quam in Thracia commendatas ingenti laude cogitationes tuas breuiter & commode aperires. Ad hęc. Est ne Simon, inquit, memoria nostri etiam apud Scythes & Thracas gentem tam longinquam. Est profecto, ait, uterq; multo maxima. Nam abhinc ante triennium circiter quatuor lustra quando tempore illo supp̄tabant uestri & mundi exordio post quintum mille narium annos ducentos octo & triginta pulsū ex Hispania Iudeorum centena quatuor & uiginti millia, indeq; discriminatim illorum maxima pars ad loca nostra exules profecti, multā in te homine sibi ut affir mant per quam notissimo artium disciplinam, multas literas, incredibile ingenii acumen, & philosophici sermonis expeditam integritatē, præsertim quoq; Cabalisticæ speculationis diuinam peritiam, & uniuersis auditoribus admirabilem inesse prædicat, ita ut in omnium oculis discendi cupidorum ultra Sauromatas & glacialem fulgeas Oceanū. Super quo suscepit ille, Tāta de me uestra existimatio, uiri Pythagorei non mediocrem ruborem mihi affert, qui uereor ne si iudicium hoc uestrum ex populari rumuscule conceptum frustrer aut fallam, quantū uis id contingat fragilitate mea, ipse uidetur in tam diuinum Cabalę studium prope mea ignauia dolendam iniuriam commisisse, quo plane

DE ARTE CABALISTICA

quicquid in me languidum, fractum & imperfectum deprehenderis, id in huius sapientiae quam desyderatis, quandam uergat ignominiam, quasi opificis defectus tendere debeat in artis indignitatem, id quod minime omnium uelim. Nam ego ipse, quantuluscū sim, qui scio quam sim exiguus, aut mecum cæteri Cabalistæ omnes quicquid uero esse putentur, laudati si uultis an despecti mitto dicere, tamen hac contemplandi arte nihil est hominū generi usquam qui humi degunt, & præ aliis egregie pollut ingenio ac mente florent, a Deo collatum expetibilius, nihil ad salutem animorum commodius, nihil ad immortalitatem consequendam aptius, quo congruenter naturæ mens humana propinquius ad deificationem ascēdat, hoc est, ad beatitudinis sumum, quod τέλος Græci dicunt, siue id uobis extreum aut ultimum uocare placuerit, seu finem, unde contingat, nihilo indigentes, absolute, semper absq; impedimento fortunate, tranquille, fœliciter uiuere, cum artificiose admodum per quædam symbola terrenis omnibus rejectis, semotaq; rerū materia, formam e forma decerpserimus, quo usq; ad primam omniformem & informem ascenderimus formam. De quo intelligunt Cabalistæ diuinum geneseos hunc iussum, Producat terra animam uiuentem ad speciem suam, scilicet, ad diuinam Ideam, quæ & ipsa est terra uiuentium in uirtute Dei uiui eam uitam influens per nomen Adonai, ut cognoscatis, authore Iosue, quod Deus uiuus intra uos est, & disperdet in conspectu uestro contrarias fortitudines. Hæc in libri שער אורה, id est, porta lucis inscripti cap. ii. leguntur, Quo fit, ut omnia uitam habentia suo instinctu sursum tendant, et omnia uitam influentia uergant deorsum. Cū enim in isto mundo sensibili quicquid elemētis quatuor constat טוֹרְכָב, id est, mystum, id omne aut anima careat diuersi & uagi motus effectrice, ceu iacens immobiliter, & quiescens ut lapis & ferrum: aut uegetet & crescat ut planta & herba: aut multifariam dimoueatur, progrediatur & tantū uiuat ut animalia bruta & conchæ: aut etiam rationaliter loqua ut homo, que solent adulescentes nostri de libro רוחנו, id est, spiritus gratiæ sic Hebraice nominanda discere חֲרוּתָם הַצִּמְחָה וְהַמְּרָבָד, id est, lacens, pullulans, uiuens & loquens, nihil profecto eoru est, quod intentum cœlo se non modo quodā arrigat quasi eo conspectu quendam sibi uirtutis suæ usum gliscens, & mores fingens, ut altissimos terræ montes cœlū uersus, ab imis uallibus exurgere cernimus, iuxta Psalmæ carmē: Ascendent montes & descendunt campi, ut experimur in altu procellas maris erigi, ut ascendit mare fluctuans in Ezechiele, ut flatus aeris e cauernis exuperare sentimus. Nam & naturæ dominus in illo eodē Propheta erum-

ta erumpere facit spiritum tempestatum, ut denique omnia ignea leuari uis
 demus. Ascendit enim ignis de petra in Iudicum uolumine. Ita uiri praestantes,
 quae uesta ingenii uis est, intelligitis quadam necessitate coactos
 fateri nos quanto quaere res nobiliore natura extat, tanto eam adeptio
 ne sublimiori gaudere, ceu granum frumenti iactatū in terram, quod nō
 quiescit, donec glebae uiscera frangat, & extra telluris meatus suspiciat,
 & cœlesti aura fruatur. Eadē est ratio in metallicis quoque, cum id quod
 generosius est in altiores sp̄iritus ebullitab alkimia sublimatū, ut puri
 ora semper ea uideātur, quae sunt sublimiora. Sic quae apud inferos esse
 dicūtur lurida & squalentia, sordibus & depressa iudicamus, quae apud
 superos cädida & illustria incredibilique decore ornata miramur, & pre
 conio laudū profectum. Quanto magis omniū opinione cū solers
 natura rebus iacentibus, uegetatibus, spiratibus ingenia talia ingignat
 ut altiora petant, profecto nō uidetur ea hominē neglexisse omniū ani
 mantū dominatorē, animal decorū et uenerandū, animal nobilissimū,
 cæteris præfectum, nō modo prudens & sapiens, uerū & contemplati
 uū & religionis capax, quin melioribus & sanctioribus ipsum dotibus
 ornauerit, & presertim id generis donauerit cōditione, ut ex insito sibi
 naturæ desiderio quibuscunque possit uiribus ad summa & optima ten
 dat. Hominē enim melior natura Deus, ut extat sacratissima historia ex
 duobus cōposuit limo terræ & spiraculo uitæ, ut limo indutus corpo
 rea prudenter curet, & spiraculo uitæ præditus, sapiēter amet diuina,
 producatque terra animā uiuentē ad speciē suā atque propriā, uidelicet il
 lā peculiarē Ideam, non brutorū, non plantarū, non lapidū aut ligno
 rum, sed ab ore Dei natā, & in faciem eius diuino sp̄iritu adflatā men
 tis suæ ipsam illuminationē. Hec illa est, quae paulo ante a nobis uocabā
 tur deificatio, cū ab obiecto præsentē per mediū suum exterior sensus
 transit in sensionē interiore, & illa in imaginationē, & imaginatio in
 existimationē, & existimatio in rationē, & ratio in intellectū, & intelle
 ctus in mentē, & mens in lucem, quae illuminat hominē, & illuminatū
 in se corripit. Hinc recte acceptū esse apparent, quod Cabalistæ in arbo
 re decem numerationū Thiphereth μικρός ουσία in medio Sephiroth po
 nendū censuerunt, magnū illum Adam quasi lignū uitæ in medio Idea
 lis paradisi, aut quasi lineam rectā, ut aiunt, medium. Fecit enim Deus
 hominē rectum Ecclesiasti regio tam ad supra quam ad infera flexibi
 lem, ut per Empedoclis litem & amicitiā in numerationibus illis subter
 notatam, quae designātur per נצח ו/or humana se cogitatione agno
 scat elementorum & mundani huius regni esse participem. Timore au
 tem Dei & sanctificatione per פָרָה ו/or quae supra eum expandūtur,
H
I

DE ARTE CABALISTICA

trium simplicissimæ deitatis notionum בָּתְרַחֲבָתַה בְּנִיה pro suo captu apprehensiuum. Igitur ad id natus est homo, & ad hocum natura finxitatç formauit, ut & pedibus cum bestiis ambulet in terra, & solus ex omnibus animantibus erecto capite cum angelis in cœlo conueretur. Manus autem utrasq; inter pedes & caput locatas, tum ad uictum necessarium laborando sigat in tellurem, tum ad uitam æternam contemplando leuet in coelum, ad quarum tutelam oculorum orbes soli ex omnium sensuum instrumentis homini motabiles inditi sunt, ut in terram pro corporis, & in cœlum pro animi conspiciant salute. Talis est aptitudo atq; uis hominis, hæc facultas, hæc potentia, quam nō im plantauerit utiq; siue Deus seu natura, nisi facultas in usum, & potentia quandoq; redigeretur in actum, præsertim in homine industrio & ad id se præparante. Si enim captus ille diuinitatis non esset homini possibilis, frustra desiderium eius natura ingenuisset, homo namq; agilis & idoneus, haud unquam corporeorum sensu & rudi clementorū tactu satiatur, quin & omni cogitatione ad separatorum puritatē & altissimarum rerum cognitionem prouehatur. Ea est plane cunctorū studiosorum irrequietudo, quibus & uehemens animi applicatio per morales, naturales & mathematicas ueritates, ad supernaturalium dispositionem agnascitur, & tandem ad primam entitatem fidelis ascensus indulgetur. Verbi causa. L^uculentissimum procul ignem exarde scere uidetis, intenditur forma eius per illustre medium, quod Græci adpellant diaphanon, usq; ad oculum corporeum. Expectat intra spiritualis uisio & obiectæ rei propriæ formam suam esse percipit, quare ipsam cœti affinem ac propinquam libenter hospitio suscipit, & per medium apparentiæ, quæ a uobis dicitur Græce phantasia, spiritualiter iuditio sensituo, ac brutaliter offert, quam quidem effigiem rursus ad iudicium humanum superne producit, & paulo superius totum illud ad ipsam rationem promouet, tum ea tandem post agilem discursum, ita sublimatam & cribratam corporalis ignis abstractionem transfert ad intellectum. In isto igitur ascensu tres inueniuntur regiones, & in singulis unus abstractionis status. In prima regione obiectum, diaphanon, sensus exterior, & ibi statur. In secunda interior sensus, phantasia, iudicium brutum, & secundo statur. In tertia, iudicium humanum, ratio, intellectus, & tertio statur. Horum omnium domina mens, recepto lumine superiori, hominis intellectum illustrat & perficit. Ecquid aliud opinabimur Cabalistas, de Sechel, Sandalphon, & Mettattron docuisse? Status autem quilibet duplice habet differentiā. In primo enim cessat corpus, & incipit anima, unde nominatur animal. In secundo, cessat

cessat anima, & incipit ratio, unde nominatur homo. In tertio, cessat intellectua potentia. & incipit mens, quæ sola sine controversia deforis aduenit, unde nominatur Deus, iuxta oraculum, Ego dixi, dicitur estis. Statuū itaq; nomina sunt sensus, iudiciū & intellectus. Inter ualorū autē media, ipsas species deferentia sunt diaphanon, phantasia & ratio, cui rei haud absimile proferunt in Mercaua Cabalistæ tres patres, qui sunt Abraham superior, Is hac inferior, Jacob medius. Cum igitur trium regionum duo inter ualla sensus & iudicium duplicantur secundum inferius & superius, & utraq; ad binos reducuntur terminos restant decem scalæ gradus per quos ad cognitionem omnium quæ sunt uere aut sensu, aut scientia, aut fide ab imo ad summum ascendere possumus. De quo Abraham Cabalista in libro mirabili letzira sicut,

עשרה ספירות בליימה יולאי אחים בחכמה והכם בבינה בחוץ חם
וחקוק מהפחה העמך בר על בירוי והשבוי צר מכוון

Id est, decem numerationes præter quid, decem & non nouem, decem & non undecim. Intellige, in sapientia & sape in intellectu, inuestiga in eis, & proba ex eis, & statue rem super puritates suas, & repone creatorem in thronū suum, hactenus ita. Intellectus enim humanus quæ supra sunt intelligit in sapientia, & quæ infra sunt sapit in intelligentia. Et sensus exterior statuit rem ab obiecto per species oblatam, & sensus interior statuit rem super puritates, id est, abstractiones specierum, quæ ante fuerant diaphano ac demūphantasiæ sunt peculiares. Deinde iudicium inter phantasiam & rationem, inuestiget ex eisdem apparentiis, & ratio discursu uario conclusioneq; probat in eis. Tunc credo ad initium & dico, quod intellectus creatorem ut causam omnium causarum primam reponit in thronum suum quæ est ipsa mens;

שבל הפה של

Habetis itaq; uiri solertissimi decē numerationes, qbus homini cōtingit rerū apprehensio, quæ sunt obiectū, diaphanon, sensus exterior, sensus interior, phantasia, iudiciū inferius, iudiciū superius, ratio & intellectus. & hæc omnia non tam sunt quid, quam quo. Suprema uero mens in homine aliud quid est. Qua propter sicut Deus in mundo, ita mens in homine inter decem Sephiroth regni gerit diadema, & recte cognominatur id est, corona, quæ ut Aristoteles afferit in secundo generatione animalium libro, sola diuina est & sola extrinsecus homini accedit, a cuius lumine recepto uirtutes inferiores diriguntur & gubernantur

עד השבל והמשכילה והמושבל

Id est, quousq; intellectus intelligens & intellectum sint unum et idem, ut scribit Commentator arboris decem Sephiroth quod magistri super uerbis Prophetæ, In lumine tuo uidebimus lumen, ita diiudicarūt,

ב' בשפע להשבל אשר שפע

*hinc addit' miluvia? cui
nouendy a lig quæfus
P. Noz tal quæd quæfus
X. Yba abriga
Cabalista longior ubi
et dene uenit uenit
frater quid J. Merkay
Ex pte Gregorio
cap. 2. lib. 1. Sicut
artis mirabilis.*

מִמְרָא נְשַׁבֵּילוֹת תִּשְׁרֶה Hoc est, quod in influentia mentis que influit ex te intelligimus & rectificamur. Puto iam esse patefactum omnibus qui naturae humanae conditionem diligenter scrutati sunt, primo quod de syderio naturali ducimur, uel si rectius libet dicere trahimur ad apprehendendū res summas & diuinās. Secundo, quod eas quantum ad nostram beatitudinem satis est, data opera pro modo & captu nostro apprehendere possumus, ad alterum nos inclinat natura, ad alterum diuinitas, utrumq; per ignis figuram sursum tendentis, & omnia quodam modo comprehendentis & lambentis artificiose & Cabalistis demonstratū. De quo Rabi Ioseph Castilieñ. in horto nucis lib. secūdo inter cetera his uerbis ait.

תְּרוּ לְךָ בַּי נְפָשָׁה חַשְׁבָּילָה הַנְּצָלָה בָּאֲרָם וּמִצְּירָה **בְּצָוֹת עַלְוָת הַיְאָה נְקָרָת אַשְׁ** Id est, Scias, quia anima intellectiva infusa in hominem, & representans in eo formam supremam, ipsa uocatur ignis. Cui applicant Salomonis illud, Lucerna dei spiritus hominis. Ut plane tamen fatear id quod uerum esse tum ratio probat, tum exercitationis confirmat experimentum, non paucis oportet artibus, non ualde minutis humanorum studiorum scientiis, non leui doctrina eum prius instructum esse, cuius industria, promptitudo & ingenium ad formarum separatarum ac simplicium mundi superioris & intelligibilis substantiarum contemplationē ita mansuetat, ut in ipsa ferme Dei penetralia irrepat. Ante omnia namq; prudentium uirorū ethicis & bonis moribus eruditos esse nos cōuenit, ut turpia uitēmus sequamur honesta. Quod Ecclesiastes admonuit, Custodi pedem tuū cum iueris ad domum Dei, quia Ethan Ezraita in eruditione sic psallit Iusticia & iudicium præparatio sedis eius. Quo carmine non tantum opera hominum, quæ ipsa debet iusticia perfici, uerum etiam & cogitationes cordis & oris uerba complectitur, que recto iudicio constare oportet. Quare una uoce accōsimili sensu tradūt Cabaliste.

בְּסַמְשָׁר **אַחֲרַת אֲתֹהַלְכָר בְּמוֹחַסְכָּלִים יִכְטַלּוּ הַתְּשֻׁקּוֹת הַעֲיוֹנוֹת** Id est Quod

Q indulgendo concupiscētiæ atq; libidini tantum ut faciunt stulti corrūpuntur desyderia speculationum. Post mores itaq; compositos & animalium purgatū, taceo quidem nūc pene infinitas siue recte seu uere aut bene loquendi regulas, quæ solum uestibula & fores scietiarum sunt, non autem scientiæ, tum opus erit mathematicis & physicis quæ innumerabilia cōpleteuntur, Arabum & Græcorū & Latinorum ubiq; uoluminibus comprehensa, uel de uniuerso numero pondere & mensura, uel de omni motu & quiete rebus essentialiter inherēte quā dicūt naturā. Est enim natura ut Rabi Iuda Ben Leui scribit in libro Alcozer,

חַתְּאֵלָה וּוְסְבָה אֲשֶׁר בָּהִינּוּ חַיִּים נְעַרְבָּר אֲשֶׁר הוּא בְּעַצְמָוֹתָו בְּמִקְרָה Id est,

Id est, Principiū & causa, qua quiescit & mouetur res in qua est per se,
 & nō per accidens. In hac terminatione uidetis quantæ & quales, quot
 & quam interminatae res congeruntur, ut fere sint omnia nobis susci-
 pienda naturam inuestigantibus, quæ a supremo cœlo ad infimum ter-
 ræ centrū cōtinentur, siue suo nitantur robore ac substant, seu quoquo
 modo se habentia innitantur & accident, ut non tota etate hominis uel
 ipsa nomina singularum inueniri, taceo proprietates, conditiones, ui-
 res, mores & operationes queant, propter eorum quæ scire cupimus
 prope infinitatem, & uirtutis nostræ rationalis capacitatem, & rerū in-
 uestigandarum difficultatem, & humanæ potentiae fragilitatem, & de-
 syderii nostri multiplicem distractionem. Quid enim; nonne Abrahæ
 dictum fuit: Suspice cœlum & numera stellas si potes, nec potuit ipse,
 quanquam suo tempore secundum Rambam insignis astrologus erat.
בְּלֹחֶם שְׁבָשִׁים לֹא יַדֵּעַ הָאָרֶם רְבָר מְמֻנָּן, id est, Omne id quod in cœlis est
 non scit homo aliquid ex eo, nisi ad ipsum modum Matheseon, seu di-
 sciplinarum usq; adeo modicum. Quorum hoc dicto admoneor, mul-
 ta errasse ueteres in Mathematicis, etiam in quibus illi totam pene ui-
 tam, ut mos est studiosorum, contriuere. Quod in suis recordatur scri-
 ptis Abubacher posteris nobis attestatus antiquus eo seculo etiā usq;
 Aristotelis post tempora non plene Mathematica sciuisse. Ait enim sic
בַּיְהַלְמּוּרִים לֹא נִשְׁלָמוּ בְּמֻנָּן, id est, quod Mathematicæ scientiæ
 non erant tēpore Aristotelis perfectæ, cum igitur, ut Salomon inquit,
 cunctæ res sint difficiles, & in ipsis naturalibus, quorum saltem princi-
 pia nobis nota sunt, aut esse possunt, **הַחֹמֶר הַצְוָה הַחֲעֵדר**, Materia,
 forma, priuatio, tanta in hominibus sedeat apprehensionis tarditas,
 quid futurum de nobis cogitabimus supremas illas spiritualium causa-
 rum species intueri, quærentibus? Ad quod omnium inferiorum ab-
 stractionibus, discursu, ratione, ac logicis speculationibus opus erit,
 quæ facile possent totā hominis uitam occupare, ut est nō nullius pon-
 deris discere **הַמְּאַמְּרוֹת** quæ appellamus prædicamenta, & ut ad illo-
 rum consuetudinem loquar genera generalissima, uidelicet quæ sunt
עַצְם בְּמַה אִיכּוֹת חַצְטָרְפּוֹת מַתִּי אֲנֵה מִצְבָּה לֹויְפָעֵל יַתְבָּעֵל, id est,
 Substātia, quātitas, qualitas, relatio, quādo, ubi, situs, habitus, agens,
 patiens, istis enim & cōstare putant & intelligi, quæcūq; in hoc cōdito-
 ris orbiculari globo continentur. Inueniri autē nihilominus & que de
 his ipsis, ac eorū cōprehensis diuulgentur atq; dicātur, ob idq; prædica-
 bilia nominari, **סּוֹגְגַּיְהַבְּרָלְסָגְוִילָה מִקְרָה**, id est, Genus, speciē, diffe-
 rentiā, propriū, accidēs. Horū omniū dies atq; noctes aucupia, plaga-

T

V

X

Y

Z

DE ARTE CABALISTICA

& indagines instituunt per singulas cuiuslibet rei causas, quæ sunt, Id est, Materia, forma efficiens & finis Ex quibus, ut nobis ipsi molliter blandimur, omnis negotii ueritatem uenari queamus, quadam euidenti, ut aiunt, demonstratione, quam

A מופת appellant, scilicet de altero ad extremum alterum, tanquam e carceribus ad metam discurrentes in modum cuiusdam artificii, cui nomē שׁקָה indiderunt. At uero qua solertia, & quibus ambagibus illorum hominum, qui hæc plus ostentare soleant quam præstare, sophismata prestruātur, nostri sic docuere, יתחבר כל הקש ומופת משתי הקרבות, הגות והקטנה כשלשה הלקים והם הנקראים גבוליים אדר מיהם נושא המבוקש והוא הנקרא הקצת הקטו והשני ההלך המשתה והוא הנקרא גובל אמצעי והשלישי בשוא המבוקש והוא הנקרא קצתה גבול וטאלן

B תזרה, Id est, Componitur omnis syllogismus & demonstratio ex duabus propositionibus siue præmissis maiore & minore, secundum tres particulas, qui uocantur termini, una ex eis est subiectum quæsiti, & dicitur extremitas minor. Et secunda pars est participans, uocaturq; terminus medius. Et tertia est prædicatum quæsiti, quæ nominatur extremitas maior, & ex illis conclusio, Hoce est illud rete, hic ille hamus, uiscum & illex, hoc uinculum quo illorum opinione libera capitur ueritas, & quo uel circa naturæ subiectas res ut sunt physica, uel naturam comitantes ut mathematica, uel naturam quodam modo exuentes ut μετὰ τὰ φυσικά, indistincte ac quandoq; frustra utuntur. Quæ autem na

C tura prorsus, & ab omni materia & motu sunt essentialiter absoluta & separata, dicimus theologica, quippe istis linguacitatibus & syllogisticis susurris non subiecta, ut quorum tanquam immediatorum non sit proprio loquendo scientia, sed firmior ac ualidior notitia. Quo absolu-
tius Aristoteles in librorum illustrum, quos post naturalia scripsit uolumine primo nobis insinuat, quod illius quidem notitiae possessio est non humana, tum ut conspicimus quia raro & uix e millibus uni con-
tingit, quasi uideatur magis diuinitus illabi quam humanitus acquiri,
tum quod in summa constituitur difficultate propter tenuem, arbitror,
& exilem intellectus nostri ab initio instinctum. Quod figura quadam
innuit Zophar in libro Job, Pullus onagri homo nascitur. Deinde ob
naturalis aptitudinis commoda eruditione adiutæ inopiam & defec-
tū. Eo quod longo iam tempore & malis præceptoribus delusi nondū
prudentes pueri tenera in aetate relictis optimarum literarum studiis,
ad sordida sophismata compelluntur, illorum suasu, quorum aures
præter utrum hoc & utrum illud cum suis propositionibus & corrola-
riis aliud nihil admittunt. Accedit in causa, celeris promotio discipulorū
ad gra

ad gradus superiores, quibus nondū credenda erant tam excelsa, quando in literis humanioribus parum adhuc olei cōsumplerunt, quare in tot & tantis sentibus & dumetis labore molesto frustra defatigati, resiliunt, antequam ad uenerandæ senectutis annos peruerterint, nempe adhuc ætate uirili florescentes. Audite autem uos obsecro uerba Job: In antiquis est sapientia, & in multo tempore prudentia. Ideo motus quondam Rab Eleazar dicenti sibi benigne magistro suo Iohanan, Veni docebo te opus de Mercaua, id est, de sublimioribus contemplationibus, respondit **אָשֵׁר קָדְשָׁה**, id est, non incanui, quasi nondū consenui. Nouerat enim discipulus ille sagax, & præcocis adulescens ingenii, ad tam sublimem & altam sapientiam non esse aptos nec idoneos, nisi eos qui iam sedatis & extinctis cupiditatū ardoribus, & calore iuuenili refrigerato, annis prouecti, cum quadam tamen naturali probitate senescunt. Nam quid huc afferret senium cōmodi: nisi probitatē & cōstamentū uitæ integritatē adderet. Idcirco uelim credit omniū nemo, quod his sint uere Theologi quantumcunq; senes, quacunq; præditū contentio loquacitate, qui uitiorū quolibet genere foedati, superbia, hypocriſi, auaritia, odio, inuidia, & sæpe tecta religione luxuria, neglecto mentis lumine affectiones sequuntur animales. Assilit huic meę opinioni Salomon, qui ait, Abominatio Dei est ipse peruersus, hic est ille, qui ab alitudine auersus uergit ad declivia, quantumuis eū natura erexerit in alia. Non ignorauit Algazel Marrane tuus, ille Mahumetista hos sibi cōtrarios in anima motus sursum & deorsum homini docto quā infelicissimos fore, cū in libro de scientia diuina demonstrat, quod ex cōtrarietate huiuscmodi attrahentū impressionum fit cruciatus in anima fortissimos & maxime formidolosos. Sic præter uitia etiā peruerterunt & auertunt secularia negotia, dum forte parentes, uxor, liberi, res familiariſ, amici, inimici, casus, euenta, & quælibet propinquorū necessitudines, haud sinunt uires hominū summos intelligētiæ gradus ascende re. Sed fac quisquis uestrū erit, nihil in nobis sitū esse quod impedit, finge captū ingenii nostri felicē & faustū, nulla sit dementia aut desipiētiæ ne species quidē. Nam parata succurrant omnia, quæ ad suscipiendū res altissimas pertineant, ut de nostra fragilitate recte queri nemo possit, tamen a speculando nonne plurimos deterrebit excelsior cœlo, profundior tartaro, diuinorū obscuritas illa nec sensu nec ratione peruestigabilis, quæ a studiis nostris, non ut cæteræ scientiæ, lucem recipit, sed secū affert, & quasi de suo ipsa promptuario in uiros non indignos radiat atq; lucet, quanquā nec sua sponte, ut uilem sese passim prostituit, necnō inuitata se offert, sed a nostra uolūtate humanis ante scientiis per

DE ARTE CABALISTICA

quam ornata instituta non ualde repugnans attrahitur, quemadmo-
 dum si retusum ferrum, ut ait Salomon, & non prius politum fuerit,
 exacuetur multo labore, & post industriam sequetur sapiētia. Etenim
 quæ a sensu prouehuntur ad intellectum, diligentia quadam studio-
 rum & artificiali ratione colliguntur, ultra uero quæ ab intellectu ad
 mentem & ad eius lumen pertingūt, quasi diuinam induunt personā,
 & idolio carent humano, ut iis queat nihil a nobis cogitari profundi-
 us. Super ea igitur re ingemuisse uisus est idem Salomon cum ait, Alta
 profunditas seu, profunda, profunda, ita enim Hebraice legit, quis inueniet
 eā? Nō dixit, quis habebit eam, nōnulli enim habuerūt. Sed quis inue-
 niet, tanquam difficile, non autem quoquomodo impossibile, quia
 dominus dat sapientiam, & beati qui inueniunt eam, ut est in sacris ora-
 culis. Paucorum est igitur inuenire illam, et eorum quidem beatorum,
 super quos non suis meritis, sed dono Dei coruscat tam uenerandi lu-
 minis splendor. Sane arbitror neminem fore qui nesciat non esse mul-
 titudinis audire Dei sermones, quapropter clamabant ad Moysen,
 Loquere tu nobis, & audiemus, non loquatur nobis Deus. Te inqui-
 unt, te audiemus, quod Onkelus interpretatur Nekabel. Quare in
 E capitulis patrū ita legitur, Mosekibel, id est, Moyses audiuit, & accepit
 legem de Sinai. Vnde Kabala dicitur ab auditu acceptio. Quod anim
 aduertendum, & memori puto mente reponendum, ex tanta fuisse
 hominum multitudine tot etiam sanctorum, Moysen ipsum qui ad
 ueri & æqui agnitionem ab ore Dei recipiendam unus & præter eum
 nec aliter aliquis esset destinatus. Sic enim Cabalista ille Azariel Bar
 Salomo Garonensis scribit, לא בלהנביים חזו יוכלו מלשמע הרבר,
 F השבֵי נָה כִּי אֶם מִשְׁחָה Id est, Non quidem prophetæ omnes fuerunt
 potentes audire sermonem ab ore Dei, nisi Moyses. Vos igitur
 optimi uiri, quorum animos meo erga uos amori cōmunia studia mi-
 rifice deuinciunt, ex his facile perspicitis, que mihi obiter exciderunt,
 rem ualde necessariam humano generi cœlitus indultam esse Caba-
 lam, sine qua nemo tam raram, tam difficultem adipisci queat appre-
 hensionem diuinorum, quæ certe non sunt mortalium rationum
 probationibus, non senticosis inaniū uerborum contentionibus, non
 humanis syllogismis propter eorū diuinitatē subiecta, quin immo tā
 magna, tā grandia, tā infinita, ut una hominis ētate uel si libeat deniq;
 pluribus omni quātūcunq; indefesso labore supari nō possint, etiam si
 uitæ nostræ anni tendant in multa sæcula, nobis plane in hoc luto, in
 hac argilla et densi corporis coemēto spirātibus, & corporeo sensu cū-
 età presumētibus. Aiunt enim sapiētes Hebræorū Magistri, כי להגדר

בְּהַמְעָשָׂה בְּרָאשִׁית לְכֹשֶׁר וְרַם אֵין יִפְשֶׁר
 uirtutem operis de Bresith carni & sanguini, impossibile. Quanto ma-
 gis de Mercaua. Quare faciamus oportet, ut singulares technographi
 & artifices docendo solēt, Credamus unicuique in arte sua perito. Nam
 logicus de parte orationis a grammatico recepta credit, Rhetor & logi-
 co argumentationum adsumit locos, Poeta & orator & musico, Geome-
 tria proportiones ab arithmeticō mutuatur, Astronomia numeris, fi-
 guris, ac dimensionibus mathematicis fidē habet. Transnaturalia utū
 tur coniectura naturaliū. Et omnis scientia superior recte prae sumit de
 statutis inferiorum, nihil eorum conata probare, quae ab arte illa prio-
 ria audiuerit esse firmata, sed liberaliter dictis credit, ne ante tota homi-
 nes uita deficiat, quam unius possit disciplinæ uel minima ratio perfe-
 cte inuestigari. Quod si hoc in humanis sit, & quasi uilioribus ac sellula-
 riis opificiis, ut ab auditu recipient, atque credat eis uiris, quos præ aliis
 doctrina singulari esse præditos arbitrantur, an in summarū & diuina-
 rum rerum scientia quam nostris uiribus ne unus item & alter attinge-
 re uix possumus, traditionem sanctorum hominum & receptionem fo-
 re cōtemnendam putabimus? quæ Cabala Hebraice dicitur. Estenim
 Cabala diuinæ reuelationis, ad salutiferam Dei & formarū separatarū
 contemplationem traditæ, symbolica receptio, quam qui coelesti sorti-
 untur adflatu, recto nomine Cabalici dicuntur, eoru uero discipulos
 cognomento Cabalæos appellabimus, & qui alioquin eos imitari co-
 nantur Cabalistæ nominandi sunt. Perinde atque circa editos illorū ser-
 mones quotidiano labore desudantes. Evidem Philolae, Marranus
 inquit, si per te licet opinor hunc ludiæum uno fasce quicquid de Cabal-
 la dici potuit Nestorea eloquètia cōplexum esse, ut per nos camus quid
 nomen ipsum designet, ac unde oriatur, sit ne in natura uel in hominū
 usu aliquid eiusmodi quod Cabalā uocat, denique cuius causa uel pro-
 pter quid ita sit, quatenus & ad quid utilis, & diuini contemplationi
 quā uideatur esse necessaria, quantumque homini possibilis idoneo, &
 ad eam se præparanti. Quis dici Cabalicus, quis Cabalæus debeat, &
 quis Cabalista, quid opus est uerbis? totū a capite ad calcem in hoc lau-
 dandus, quod nullas oculis tenebras offundit. Tum Philolaus, Solui-
 sti funem Marrane, ingressus mare magnum, & uix sulcabile, nondum
 in portu nauigas, & quæ Simon iste tanquam in breuem tabellā depin-
 xit, uideris per caliginem uidere, ac per medium nebulam intueri, ad-
 huc enim ne ad fores quidē eius artis adducti sumus, quare mihi Simon
 Hebræorū contemplatiſſime, amabimus te, pergas ultra, nobis enim
 haec tenus plus non profueris, quam utansam præbēres de arte Cabali

Vide haec obiter.

DE ARTE CABALISTICA

stica latius cogitandi, quid illud sit quod reuelatum est, quis reuelauerit, q̄s receperit, quid commodi afferat ea receptio, quis modus artis huius, per quam, ut rumor est, miracula siant, nam id ultimum de longinquo me huc appulit. Ex postulabo, inquit Simon, illud omnium primū de Nestorea eloquentia, cuius a Marrano insimulor. Ea enim & philosopho mihi & Iudæo esset me iudice opprobrio futura, tanquam adulationes amāti, cum nequeat tanta breuitate sermonis contineri eloqua-tia, que & uerborum & rerū copiam defuderat, & Iudæis nobis in more non sit, ut fucos dicendi sequamur. Nam loqui proprie, non eloqui sub ferula didicimus, & causæ ueritatem magis quam locutionis ornatum querimus. Sed absoluā paucis, quod uehementer optatis, ne tot & tā discriminosis itineribus defatigatos, uel neniā ambagib⁹ quasi oscitantes uiros animo pendere sinā, post enim quā sine ullo ut appareat tedium audiūstis, ego quibus uestigiis et indiciis quot & qbus ueluti canibus diffinitionē Cabalę uenatus deprehēderim, ne uos in ipso nomine cōtingat errare, sicut sophistarū quidā irrisione digni propria temeritate, uel si malueritis negligētia descendī falso asseruerunt, Cabalā fuisse hominē diabolicū & hæreticū, unde Cabalistas hereticos esse omnes abstinet obsecro si potestis a risu, quanquam estridiculū ingens, at de finite uelim hęc hominū monstra & portenta ridere, commodū ea proferam de quorum certitudine dubitantes me rogaſtis, si prius commōnuero Cabalam nec sensuum rudi tactu, nec imperiosis logici artificii argumentis esse querendam, cuius fundamentum in tertia cognitionum regione constituitur, ubi non iudicium urgens, non probatio euidens, non syllogismus demonstrans, quin immo ubi nec ipsa hominis ratio dominatur. Sed nobilior quædam notitia ubi lu-men mentis cadens super intellectum, mouet liberam credendi uoluntatem. Quæ enim sensu percipiuntur, infra scientiam sunt & ratio-ne certiora: quæ autem mens influit, supra scientiam ponimus, perinde atq; rationali discursu solidiora. Constiti paulisper, & commōratus sum, ne res tam diuinās, fragilitatis humanæ inuentionibus & regulis, ut aiunt, logicalibus subiectas putetis, ignoscite amici, non affero meditata, sed utut causæ intercidunt, alia ex aliis traho. Iam enim ad id quod uultis propero, quid illud sit, quod reuelatum est, nemo a me impetrabit ut existimare queam de omni uos id reuelatione proposuisse cunctorum creditorum, que prope uidentur esse infinita, quin potius quid illud sit primariū uniuersale atq; precipuū diuinitatis reuelatū, in quod singulē reuelationes diuinorū ferūtur & reducuntur. Certe id quidē ipsum, Philolaus inquit. Tum Simon, Recte uero, & est

fucos dicendi sequi

& est profecto aliud nihil, quam postruinā primordialē generis huma-
ni uniuersalis restauratio, quæ a nobis **ישועה** & a Latinis salus nomi-
natur. Eius ipsius extat oīnnium prima nostræ specie facta reuelatio,
si examussim uniuersa mūdani exordii pondero, qua nulla fuit prior,
non enim insomnio correptus quasi diuinaret Adam per afflatum pro-
pheticum de uxore post soporem locutus est. Hoc nunc os ex ossibus
meis, & caro de carne mea, sed minus se costarum alterius lateris exper-
rectus habere sentiens, postquā ad cuncta singulatim animantia terræ
maris ac aeris facto circuitu peruenisset, desubito intuitus Heuam, uir
robustus & iuuenis adolescentulam succi plenam, facie uenusta, uultu
blando, & humana energia præditam, mutua prurigine cœpit exarde-
scere, ac geniali cupidine oppleri, quæ tum se non erga ullum animal
aliud tetigisset. Sic enim Elazar ait ille Magister noster, & Salomon
commentator, sacrarum scripturarum ordinarius.

שָׁבָא אַרְם עַל־כָּל בָּהֶמֶת וְהִיָּה וְלֹא נִתְקַרְרַת הוּא בָּרָם עַר שָׁבָא עַל־הַאֲשֵׁה

Id est, Quod uenit Adam ad omne iumentum & animal, & non comouebatur sensus
eius in illis, usq; dum uenisset ad uxorem. Quibus e uerbis proh homi-
num fidem obtortum scelus malignitate peruersorum hominum con-
tigit, si modo sint homines, ac non magis diaboli incarnati & laruæ
furiales existimandi, qui seditionem Christianitatis aduersum nos,
quamuis secundum leges Imperatorum innocenter & pacifice uiuen-
tes, tamen quolibet genere iniuriarum excitare parati, cum saepe alias
tum nuper in ista urbe dicta Magistrorum Nostrorum falso interpreta-
ti, sic exposuerunt, Quod Adam tunc cum omnibus bestiis & animali-
bus fœde coiuerit, Deus bone, quanta turpissimorum nebulonum au-
datia, infantium sophistarum assensu & fauore adiuta. Nunquā enim,
בָּתָא iuxta linguę hebraicę proprietatem luxuriæ coitum significat, tam
et si quandoq; pro necessario materiae subiectæ complexu per quan-
dam illud metaphoram de coitu seminali ex uerecundiæ modestia intel-
ligatur, ut Genesis sextodecimo capite, Ingredere ad ancillam meam, si
forte saltem ex illa suscipiam filios, quo in loco, **בָּנָה** Id est, Ingredere ad
ancillam, non autem dixit, coeas cum ancilla. Quod etiam hic par nō
est, usq; adeo, ut ab hominibus quantumcumq; nequam nequeat acci-
pi confimiliter, propter negocii eius de quo sermo fit impossibilitatem
Nam certe qui fieri posset: ut tantus uir & tam magnus Adam cum
cimice, pulice, musca, & cicada seminaliter coiuisse intelligatur. Hæc
eam ob causā recensui, ut his & huiuscmodi fallariis, maledicis & male-
dictis ac leuissimis transfugis, neque in hac neq; alia ulla in parte fidem
habentibus, nihil contra nos de sacra quam non nouerunt scriptura

DE ARTE CABALISTICA

credatur. Redeo ad id unde digressus sum, Naturę itaq; instigatione so-
li cum uterque in mundo essent, uir sentiebat uxorem ad se pertinere,
nōdum igitur Cabala hęc fuit. Ceterum & hoc ingenii erat uidelicet sin-
gularis & acerrimi, ut cuię rei protoplastus ipse iam orbis dominus
spontaneo positu nomen adderet, quo cognoscamus uoluntatis id fuis-
se, non naturae. Nec illud non rationis extiterit, post legis transgressio-
nem, quod pœnam mortis in monitorio comminatam formidauerit,
quam ductu rationis iudicabat fore non corporalem, eo quod se mox
atq; de ligno comedera, mori non sensit. Ergo iuxta Ramban, morien-
dum in peccato intellexit, sicut & nos Cabalistae intelligimus. Iam quid
in omnibus his oro diuinæ reuelationis fuisse putandū est: certe nihil
hucusq; comperimus, quod nō totum aut consilio rationis, aut motui
sensus paruisse dubitauerit omnium prorsus nemo, at illa tam pernici-
osa legis transgressio, tanta in Deū Optimū Maximū contumelia, tam
infesta temeritas, tam contagiosa libido, tam tetra, tam uenenosa pestis
toxica & foeda lues, generis humani corruptrix, in uenarum cuniculis
insidens, & cū ipso profluuiō seminis in posteritatem continuo meatu
serpēs, an qua possit uia quo ue modo expiari & auerti, nulla ualuit hu-
manæ fragilitatis cogitatio præsumpta concipere. Hic inquam, hic ad
imminentis desperationis, quo morbo nihil perniciosius, efficax substi-
diūm diuina reuelatione opus erat, ac ne tunc figmentum suum fector
Deus omnino deseruerat, sed spem quandam iniecit, fore non impossibi-
le hoc ipsum quamvis immane crimen, & contra infinitam maiesta-
tem admissum, tamen tractu temporis finito, aboleri tolli & extingui.
Dixit igitur ad angelos audiente Adam, Et nūc ne mittat manū suā,
& sumat de ligno uitæ, & comedat, & uiuat in aethernum, & emisit eū
Dominus Deus de paradiſo uoluptatis. Vox ultima hęcerat, quam ab
ore Dei miser audiebat, cum iam ex horto pelleretur, qua tamen inter-
tot mōrōres atq; luctus firmam erga creatorem suū recepit spem illam
quod tam horribilis sententia successu temporū fieret ex Dei misericor-
dia reuocabilis, istudq; sibi uerba indicabāt oraculi, ait enim, Nunc si-

P
ue iam ne mittat manū suā, & sumat de ligno uitę. Nempe haud frustra
dictionē nūc uel iam addidit Deus, quo præsens tempus designatur, in
sinuando sententiā non fore perpetuā, sed posse cōtra eam futuro post
tempore abolitionē impetrari, si quādo ueniret homo ad uescendū de
ligno uitæ destinatus, quāuis tum semetipsum suspicaretur, dum spiri-
tus suos regeret artus irrevocabiliter pendere pœnas, quia non fuisset
secū perendie Deus, ut solebat facie ad faciem locutus, quod palā indi-
gnationis erat signū, & alienati ab Adam animi, ut qui ante cū singulis
quibusq;

quibusq; animantibus atq; bestiis loquebat omniū creator Deus, iam
 cū homine peccatore loqui ore ad os dēdignaretur. Ne tamē illū pror-
 sus omni consolatione destitueret clementissimus pater, cōtinuo misit
 angelum, quo plenius tantæ ruinæ futuram disceret reparationem. Sic
 enim Cabalistæ in cōmentariis circa librum Ietzira scribunt, שחרaptops
רבותיהם הו מלכים יוציאם של ארם רזיאל, id est, Quod pa-
 trum præceptores fuerunt angeli noti, uidelicet præceptor ipsius Adā
 Raziel. Hic autem summi Dei nutu expiationis ei uiam ostēdit, & diui-
 num sermonem per allegoriam recipiendum, more Cabalistico expo-
 sūt, cuius non modo uerbum ullum, sed ne litera quantumcunq; mi-
 nuta & exilis, ac ne apex quidem frustra ponitur. Te autem appello
 Philolae, & te Marrane omnium ex doctis doctissimi uiri accommo-
 date hanc ueniam, quod forte religio me prohibitura fuerit alienis a se-
 cta nostra & ritu Iudaico non initiatis tam recondita, & tam arcana pro-
 dere, quorum cognitio, ita me Deus amet, discipulis etiam propriis
 sæpe multumq; denegatur, ut uix raris in libris eadem liceat saltem te-
 gumentis ac ænigmatis obuoluta inueniri. Sic enim in Thalmud legi-
 tur, **אין מוסרים כתרי תורה אלא לירען ורבנן לרשות**, id
 est, Non traduntur abscondita legis, nisi consiliario & sapienti Magi-
 stro iuuenum, & intelligenti mago. Quare dicam ne amplius an ta-
 ceam: non parum dubitare me faciunt, tum magistrorum interdicta,
 tum ad scrutandas res altissimas ardor ingens utriusq; uestrum, utar-
 bitror, diuino igne inflammatorum. At audacter tamen indulgen-
 tior mihi ipsi, temperabo asperitate præceptorum, qui uideo solis lu-
 men absq; discrimine super omnes dispergi quotquot obicem remoue-
 rit, dicamq; tametsi pro more gentis nostræ per quam ineleganter, ta-
 men utut potero, quæ homines doctissimos sapientissimosq; dixisse,
 & scripta diuinitus reliquisse acceperim. Et explicabo nihilominus ora-
 tionem sane occultissimam a creatore mundi cum beatis angelis in suæ
 diuinitatis penetralibus habitam. Dixit nanq; Deus: Ecce Adam si-
 cut unus ex nobis, non ex uobis inquit, sed unus ex nobis. Nam in
 uobis angelis, numerus est & alteritas. In nobis, id est Deo, unitas
 infinita, ætherna, simplicissima & absolutissima. Nec ipsum unum in
 angelis si quid sit, esse potest sicut in Deo. Non igitur connumerauit si-
 bi angelos Deus, cum de unitate loqueretur, quoniam repugnat idem
 aliquid esse unū in natura cum Deo & angelis, tanta est creatoris & crea-
 turæ distantia. Quid igitur est quod ait: Ecce Adam sicut unus ex no-
 bis? Hinc sane coniicimus alterum quendam esse Adam cœlestem, ange-
 lis in cœlo demonstratū, unum ex Deo, quem uerbo fecerat, & alterū

DE ARTE CABALISTICA

esse Adam terrenum, repulsum a Deo quē ex luto manibus suis finxerat & horto exegerat. Iste, unus est cum Deo, hic nō modo alter est, utrum etiam alius & aliud a Deo. Post miserabilem itaq; generis humani casum docuit angelos suos Deus de restitutione aliquando futura salutis, per quem nam uentura esset, & quidem docuit non quantū ipse docere, sed quantum capere angelica conditio poterat, in presentia demōstrans, quis esset humanum genus redempturus, tunc enim praedestinata plane fuerat salus hominum, qua propter Ecce, inquit, hic est ille Adam, qui nō tantum post orbis & uestri ortum essentialiter est, sed etiam ante omnem creationem in æthernitate fuit unus ex nobis antequam tempus fieret. Quod Onkelus chaldaice sic interpretatur. **הָאָרֶס חַוָּה רְחֹרֶרֶת בָּעֵל מְאַמְנָה** Id est, Ecce Adam fuit unigenitus meus, siue unicus meus in æthernitate ex me ipso, quo uocabulo utitur deus ad Abraham dicens, Tolle filium tuum unigenitum. Cunq; futuri personam redemptoris iam angelis indicasset, ne forte putarent eundem ipsum mox perfuntorie subita quadam intercessione hocodium tam scelerosi criminis auersurum, remouit illico dubitationem, & negocium in tempus distulit, subiungens, Et nunc præsentí hoc tempore ne iste meus in æthernitate unicus, qui subsistit ex me ipso, manū suam mittat, & sumat etiam de ligno uitæ, innuendo scilicet ut quod solum nunc fieri prohiberet, id olim concessurus sit. Quo prudenter intellexerant, quod tametsi non nunc, attamen post, temporis successu per istum Adam coelestem Deo coæthernū ruina hæc ueniret de fructu ligni reparanda. Domino itaq; uniuersorum sedenti super thronum suū, omnes coeli exercitus assistentes ei, ut inquit Micha, a dextris & a sinistris, pro tanta erga mortalium imbecillitatē clementia gratias egerunt. Missus est igitur angelus Raziel ad Adam collapsum & mœrore plenum, ut consolaretur eum, cui sic dixit, Ne super modum conficiaris gemitu & molestia, quod te duce genus humanum in summam corruit perditionem. Quoniam originale peccatum hoc expiatitur. Nam ex tua propagatione nascetur homo iustus & pacificus, uir heros, cui nomen continebit in miserationibus, etiam has quatuor literas i.h.v.h. & ille per rectam fidem & placidam oblationem mittet manū suam, & sumet de ligno uitæ, & eius ligni fructus erit omnium sperantium salus. Quo sermone finito, ille damnatus & grumulosus Adam inter miserias omnes quas incidit, inter dolorem, inter luctum in quo tanta calamitate fuerat affectus, confidens in Deū mutandi delicti spem concepit, & iccirco incredibili erga factorem suum amore tantus, diuinæ dementiæ gratiam habuit. Hæc fuit omnium prima Cabala, pri-

nomē dei quadrilite

DE ARTE CABALISTICA

& insurgebat Cain in Abel fratrem suum, & occidit eum. Romani ad dunt legendō, dixit Cain: Egressiamur foras, quod non est in sacre scripturæ contextū. Abel autem inermis armato non restitit, sed uolens & libens se morti obtulit. Cum non tantum satis dare pro nobis creditori Deo, uerum etiam & originale debitum omnino soluere si fieri posset, & acceptabilis deuota constitutaq; hostia in solutum præstari paratus esset. Post uero quam iste deceperat sine liberis, sustinuit Adam multo tempore, si forte quod in filiis non inuenisset, id contingere in nepotibus. Sed quid iam speraret in reproba Cain generatione, de qua pri dem omnis fiducia evanuit, uidebat eam omnem sellulariis artibus & opificiis incumbere, studio seruili nauare operam, tenuiora cōmoda & officia corpori necessaria sequi, nihil diuinum cogitare, nihil liberale, nihil heroico uiro dignū, quare aliam prolem, & aliud semen a Deo petiit & impetravit, quo plane supra quam dici queat exhilaratus est pientissimus pater sic dicens: Posuit mihi Deus semen aliud pro Abel,

X quem occidit Cain. Ideoq; uocauit nomen eius Seth, quem genuit ad imaginem & similitudinem suam, non quod cæteri eius liberi non habuissent formam & imaginem humanam, qui & homines quoq; erāt. Sed quia reliquorum hactenus præter Abel, potius dæmoniorū generatio quam hominum dicenda fuerat, propter illorum execrabilem malitiam & uitia detestanda. Non igitur quod dæmones & diabulos substantiū gentiū, id ita nunc additur, quod impii et prophani quidā mentiuntur, sed quod uoluntate malos. Nihil autem est malum nisi uitium & dæmonium. Pergam itaq; si uultis, ut qua ianua sim ingressus, ultraprofiscar. Et illi perge diligenter obsecramus inquitunt. De nūo Simon ait, pater noster Adam, rursus ex Seth nepotem suscepit, memor eius Cabalæ, quam sibi Raziel tradiderat quod ex sua propagatione nasceretur homo futurus saluator. Quare uocatus est Enos, id est, homo, tunc putabatur & quidem ualde speratum fuit eum appellandum fore iuxta Cabalam angelicam per nomen quatuor literarum i. h. u. h. uel saltem magis Cabalistice in miserationibus per Sin literam de medio quatuor literarum i. h. u. h. Sic enim in sacra historia scribitur, אֵנוֹ הוֹחֶל לְקַרְא בָּשָׂם יְהָה, quod Latini non admodum docte legunt. Iste coepit inuocare nomen Domini, sed rari quidam & contemplatiissimi Cabalistarum, rectius quo ad linguae proprietatem interpretantur ita de נִמְתָּרִי, tunc expectatus est uocari per Sin literam, quæ in arte Cabalistica idem quod בְּהָרִים, id est, in miserationibus, & Mem litera per Notariacon designat מְתֹורָה, id est, de medio scilicet quatuor istarū literarū i. h. u. h. Perinde atq; hoc modo intelligi debet

Enos dæmon est homo

Beret **או חוחל לקרא בשין מתור יהוה** Id est, tunc expectatus est uocari per Sin de medio i. h. v. h. quasi pro angeli enunciato Enos sumeret de ligno uitæ, mundumq; redimeret, heros ipse nominatus i. h. in miserationibus v. h. notate arcanum & animaduertite mysterium. Cum vero iam nullius angelī destinatione hoc modo appellaretur, tum isto relictō in aliū spem suam locarūt. Angelorum namq; id est, Dei nunciorum monitu nomina patribus indita sunt pro quibuslibet euentis, siue præteritis, ut quia possedi uocatus est Cain. Seu præsentibus, ut quia uir, uocatus est Enos: aut futuris, ut quia parentibus luctum prebiturus, uocabatur Abel. Expectatio hæc in quartam trahitur Enos progeniem, & de lared natus est Henoch, qui ambulauit cum Deo, sed disperauit, quoniā abstulit eum Deus. Tertio abhinc tractu uenit Noe in consolationem omnium publicam illam auditu receptam salutem recta fidem sperantium, quorum ex uniuersa plebe tantū octo inuenti sunt, qui placent Deo. Fuit etenim Noe uir iustus & perfectus in generationibus suis, & ambulauit cum Deo, qui recepit in mandatis, ut faceret arcam de lignis, in qua saluaret mundum. Cabalice igitur sperauit in lignū, sicut enim lob ait **כִּי רֹשׁ לְעֵץ תָּקוֹחַ**, id est, quia est ad lignū spes, de hoc fato certior factus, qd in ligno uita homini fuisset promissa, sed post ebrietatē secuta est confusio. Vnde & Babel cognominatur, quæ nunc Babylon a Balbel. i. Chaldaice confusio. Hæc sub familia & liberis Noe fuit orta. Erant autem filii eius Sem, Ham, & Iapheth. Futuro itaq; Dei seruo Sem, in quo salutem præ cæteris sperabat, ita bene dixit **בָּרוּךְ יְהוָה אֱלֹהֵי שֵׁם** quod Cabalistice traducitur, Benedictus quatuor literis Dei Sem, per hoc inquiunt Cabalista, Notum fecit quod futurus erat Sem seruus Dei, ut scribit Rabi Moyses Gerundensis. Quo intelligimus desiderium pii patris fuisse, quod Sem benediceretur adpellatione quatuor literarum i. h. u. h. ut fieret originalis peccati redemptor. At ne tunc quidem illud uenisse tempus a Deo statutum, quo tanti casus reparatio contingerebat angelus Iophiel ipsi Sem adnunciauit. Ita enim scribunt Cabalistæ **רְبָּבָשׂ שֶׁל שֵׁם יוֹפִיאָל**, id est, præceptor ipsius Sem fuit Iophiel. Suspendebant igitur ea secula super eiusmodi recognitiones suas, usque in annos Abrahæ filii Tharhæ, qui primo nominatus fuit. Abram. Ei uiro erat angelus quidam familiaris Zadkiel, sic enim scribunt Cabalistæ **צְדָקִיאָל**, id est, Præceptor Abrahæ fuit Zadkiel, qui eandem ei Cabalam tradidit recipenti, quam Adæ protoplasmati Raziel. Deniq; ut arbitror, reliqua sunt haud ignota, qd quanto ille tempore uocatus fuerat Abrā, & uxoris eius

*Iophiel angelus fuit
præceptor Zadkiel*

*gantis angelus abrae
A præceptor fuit*

DE ARTE CABALISTICA

Sarai tam diu nunquam sibi hæredem genuerant. Post uero quam nomen uiri mutabatur Abraham, & uxoris nomen Sara, mox Ishac suscep-
 perunt filium, de quo cum ei iussisset Deus, ut unigenitum tolleret quem
 dilegebat Ishac, & eum in excelsis Moriæ quodam monte super ligno
 immolaret, incredibile uidetur, quo gaudio & quanta lætitia exultaue-
 rit, diuinæ promissionis memor, qua pollicebatur ei Deus his uerbis:
 Statuam, inquit, pæctum meum inter me & te, & inter semen tuū post
 te in generationibus suis foedere sempiterno, ut sim Deus tuus & semi-
 nis tui post te, atque in te benedicentur uniuersæ cognationes terræ.
 Quapropter quam diximus humangæ uniuersitatis salutem in filio se co-
 fidebat allaturum, quem subito ad uocem Dei assumpsit, & oblationis
 omne lignū suis ipse manibus excidit. Nempe lapsum originalem per
 lignum reparari posse, oraculum docuit. Vnde scriptura dicit, quod tu
 lit Abraham ligna oblationis, imposuitque super Ishac filium suum, &
 posuit eum in altare super struem lignorum, extenditque manum & arri-
 puit gladium, ut immolaret filium suum. Nisi enim receperisset Ishaca pa-
tre suo traditam humanæ salutis Cabalam per lignum uitæ atque homi-
nis cuiusdam iusti oblationem futuræ, ut est cunctis uiuentibus horri-
bile mori, non utique fuisset tanta benevolentia & tam alacri uultu, ani-
mique hilaritate uisam impendere præ oculis mortem sponte amplexus,
sed uelut est mortalium conditio, aut strictum mucronem declinasset;
aut uerbis saltem quibusdam lenioribus patris sauitiam, uel mitigasset
tamen, uel fugisset. At qui suspicatus fese fore illum quo futura esset pri-
mordialis ruinæ restauratio, nihil sibi ea immolatione duxit iucundius,
nihil dulcius ea morte, cuius gratia totum opinione sua redimere-
genus humanum. Præbuit sane illi hanc ipsam spem eo firmorem
quod eundem locum Deus ab orbe condito sacrificiis destinauerat. Ter-
Bra nanc Moria est digito Dei Abrahæ demonstrata, in qua primus
 Adam struxit altare, obtulitque Deo munera, ubi & Cain & Abel, ubi
 & Noe, filiisque sui sacrificarunt. Sicut Magistri Nostri disputant in ca-
 pitulis Rabi Eliæzer, astipulante Ramban & Rabi Joseph filio Carnito
 lis in libro Portarum iustitiae, & in loco eodem urbs sancta Hierusalem
 cōstructa est, Salomone Gallo teste. Re autem infecta, cum e Moria di-
 scederent pater atque filius, audita est vox Zadkielis ad Abraham pro-
 lata, Benedicetur in semine tuo omnes gentes terræ. Quo salus uniuersa
 in futuram generationem cognoscebatur esse protelata. Et vox ipsa
 Dei per angelum Raphaelem super Ishac quoque cœlitus delapsa, Bene-
 dicentur in semine tuo omnes gentes terræ, ne forte seipsum fore salua-
 torem illum crederet. Nam hoc quoque Cabalistarū est, qui scribunt sic,

*Nota hec de his aar-
cu immolandis est*

רַבִּי שֶׁלְׂ יִצְחָק רֶפֶאֵל, id est, præceptor ipsius Ishac fuit Raphael. Ei ui-
 ro de filiorum altera spes non erat, qui iam benedictionem paternam
 exercitatione uenandi amiserat, Esau nomen fuit: de altero magna sibi
 pollicitus pater prædixit his uerbis rei uenturæ uaticinium prætenden-
 tibus, Seruient tibi populi, & adorabunt te gentes. Non acciderat igi-
 tur sine causa de Iacob, sic enim adpellabatur iste filius, tam ingenis ma-
 ioribus nostris uniuersæ salutis expectatio, sed quia omnium mortaliū
 primus ipse uidit portam cœli apertam, & scalam a terra in cœlum por-
 rectam, & in ea consistentes quatuor literas i. h. u. h. quas apprehen-
 dere gerebat in uotis. Consonantem quoq; Sin per Notariacon
שְׁמָן
 Id est, unctionem designantem, operi adiecit, quo delibutum lapidem
 in templum quoddam nomine Bethel exædificauit. Augebat suspicio-
 nem, quod angelus Peliel Iacob erat familiaris, qui multa constanti &
 opinione & sermone præmonuit, tu quod Iacob elegit sibi Deus, tum
 quod beatus erit ille cui Deus Iacob in adiutorio eius. Scribunt autem
 Cabalistæ sic **רַבִּי שֶׁר יַעֲקֹב פְּלִיאָלִי**, id est, Præceptor Iacob fuit Peliel,
 Sed edocitus ab angelo suo Iacob, se non illum fore saluatorem, quem
 haec tenus coelestis Cabala prætulerit, negocium in aliud seculum diui-
 na reuelatione reiecit, sic dicens: Congregamini & adnunciabo uobis,
 quod continget in postremo dierum, Nō auferetur sceptrum de Iuda,
 & legislator defemore eius, donec ueniat Silo, & eidem congregatio-
 gentium. Quo uaticinio innouit aliquem quandoq; fore saluatorem
 humani generis, qui & ex Iuda, & in postremis dierum nascetur, &
 esset Silo, & sceptrum regni gereret, & ad ipsum gentes confluenter.
 Quare post hos patriarchas magnus ille Moyses non sua sponte morti-
 se obtulit, sicut quandam Abel, sicut olim Ishac, sed renuit, & a cura po-
 puli subtrahere se uoluit, quanquam loquebatur cum Deo, ut amicus
 cum amico, facie ad faciem, & baculo utebatur pro sceptro, & tota Iude-
 orum gens ad se confluebat. Nouerat tamen se non de familia Iude, sed
 de domo Leui ortum esse, nec natum in postremis dierū, nec esse Silo,
 quod secundum Syriacam translationem Onkeli Chaldæi significat
 unctum, quem nos adpellamus Messiha. De omni tamen ratione atq; B
 modo restaurandi originalis casus satis superq; institutus fuit ab ange-
 lo suo Metatron. Ita enim Cabalistæ scribunt,
רַבִּי שֶׁלְׂ מַשְׁה מַטְתָּרוֹ, qui est nuncius Sadai. Hanc itaq; sanctissimi Iacob reuelationem uni-
 uersitas prophetarum recepit, quod in postremis dierum nascatur is F
 ex semine Iuda, qui peccatum originale sit abolitus, Messiha rex paci-
 fucus, desinente tum sceptro, ac prefectura Iudæ, conuocatisq; simul uni-
 diquaq; gentibus. Hæc usq; huic receptio a patribus ad collegium pro-
C

DE ARTE CABALISTICA

phetarum per successionem transmigravit, qui singulatim cuncti tractatione quotidiana inter se conferebant de aureo Messihæ seculo, in illa beata spiritus sancti schola exultantes præ summa letitia, & imo de pectora gaudia sua promentes, uno quodam societatis vinculo in ipso Messiha saluatore conexi, quamquam diuersis a se temporibus de illo eodem uenturo rege multiphariam multisq; modis differentes, singuli tamen quicq; parem & plane haud absimilem sententiam absoluerunt. Hicquidem his uerbis, Obscro Domine: mitte quem missurus es, alter in persona Messihæ inquit: Mitte me, hoc est, יְהוָה quod in Arithmeticâ progressione per artificiosum Cabalæ modum, tum quatriliteram excellentiæ dignitatem, tum ipsum quoq; iuxta Razielis traditionem superius commemoratam rectum nomen illius Messihæ per equalitatem numeri trecentorum nonaginta octo significat. Et iterum: Utinam dirumperes cœlos, & descenderes. Alius sic: Excita potentiam tuam & ueni ad saluandum nos, Deus reuerte nos, & ostende faciem tuam, & salui erimus. Alius: Expectabo Deum saluatorem meum. Alius: Ecce Dominus egredietur de loco suo, & descendet. Alius: Deponet iniurias nostras, & proiiciet in profundū maris omnia peccata nostra. Alius, Veniens ueniet, & non tardabit, egressus es in salutem populi tui, in salutē cum Messihā tuo. Alius qui consolabatur gentem nostrā dicens: Abstulit Dominus iudicium tuum. Rex Israel quatuor literis in medio tui erit, nō timebis malum ultra. Dominus Deus tuus in medio tui erit fortis, ipse saluabit. Alius qui in persona Messihæ pollicebatur, Et erit sicut eratis maledictio in gentibus domus Iuda & domus Israël, sic saluabo uos & eritis benedictio, & erunt sicut fuerunt, quando non proieceram eos. Et alius ita: Orietur uobis timentibus nomine meum sol iustitiae. Quid multis mororū omnes uno corde gaudere, uno ore omnes omnia bona dicere & laudare huius saluatoris illum diem, & optare illud tempus, De quo Dauid coram Deo exclamauit: Mitte lucem tuam & ueritatem tuam, illa quietabunt me, & reducent me in montem sanctum tuum & in habitacula tua. Super isto autē lucis uocabulo dixit Rabi Salomon Gallus, Lucem tuam, id est, regē Messihā, secundum quod scriptum est: Paraui candelabrum Messihæ meo. Unde certiores facti sumus nulla de seductum esse opinione Dauid, quod ipse idem ille foret rex Messihā, qui genus humanum Deo conciliaret, tametsi diuinū emanauerit oraculum, Inueni Dauid seruum meū, oleo sancto meo unxi eum, quia unctus dicitur Messihā, & ego primogenitum dabo illum, superiorem regibus terræ. In æthernū custodiā illi misericordiam meam, & pactum meum fidele illi, & ponam in seculū seculū

seculi semen eius, & sedem eius sicut dies cœlorum. Contulit ergo Dauid spem omnem in semen suum, ob idq; filium ex Bathsaba natum ad pellauit Salomonem, quod auditu receperat, credideratq; Messiham, quo salus mundo ueniret utiq; principem pacis fore, iuxta Cabalam si bi reuelatam. In diebus eius, erit abundantia pacis, donecauferatur luna. De alio igitur semine suo intelligendum fuit, quam de filio Bathsabæ, is enim Salomon adamauit mulieres, per quas cor eius deprauatum est, ut sequeretur deos alienos, necerat cor eius perfectum cum Dōmino Deo suo sicut cor Dauid patris eius. Quapropter suscitauit Deus Satan contra Salomonem, ut ei non esset pax integra, qui pacis solum nomen haberet. Quotquot igitur Cabalistarum sunt, qui uniuersam salutem in Salomonem retorserūt, alium quendam Salomonem intendent quā filium Bathsabæ, & aliud quoq; templum quam eius Salomonis, qui templum a se constructum diruptionis iuri subiecit, cui prædixit Deus: *Templum quod sanctificaui nomine meo, proiiciam a conspectu meo*. Qua de re peccatum originale non ualuerunt abolere, neq; Salomon hic, neq; templum hoc, quantumuis in Porta lucis a Cabalista sic scriptum extat.

בתרחלה בראשתו של עולם שבינה היה שרויה. בתרחותם ובחיות השבינה למטה נמצאו שמים וארכו אחרים והיו המקורות והצירות. פועלם בשלימות ומשכיהם מלמעלה ולמטה, ונמצא השם ית מלא מעלה ומטה בא ארכ הראשו והטה וגתקלאן השורות ונשאברו הצינורות ופסקה הברוכה ונסתלקה השבינה ונפרה החבילה אח' בא שלמה ובנה את הבית ואו חורו הצינורות וההמשבות, id est, Initio creationis mundi diuina coabitatio erat descendens in inferiora, & cum esset diuina cohabitatio inferius, reperti sunt coeli, & terra uniti, & erant fontes & cannales actiui in perfectione, & trahebatur a superiore ad inferius, & inueniebatur Deus complens superne & inferne. Venit Adam primus & peccauit, & diruti sunt descensus, & confractæ cannales, & desist aqueductus, & cessauit diuina coabitatio, & diuisa est societas. Postea uenit Salomon, et exædificauit domum, & tunc reuersæ sunt cannales, ac deriuatiōes, seu ductus, atq; reliqua. Vbi de Salomone loquentes Cabalistæ rei potius uidentur quā uocabulo alludere, cum illud intelligent de uenturo quodam rege pacifico, iuxta Isaiæ uerba, quem nominabit ipse miraculorū operator, cōsiliarius, Deus fortis, pater futuri seculi, id est, principem pacis. Sane putauerunt aliqui Ezechiam regem hic suis de signatum, sed alii legentes uerba sequētia: Multiplicabitur eius imperium, & pacis non erit finis super solium Dauid & super regnum eius, intelligunt de rege Messihā, qui ablatus sit uniuersorum peccata, in

DE ARTE CABALISTICA

animis hominum quotidiana bella & pugnas mouentia, quæ parentes nostri peccauerunt, ut scripsit Ieremias in libro Threnoru, Patres nostri peccauerunt, & non sunt, & nos iniuriantes eorum portauimus. Ita uideri quidem poterat Ionathæ Chaldeo, qui pro Sar Salom, id est,

principe pacis traduxit superiore in loco. **משיחא רשלמה** i. Messiha pacis.

L De quo iteru Isaias, Disciplina pacis nostræ super eum, & in canticis eius liuore eius sanati sumus, Hic erit ille Salomon qui templum multo sublimius eriget plane sempiternu & indissolubile. Sic enim

בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁל מִתְהַמְּבֹרֶךְ בְּגֹר בֵּית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁל מִעָּלָה i. quod domus sanctuarii quæ est inferius, disponitur iuxta dominum sanctuarii, quæ est superius. A Salomone igitur illius terrestris

M templi conditore, usq; ad regem Iehoachin eundem qui & lechoniah, habent namq; ambo nomina easdem literas, tametsi transmutatas, ex-

pectatio salutis uniuersæ apud omnē cœtum prophetarum in uenturo

Messiha collocata fuit, ab Isaiâ usq; ad Malachiam qui aiebat, Statim ueniet ad templum suum dominator quem uos quæreritis. Super quo Ra-

bî David Kimhi scribit, quod dominator hic sit Messiha, qui & ipse nū

cius erit testamenti, quem Jonathan Chaldaeus Rabona interpretatur.

Post Prophetas autem, expectatio salutiferi aduentus Messihæ, totaq;

Cabalistica exercitatio qualiscunque extat, quā recte in eiusdē Messihæ

sempiternam liberationem inglomerant, implicant atq; reducunt,

omnis ea plane ad sribas legis & seniores quos appellarunt capita

patrum, qui præ multitudine haud numerantur, & ad magni concilii

uiros descendit successiue recepta scholasticorum more, ab Ezra qui

Cabalam tradidit Simeoni iusti sacerdoti magno synagogæ præfecto,

rursus ab illo recepit eius auditor Antigonus cum sociis suis, de

quibus fuerunt Zadok & Bethus, radix hæreticorum, unde dicti sunt Zadokai & Bethusai, ut scribit Iudas Leuita in libri Al-

icosder sermone tertio. Deinde Ioseph filius Iotzzer, & Ioseph

filius Iohanan Hierosolymitanus, ab iis Iosua filius Parahiah,

cuius fuit discipulus quidam Iesus Nazarenus Machabæorum ætate, non ille Christianorum. Et Nithai Arbelensis, a quibus

& Iuda filius Tabai, & Simeon filius Sota, de quibus Se-

meia & Abtalion, ab his Hillel & Samai, qui habuerunt mul-

ta millia discipulorum, ab istis Rabban Iohanan Ben Sdachai,

& ille discipulos quinque fuit, qui fuerunt Eliæsder quem scri-

bunt Eliæzer filius Hircani, Iosue filius Hananiæ, Ioseph Cohen,

Simeon filius Nathanael, & Eleasdor filius Arach. De Rabban Iohanan, qui centum & uiginti uixit annos, sortitus est

Cabalam

*cabala aquilus sunt
ne descenderit*

Cabalam suam Rabban Gamaliel, a quo Simeon filius, a quo ex liberis eius Iuda Nagid, qui Magister Noster sanctus dicitur, eum filius Gamaliel recipiendo imitatus est. Hucusque Cabalæi quorum dicta & reliquas sacræ scripture allegoricas expositiones sequuntur sunt Cabalistarum cœtus, Hanania filius Acasiæ. Abba Saul, Rabi Tarphon. Acadia filius Mahalaleelis. Hanania princeps sacerdotum, Hanina filius Thradionis, Hanania filius Hachinæi, Nehonia filius Hacona, Halaphtha, Duschai filius Iannai, Hanina filius Dusa, Dosa filius Harchinas, Rabi Akiba, Eleazar filius Azarig, Eleazar Hasma. Rab Leuita, Rabi Iohanan filius Baroca, post eum Simeon ex liberis. Deinde Tzadok, tum Iosi, hunc sequitur Ismael, & de alio genere Rabi Meir, a quo recepit Eleazar filius Iacob, & Iohanan Sandlar, & Eleazar filius Samua. Deinde Neorai, post quem Ianai & Mathathia & Samuel minor, & Elissa filius Abuiah, & Eleazar de Kaphar, & Iuda filius Thema, & Iosua filius Leui, & præter illos alii multi, qui aliquando propter disputationes Thalmudicas appellatur Thanaim seu dictatores, & propter summarum rerum meditationes ab inferioribus singulis ad excelsiora quæque reductas, a maioribusque receptas, & posteris traditas, quibus toto studio innituntur Mekablim hebraicæ, ac nostra ætate a latinis, autore Ioanne Pico Mirandulano Comite, ante quem nomen eorum Romanæ linguae incognitum erat, Cabalistæ aut Cabalici dicuntur. Tum MARRANVS, Nostri ne inquit eum uirum peritissime Simon, qui primus latinis Cabalæ uocabulum prodidit. Et SIMON, Noui nempe, ut opinor, ipsum ait olim domo exulantem apud Gallos & Allobrogas, pulsumque patria & fugatum acerrime ab inuidis quadam detestabilis psecutione propter eximia philosophie studia sua & noble ingenium. Est adeo genus hominum, ut ait Terentius, qui esse primos se omnium rerum uolunt, nec tamen sunt, ex coruo forte nati, quæ auis usque ad Coronei annos, ut est in fabulis, uestita prius albis plumis, posterius nigris, colorem indumenti eis præbet candidi & atri, unde fratres Atrati dicuntur, quippe uolucris ea ob impiam delationem semper odiosa Phœbo. Sed utriusque uestrum nota est hec poesis, hi tunc fu erunt uestrum, hi mastiges, hi canes tam generosi & tam eruditæ Christiani, nostro seculo multa Hebræorum arcana dogmata Romanis aribus per quam docte impertiti. Adhaec PHILOLAVS, Relictis ait rebus gestis, ad artem Cabalisticam si mihi creditis, reuertendū nobis es se consulo, quoniam aliquanto post aduerseretur, & uota nostra uix dici queat quam alio tendant. Percurri equidem singula, inquit Simon, nihil salius de me ultra expectabitis. Et Marranus, Sisic in-

DE ARTE CABALISTICA

quit, ego certe fregerim sermonem tuum ualde incommode. Nam orationis filum texebas tum maxime aptum ei rei quam desyderamus, & nihil erat quod magis placuit, quam post rectam Cabalæ definitionem nosse quid illud sit, quod præter cætera mortalium generi egregius revealatum fuerit, tum quis quid reuelauerit, & quis receperit, quo in puncto mea interpellatione abductus es, id quod subdoleo. Quare mihi oramus ut redeas. Ego uero hilare quidem obsequar, SIMON inquit, & tandem admodum artis, quem optare uos animaduerti properabo, nisi iam uespera imminet, quando & uos audiendo forte cum fastidio, & egoipse loquendo defessi sumus. Satis enim multa nobis tam breuibus horis exciderunt, & quæ mea fuit uel temeritas si uultis, uel quod uerius est singularis erga uos dilectio, quod in tanta refieri non debuit, omnia imperatus dixi ex tempore. Tum PHILOLAVS, Atobsecramus

R uterque, compleas abacum calculo authorū, qui Cabalam & tenuerū & tradiderū, ne hoc sermonis membro nondum perfecto ad diuersorum nostrum, ut oportet, coenaturi abeamus. Quo dicto rursus Simon: Extant sane, inquit, meo arbitratu Cabalistæ innumerabiles, nec enim numero comprehendere refert, eorum partim, qui audire tantum, alii uero qui & auditores & scriptores fuere, tamen quando ita urgetis, recensebo perfunctorie nonnullos, quorum libri de Cabalisticis contemplationibus quotidiano ueniunt usu, quantum mihi suppetit memoria, quanquam nō in omni parte omnes integri, aliquorū enim sola fragmenta enatarunt, reliqui prohdolor ita extinti sunt, ut uix nominum recordatione doctissimorū hominū monumentis innotescat. Nam ut prisca patres uolumina iniuitate temporum & longo tractu annorū perdiderū, cū haud mediocri posteritatis damno, quorū nostri tamē meminerū, ita nos iam in ipso mundi sexto millenario uiuentes, maiorum nostrorum libros uel uetustate, quæ omnia cōsumit, uel bellorum malignitate, uel inundatiōe ac uastitate, uel improviso ignis casu, uel quandoq; odio & inuidia turpi & detestanda, quæ incendarios librorum inertes & stultos etiā æuo nostro solicitauit, amisimus. Citantur ab hominibus fide dignis Hænoch libri & Abrahæ patris nostri, quin & Moyses allegat libros bellorum Domini. Iosue librū iustum, & uniuersitatē librорū Kiriath sepharim, quam Athniel duce Caleb expugnauit. Asuerus libros memorabilium, Ionathas in Machabæis libros sanctos de Spartiatis. Paralipomena commemorant libros lamentationum. Libros Samuel uidentis, & Nathan prophetæ, & Gad uidentis, & Semeiae prophetæ, & Haddo uidentis, & Ahiaæ Silonitis, & libros Iehu filii Hannani, qui omnes nusquam sunt. Querimur & Bibliotheca

bliothecam Darii, ut est in Ezra, fuit ea in Ecbatanis preciosa. Par exē
plo innumeris nostro seculo authores periere, tametsi non dubitamus
superesse plurima, quae ipsi necdum uidimus, nec istam de me gloriam
cum Mirandulo iactare possum, quod quae ille quondam Ezra, de Ca
balisticis secretis septuaginta conscribere uolumina iussit, ea mihi sum
ma impensa cōquisierim, cui ne tantidem prope auri & argentis sit, quo
eos libros, si superarent, ac offerrentur licitari queam. Utimur autem
non adeo libros si attamen pro nostra uirili Abrahæ libro patris nostri,
cui est inscriptio יִצְחָק de creatione, quem nō parum literati quidā as
signat Magistro Akiba profecto nobilibus scholiis ornatū, ut qui alio
quin existat reconditus & obscurus. Et libro הַזְהָר de splendore, quē
composuit Simeon filius Iohai cum in quodā uasto & tenebroso spe T
cu quatuor & uiginti annos delituit. Et libro הַבְּהִיר de Candore, qui
a uestris Lucidarius dicitur. Sunt & quos edidit in Cabala ille Abrahā
Alaphia, & insignes commentarii Ramban, nam ita collective nomi
natur Rabi Moyses filius Nehmani super arcana legis, quem appellatis
Gerundensem, & Commentarii omnium doctissimi receptoris Rabi
Mnahem Racanat super arcana Ramban. Et liber perplexorum Ram
ban, in fine per Mem, id est, Rabi Moysi filii Maimoni, quem uocant
Moysen Aegyptiū. Et liber שְׁעֵר צְדָקָה, id est, portæ iustitiae, quem cō
scripsit Rabi Ioseph filius Carnitolis. Et liber שַׁעַר אֹורָה. i. porta lu
cis Magistri Ioseph, ut ferūt, Castiliensis in Hispania. Et liber רְחַאמְנוּ נִזְתָּחָר, id est, de credulitatibus, cuius author fuit in Asia Rabi Saadia. Et liber
סֻרְךְ הַתּוֹרָה de mysterio legis, quem sapiens ille Abrahā Aben Ezra cō
fecit. Et liber Rabi Hamai filii Hanina, qui dicitur eloquentissimorū ca
put in Cabala, & eiusdē authoris liber העיון קְרוּשָׁה, id est, speculatiōis. Alius
denicē liber פִּירּוֹשׁ קְרוּשָׁה, id est, cōmentariū sanctitatis, quē scripsit
Rabi Azariel. Et liber שְׁמוֹת, id est, de noībus. Et liber explanationū
alphabeti, cuius est inscriptio סֻרְךְ פִּירּוֹשׁ חָאֵל פָּאַבְּיָתָא ex Rabi Aki
ba. Et liber Rabi Ama שַׁעַר הַרְוִיָּם de reconditis psalmi xix. Et liber
הַהְיוֹרָה, id est, singularis de unione seu collectione, cuius meminit Rabi
Abrahā Aben Ezra de mysterio legis capite primo. Et liber סְוָרוֹת, id
est, mysteriorū. Et liber quæstionū abstrusarū. Et libellus Cabalæ quē
edidit Azariel, aliis Oriel Garonensis. Et liber qui prænotatur דָּרָךְ
הַאמְוֹנָה וְדָרָךְ הַכְּבִירָה de fide & expiatione. Et liber radicum Rabi
Ioseph Albo, cui pariter Cabalæ titulum præfixerunt, quāuis ille ma
gis ethica commentetur quā anagogica. Extat demum liber elegatissi
mus in Cabala aduersum philosophastros, nomine Alkozer more
Arabico, quem composuit Rabiluda Leui, cuius hæc sunt uerba,

DE ARTE CABALISTICA

כִּי אֵין קָבֵלָה טוֹבָה אֶלָּא עַמְּךָ הָרֵב הַטוֹּב, id est, Quod non sit Cabala bona nisi cum corde bono. Vbi plurimum mihi uisus est sapienter a tam sancta contemplatione malignos Sophistas repulisse, qui tanquam muscae morientes, omnis ungenti quantumuis preciosi suavitatem perdunt. Utimur denique commentariis in librum **רִצְירָה** Magistri Jacob Cohen & in eundem librum compositionem Rab*i* Ishac, quem inscriptis explanatione nominis sancti. Est liber etim quem edidit Rab*i* Tadacu*s* Leui de decem numerationibus Cabalisticis. Nolo addere librum, Salomonis sub nomine Razielis inscriptum, quia est fictio magica, hactenus quidem rei meae familiaris penuriam chartaceam quam ceteris non solebam certe uobis peregrinis planissime aperui, at mea tamen sententia nemo unquam de ista scriptar*e* usque dudum artificiosus, nemo distinctius, nemo lucidius, quam Rab*i* Joseph Bar Abrah*a* Castiliensis ciu*s* Salemitanus, tria huius facultatis uolumina studiose molitus, quibus omnem Cabalistarum institutionem fecit clariorem, primum de dictionibus, secundum de literis, & tertium uolumen de punctis. Eius libri titulus extat **אַגְּדָה אֲנָוָה** id est, Hortus nucis, iuxta Salomonis cantica, In hortum nucis descendit, ut uiderem amœna uirgula. Apparet nucem hanc esse ut pomum aureum argenteo retiaculo includsum, ut legitur in proverbiis, Mala aurea in lecticis argenteis uerbū prolatum iuxta modos suos. Ita est Cabala pomum illud aureū atque diuinum argenteis filis, uidelicet ingeniosis institutionibus & humanis artibus circumligatum, quale fieri consueuit aurificū opificio, qui subtilibus cælaturis aureum boni odoris pomum non omnino tegunt aut operiunt argento, ut nihil eius uideri queat, sed cauatis quibusdam foraminibus & argenteis cancellis tum pomi colorē eminere tum ambræ odorem efflare sinunt. Aspicientibus tamen longinque totum id quod reticulatum est, uidetur argentum esse integrum, propius autem intuentes, si studiose rimentur, simul aurum quoque reperient, & quomagis aurum ab argento distat, eo longe plus ab arte Cabalistica probatur differre Cabala, quamvis ambas species unum genus spiritualis instinctus complectatur. Sed altera præcedit alteram ut oraculum Hierophantas, utque unius generis aurum id quidem bonum est, illud autem optimum, ad quem modū in Pentateucho de Heuila narratur, quod aurum terræ illius bonum est, non enim illic scribitur optimum, ut quidam legunt, sed bonum. Et in Isaia de Ophir, Dignabor hominem plusquam aurum optimum & aurum de Ophir. Ita quicquid de sacra scriptura homines optimarum artium amatores scientia naturali addiscunt, auro bono parest, & appellatur opus de Bresith. Quod uero scientia spic

Cognit⁹ h̄r d̄c clementia
Salomonis cm angulus
raziel apparetur

entia spirituali recipimus, opus de Mercaua dicitur, & auro æquatur optimo atq; purissimo. Scribūt enim Cabalistæ ita שמעה בראשית ומעשה מרבה הווא חכמת האלהות . i. Quod opus de Bresith est sapientia naturæ, & opus de Mercaua est sapientia diuinitatis. Et quoniam utraq; sapientia utcunq; circa mundum & ea quæ cōsistunt in mundo uersatur. Estq; Thalmudistarum & Cabalistarū ea in re unanimis arbitratus, quod duo sint mundi, Primus intellectulis, qui uocatur עולם הבא . i. mundus ille uenturus scilicet quo ad nos. Et secundus sensibilis, qui dicitur עולם הזה . i. mundus iste præsens, quod ex uerbis sapientum nostrorum recepimus, de nominis diuini quadraginta duarum literarum studioſo cultore ſic dicentium quod talis dubio procul existat אהוב לבעל נחמן למתה ונוחלשנִי . i. Dilectus ſurſum & deorſum & hæreditans duos mundos, mundum præſentem & mundum futurum. Iccirco diuiduntur Thalmudici & Cabalistæ ſecedentes in duas facultates, tametsi ex creditis receptionibus ambæ ſimiliter orientur & eminant. Nam utriq; maiorum ſuorum traditionibus fidem habent, etiā nulla ratione reddita. Sed hac diſtinguuntur deputationis ordinatiōne, quod omne ſtudiū, omnem operam, omne consilium, laborem & diligentiam, uniuersam quoq; mētis ſue intentionē Cabalista foelix ille atq; beatus a mūdo ſensibili finaliter ad mundū intellectualem trāffert & traducit. Thalmudista uero in mūdo ſensibili permanet, ac animam uniuersi huius mūdi nō tranſcedit: quod ſi quādoq; licēter ad Deū & beatos ſpiritus pergaſ, non tamen Deum ipsum immanentem & abſolutū accedit, ſed ut opificē cauſam & rerum & circa ſua creata occupatū, Angelos autem ad minifteria quotidiana, diuineq; uoluntatis effectus exequendos mancipat, altissimarum rerum contemplationem ad hunc inferiorem mundum ſemper referens. Earum tamen facultatum altera ſæpe alterius ſenſa mutuatur, & ad ſuum defyderium trahit. Enim uero quādoq; ſtudia ultro citro inter ſe cōmunicat Thalmudici & Cabalæi, ut actiua uita & contemplatiua, licet unum eundemq; ſacræ scripture contextum plærunc; alter ad timorem ſeruilem alter ad amorem filialem ſuo more lepida ſuasione inuitet. Apparebit enim acri ſtudio Thalmudista ille circa legis precepta & mādata residere, illa exponere, illa dirigere, illa uenerari & exosculari, ut nihil aliud recte definiamus thalmud eſſe q; legis explanationem ad intentionē authoris. Vnde Thalmudici מפושתים dicti ſunt, & פရשי . i. expoſitores & pharesai, qui de ſuggestu et cathedra Moysi ſemper inſtat ope ri, prædicant, & plebem hortantur cum Propheta regio dicentes, Ser-

*nomen dei gnadraginta
omnay litteray*

*C ontra difſerat
Thalmudisti &
cabalisti*

D

E

*Thalmud / legi-
z explanationis
pharesai*

DE ARTE CABALISTICA

uite Domino in timore, accum Iosue: Timete Dominum & seruise ei,
 Quin & hoc ita facite, ac illud sic obmittite cū tali & tali moderamine,
 undescentia & tredecim præcepta uno uerbo תְּרַיָּגְנִי comprehensa in
 duo capita redegerunt לא תעשה , id est, fac ne facias, quæ uos
F affirmativa & negativa consueuistis appellare, multum scitu commoda
 & usu per quam necessaria. Cabalistæ autem quamuis teste ueritate ui-
 ri sint legem pie obseruantes, tamen contemplationi plus incumbunt,
 Ideoq; appellantur אֱנֹשִׁי הַעֲיוֹן מִבְּעֵד הַתּוֹרָה , id est, uiri speculatio-
 nis ex magistris legis. Hi curam reipublicæ ac priuatorū domi bellicq;
 ritus & consuetudines in iudicialibus & moralibus cum sua historia pe-
 nes Thalmudistas relinquentes ea sibi tantū, quæ ad animi quietem &
 tranquillitatē pertinent, & ad amorem Dei referuarunt. Sic enim aiunt
 בּוֹנֶת כָּל הַתּוֹרָה שְׁנִי דְּבָרִים וְהַמְּתֻקּוֹן הַנְּפָשָׁה וְהַגּוֹתָה
 tentio uniuersæ legis duæ sunt res, bona dispositio animæ, & bona
 dispositio corporis. Tota namq; lex præcipue ad perfectionem homi-
 nis tendit, & secundum eam duas consequimur perfectiones, mentis
 alteram, & alteram corporis, longe uero dignior ea est, & præminen-
 tiæ altioris, quæ animam iuuat, & uitam perpetuat, quanquam idonea
 corporis habitudo, & debita compositio, est tempore naturaq; prior.
G Igitur altiore loco & digniore gradu habendi sunt. Cabalistæ illam le-
 gis expositionem sequentes, quæ per quædam symbola mentis eleua-
 tionem ad superos & ad rem diuinam quam maxime propellit, hanc ap-
 pellant Græci uestrianagogicam institutionem, quæ non modo philo-
 sophia, sed & sophia ipsa, hoc est, sapientia. Vnde merito sapientes de-
 nominantur, לְהַלּוֹד נֶגֶר חַחִים ut concionator inquit Salomon, quo-
 niā pergunt illuc ubi est uita, & pro mortaliū captu adhuc in corpu-
 sculis habitates a tempore ad æternitatem, & ab infimis ascendunt ad
H summa. Facite periculū si uultis honorādi aduenæ. In principio creauit
 Deus cœlum & terrā, Sane cœlū Thalmudicis uocantur omnia uisibi-
 lis mundi, quæ supra lunam sunt, & quæ subter eam appellant terrā.
 Deinde cœlum quoq; interpretantur formam, & terram esse uolunt
 materiam, quare in principio, aiunt, creauit Deus formam & materi-
 am, quare deuuo compositionem in singulis quibusq; opifice oracu-
 lo fabrefecit, & omnia nō tam manu tornauit quā nouies uerbo dola-
 uit. Legitur enim אלְהִים יֹאמֶר , id est, & dixit Deus: Fiat lux, & dixit
 Deus: Fiat firmamentū, & dixit Deus: Congregentur aquæ, & dixit
 Deus: Germinet terra, & dixit Deus: Fiat luminaria, & dixit Deus:
 Producāt aquæ reptile, & dixit Deus: Producat terra, & dixit Deus:
 Faciamus hominē, & dixit Deus: Ecce, dedi uobis omnem herbam .
 Igitur

Igitur perfecti sunt cœli & terra cum omni attinētia & tota supelleculi eorum, ut sunt quatuor elementa, quæ dicuntur tenebræ primo nomi natæ, spiritus Domini, aquæ sub firmamento, & arida. Sequuntur pariter & cætera mista, quæ uulgo elementa uocant, ut aues & uolatilia, bestiæ ac reptilia, pisces & cete grandia, & eorum omnium dominator homo, cui ex uniuersis corporeis uni concessum est Liberum arbitriū, quo ne male uteretur figuntur ei leges, promulgantur constitutiones, comminantur transgressionis pœnæ. Cum item ignis influens nuncupetur cœlum, id est, quasi אשׁוּטִים, id est, ignis & aqua, & nihil ex se producat, sed producta solū cœlesti, hoc est, humido calore foveat, tum recto quidem ordine recitantur in illo cōstituta fortissime in fluentia sol & luna, quibus ducibus omnes reliqui notantur exercitus, luminaria & stellæ, nox & dies, splendor & tenebræ, signa & tempora, dies & anni. Hæc itaq; de globo corporeo & reclusis in eo mistis Duo uero mundi a Cabalistis sunt recepti, corporeus & incorporeus, uilibilis & inuisibilis, sensibilis & mentalis, materialis & idealis. Inferior mūdus & superior, cum legunt: In principio creauit Deus cœlum & terram, & ita symbolice cœlum summa, terram infima designare putant, hoc modo interpretantes ברא השם העליון נים ותחתו נים id est, Initio creauit Deus summa & infima, quo nimur arbitrantur simplicem & immateriale mundum summa continere, compactum uero & cementarium hunc, infima, unde & legem diuinam Bresith de creatione promulgatam cœpisse ab ipsa litera beth, que in arte arithmetica inter numeros duo significat, perinde atq; sic notorie insinuaret, duo principaliter creauit Deus, totum mundum supremum cum omnibus in eo degentibus, & totum mundum infimum, omniaq; ad illū pertinentia. Nam Sin aliter, fuisset utique satis Moysen ita scripsisse ברא הארץ ראשית אלhim שמים וארץ quod haud secus a eodem illo more a Latinis legeretur, Initio creauit Deus cœlum & terram. Potuit enim summarium illud creationis non incipere a beth litera. Sicut Salomon in Proverbiis: Dominus possedit me principio uiarum suarum, ubi sine beth & absq; ulla alia præpositione ponitur principii dictio. Cæterum præter consuetudinē duobus istis creatis adiunxit bis binos articulos אֵת & הַ. Vñ excellentis demonstrationis qui dicitur ha, & alterū omnimodè cōprehensionis, qui constituitur ex aleph primo alphabeti elemento & ultimo thau, & est id quod Græci aiūt alpha & o, & Romanii prora et puppis, ubi uisus est per cœlū, oīa excellēter simplicia spiritu alia cōplecti, ab aleph ad thau, id est, a primo ad ultimū, et per terrā simili litera capite ad calcem omnia excellēter corporalia & iis cōtentia, nihilo.

Calum, nihil ex se producere, sed oīa cœlesti calore foveare.

beth in arithmetica: rigat

DE ARTE CABALISTICA

tamen minus singula in ipso uno principio tanquam unicum creatum.

K Sicut Ezechielis rota in rota , cum suis quibuscunq; inuolutis uisa est una esse similitudo gloriæ Domini , & ut ipsius Rabi Saadiæ in libro Amunoth . i. credulitatum propriis uerbis utar ויא
בָּחַל פּוֹנְתּוֹר בִּצְבָּחָר
id est, Sicut uitellus in medio oui, seu ut egoipse dicere soleo , instar alboris oui unius, testaceo firmamento contenti, uitellum ipsum inglo-

L meratis, ita primus mundus ille intelligibilis secundum implicat, ut tota uirtus eius inde gubernetur, quo fit, ut constringantur utricq; uinculis concordiae, adeo ut saepe tam suas quam comprehensorum naturas & appellations mutua sibi liberalitate condonent. In secundo nancz, hoc est, sensibili mundo, sphæræ nouem mouentur ab empyreo immobili, cui Metatron assiduo præest, at in primo nouem angelorum chorū mouentur ab immobili Deo. Sicut in immobili silentio cunctorum creator primo simul omnia creauit, postea nouenario sermone ad proprias singula quæcq; distinctiones loquendo commouit. Nominantur & uicissim ignis seraph, aer cherub, aqua tharsis, ariel terra, & quæ in mundo sunt inferiori, ea nō parū multo meliore nota sunt in superioribus, quapropter hæc inferiora congruenter appellari queant uerorum exemplaria, & adumbratæ supernorum imagines, signa, notæ ac symbola quibus mouemur ad cogitandum de supercoelestibus & angelicis substantiis, uirtutibus et operationibus quodam tramite abstracti onis, uel assimilationis uia uel alia quadam ratione ac modo nobis carne indutis possibili. Vnde statuunt duos quoq; paradisos, alterum coelestem & alterum terrestrem, in quibus præmia uirtutum consequantur utricq;, tam homo terrenus quam homo coelestis, ut in huius orbis terra quamdiu in corpore fuerit hospitatus, tanquam in aliquo corrupibili horto uoluptatis, gloriam & honorem, gaudium & lætitiam, omneq; desiderium delectationis suæ ob alicuius heroicæ ac præminentis & a filiis huius seculi laudatæ uirtutis causam lucretur, que tamē umbræ sunt & res caducæ fumo similes. In coelesti uero terra & uerius uiuentium supercoelesti, ubi extat amoenitatis æthernæ immarcessibiliis paradiſus, animæ hominis in uita mortali olim secundum uirtutē recte operati, nūc exutæ clemetissimus ille Maximus & Optimus Deus, ostendit omne bonū, quod ne uidere quidem antea potuisse tam gravi & tam denso cadauere obscuri corporis onerata, illud nominatur & in Cabala & in Thalmud רְאֵא חַפְאַרְךָ אַסְכָּל, id est, Speculatio illuminans, hoc est, uiuificans, quam uos cognitionem intuitiuam Dei appellatis, ut quæ contingat animæ separatae per lumen gloriæ, at a matutinissime penitentibus sola esse beatifica probetur. Nam alia sit per spe-

*elementa apud hebreos
qualitas monumentus*

M adiſt. duis
les tem & alterum terrestrem, in quibus præmia uirtutum consequantur utricq;, tam homo terrenus quam homo coelestis, ut in huius orbis terra quamdiu in corpore fuerit hospitatus, tanquam in aliquo corrupibili horto uoluptatis, gloriam & honorem, gaudium & lætitiam, omneq; desiderium delectationis suæ ob alicuius heroicæ ac præminentis & a filiis huius seculi laudatæ uirtutis causam lucretur, que tamē umbræ sunt & res caducæ fumo similes. In coelesti uero terra & uerius uiuentium supercoelesti, ubi extat amoenitatis æthernæ immarcessibiliis paradiſus, animæ hominis in uita mortali olim secundum uirtutē recte operati, nūc exutæ clemetissimus ille Maximus & Optimus Deus, ostendit omne bonū, quod ne uidere quidem antea potuisse tam gravi & tam denso cadauere obscuri corporis onerata, illud nominatur & in Cabala & in Thalmud רְאֵא חַפְאַרְךָ אַסְכָּל, id est, Speculatio illuminans, hoc est, uiuificans, quam uos cognitionem intuitiuam Dei appellatis, ut quæ contingat animæ separatae per lumen gloriæ, at a matutinissime penitentibus sola esse beatifica probetur. Nam alia sit per spe-

cies

איספֶל ריאש אינַה המאירה
 cies conaturales, quæ non est beatifica & Id est, Contemplatio quæ non sit illuminans vocatur. Nunc uero quā do dara Dei uisio, & perpetua summæ diuinitatis fruitio, pro supra hominis parte, intellectu & uoluntate beatis donantur, sic circa iure optimo ea nisi in supremo mūdo contingūt nemini. Sic autem Cabalistæ Id est, quod antequam apprehendit hanc intuitionem separatur anima eius ab eo: Quare mortali homini, si quando Deus uideri dicitur, id per angelū fieri putatur, ut scribit Ramban Gerundensis in exodo. Quam obrem pro duplice hominis conditione spirituali & corporali, ac pro duplicitate mercedis retributione, duplē, ut audiuistis, paradīsum asserunt, ita dicentes בְּגֹעֲזָוֹנָהּוֹתֵי עִם הָעֲנֵי בְּיָמֵ שְׁתָרָה בְּמַעַשָּׂה Id est, Quod paradisus & flumina cum singulis rebus, quas cernis in opere Breslith, omnia iuxta formas intellectuales & supernas sunt disposita: id ita sentio etiam cum auro de Heuila bdellio ac onychino, cæterisque infiniti prætii gemmis. Eodem modo & eadem forma duplē gehenam scilicet duos tartaros esse deputatos, id est Cabalista assuerat, superioris & inferioris mūdi, ad torquēdū nocua corpora in tempore, ac animas prauas in æthernitate. Nomē eis cōmune inditū est ארקָא Id est, Arka, hic est tartareæ pœnæ locus, qui præter cætera, septem immaniora diuinissimarum pœnarum receptacula, criminum reis iusto Dei iudicio destinata comprehendit. Sicut Cabalista ille in Horto nucis uolumine secundo de septem habitaculis inferorum tractat his uerbis.

שְׁבִי מִצְרַיִם
 גיהנמתחו עליו ותחתו אחר לגות בעולם הזה אחר לנפש בעולם הכא אחר זה והמקום הבילל בלילו והוא הנקר ארקא כי בוהם גיהנום ושביר מות וצלמות וכאר שחת וטיט הוו ואברוז ושאלן. i. Due species Gehennam sunt, superior & inferior, una ad corpus in mūdo isto, una ad animalia in mūdo uertero post istum, & locus comprehēdens omnia hec, est uocatus Arka, quoniam in eo sunt, Gehennam, & portæ mortis, & puteus interitus, & lutum fæcis, & perditio, & fouea, hucusque Joseph Castiliensis. Iam haec uincula, hic carcer, haec compedes, haec seruitus, haec captiuitas peccata noxiiorum manent, tam corporum in mundo præsenti quam animarum in mundo futuro, ut iustos æqua comitentur uirtutum præmia, & iniquos debita sequantur uitiorum tormenta. Quid nam aliud debetur rectis quam uita & honor? quid aliud prauis quam mors & horror? Nec id usque adeo temporaliter intelligendū est, sed ut Cabalistæ uolunt etiam intellectualiter, sic enim scribunt, פְּרִיקִים אֲפִילָן בְּמִתְהֻזָּה קְרוֹאִים הַיִם וּרְשָׁעִים אֲפִילָן בְּחִזְיָהם קְרוֹאִים

Vide

N

duo tartari

Nota

DE ARTE CABALISTICA

מִתְהִימָּה Id est, Iusti etiam in morte sua dicuntur uiuentes, & maligni etiam in uita sua dicuntur mortui. Quo peritis in Cabala nō erit obliqua Dei sententia, In die qua comederis ex eo, morte morieris, uidelicet non corporali sed spirituali. Nam uixit Adam post esum uetitum ultra nongentos annos, in momento tamen ipso mox atq; legem transgressus erat, morte moriebatur. In peccato, inquam, suo, toti humano generi & proliis futuræ propagationi æternis inferorū habitaculis destinatæ sontico nimis & cōtagioso. Quousq; Dei placito ueniret Mes

וּ siha ille redemptor, qui hominē in paradisum reduceret nō terrestrem sed coelestē, & uitam liberis redderet quā parens amiserat, æternā nō temporalem, animę non corporis, illam ipsam Dei familiaritatem & iucundissimū diuinitatis aspectum, omni uoluptate plenissimum. In hūc omnes ueri Cabalistæ non sophistici totā suam fiduciam figunt atq; locant, in hunc omnia sanctorum scripturarum salutaria uaticinia retor quēt. De terra promissionis, de Ierusalē ciuitate cuius participatio est in idipsum, de mōte Dei & loco sancto eius & uia sancta, & sanctuario, & atriis Domini, & tēplo Domini, & domo Domini, & porta Domini, & cæteris similibus multis, quæ Rabi Moyses ægyptius in suo Misne, id est deuteronomio, sic etiam intelligi de cœlesti beatitudine uoluit. Qua de causa multum & sære cum Thalmudistis certamus, &

פּ plurimum utriq; in duas imus sententias. Illi omnem liberationē regis Messihæ de corporali captiuitate seu uerius dispersione nostra conantur ad tumultum, ad strepitus armorum, ad expeditiones bellicas, ad expugnationes regionum & deuastationes terrarum, & Israhelitici exercitus uictoriā referre, ut quondam saluatore Moyse legimus aduersum Chananæos & Palestinos nostris maioribus contigisse, aut saltem ad exquisitum euasionis ingenium quo sunt in aliis liberationibus ut multi uafre ut ego puto sancte usi, quando tot seculis sub tot regnis dispersi exularunt, ut sub Babylonico annos septuaginta, sub Persico quinquaginta quatuor, sub Greco centū & triginta, nunc sub Romano mille quadringētos, nec dū finis. Nos cōtra, meo arbitratu, rectius Cabalistæ Messihā esse uenturū putamus ad liberandum miseros humani generis mortales, de uinculis iniusticie originalis ad dimittendū peccata, & ad saluādū pie Deo seruētiū animas in Adam patre nostro a uita ætherna exclusas, usq; ad satisfactionē Messihæ, qui ut cōsummetur iusticia misericordis & clementis Dei manū suā mittat, & sumat de ligno uitæ & comedat de eo, ut per illū uiuamus in æternū. Ea satisfactio nō in fastu regio, nec iactantia honoris ac gloriae fieri debuit, eo quod originale peccatū a Messihā expiandū de superbia & elatione pullulauit.

Quin p̄

Quin potius in humilitate ac tolerātia, nō in curribus & in equis, sed in nomine Domini Dei nostri, & nō in uictoria, nech humano triumpho, sed in labore, iejunio, uigiliis, fortitudine animi, contemptu cenodoxiae, misericordia compassibili, amore Dei præcipuo, dilectione hominum recta, & in ipsa tandem heroica liberali ac spontanea morte, quoniam contra uitium sola uirtute pugnatur, & imperia, principatus, stemmata, coronas, huius seculi nemo sapiens unquam magni duxit. Quin hoc est sapere, gloriam huius mundi contemnere, quoniam cum interierit gloriosus diues, non sumet omnia, ut inquit Psaltes, neque descendet cum eo gloria eius. Quidquid igitur de trophæis, & de subiectione populorum scribitur in literis consecratis, id omne post creditam nihil, ominus historiam si quæ facta enarrantur, de mundo tamen intellectu ali & supernis potestatibus a Cabalistis intelligitur, ita ut Messiha rex futurus optimo iure leuia & abiecta hæc istius seculi deliramenta, magistratus, honores & regna tanquam uana & stulta non modo neglecti, rūs sit, uerum etiam contempturus, qui ad abolendum humanæ speciei reatum, & ad aperiendum uirtuti uiam adueniat. Vnde uerus ipse Messiha, si recta ducimur ratione, de solo Isaiae nobili capite darius cognoscetur, quod sic incipit **הִנֵּה יְשִׁבֵּל עַבְרִי** Id est, Ecce intelliget seruus meus, & sic desinit **וְלֹא פָשֻׁעִים יְפָגִיעַ** & pro transgressoribus orabit, quo supra quam dici queat miror nō absque singulari apud cæteros exterarum nationum homines uerecundia, uobis ego solis confiter loquor, Rabi Salomonem & Dauidem Kimhi, aliosque de nostra secta non parum doctos uiros nescio qua pusillanimitate, uel si forte coram gentibus pudore, totum illic contextum Isaiae de solo populo Israel nūc passim disperso torue interpretari, cum planissime sit de illo ipso Messiha prophetatū, quod Chaldaica Ionathæ traductio nominatim exprimit dicens **חִזְצָלָה עַבְרִי מְשִׁיחָה** Id est, Ecce prosperabitur seruus meus Messiha. Hic est ille ab Isaia in spiritu prophetico uere uisus eo loci, homo dolorū et infirmitatis expertus, uultu abscondito, nullius honestæ reputationis uir, diuina percussione tactus, despectus & uitatus, tonsus ut agnus, occisus ut ovis, a terra uiuentium absclusus, & cum sceleratis reputatus, et inter filios hominū inglorius. At uero quid inter filios Dei, plane multū exaltatus & eleuatus & sublimis ualde. Nam generationē eius quis enarrabit, & Domini Dei uoluntas per manū eius dirigitur, & dominus aboleuit in eo iniqutatē omnium nostrum, quia de scelerate populi percussit eum. Ipse enim uulneratus est propter criminā nostra, et attritus est propter iniqtates nostras, qui certe iniqtatē nō fecit unque, et nō fuit dolus in ore eius, sed dominus uoluit cōfusionē eiusdē

DE ARTE CABALISTICA

uulnerati. Quapropter cum sit ipse iustus Deus seruus, multos iustificabit per agnitionem sui, & iniquitatē illorū ipse portabit, & peccata multorum tollit, & pro pectoribus intercedet. De uero Messia haec oīa uidit Isaías & profecto nō est mentitus. Ista firmiter est illa cōgregatio Israel, iuxta Cabalistarū opinionē, & illud salutare Dei nostri tā sēpe pmisum, ut iustificemur ברעתו. i. in cognitiōe eius, nō ut saluemur in tumultu,

T nec in fuga, sed sub uno rege, ac in uno fidei cōsistentes exercitu, libere mur in morte atq; cognitiōe Messihg, qua finit̄ peccatū, & remouet obstatulū clare uisionis Dei, hoc est, humani generis originalis ac cōtagio sus reatus. De q̄ sic in lib. Cabalg, de fide & expiatiōe legit.

רְדֵךְ מֹרֶה
בְּכָח הַנִּצְלָל שֶׁהָוָא בְּכָח הַנִּבְרָא הַמְתֻנָּה גְּבָרָה תְּמִרּוֹת שָׁוָם יָגְשָׁרְרִי
סְלִיחָה שְׁהָעוֹלָם מִתְנָהָג בָּהּ עַד שִׁיבָּרָה הַחֲטָא וַיָּאָמַר מֶשֶׁיחָה שֶׁהָוָא
בְּכָח אֱלֹהִי וּבְכָחַ הַאֲצִילָה שֶׁהָוָא בְּכָחַ הַמְלָאכָה וּבְכָחַ הַנִּצְלָל מִמְנָה
שֶׁהָוָא בְּכָח הַנִּבְרָא תְּנוּחָה עַלְיוֹ רוח הַשֵּׁם רוח חַבְמָה וּבְנָה רוח עַצְתָּה
וְגִבּוֹרָה רוח דָּרָעָת וּיראַת יְהֹוָה הַרִּישָׁבָע תְּמִרּוֹת שְׁהַטְשִׁיחָה מִתְנָהָג בְּרוֹ
לְחַטִּיב לְטוּבִים וּלְחַרְבוֹב אֶת הַרְשִׁיעִים כְּרַכְתָּבָרָה שְׁפָתוֹ יְמִיתָה וּרְשָׁעָ

.i. uia demōstrās uirtutē gratificatā seu infusam, quae est uirtus creata du-

cit septē uariatiōib; quae sunt xiii. ordines expiatōis, q̄bus mūndus dirī-

V git, q̄usq; finitū fuerit peccatū, & uenerit Messiaha, q̄ est uirtus dei. Et in uirtute gratiæ, quae est uirtus angelica, & in uirtute gratificata, & infusa ab ea, quae est uirtus prophetæ, requiescat super eū sp̄iritus Dñi Tetra-

grāmati, sp̄iritus sapiētiæ & intellectus, sp̄ūs cōsilii & fortitudinis, sp̄iri-

ritus sciētiæ & timoris Dñi. Ecce septē uarietates q̄bus Messiaha uti ad

benefaciendū bonis, & ad destruēdū malignos, secundū q̄ scriptū est:

x Et spiritu labiorū suorū interficiet impiū. Hæc sunt cōmemorati uolu-

minis Cabalistici uerba, quibus monemur regē Messihā nō manu, sed

ore: nō armis, sed spiritu, uincere populi Dei aduersarios, donare autē

Dei gratia septēplaci pios, interficereq; impios, & hæc oīa spiritu oris,

id est, doctrina sua sp̄irituali, quā per uiros iustos & electos iusti disci-

pulos, sp̄arget ac seminabit in oēs gentes, per qđ Isaīe illud tēpus Messi-

hē relatu oraculū: Haurietis aquas de fontibus Saluatoris, Ionathā fili

us Vzielis Chaldaice interpretatus est iis uerbis וְתִקְבְּלוּ אַיִלְפּוּ רְדֵת

y בְּחוּרָה מִבְּחוּרִי צִידְקָא .i. Et recipietis doctrinā nouā in gaudio ab ele-

ctis iusti. Ea uero est doctrina illa noua, q̄ uerū lumē luceat, & q̄ odit,

in tenebris est, & qui diligit, uersatur in luce. Finis igitur præceptorū;

hic est, ut diligamus in uiuē in doctrina Messihæ, שִׁזְוֹרָה הַעֲטִים לְלִבָּתָה

id est, Qui docebit populos ambulare in uiis Tetrāgram-

mati, ut scribit Rabí Dauid Kimhi super eundē prophetā capite quin-

quagesimo primo, in uersu, quia lex a me exibit, quā scilicet, q̄ fecerit sal-

uabit, q̄ cōtempserit, peribit. Vetera enī timoris sunt, noua charitatis

שֶׁל אַחֲרָה יִשְׂרָאֵל quæ est dilectionis rectæ ex corde integro secundum Magistros Nostros. Erit igitur Messiha exemplū uitæ omnium liberandorum, a quo uniuersa dependet mundi salus, quæ dicitur salus ætherna, & exponitur a nostris per omnes dies seculorum, ubi legitur Israel saluatus est in ihu salute ætherna. De quo nō nihil scribit in libro Cabalæ Hacadma

וּ הוּא סֹור מֶלֶךְ הַמָּשִׁיחַ שִׁיבָּא בְּמִירָן שְׁבֵל פְּעוֹלָתוֹ תְּהִלָּה עַל הָאָרֶץ וְגַם יְהָוָה שָׁחוֹר יוֹסֵף הַשְׁבִּיעִי וְהָאָזְנָם שְׁמָרוּ שְׁלָמָם וְאַתָּלָם . i. Et hoc est arcanū regis Messihæ, qui ueniet cito in diebus nostris, cuius omnis operatio incipiet in v. h. & etiam i. h. quod est mysterium diei septimæ, & hoc nomen, est nomen suum integrale, perficieturque omne opus in manu eius. Ecce definitum est a sapientibus Cabalistis omnia per Messiham fore perficienda, & totam eius operationem fieri sacratissimis quatuor literis **בָּ**, **הָ**, **עָ**, **הָ**, in mysterio diei septimæ, non a numero uidelicet dierū sic appellate, sed a transitu de uita actiua ad uitam contemplatiuā, id est, in ipsa quietudine animi & pacata tranquillitate, secedendo ab huius mundi nimia sollicitudine, & a cementariis operibus patratis. Scriptum est enim: Et requieuit die septimo ab uniuerso opere quod patrarat. Quāuis autem Thalmudistæ multa regi huic attribuant nomina, ut intelligere licet ex plurimorum doctorum allegationibus in libro Sanhedrin uolumine Helek, citatis a capite, ubi scribitur, Et Rabi Iohanan dixit, Messihæ quod est nomen? usque ad locum: Suscepitque Rabi Eliæzer dicens: Dies Messihæ. Et post in multis eorum scripturis sicut commentariis in cantico synagogæ זָקָרָא רָאשׁ וְרָאשׁ זָקָרָא Exponuntur nomina Messihæ Silo, iinon, Dauid, Hanina, germen, iustus, consolator, ea tamē singula putantur agnominata uelut imaginaria instar septem exemplorum illic recensitorum, quæ sunt, arca, propiciatorium, tabulae, uirga Aaron, urna mannae, & spiritus Dei. Sed iuxta Cabalistas unum hoc nomen ineffabile זָקָרָא audistis quam sit proprium Messihæ, quod integrabit & perficiet nomen eius substantiuū, docent enim credi optere hoc esse nomen suum integrale, quod pie sancteque integratur in miserationibus, cui nemo Thalmudista inficiator subrepit, cum dixerit magnus ille Magister in Thalmud cōmemorato in loco, quod nomen Messihæ ueniet appellandum consimiliter Hannina, id est, misericordia, citando uersum Hieremias xvi. quem tamen licenter ac improprie Romani sic legunt, qui non dabunt uobis requiem. Sed ea non est etymologica interpretatio. Ita enim rectius me iudice legatur, quod non dabo ad uos misericordiam. Hoc Ionathan Chaldæus traduxit רָחָמֵין id est, miserationes, ut qui secundū Thalmudistas dicere uellet, quod

DE ARTE CABALISTICA

- C** Nobis ambulantibus in prauitate cordis, ut Deum non audiatis non erit Messihā qui nominatur miserations, quo clare innoteſcit בְּרַחֲמֵיּוֹן
Id est, in miserationsibus de medio i. h. v. h, nomen fore proprium ſaluatoris Mefihae, cuius & dignitas & officium tametsi rigore ac ſeu ritate conſtet, iuxta regis Dauid uaticinum abſeqꝫ ullius controuerſia de ipſo Mefiha expressum, Iudicabit populum tuum, inquit, in iuſticia, & pauperes tuos in iudicio, tamen quoniam iudicium, id est,
- D** **בְּרַחֲמֵת** ſecundum omnes Cabaliftas cum iuſticia etiam admittit clemētiam. Sic enim legitur in Portæ lucis capite iiiii. בְּרַחֲמֵת הַצִּיר Id est, Quod iudicium eſt partim rigor, & partim de-mentia, quibus modis primi lapsus reconciliatio per iteratam unionē, & nouam quandā populi cum Deo despoſationem futura eſt, ut Hoſea predixit, Spōſabo te mihi in iuſticia & iudicio, in misericordia & in miferationsibus, ubi ponitur בְּרַחֲמֵיּוֹן Ne quis igitur putet illū ipſum Mefihae aduentū ex aliqua iuris neceſſitate ac non potius de gratia me-ra & dono Dei liberaliſſimo eſſe destinatū, recte imponet huic ſalua-tori nomen clemētię inclytum, quod ex omnibus literis tam uocalibus quam conſonante ſolam misericordiam & præterea nihil aliud signifi-cantibns erit compositū. Idqꝫ fore coniicimus per ſanctas quatuor lite-ras, quibus tanqꝫ notis & ſymbolis ineffabile depingitur, & per Sin cō ſonātem quo nomē ineffabile nominatur. Tritū enim in Cabala eſt q̄ hec nota Sin exponit שֵׁם יְהוָה נָקְרָא Id eſt, Nomē tetragrammaton uocatum, hoc eſt, prolatum. Nullæ autem ſunt literæ alie quibus ſola nude misericordia deſignatur, niſi he quinqꝫ i. h. v. h. & conſona Sin. i. s. De uocalibus quatuor in libro Portarū iuſticiæ ſic legit: זֶה כָּרֶב יְהוָה יְהוָה מְמֻקּוֹם וְזֶה מְפֹרָת רְחָמִים Id eſt, Et hoc eſt mysterium quod dixerunt Magiftri Noſtri quorum memoria ſit in pace, quod ecce quatriliterum, inquit Micha, i. h. v. h, egredietur de loco ſuo, egredietur per proprietatem miferationū. De conſonante autem Sin, uniuersi Cabaliftæ qui non ſunt nescii in Caba-listica סִינְיָמְטְרִיא Sin literam totius in ſe complexus quatriliteri ex arith-metica proportione rationem continere, haud inficias ibunt, eandem quoqꝫ ab ea poſſideri proprietatem clementiæ ac misericordiæ. Om-nium igitur hominum ſalutis de ſola Dei misericordia expectanda eſt, quod palam expreſſit Habacuk Deum ſic alloquens, Cū iratus fueris misericordię recordaberis. Vbi Dauid Camhi quam noſtri appellant Kimhi, ſicut alii pronūciant Rabi, & Alemania dicit Ribi p̄ facile uocis a in i cōuerſionē, ut et de grecis ac Latinis extat par iudicium, illi enim grā-matiki & logiki, nos grāmatica & logica: illi mitir, nos mater, ita Sālon

Simſon

Simson, & Camhi Kimhi, & alia plura. Ille inquam David Iudaeus His
spaniensis per nomen רַהֲבָה, id est, misericordiae illic posatum secundum
arithmeticam proportionem Cabalistice, hoc est, symbolice intelligentem
dum esse docet Abraham, quasi Habacuk sic diceret: O Deus, cum tu
ira peccati nostri tangeris, memento seminis Abrahæ, cui promisisti,
quod in eo benedicentur uniuersæ cognationes terræ. Et rursum: O
Deus, tu illum affatus es, benedicentur in semine tuo omnes gentes ter-
ræ. Vt autem indicaret Habacuk ipse, quod nam futurum esset illud se-
men, subiunxit: Egressus es in salutem populi tui, in salutem cum Mes-
siha tuo, ubi idem David Kimhi sic scribit חֹא מְשִׁיחָה בָּן רְוֵבָה, id est, hic
est Messiha filius David. Aio igitur cum sapientibus Cabalisticis omnium
nostrorum ueram salutem in Messiah pendere, quotquot attingimus illum.
Quo fit, ut ab omnibus nos rebus creatis quoad possumus absoluētes G
per omnes gradus ascendere, ac migrare in eum conemur, ut ipsum si mi-
nus consequamur, at uel assequamur certe, pro singulorum quorumque viri
li. Nam hic est noster ipse, in cuius aduentum omnis lex a nobis etiam in
tellectualiter refertur, & non Moysi tantum scriptura, sed & prophetarum
& quicquid in Hagiographis continetur. Totum namque in contextum quod
Ezrim Varba. i. uiginti quatuor nos dicimus, & uos Biblia nomina-
tis, totum inquam הַתּוֹרָה, id est, legis appellatio nuncupamus. Vt in Da- H
nielis cap. ix, Ambulando in lege Domini Dei nostri, quam tradidit coram
nobis per manum seruorum suorum prophetarum. Hanc solam scripturam de-
creuimus tam stabiliter & adeo esse firmam, ut super eam cogitatus omnes no-
stros tuto fundare queamus, & sublimes speculantum hominum contem-
plationes haud perplexim locare, tu quia summa Dei uoce promulga-
ta sit, tu quia tantis energiis uiribus in hominum contemplatissimorum men-
tibus solet operari, ut per eam de quibuscumque libet mistis ad simplicia, de
simplicibus ad simplicissima, de causatis ad causas, & a mundo denique
inferiori ad superiori, a superiori ad Messiah, qui mentis nostræ obie-
ctum supremum, & in ultimo gradu conceptibile sit tanquam ad regem seculo-
rum ascendere ualeamus, per quem plane tandem in Deum transeamus incōpre-
hensibilem; tu etiam quoniā per has Sacras literas, quasi per scalam Iacob, ca-
cumine tangentem cœlos, cui Deus ipse innitat nos tri ascendunt angeli, &
descendunt, uectores hinc precū inde donorum, q[uod] ultiro citroque portat hinc K
petitiōes, inde suppetias, ut ex uestris quidam ait. Et pfecto nihil sentio
aliud etiam, quod uel fingi posset animum nostrum arctius deo p[re]inde atque aliquod
stamen introtexere quod illam ipsam, cuius mentio sit sacrā scripturā, quem nos
primo in diuinorum admirationē ducit, tum in eorum pro humano captu-
agnitionē, deinde in illū ardenterissimum qualitercumque cognitē diuinitatis

DE ARTE CABALISTICA

amorem, præ se ferentē certissimū spei effectū. Per hanc cum Ezechielis animalibus & rotis de terra eleuamus, ut cum euntibus eamus, & cum stantibus stemus. Hic est solus ueræ cōtemplationis campus, cuius singula uerba, singula sunt sacramenta, & singuli sermones, syllabæ, apices, punctaç̄ eius plena sunt arcanis sensibus, nō tantum nobis auctoribus, uerum etiam Christianis attestantibus. Hęc est Cabala, quæ nos humi degere non sinit, sed mentem nostram extollit ad altissimā comprehensionis metam, quæ tamen nequeat animam Messihæ rationabiliter transcendere, nisi quodam incomprehēsibili intuitu, quasi uia momentanei raptus, quo putamus haud impossibile Cabalistis nobis in spiritu prope tertium mundum corripi, ubi est Messiah omnibus inferioribus influens. Mundi enim generalissimi numero tres sunt. Primus materialis, secundus formalis, & tertius informis. Seu quando sic uultis primus inquam insimus, qui & sensibilis: secundus supremus & mentalis, qui & intelligibilis: & tertius ~~אָמֵת וְתָבֹת~~, id est, supersupremus, uel si dicere liceret, supremissimus, incomparabilis & diuinus. Mundum autem censeri primum, quo ad nos uolui hunc corporeum, cæteris subsistentem, ordine forte peruerso, qui iusta ratione in genere causalium fuisse debebat ultimus, quasi receptaculum omnium superiorum. Iste constituitur primo ex coelis & cœlestibus, secundo ex elementis & elementatis, tertio ex natura humana & singulariis hominibus, qui dicuntur Hebraice עֲוִלָּם הַקָּדוֹשׁ Græce μυρόκοσμος, & Latine paruuus mundus. Vniuersum hoc corpus, ut Aristoteli uestro placet in libro de mundo, est globus ex coelo & terra, & iis contentis naturis constitutus, quippe cum septem habitaculis cœlestibus, & septem habitaculis terrestribus, quæ quidem enumerat Rabi Mnahem Racanat in capite xxv. Leuitici nominibus istis primo ad coelum pertinentibus שְׁמָרִים. Secundo ad terram ארֶץ אֲרָקָן. Septem quoq; habitacula inferorum Joseph Salemitanus in Horto nucis, ut paulo superius audiuitis, nominatim recitauit. De Microcosmo autem id quoq; haud clam est omnibus nobis, ad hominis conditionem, quamlibet in partem respexeritis septem attinere, quæ sunt, corpus, anima, & ex iis compositū quod נְפָשָׁה appellamus, ut est illud regis Sodomorum הַזְׁלִי נְפָשָׁה. Id est, Damhi hominem, ex quatuor scilicet potentiis animæ compositum, & quatuor qualitatibus mundi maioris, qui sanemundus cum sit anus illustratur mente propria, quæ dicitur Meratron. Secundus est mundus supremus intelligentiarum separatarum, quæ a Cabalistis appellantur שְׁבָلִים נְפָרָזִים, a Philosophis autem Hebræorum רְשֻׁוֹת

נְפָרֹרוֹת. Eum quidem mundum & speciebus plenum , & formis , & mentibus solutis , & angelis , complectitur , ambit & regit ipsa Messihæ anima , quæ apud Cabalistas est idea omnia uitarum , ad quam refertur omnis uitalitas individualis , specifica , & generifica . Inde quasi ex uiuario depromitur uita omnis , & nominatura Cabalistis terra uiuentium .

לִפְיכֶר דַּרְשׁוּ בְּבָסּוֹק תֹּוֹצֵא הָרֶץ נְפָשׁ חַיָּה וְ נְפָשׁ שָׁוֵל מִשְׁיָה, Id est , Ideoç commentantur in uersiculo , producat terra animam uiuentem ad speciem suam , hęc est anima Messihæ . Quæ uerba leguntur ita in Portæ Lucis capite secundo , Et sicut in mundo humano qui dicitur Microcosmus , animæ hominis dominatur mens , ita mundo cœlesti dominatur Metatron , & mundo angelico dominatur anima Messihæ , & mundo incomparabili dominatur Adonai . Quin etiam sicut lux mentis est intellectus agens , ita lux metatron est Sadai , & lux animæ Messihæ est Elhai , id est , Deus uiuus , & lux Adonai est Ensoph . Cunq; cōsultissimis rerum naturalium scrutatoribus facile videatur superioris naturæ insimum , cum inferioris naturæ supremo cōmunicare , in tantum quidem , ut saepius de proxime connexis dubitari possit , contigua sint an cōtinua , & cuius nam existat naturæ illud , quo continua uniuntur , haud secus atq; id quo equi pes & eius ungula conueniunt , corneum ne sit an carneum , propter immediatam existentiū cōexionem . Idcirco etiam nunc magis sine iniuria dici arbitror , quod homo Microcosmus & mundus sensibilis ille magnus , communicant in mente . Mūdus item corporeus , & mundus intellectualis , communian in Metatron , qui est intellectus agens primi mobilis , unus cum natura cœlesti tanquam inferiori , & cum natura angelica tanquam superiori : mūdus autē supremus , cū mundo tertio incomparabili , ac super supremo cōmunicat in anima Messihæ , quasi essentia quadā utrinq; , & angelico & diuino mundo continua , nec enim intersticio ullo anima Messihæ , & Elhai distant . Sed est Elhai fons aquarum uiuentium & anima Messihæ riuis uitæ . Tertius mundus est Deitatis , qui constituitur ex eo , quod Seraphim uocauerunt , Sanctus , Sanctus , Sanctus tetragrammatus . Diciturç in Deuteronomio , Magnus potens & terribilis , seu potius reuerendus . Magnus ante creationē , potens in creatione , & reuerendus post creationem . Et hic est אֱלֹהִים , id est , unus , immo magis proprie principiū unitatis , quia Aleph designat principiū , & had , unum , quasi principium unius , omnia in sua simplicitate unitatis complicans . Cuius talis est emanatio secundum Cabalistas רוח רַבְּרָא , id est , Spiritus uerbum uox . Sic enim Rab Azriel in commentario sanctitatis , post etiam ea quæ nunc recitauit , scripsit his uerbis ,

N

O

P

DE ARTE CABALISTICA

פָּרוֹת וַיֵּצֵא הָרָבָר וְהַקּוֹל בְּלֹא פִּתּוּחָת שְׁפָתִים וּבְלֹא רְבוּר לְשׁוֹן וְלֹא
 נְשָׂמָה אֶרֶם, id est, Ex spiritu producitur uerbū atq̄ uox, non per aper-
 tionem labiorum, & non per sermonem lingug, nec anhelitu hominis.
 Ethī tres unus est spiritus, quia unus est Deus, ut in libro letzira de cre-
 atione legimus his uerbis, זֶה רוח אלֹהִים הוּא זֶה בָּרוּךְ הוּא
 שְׁמוֹ שֶׁל הַיְלָדִים קָול וְרוֹחַ וְרָבָר וְזֶה קָרְשׁ שְׁתִים רֹוחַ
 טְרוֹחַ, id est, Vnus sp̄ritus Deus uiuens, benedictus ipse, & benedi-
 ctum nomen eius, qui uiuit in secula, uox & sp̄iritus & uerbum, & hoc
 est, Sp̄iritus sanctus, duo sp̄iritus ex sp̄iritu. Hæc Abraham pater no-
 ster. Et iuxta id quod Rab hamai in libro de speculatione scripsit.
 Hi tres qui sunt unū, inter se proportionē habēt, ut id est, Vnus, uniens, unitum, Quin & paulo superius idem ait
 וְהַם, רָאשׁ וְאַמְצָעַ וְסֻתָּה, id est, Et sunt principium & mediū & finis, & hæc
 sunt unus punctus, & est, אָרוּן הַכְּלִי, id est, Dominus uniuersi. Sic in
 uolumine citato. Mundus itaq̄ ille tertius incomparabiliter summus
 ex istis tribus, quæ sunt unum constitutus, quasi ex summa essentia, po-
 tentia & operatione, in æthernū & ultra extenditur, nec cōcauus, nec
 conuexus, nec carinatus, nec superficiem habens. Nam ut scribit Azar-
 riel in libro pridem allegato sanctitatis מ. 3
 הַאֲרָחוֹן בְּלִי תְּחִלָּה וְהַאֲרָחוֹן בְּלִי הַכְּלִי,
 id est, Hic est primus absq; initio, & hic est ultimus
 absq; termino, sane quo ne cogitatus quidē nostri pertingere possunt.
 & nominatur Ensoph, id est, infinitudo, quæ est summa quædam res
 secundum se incomprehensibilis & ineffabilis, in remotissimo suæ di-
 uinitatis retrocessu, & in fontani luminis inaccessibili abyssu se retrahens & contegens, ut sic nihil intelligatur ex ea procedere, quasi absolu-
 tissima Deitas per ocium omnimoda sui in se ipsa clausione immanens
 nuda sine ueste, ac absq; ullo circumstantiarum amictu, nec sui profusa,
 nec splendoris sui dilatata indiscriminatim ens & nō ens, & omnia que
rationi nostræ uidentur inter se contraria & contradictoria, ut segregata
& libera unitas simplicissime implicans, sic enim legitur in libro de si
de & expiatione, לְדָר בַּיְמֹצִיאָה מִאָזְנוֹ אַנְזָר הַסָּר וּבִ
הַשׁ הַוָּא בָּאָזְנוֹ אַזְנוֹ וְהַאֲזָנוֹ הַוָּא בַּיְשׁ בְּעַנְזִין יְשׁ לְלִבְרוֹ שְׁהָאָזְנוֹ הַוָּא
ENS
NO ET
 Q ENS
NO ET
 . i. lā dixi tibi q̄ producēs ens de nō ente nulli-
 us eget, & qđ ens est in nō ente, qđ ad rem nō entis, & nō ens est in ente,
 quo ad rem entis. Et infra. Quo discas, quod non ens est ens, & ens est
 non ens, ita illic scriptum legitur. Istud autem omnem nostrum intelle-
 ctum transcendit, qui nequit contradictoria in suo principio combina-
 re uia rationis, quoniam per ea quæ nobis ab ipsa natura manifesta fiūt
 ambulamus, quæ longe ab hac infinita uirtute cadens, ipsa contradictionis
 per

tria per infinitum distantia connectere simul nequit, ut quidam Germanorū philosophissimus archiflamen dialis annos paulo ante quinquaginta & duos posteritati acceptum reliquit. Temporalium igitur curarum grauamine semoto, & aniliū disputationū sophismatibus contempnis, scelēx Cabalista per Cabalam. i. recepti & crediti semitam tenebras erumpit, & profilit in splendorē quo attingit lumen, & sicut lumen migrat in lucem, & per lucem quantū humana potest capere natura, illud uerum luminare comprehendit sub modo entis, non autem non entis, nisi fiat hoc per omniū abstractionem, quæcunq; nō sunt principium absolute primū. Cunq; frequenter hac uia per ineffabile gaudiū et alacritatē spiritus ipsa mens Cabalistę intra profundā taciturnitatis secretū humilia deferens atq; terrena, ad supercoelestia & inuisibilia trans fertur, omnē transcendētia humānum sensum, tunc & si adhuc mortali in cute hospitatus, tamē socius fit angelorū, perinde atq; domicilii supercoelestis quidam inquilinus, cuius tam crebra conuersatio in cœlis esse cognoscatur, & tum quandoq; cum illis tanquam uiarum suarum comitibus ad altiora spaciatur, animamq; Messihæ uisitat: quandoq; autem ad inferiores, tam coelestes quam cæteras nature uirtutes angelico ductu, nec tamen sine propria quoq; ratione descendit, & earum dignitates operationesq; intelligere, ac singulari honore uenerari studet. Vnde oritur intima Cabalistæ cum angelis amicitia, per quam aliquando nomina diuina rite cognoscens, res admirandas conficit, quæ uulgus miraculo nominat, ut Rabi Meir per nomen diuinum, uel ab Ethnico prolatum, ipsam uxoris suæ sororem a corruptione diuersorii lupanaris præseruauit, quam uif prostitutam nullus ganeorum uerbo dico etiam quantūvis robustus uiolare ac stuprare ualuerat. Hæc in Portæ lucis exordio, & alia id genus plurima cū suis authoribus recitatur. Tamq; facilis eiuscemodi erat patrum memoria Cabalistis miraculorum operatio, ut hi ab inuidis & prophaniis sæpius ignominiose uersuti Magici cognominarentur, quasi non illa opera perfecisset Michael, sed multo maxime Samael, uidelicet per incantationes Aegyptiacas, & arcana quædam, tametsi uirga Cabalistarū semper deuorat uirgas praestygiorum, & salubris agit quodcunq; diuinum quam ullum dæmoniacum. Semper enim ad hominum salutem tendit Cabalæ artificiū, contra uero semper ad perditionem uergit magicæ uanitatis ueneficium, hoc per nomina tenebrarum & cacodæmonum, illud per nomina lucis & beatorum angelorum, de quibus nisi more nostro Sabbathi feriatus dies iam uesperi hac ipsa hora ingrueret, quoniam huc attinet, tanquam huius artis fructus, quem adeo desideratis, ego sane tum

R.

scelēx cabalista -

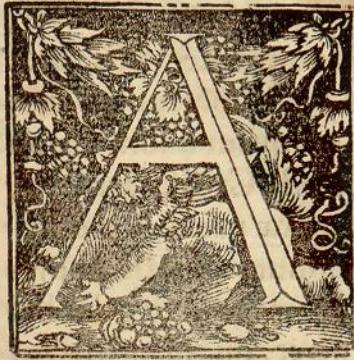
8 de uirtute nominis

Vnde dignius inter
Cabalista & Magos.

DE ARTE CABALISTICA

qui cūd sentīrē magis ample tractarem. At parū abest quin nox ruat optimi uiri, secedendumq; nobis est, nō modo ne præcepti negligens multa uapulem, uerū ne etiam professioni Cabalicæ defiam, si hoc Sabatho ultra Sabbathai, qui est Saturnus suprema arcana & recōdita labore operoso effodiam, ac non potius silentio remorer, & ocio perfruar tantisper, dum sequens dies pretereat. Cætera hic perendie uel quo to quoq; loco, ut ut elegeritis de arte Cabalistica explanabimus. Tum Philolaus: Es inquit difficillimas dicendi partes sortitus nostri causa, qui post meridiem adortis nobis tot res tam admirandas & tanto numero perpetua oratione protulisti, quanquam nulla plane moueri uisu molestia. Et ille tum: Amor, inquit, erga uos meus ut spero mutuus omnem molestiam abstulit. Quod nisi adessent feriæ, non putarem mea interesse uos tales ac tantos discendi gratia huc profectos, ita Cabala doctrina ieiuinos & inexpertos dimittere, sed parendum est legi. Ad hæc Marranus: Ego uero Simon recte fateor, nunquam me a cuius quam conspectu magis doctum abiisse, mihiq; uel si malis ambobus, ut pro hoc quoq; recipiam abs te quidem cumulate quantum id temporis pati creditum est sat esse factū. Mox Philolaus, Tu solius inquit tui causam Marrane agas uelim, ego nōdum istis quanquam maximis & ad doctrinam Pythagoricam familiarissime accendentibns, tamen auidiori mihi copiosius hauriendis, fore satisfactum putauero, si nō comprehendinata dies finem artis afferat. Quā de re post Sabbathum istud tuum Simon, quando singulari tua comitate nos ita fers, redibimus. Et ille, redite dum ait intrepide, ac interea ualete bona ualetudine.

• IOHANNIS REVCH⁼
LIN PHORCENSIS, LEGVM DOCTO-
ris, Liber Secundus.

B E V N T I B V S I N D E V T R I S Q V E
Philolao iuniore, Marranoq; domum, uarius inter eundum erat sermo, & non ineptus, quippe doctis supra modum Philosophis de hoc ipso Hebræo, cuius cum summa doctrina singularem etiam commendabant erga peregrinos humanitatem, & in omnibus atq; præ omnibus morum dignitatem. Placuerūt cuncta eius hominis, præter unum istud Sabbathum futuro, ut iudicarunt, tædio plenum, quo a tanti magistri gravissimo

tissimo colloquio diuellerentur, & in diem rei serentur usq; adeo tertium, non absq; temporis molesto dispendio, cum quid acturi essent luce crastina, ignorarent. Tum ambulando ita ruminati accepte succū doctrinę, breues dictorum epilogos mutuo percensebant. Ardentibus autem illis descendis feruore uenit in mentē & rediit subito in memoriam admirabilis uiri Iudæi oratio, disputandi acrimonia, institutio grauis & erudita que sine satietate delectet, nō fucata, nō colorata, sed que ubi maxime careat floribus, ibi plurimū pariat fructus. Cūq; se iam ab itinere in diuersorū corripiuissent, mox in ipso cōsessu antequā respirassent cœpit ita MARRANVS. Omniū sapientum quos equidē a teneris a diuerim annis, haud scio an ullus fuerit unq; qui argutior in dicendo, & sublimior in sentiendo uisus mihi sit hoc uno Simeone, quē uel reminiscēs iam memoria teneā, ita sermone suo tametsi plano, simplici, nō affectato, nō domī quæsito, minimeq; Demosthenis oleū olēte, sed magis extēporali & q̄tidiano meū animū ad ardua cōtemplāda excitauit, ut nihil conceperim gratius. Dii boni, homo Iudeus ex Iudeis ortus, alitus, educatus, & edocitus, quę natio ubiq; gentiū barbara, supsttiosa, uilis, abiecta, & a splēdore omniū bonarum artiū aliena est habita, perpetuā crede mihi hanc noctē prodiui desyderio meo uiri huius uidissim uultus, audissem uerba loquentis, si nō miserum hoc uesperi Sabbathū interuenisset. Tū Philolaus. Negreci quidem omnes, inquit, quibus omnī cōsensu tribuitur multarū artiū disciplina, ingeniorū acumē, dicendi copia, tam ascēdere potuissent in alta rerū arcana rū fastigia, nisi forte unus Pythagoras ille meus, philosophię pater, tamē qui nō a grēcis eā doctrine prestantiā quin potius ab illis ipsis Iudeis receperit. Itaq; receptor optimo iure ipse quoq; id est Cabalista nominādus erat, quis ut post diuturnā peregrinationē elonginquo aliquid admiratione dignū referet in patriā, quod facilius uulgo crederet, ipse nomē illud Cabala suis incognitum, primus in nomen philosophiæ græcum mutauerit. Quod eo argumento recte coniicimus, quia nullam disciplulis suis reliquit aliqua ratione perquirendi facultatem, quin id primum sui dogmatis principium esse uoluit, ut quærentibus causam, respondeant *αὐτὸς ἐφα*, Id est, Ipse dixit, more Cabalistarum, qui ferme haud aliter rerum cognoscendarum rationes citant, quā quod aiunt *אָמַר רְבִנֵי* Id est, Dixerunt sapientes. Sic noster ille *αὐτὸς ἐφα*, Id est, Ipse dixit. Ipse autem idem est Pythagoras, qui hoc modo philosophiæ nomē indidisse prohibetur, quoniam summi Hebræorum authores Hachamim, & Græcorum ante se olim Sophi cognominarentur, ita ueterem disciplinam noui conatus est nominis ornamenō uestire.

E

VII DE ARTE CABALISTICA

Nō autem eo tibi debent minori preconio digna uideri que Simō Iudaeus protulit quod sint ab ignobili hebreo gentis doctore tanq; ex barbaris authoribus desumpta, & ab homine barbaro allata, quando idem omnium maximus noster Pythagoras simul cū barbaro quodam nominis Zora scientiarū prima studia inuit, adeoq; id extra Greciā, quo tempore apud egyptios secū philosophati sunt, qui tū dicebant prophetæ & Assyriorū Chaldei & Gallorū Druidē, et ex Baetris Samanei, & Celtarum nō pauci, & apud Persas Magi, et apud Indos Gymnosophiste, & ille Anacharsis apud Scythas, et in Thracia Zamolxis ante ipsius Pythagore seruus, quod omne Alexander ille cognomento polyhistor in libro περὶ Πυθαγορικῶν σημείων. i. de Pythagoricis notis scriptū reliquit, et apud Indos deniq; Iudei quos appellarunt Brachmanas, ut Aristobulus pīpaticus meminit. Sanerict uera dicere, nō est certe usq; repertus Pythagoras quicquā rerū aut diuinarū aut humanarū uel a grēcis didicisse uel a Romanis. Sed ut Antiphō edidit in libro Πυθαγορικῶν σημείων. i. de uita eorū qui uirtute prestiterūt. Accessit discendi gratia Pythagoras ad egyptios & Arabas, & ad Chaldeos postq; e Syria quæ & est & nominatur Iudea Pherecidē sibi magistrū & preceptorē nactus fuisse. Vnde Syrius uulgo ipse quoq; tū appellabat, quē alii Tyriū dixerē, alii Tyrenū ὁστεβάρβην ἀλλά ὅντες ἔχουσι τὸν ἄλλον τὸν φόρον. i. ut barbarū & nō grēcū fuisse prēdicarent hunc omniū philosophorum primum. Hæc Marrane conuiua mi doctissime penes Eusebiūm Pamphiliscripta legisti certe scio, in uolumine, si rite recordor, de præparatione euangelica undecimo, qui & hoc edidit μόνον ἐπὶ πέντε τὸν εὐφράτην ἐχερούδην, πνίγοσφίσιν ἀπείξεωικούτων. i. Tamen quod a sapientibus grēcis habuit nihil, penuria sapientiae ac indigentia cohabitantium. De quibus, ut est in Timaeo Platonis, barbarus quondam ægyptius, isq; ualde senex, uere admodum uisus est Soloni dixisse, O Solon Solon grēci semper pueri estis, nullam habentes antiquam opinionem, nullam disciplinam tempore canam. Nec illud non erit maxime laudandum in Pythagora præstanti sapientia & nobilitate uiro, quod in alieno & longinquō solo, quæ a barbaris hominibus labore ingenti algi & sudore multa commētatione atq; meditatione, nō paucis etiam annis corrasit, ea non dicam meliora, sed tamen splendidiora in patriam, ac usq; adeo in Italiam quæ tunc magna Grēcia dicebatur, ceu humeris ipse suis reportauit, cum incredibili cunctorum de se atq; suis sectatoribus admiratione, ita ut omnis qui sapientia & doctrina excelleret, Pythagore auditor fuisse crederetur. Vnde philosophia Italiæ potissimum ab illo nomine accepit. Astipulatur huiclaudi Numenius Pythagoricus

*Aegyptiorū & pīpaticarū
atq; zionis Chaldearū
Gallorū Druidearū
Barbarorū Samanei
magiarū magi
Indorū Gymnosophistarū*

*Pythagoras ab ægyptiis
Arabis. Chaldeis. Italiis.
Sancti Iudaei.*

Pythagoricis in primo uolumine de bono, cui ait, quod Plato atq; Pythagoras quæcūq; Brachmanes Magi, ægyptii, Iudæiq; inuenerūt, ea græce ipsi exposuerunt. Quo uehementissime suspicamur, uerum esse quod afferunt uiri doctissimi, & uariarum linguarum periti, Iudæorum quæque tam recepta quam inuenta exponi alienis furtis hinc græcorum inde Latinorum, nihilq; nostrum esse in philosophia quod nō ante Iudæorum fuerit, quantumuis hoc seculo admatur eis merita gloria, & nunc uniuersa eorum contemnuntur, quoniam præsens ætas omnium studiorum explicationem magis illustrem perpolitamq; desyderat. Tum uera optime Philolae refers, inquit Marranus, quo magis assentiar Euripidis Hecubæ λόγος γν̄ετ' ἀδεσύνην ιών κ' ἀκτῶν διδεσύνην εὐθεῖαν τετράνθεν Id est, Sermo nancq; ex ingloriis progrediviis atque gloriosis, idem non idem ualet. Nam si Aristoteles aliquis aut Theophrastus quispiam ea protulisset quæ nos Simon hodiè docuit, nihil omnium sententia esset dignius auditu, nihil grauius, nihil memorabilius, ad dīdisset tantummodo dicendi genus magis æquabile, & aliquē eloquētiæ fucū. Nunc quoniā Iudeus est, qui suo more agrestius paulo & presius rem omnē tractauit, haud dubiū quin sordida sint futura in auribus illorū nostro quo sophistarū, ut ipsi sibi uidentur, plane per subtilium, si qui audiant aut sint audituri, uel potius uniuersis nūcaut praeue aut stulte philosophantibus, appareant implicata, obstrepera, hiulca, ie iuna, horrida, rusticam asperitatem & peregrinā insolentiam sonantias tametsi, etiam ut mos eoru fert, prius nō quantū oportet examinata quidem, quasi aurū, non sit aurum quod in luto querimus. Post uero quā ab hoc iam homine in diuersoriū ecce nostrum recta uia nullo mōstrante rediūimus, quando coena forte nobis prestinata nondū est, cōsulo ut quisq; sua recitemus inter nos, presertim digniora que audiuiimus, & figamus memorie, ne labantur dū recēs omnia tenemus. Et Philolaus quam prudēter ait illa p̄cogitasti Marrane, sicenim ad audiendū parati ores uirū accedemus perēdie post hoc Sabbathi mōstrū cultacq; Iudeo, ut ait Ouidius, septima saera uiro. Interea tu sellā hanc arripias, ego alteram, & considentes dicamus celeriter de omnibus donec ad parentē que ad coenā congruant, Ceterū ne detur frustra cōtentioni locus cū soli sumus, id enim aliud nihil esset q̄ tempus perdere, tu prior qcquid in buccam uenerit uel preteritorū aut presentiū recordandi uel cōmentandi gratia quocunq; accidat modo, eloquere. Sicigit Marranus exorsa texuit. Et quanquā negotiū omne, inqt, circa quod postmeridiano hoc tēpore cōuersati sumus, mihi singula examuſſim p̄pendēti, uideat esse altius q̄ ut id nos humi strati suspicere possimus, tamē ſepenumero que

DE ARTE CABALISTICA

hominibus prima specie apparenta dua & impossibilia, tandem conti
nuis & indefessis exercitationibus, duroq; labore fiunt, & plana & faci
lia, iuxta Maronis illud: Labor omnia uincit. Idcirco libenter in mediū
conferam, quæ ab isto me audiuisse meminero, addamq; illis quid ipse
D sentiam. Hebræus sane præceptor noster de Cabala nobis potentibus
tractaturus cōmodum ostendebat, eo nomine quid sit intelligendum.
quid Cabala.

Nam Cabala receptionē designat, simul & hoc attulit, quod ea nostris
animis esset insita semper ad summa conditione naturali tendentibus,
quapropter eius desyderium nobis constaret ingenerari, & quod sum
mæ res ac diuinæ sublimiores haberentur, atq; digniores quam quod
ratione humana cōprehendi ac discerni queant. Id autē triviale idoneis
peripateticis est dogma, ut enim principio meos Arabas, cū quibus mi
hi extat solita familiaritas citare liceat, Alpharabius in libro quē de scie
tiis præscripsit, hac utitur sententia, quod res diuinæ ac pia fide credibi
les, sunt altioris ordinis, cū sint assumptæ ab inspiratione diuina, quo
niam in eis sunt secreta diuina, a quorum cōprehensione debilitantur
rationes humanæ, necq; consequuntur ea, hæc Arabs ille, quod & Si
mon noster affirmauit, qui eos ordines appellat regiones, & in animæ
nostræ tertiam regionem constituit res incorporeas, ac substantias ab
omni materia pensione liberas & immunes: non quæ Antisthenes co
gitauit phantastica illa & logica uniuersalia, sed ipsas inquā reales for
mas, species, ideas, essentias, quæ sunt res altissimæ, circa quas uerfan
tur Cabalistæ, ut audio, contéplationibus suis prope inenarrabilibus,
& ea singula, quæ nos sentire aut scire arbitramur, huc cōserunt, ac de
mum uniuersa in unū, quod est ipsum bonū atq; primū per media re
ducunt tanquā ad nostræ mentis saluberrimū finem. Quod Aristote
les in xiiii. lib. eorū quæ postnaturalia scripsit, id quod est *αὐτοκέλεια*,
id est, Sibi sufficiēs et salus esse dixit, et Simon Hebraice *נָעַשׂ*
nominauit. Sicut & regius Psaltes ait: Domini est salus, & super hanc
generis humani salutē, omniū Simon Cabalistarū fundamēta iecit, que
nec sint a ratiōe inuestigāda, nec per rationē inuestigata, ut quibus nec
sensus præbuit hypostasim, nec intellectus disciplinā, summa enī sunt,
& quorū causa nequeat adæquata reperiri, a quorū cognitiōe disertissi
mus lecte peripatetice Theophrastus Icetiæ abstulit facultatē, sic enim
in suis supernaturalibus scripsit. Μέχι μὴ τὸ πνοες διωρθεα λι αὐτὸς θεοφεῖν, ἀρ
χας ἀπὸ τῶν αὐτόντον λεμβάνοντες, ὅταν ἡ εὐστὰ ἡ ἀκρα καὶ πρώτη μεταβάνομεν, οὐκ
ἐπ διωρθεα. Εἰτε οὐδὲ μὴ ἔχειν αὐτὸν, εἴπερ δὴ τὸν ἀμετέραν ἀδίνειαν, id est, Vsc; ad
aliquid quidem possumus per causam speculari, principia a sensibus
sumentes, quando autem ad ipsa extrema & prima transierimus,

non

non amplius possumus, siue propterea quod non habemus causam, seu propter nostram infirmitatem. De supernis enim & diuinis, quibus nihil est prius, undenam quæso posset demonstrationis aliquod medium sumi? Quare Plato ait in Timæo, quod illa explicare plus est quam nostræ uires sufficient, credi autem iis iubet, qui ante dixerunt, quanquam nulla demonstrationis necessitate loquantur. Hæc ipsa Platonis uerba & ueri sapientis mandata ego tanti existimo, ut ea oraculi mecum loco duxerim habenda. Et si ulla Cabalæ rata & stata fundamenta sunt, hæc sunt. Quapropter acerrimum diuinæ cognitionis mera & nuda fide constantis, hostem & insidiatorem arbitror, logicum esse syllogismum, qui Theosophistarū ausu atq; usu, Deum & angelos, mentes telq; beatas & simplicissimas ultrâ mundani seculi uirtutes, & omne simul æthernitatis agmen, & quicquid est usquam historiarum derebus supernaturalibus, id totum humanæ mortalitati subiiciat ratiōis discursu inueniendum, probandum, dirigendum. Perinde atq; illas tam illustres substantias in Tullianum aliquod includere conetur. Hoc nimis est iouem uincire uelle, ac salice uiminea, aut resti nautica ligare. Quod ne Thetis quidem authore Homero permitteret, aut Centimus Briareus ille ægæon. Quo magis contentiosos theologistas & nugiundos sophistas iudicabo cœlitum & supercœlestium expugnatores non minus esse quā Aloidas geminos immania corpora, ut ait Virgilius: Qui manibus magnum rescindere cœlum aggressi. Haud secus atq; Sinaaritas ac Babylonios olim filios Adam, hoc est, ex humana imbecillitate quam in se nō agnouerunt prognatos, turrim altissimam ex ædificantes, cuius culmen pertingeret usq; ad cœlum, primores בָּבֶל id est, confusionis authores. Vnde Babel, quam uos Babylona dicitis, nec alterum alterius linguam intelligentes. Per hos enim garrulos syllagistas in rebus credendis pietas erga diuinorum uniuersitatem omnis amittitur, atq; uincendi studio fraternum odium cōcitatur, uenaticos canes ad seditionem paratiſsimos, summæ contemplationis uenenum orbe toto expellendum. Triumphant hæc si phas est syllogismorum artificia, in natura & humanis inuentionibus atq; figmētis. Sed in sacrī oraculis locum sibi ne sperent ullum. Hoc enim Parmenides apud Platonem de substantiis separatis Socrati dogma tradidit, ita dicens, ἀλλὰ οὐδείς ἔκεινος οὐκ ἀρχομένη τῇ πάτερ οὐδὲν ἀσχῖ, οὐδὲ γιγνώσκομεν οὐδὲς οὐδὲν, τῇ οὐδετέρᾳ εἰπούμενον, id est, At similiter nos illis nō imperamus nostro imperio, neq; cognoscimus diuinai quicquam nostrā scientia. Ei sermo ni & peripatetici astipulantur, & Aristoteles ipse tum artifex tum organum, ut aiunt, sciendi, cum in resolutiōrum posteriorum uolumine

Non debemus diuina
Racōbus Vimarij

DE ARTE CABALISTICA

ne putandum quidē est apparentia sensuū ratiocinari posse. Restabunt
igitur opinio & discursus, at opinio est ipsius discursus conclusio, qua
propter ea ipsa non syllogissat, soli ergo discursui, quæ dianœa nomina
tur relicta est syllogissandi facultas, hucusq; Ammonii sententia est in
commentariis, quæ edidit ad Aristotelis prima resolutiua. Et quoniam at
tigi enumeratione cōprehensiones & cōprehensa breuiter, ne uagetur
oratio mea longius, opinor diuina esse supra syllogismū, nec ratione
humana intelligi posse, quæ non ducent originē cognoscendi a sensu,
sed ex mera dependet fide, tantum ob amorem reuelantis recepta et ho
minum beatitudinē credita, sunt tamen plurima sane, quæ sic diuine se
speculationi s̄æpe immiscent, ut unius familiæ solent quandoq; liberti
& inquilini cōmune sibi nomen usurpare, atq; illa crebro, ita enim fa
teor, se a theologica facultate tractari patiuntur, quia uel aliquale ordi
nem obtinuerunt ad Deū, aut per se aut per reductionē, uel alia forte ra
tione ut creationis, conseruationis, perfectionis, iustificationis, beatitu
dinis, salutis, & similiū. De illis equidem nō cogito in præsentia, quod
sciam ea naturaliter nobis cognita fieri, quorū aut in postnaturalibus af
fertur ostensio, quod sint, aut in theologicis, propter quid sint. Permit
to nimirum illis rationem quippe a sensu quondam ortis & discursu
humano deditis, sed quorum ueritas a sola pendet authoritate reuelan
tis, eorū haud arbitror esse scientiā, nec in illis dominari syllogismū ue
lim. Sed id tantū quod omnibus erit præstantius fides, quā qui habet,
is ab Aristotele in prioribus resolutiuis appellatur εέλπον οὐακίμῳ οὐ δύ
τινον ενελώς, id est, melius dispositus q; si esset sciens, quod explanauit
ita Philoponus, id esse, melius cognoscere, q; per demonstrationē. Ad
hæc Marranus, Assentior tibi Philolae, inquit, & tecū quoq; illa ipsa,
quæ meræ sunt fidei, & pura credibilia ueto subiecta esse logicis tendi
culis, quæ plane magis sunt cōtemplantibus detimento, q; lucro, idq;
nostrī pariter asseuerat tam Græci q; Latini. Heronymus ille Dalmata
in Psalmū centesimū quartū scribens, syllogissandi artē theologiæ ap
plicatam cōparat plagiis Aegypti, & sicut, Cyniphes dialekticæ artis sti
mulus intelligitur, quæ licet paruū uideatur re ipsa habere seductionis
aculeū, grauissime tamen sauciāt mentes humanas. Quapropter doctis
simus iste uir hanc technā quā & uanitatē sensus, & obscuritatē mentis
agnominat, omnino ab Hebraicis dimouit studiis atq; reiecit, cū sæpe
alias tū apertissime ad Damasum de questionibus sibi propositis, q;n in
secunda iis uerbis utitur, De Hebraicis disputantē, nō decet Aristotelis
argumenta conquirere. Et in Psalmo centesimo quadragesimo tertio
de theosophistis ita scribit, Quando tecū cōperint disputare, sic uerba

DE ARTE CABALISTICA

eorum brevia sunt, sic artifici sermone condusa, ut euadere tibi difficile sit, cum enim te ligauerint syllogismis suis, & te clauserint, & quasi maceriam syllogismum tibi texuerint acädificauerint, non potest correre, non potes transire, teneris inclusus, non est ruina maceriæ, neq; transitus. Cuncti ibi tenuerint te quasi quodā giro inclusum, tunc nō eris in angusta uia, quæ dicit ad uitā, sed in lata, quæ dicit ad mortē, *λέγεται δια τηλοτήτας τίσισ, ελπίων δια τηλοτήτας τιθεντοντας, id est, Κονιά & simplicitatis fides melior est quam curiositatis persuasiua ratio, ut dixit Athanasius in libro iii. aduersus Arianos, cōfirmath hoc idem in opere contra Græcos, quod sic incipit, ἡ μὲν δὲ δια θεοτείας καὶ τῶν ὄλεων ἀληθίας γνώσεως, οὐ ταπεῖρη πέρι τῶν αὐθεόταν θεοτοκαλίας σετει, δοντοφεύτησις ἔχει τηνώμαρην. id est, Ipsa quidem de cultu diuino & de uniuersorum ueritate cognitio, non tam instituta ab hominibus doctrina eget, quā ex seipsa habet notoriū suū. Sic Athanasius. Hoc nihil esse uerius quisq; sibi constituat. Quo enim dicendi studio, aut quo persuadendi conatu opus erit eius, quod mea sponte paratus sum credere, quodq; iam solo erga reuelantem amore meo, a singulari ueneratione libenter recepi, ne minimæ quidem rationis uic coactus aut inductus, quam saltem tenebris cosa in hoc corpus demersi ac uincti animi obtusitas posset excogitare. Multo uberioris hæc tractat Iustinus ille philosophus Christianus in libro de recta confessione iambum priscum istuc citans. *γενναὶ αὐθεόποιοι τῶν θεῶν συφεύς, id est, Nihil enim hominibus diuinorū manifestum, qui & Socratis fluxit ab ore. Fertur ita Xenophontis Socrati ad Aeschinem epistola, ubi omnibus inquit patet diuinæ res cognitione humana comprehendī non posse, quare sufficit pie ipsos deos ex animo colere, quales autem sunt, nec inuenire nobis possibile est, nec phas querere, nec enim seruis conductit, nec eis laudabile dixerim, si de minorum suorum consilia, nisi quantum ad ministerium suum pertinet, scrutari uoluerint. Et ut de Socrate, aliorumq; philosophorum se*
Etatoribus scripsit idem in Memorabilibus, ξενοφόνει λέμενοι φανδόν αὐτοῖς δέν, οὐ ταῦτα οὐδετέραν αὐθεόποιοι δέρεν, id est, Mirabatur autem uidelicet Socrates, si non manifestum ipsis sit, quod ea nō est possibile hominibus inuenire. Talis semper fuit omnium ætatum, & omnium ferme religionum sententia, ut humano intellectu non capiantur, quæ prius in hominiis sensu non fuerant, & quæ intellectus non capit, ea necratio discutit, quæ autem ratio non discutit ea neq; ratiocinationis discursus quam θεοιαν uocant iudicabit, quod tum maxime diuinitus reuelatæ ueritati congruit, etiam si de earum aliqua imaginarios nobis animi conceptus formemus, ut quicquid religiose pieq; receperimus, id argumē
176
*tationis**

tationis uiolentiæ non subdamus, uel ullo nobis phantasmate propo-
sito. Maiores itaq; imitatus ille Nazianzenus Gregorius, qui eminet
inter omnes nostrates in omni theologicæ facultatis genere, omni uer-
borum & sententiarū uenustate, simul & grauitate, huic doctrinæ haud
absimiliter abstipulatur, in libro theologicæ secundo affirmans, §. μὴ
λανθάνειν αὐθεωτικήν θεοῖς, μὴ λέσχαις οὖσαν θεοφανεῖσαι, id est, Non
comprehensibile fore humano discursu diuinū neq; totū quicquid con-
tingit imaginari. Ne mi tu Marrane Christianorū me prorsus experte,
aut negligentē suspiceris Philolaus respondit, memini Athenagoram
philosophū Atheniensem ad imperatores M. Aurelium Antoninum
& L. Aur. Commodum pro Christianis legatum sic dixisse, ἐπὶ τῷ λό-
γῳ τῶν δογμάτων, οἵτις προσέχομεν, οὐκ' αὐθεωτικοῖς οὖσιν, ἀλλὰ θεοφανεῖσαι θεοφα-
νεῖσαι πείσου ὑπάξ μηδὲ πειθεῖσαι εἰς θεάματα. 1. Atqui & per ipsa dogmata,
quibus innitimus non humanis certe, sed diuinitus missis, & Deo do-
ctis, persuadere uos, non sicut de prophanis tenentes, possumus. Vbi
aliter de prophanis persuaderi, aliter de diuinis insinuat. Tametsi ali-
quammultos ex uobis nouerim, qui omnia logicis adiuventionibus
confundunt, & susc̄p̄tū de c̄p̄ naturalia mathematicis principiis, ac rursus
theologica naturalibus statuunt, confirmantq;. Sed haud quanquam
causæ diuinæ sunt naturalibus pares, nec ualent naturalia dirigere diui-
na, longeq; minus illa, quæ sola fide constant, ulla ratione possunt de-
monstrare humanitus scibilia. Sicut nec ea quæ sunt pure credita ne-
cessario inferunt naturaliter scita, præstantissimus enim ille uester Di-
onysius Areopagita, quem ego aut reliquias, aut imaginem Pytha-
goreorum, ut arbitror, haud insipienter existimauerim, super theolo-
gicis istis cognitionibus in libro suo de diuinis nominibus, ita loquit̄,
οὐλέπει, inquit, ἀκερεῖσθαι τοῖς αὐτοῖς καὶ πᾶσαν τὸν, ἀλλ' ἔχει μὲν τὰ αὐτὰ
τὰ τὰς τῶν αὐτῶν αὐτοῖς εἰκόνας, ἀντὰ δὲ αἱ πατῶν αὐταῖς διέκριται. Εἰ τοις-
δεῦται κατὰ τὸν θεοίκειασθερχόντα λόγῳ, id est, Nec enim consequens illatio
causatis & causis, sed habent quidē causata illas causarum receptas ima-
gines. Ipsæ autē causæ causatis abstracte sunt, & superne resident iuxta
cuiusc̄ principatus rationem. Quo captiosius aliquorum ex uestris re-
tiaculum & fallaciū dogma est, in rebus sola fide reuelata constanti-
bus, syllogismorum proprietate nedum utendum, uerum etiam pari
dignitate credendum esse quicquid ex sacris oraculis per syllogisticum
artificium sequitur, ac bona formalī necessaria, logicaq; consequentia
infertur. Nihil enim tam distat quam esse diuinitus reuelatum & hu-
manitus inuentum. Vnde in mera fide pure credibilium, credere & sci-
re sunt maxime disparata, ubi nunquā conclusio syllogismi fore potest

XIII DE ARTE CABALISTICA

evidenter ex præmissis, etiam si præmissis etidentia certa misceantur, tamen semper cōclusio, partem sequitur infirmiorem. Recte igitur uel hoc affirmamus, quod in eodem subiecto & respectu eiusdem ueritatis, non potest simul stare habitus fidei acquisitæ, & habitus scientiæ per demonstrationem genitæ. Qui ergo contradicit sacram oraculis, is

execrabiliter contradicit fidei. At uero, qui alicui conclusioni, humano ingenio, subtilibus inuentiunculis, Aristotelicis technis, Eleaticisq; di-

ingenio, iubilibus intentiuncis, Arithmeticae disciplina, cuius author fuit Zenon Ζενόνης φιλοσόφος ἀρχαρχός, ut Galenus ait, siue Chrysippi tendiculis, aut Sophistarum syllogismis ex Sa-

nus ait, siue Chrylli^pi tendiculis , aut Sophilarum lylogiis ex Sa-
crorum oraculorum reuelatis collectæ atqe illatae , cotradicit , is iam no
fidei ironiæ contradicit . sed scientia humana repugnat ; non diuinam illumina-

fidei contradicit, sed scientiæ humanæ repugnat: non diuinam illumina-
nationem, sed mortalem industriam abnuens haud execrabiliter, sed

erranter forte, aut quandoque perspicaciter, non autem turpiter. Quoniam modo igitur affirmare quis ausit: diuinitus reuelato, & humani-

nam modo igitur anima mare quis auit: diuinus reuelato, & humani-
tus inuenio pari dignitate credendum esse, nisi qui totus pascatur syllo-
gismo, sicut bos foeno. Sane que, amabo te, intercedit dignitatis paritas

gilio, sicut bos foeno. Sane que, amabo te, intercedit dignitatis paritas
istius & illius? Fidele illud, at istud scibile. Mens illius sedes est, istius
ratio. illud defluit a lumine supernō, istud ex sensu dicit originem. In

ratio, illud defluit a lumine superno, istud ex sensu dicit originem. In mentis regione aliqua sunt necessaria, que in ratione sunt impossibilia.

In mente datur coincidere contraria & contradictoria, quæ in ratione longissime separantur. Non est igitur omnino uerum, si præmissæ sint

longinque reparantur. Non certi quid tamquam aeram, si primum in
defide, conclusionem idcirco fore de fide. Nam execrabilis est proposi-
tio haec, nullum adorandum est creator. Multo etiam execrabilior ista,

**tio hæc, nullum adorandum est creator, Multo etiam execrabilior ista,
Omne sculptile est adorandum. In eis namque ambabus blasphematur fi-
des, atramen & sacra & fidelis non est hæc, inde consequens nullum**

des, attamen & lacra & fidelis non est hæc, inde conlequens, nullum sculptile est creator, quam naturali ratione demonstrare possumus, ergo non est nisi noster deus ex natura.

go ueritas eius nō pēdet ab authoritate reuelantis. Sed eius etiūdētia
longe credita fide minor est. Parisuas fallimur assentiendo, quia con-

Quis enim ignorat Hebræis, Christianis & Agarenis esse summa fide

Quis enim ignorat Iudeis, Christianis & Agarensi esse lumen fidei creditum, quod sculptile non sit adorandum, ad cuius tamen assertiōnem inferendam naturalibus utar premissis. nullum lapidem esse adorandum.

nem inferendam naturalibus utar premissis, nullum lapidem esse adorandum, sculptile autem uidemus lapidem esse. Tum Marranus, Cō-

modū mihi Philolae reducis, inquit, in memoriam nostrorū quorundam elenchos sophisticos, cum dicunt, conclusio est Hæretica, ergo ali

qua præmissarum. Qua in causa miror supra quam dici potest, quod isti aliquos uel homines quandoq; inueniant, qui eis talia credant. Sed

im antiquos tief nomines quandoque inueniant, qui eis tam*a* credant. Sed quid ego Aethiopem lauare conor, qui nulla opera candescit. Sunt preterea quæ tam*e* si reuelantur, tamen etiam sequuntur de reuelatis, quæ

terea quæ tametli reuelantur, tamen etiam sequuntur de reuelatis, quæ
si ac

Si acceptentur a credente, fides potius erunt q̄ reuelata, q̄ scientia q̄ illa-
ta. Sicut quæ præcipit ecclesia mea esse credenda, etiam quocunq; inge-
nio cōposita, præsumuntur potius a Spiritu sancto esse reuelata, q̄ hu-
mana ratione inuenta, quantumuis quadam syllogistica subtilitate in-
ducantur. Sic ille ad ecclesiam Alexandrinā scripsit Imperator Constan-
tinus de concilio Nicæno dicens, ὁ γνῶμης Φιλακοσίος ὅμοιος ἡρεσύναι ποικόποιος, οὐ
δὲν διπλοῦ ἐπεροῦ τοθεοῦ γνώμη, μάλιστα ὅπου τε δύο γονεῖς μαζινόν καὶ τηλικούτων αἱ
φρεδεν ταῖς διανοίαις ἔχει μέθυσον, τὴν θειάν βουλητὸν θεφωπον, id est, Quod enim tre-
centis simul placuit episcopis, nihil est aliud q̄ Dei sententia, maxime
ubi Sanctus spiritus talium tot & tantorum uirorum mentibus incum-
bens, diuinam uoluntatem declarauit. De episcopis loquitur hic, ec-
clesiam uniuersalē spiritu diuino agitatam representantibus, non de
quorumlibet quātumcunq; polyphemorū heteroclitis sine cerebro ca-
pitibus. Abeant igitur in officinā suam mistiones syllogismorū de esse,
de necessario, & de cōtingenti, aut si qua sint alia logicæ curiositatis pos-
sibilia seu impossibilia. Nulla enim est orationis fideliter creditæ ad ne-
cessariam propositionē æqua cōparatio, cum necessaria possit esse dubi-
tabilis, reuelata uero nihil sit euidentius. Ne igitur occupent eiuscemo-
di mistiones adyta sacroru, ne molestent hierophantas, quinimmo se-
cedant, si aliquid posse uelint, ad artes sellularias, aut naturas cemētari-
as, aut supputationes mathematicas, ne transeat limites, ne attingant
τὴν ἀδίδεκτην κρυφίαν μοστεῖσον συμβόλων πράσινην. Recta, inquit Philolaus,
incedis amice ad Pythagoræ profecto uiri diuiniore doctrina imbuti
obscuras latebras, nullis humani ingenii argutiolis peruestigandas;
que nobis ambigendi formidinem magis incutiunt quam generent ad
hærendi firmitatē. Non enim poterit diuinorum tantus splendor per
tam tenues & aniles sophismatū rimulas tam strictim a nostris noctui-
nis oculis cerni. Sed opus erit amplissimis cogitandi & credendi uiri-
bus, maximeq; ut ait Terentius, fide & taciturnitate. Quo motus Py-
thagoras, omnibus disciplinis toto orbe haustis primus philosophiæ
creditor, nihil prius, ut scripsit Apuleius, discipulos suos docuit quam
tacere. Nam hoc erat primum contemplatiæ sapientiæ rudimentum,
meditari condiscere, loquitari dediscere. Perinde atque tam augustæ
Imaiestatis Pythagorica sublimitas multo esset dignior, quam quod pu-
eriliter iactatis gerris loquitando & garriendo comprehendendi posset.
Satis uero nobis patet ex iis que e Simone accepimus, etiam Pythago-
ram sicut cætera Cabalistarū, ita hoc quoq; genus doctrinæ in Græciā
attulisse, scilicet, quod de quæstione altissima discipulus interrogatu-
rus taceat. Interrogatus uero solum respondeat αὐθσέφα, Ipse dixit:

XXX DE ARTE CABALISTICA

Sic Cabalistæ respondent **אָמַר ר' חַבְמִיר**, id est, Dixerūt sapientes, Et Christiani quoq; suis dicunt **וְיֵשֶׁת**, id est, Crede. Tum Marranus, Fortasse nos taxas Philolae, quibus id & Imperator Julianus improverat, dicens, **וְעַמְּדֵנִים אֲלֹוֹנִים וְעַמְּדֵנִים אֲלֹוֹנִים**. **וְעַמְּדֵנִים אֲלֹוֹנִים, וְעַמְּדֵנִים אֲלֹוֹנִים**, id est, Vestrū irrationalitas & rusticitas, & nūstil ultra ipsum crede, uestra est sapientiæ. Cui conuictio Nazianzenus in prima inuestigatio prudenter occurrit, quod pariter hoc Pythagoreis sit primum & maximum disciplinæ fundamentum, tacere, deinde nullam dictis exhibere rationē nisi **אֲלֹוֹנִים אֲלֹוֹנִים**, quapropter is inique nos redarguat, quippe **וְעַמְּדֵנִים אֲלֹוֹנִים, וְעַמְּדֵנִים אֲלֹוֹנִים, וְעַמְּדֵנִים אֲלֹוֹנִים, וְעַמְּדֵנִים אֲלֹוֹנִים**, id est, In idem cedente isto, ipse dixit, & apud nos crede, licet aliis syllabis & uerbis, ita Nazianzenus. Habemus nunc memoriter eorum qui præ quibusq; cæteris sacra diligentius tractauerunt unanimem discehdi morem, uidelicet Cabalistarū **אָמַר ר' פִתְגָּוֹר**, Pythagoreorum **אָמַר**, Christianorum **וְיֵשֶׁת**, Pythagoricis ad amissim quadrare, ut haud ab re iudicauero Cabalistarum & Pythagoricistarum inter se cuncta eiusdem esse farinæ. Omnia nanc; studia nostra utricq; reducunt ad humani generis salutē, & omnia entia quæ subsistunt, aut substantia continuo ad Ideas referunt quæ uere sunt, & idearum ideam. Vnde utricq; ternos esse mundos asseuerant, & tertium infinitum, uel potius non finitum, tribusq; constare omnia **καθάπέλλας φύσις πυθαρόπεδον την πάντα τοις φύσιν οὐτα**, id est, Quemadmodū enim dicunt Pythagorei, omne & omnia tribus terminantur, ut in libris de coelo scripsit Aristoteles. Nam alia quidem, inquit, sunt corpora & magnitudines, alia uero habitant & obseruant corpora & magnitudines, alia deniq; habitatum & custodū principatus sunt & origines. Quod ita intelligo. Quoniam mundus inferior complectitur corpora & magnitudines singula cum suis uirtutibus & intelligentiis sphærarum motoribus appropriatis, & generabilium corruptibiliumq; curatoribus ac custodibus, qui obseruare dieuntur corpora prouide, ut est cuiq; tributa prouincia, quos antiquitas quandoq; uirtutes, quandoq; angelos, tum aliquando & deos, item & dæmonas, uel pro rerum anxiarum soli citudine quibus allegatur, crebro dæmonia quoq; nominauit. De quibus canit Homerus, **Θεοί ολύμπιοι οὐμέτ' εχοντες**, id est, Dii olympica teata inhabitantes, scilicet, qui rebus naturalibus præfecti sæpe quærum turbantur affectiōe, ac a summis ad ima relegati laborū suorum causas dicunt

dicunt πόλεις γε τάκτῳ ολύμπια σύμπατες, εχοντες, οξείδες, ρελέων, αλγίων, και πράσινων. Id est, Multi enim patimur olympica tecta inhabitantes a uiris, graues dolores inter eos uicissim reponentes, ut est in Iliados quanto. Nam olympū intelligunt prisci quintā essentiā siue naturam, hoc est cœlū, quare tecta olympica sunt sphære coelestes seu cœli, dicti a celādo sicut tecta a tegēdo. Deniq; uirtutes coelestes & uires elementares acre rū naturaliū proprietates Hesiodus Deos ex cœlo & terra dicit genitos in sua theogonia, & Orpheus grecorū primus theologus ad Musæum scribēs, eosdem appellat demonas his uersibus θεονομος οὐρανίους οἰκείους οὐρανίους καὶ χθονίους καὶ θεούς καὶ Δαιμόνιος καὶ Λύτραφορίους. Id est, Dæmones coelestes & aereos & aquaticos & terrestres & subterraneos & ignisequos seu igni assistētes. In operū quoq; ac dierū libro Hesiodus, Dæmones, inquit, boni sunt terrestres custodes mortaliū hominū. Ipse quidā Apollo se suiq; similes demonas rogāti quondā Theophilo respōdit angelos esse pro incūmbente sibi administrationis officio, ut est in oraculis. Sic enim cecinīt ut ferme solet omnia heroicē. θεονομακτή λόγος χρεούμενον εν πυρὶ νάεσμα τοῦ διος μηχανὴ θεοῦ μερίσα γενελοι ιμεῖσ. i. Nomen ne ratione capiendum in igne habitans, hoc Deus. Parua autem Dei portio angeli nos. Erigamus si libet ad altiora ingenii nostrū, quippe ad uniuersi huius globi uitales influxus. Nam mundus superior complectitur superos, essentias incorporeas, diuina exemplaria & orbis huius sigilla, quorum instar, omnium rerum inferiorum facies sunt factae, que Pythagoras appellauit & διανεγκει τοις θεοις. Id est, Immortales prima Deos, uelut principia rerum ex mēte diuina productas ideas, ut sint essentiales & χαρακτήρι principatus & origines habitantiū corpora, id est, specierū, compositas huius mundi res informantium. Quo plane intelligitur alios etiā illic esse immortales secunda Deos, prima enim secūda referunt, entia incorporea singularia & indiuidua, nō materiali numero, sed formaliter formam inter se differentia, puto spiritus ab omni materia liberos, simplices, & impermistas, suapte natura extra cœlum sensibile commorantes, & ut ait Aristoteles, nec tempori nec loco astriclos, unde nec senescat nec transmutentur, multomagis nulla uariatione nec alteratione, nulla de nich; passione affecti sufficiētissimam sibi & optimam ducant uitam, habentq; æternitatem, quod nuncupatur æuum, & græce οὐρανός quasi æi οὐρανός. Id est, semper ens, quoniam idem illud seculum semper fuit, est erit, intemporaliter, in mente diuina, ex energia tamen Dei foras creatum, & extra cœli nostri conuexa constitutū, pro domicilio splendidissimo spirituū beatorū, quos Pythagorei ueros Deos existimāt, in sublimi etheris uertice locatos cū prorsus obiectu, tum retro partu æxiter.

DE ARTE CABALISTICA

tios icilicet ævo immortali & diuino preditos. Ab ipso autem eodem
ævo etiam aliis dispensatum est & tributum esse & uiuere, his quidē cla-
rius, his uero obscurius, ut idem dixit Aristoteles. Quid autē id sit per
quod disp̄letur & tribuatur, ab hoc quo diuino & immortali rebus ali-
is, hoc est inferioribus esse ipsum, non fortuitum obiter, aut perfuncto-
rie illapsum, sed cuiuslibet speciei cōsimiliter substantiuū, certe primi
omniū Pythagorei Socrates et Plato sequentes preceptorē suum, disci-
pulos illius familiæ docuerunt, cum audiuisserent Pythagorā semper de
diuinis obscure loquentē dicere solitū quod tetractys traderet animæ
nostræ fontem perennis naturæ, tunc plane intellexerunt Tetractyn es-
se Ideam in mente diuina tradentem, & fontem esse Ideam exemplare
traditam, & perennem naturam esse Ideam rerum essentialiem receptā.
Quare Alcinoo teste dixerūt hoc modo, Εἰνὶ οὐδὲ μὴ περὶ θεού, νόησις ἀντί^τ
ως δὲ περὶ εὐ αὐθιτὸν κόσμον. Πράλιγας δὲ περὶ αὐτὸν δέξεται μερικήν, οὐσία Id est,
Est idea quo ad Deum quidem cognitio sua, quo ad sensibilem autem
mundum exemplar, quo ad se ipsam uero considerata, essentia, ceu lo-
quentis uox, uti est apud Areopagitam, una cum sit atq; eadem, a mul-
tis auribus ut una percipitur. Est enim uox primo in uociferatore, se-
cundo in uocalitate, & tertio in quolibet auditore. Quomodo autem

*Sphæram pro-
rīm in omnes
eam sequentes
et uox insinuet*

in mundo sensibili semper sphæra prior in omnes eam sequentes in-
fluit, ita in mundo intellectuali non tamen singulos choros superiores
influere arbitramur in omnes choros inferiores, uerum etiam totum
mundum superiorem influere in totum mundum inferiorem, ut om-
nia pro suo captū quantum fieri potest momentanea ad ætherna, & in
fima reducantur ad summā. Nihil tamen mere creaturarum ad tertium
mundum reduci potest, nihil enim tantæ sublimitatis suapte natura
capax est, nisi Deus, atqui tertius inquā mundus ille supersupremus
omnes alios mundos continens solius Deitatis est, unaq; diuina con-
statessentia, ut plane mihi uidetur recte cognominata *παντοκράτορας*. Id est
id est, omnipotē sedes locata, immo existens super omne æuum & su-
per omne seculum, est enim seculum seculorum, *παντοχώρας*. *παντοστοιχίας*, *παν-*
τοστοιχίας. Φύσις, ὁντότης καὶ ἐνότης προοῦσα Id est, Existentiæ, substantiæ, essen-
tiæ, naturæ, entitas & unitas præexistens. Quod Pythagoras noster
appellauit, et Parmenides Pythagoreus ἦν, uterq; haud absimili ratione
ἴηται παρόντον, τοι. τοι. τοι. Id est, quod superefficiiale unū, & ens, unū. Sed
nemo antiquitatis tā perosus aut tantus contemptor maiorū esse opta-
uerit, ut tantū & tam sapientē Pythagorā existimat tā anili amentia cor-
reptum fuisse, quod putaret abaci numeros aut pueriles talos quibus
iactarent uultorios quatuor, aut mercatorum calculos, ceteraq; id ge-
nus esse

nus esse rerum omnium principia, quæ non solum rebus non presenti, uerum etiam secundū res accidentia. Quin potius intelligi uoluit ipsum essentialiter & simpliciter unū, a quo, & ex quo, & per quod, & in quo, & ad quod omnia sunt, & ordinantur, & permaneunt, & continetur, & impletantur, & cōuertuntur, idemq; esse primū unū & primum ens, quod in se cūdo postnaturalia testat Aristoteles his uerbis οὐκέτων μὴ γε καὶ πυθαρόφοις οὐχ ἐπέρον τὸ δύν, οὐλέτην: ἀλλὰ δὲ τὸν τὸν φύσιν θέτιν, ωσδύσις τὸν οὐσίας ταῦτα, οὐθὲν τὸν Id est, Plato namq; & Pythagorei non aliud aliquid ipsum ens, neq; ipsum unum, sed hoc eorum naturam esse, cui existentis essentię idem unum esse, & ens aliquod. Sane Xenophanes ille Parmenidis praeceptor, & idem Pythagoræ coæuus, quanquam omnia celare mos illorū fuit, tamen uisus est clarissime nobis explanare, quid ipsum unum esse intellexerunt, de quo in rerum principiis uerba fecerint. Dixit autem illud unum, esse Deum, quo liquidius Pythagoræ arca na nobis patefiunt cum statuit infinitum & unum & numerum esse prima rerum principia. Per infinitū nihil aliud significans q; ipsum posse, nihil enim quis unquam ne cogitauerit quidē, prius ipso posse, quod maxime infinitū in Deo est, immo ipsum, infinitus Deus est, in quo nō separantur esse & posse, quod omniū producibiliū & singulorū quo rūq; cōtinet essentias uirtutes & operationes cū omnibus proprietatū & accidentiū cōnexilibus differentiis & unionibus. Ceterum Pythagoræ assentitur etiam ea in re Anaxagoras, ante quos turos nullam græcos omnes Dei habuisse cognitionē Eusebius Pamphili author est. Dixit enim Anaxagoras, quoniā erant omnia simul. Et Democritus, erat inquit, omnia simul potētia, uidelicet άνάμει. i. in ipso posse. Hec est illa q; mistura siue rerū cōmīstio Empedoclis & Anaximandri, nequaq; tamē in aliq; Hesiodi aut Aristophanis chao nocte et erebo cōfusa, sed in deitatis pleno lumine discreta, & in ipso infiniti luminis intimo penetrata ordinata, quanq; si haud inique intelligatur Hesiodus, certe chaos nō etem & tenebras non esse rerum principia, sed ex principiis orta statuit Id enim in Theogonia protulit, Η αγχος καὶ έπος δη περ τὸν περ τὸν οὐτῶν. ή ταὶ μὴ περ τὰ Χάος ηγέρονται μέλαινα τε νῆστον Id est, Ex principio & si quando aliquid primo factum eorum est, certe primum chaos factū est. De chao autem erebus nigraq; nox nata sunt, Aristophanes uero aliter in auibus scripsit χάος ήν νῆστος ερεβός η μέλαινα περ τὸν Id est, Chaos erat & nox erebusq; nigrum primo. Sed ita fingit poetice musarū more alludens suis auibus, ut ex ouo posset amorem excubare, ac simul Orphei supparasitatur in Argonauticis, non absmiliter sentiēti, quapropter hoc idem repetendo rursus iterūq; meminerim,

DE ARTE CABALISTICA

omnia & singula in illo ipso posse, non confuse, non in chao, non in erbo, nec obscura nocte, sed discrete a coordinate in pleno lumine, scilicet, in ipsa luminosa & omniū fulgentissimorū radiorū splendidissima claritate, ac illustris & illustrantis essentiæ diuinæ intuitu notitia cognitio nō uersari, quæ optimo iure ab antiquissimis philosophorum Idea nominatur ἡ τέλος, τὸ γνῶσκων, cuius quidem posse esse, cum omnia cōplete. Etatur mentalia, rationalia, intelligibilia, sensibilia, uitalia, substancialia, adhæsibilia, & adhæsiua, non tantū eorum quæ sunt, uerum etiā quæ nō sunt, tum uere illud poterat infinitum appellare Pythagoras, quod & a sapiētissimis dictum erat ἡ περιφύσια θεός, id est, infinite posse, quoniam & ipsum est infinitū, & una eademq; infinita & essentiali Idea cōplicetur res infinitas. Nihil enim uel fuit, uel est, uel erit in supercœlestibus, cœlestibus, terrenis, corporeis aut incorporeis, in angelis, in hominibus, in brutis, in plantis, in tota uniuersi natura, quod non possit, uel uel ut grammatico loquamur, potis est. Ex hoc omnia prodeunt, & hęc est, ἡ περιφύσια θεός καὶ παρφύσια θεός διάφορος θεός οὐκ αμίστος, id est, Infinite potens & omnipotens potētifica potentia, quæ nihil aliud est q̄d diuina essentia, intra quam ante omnia unū producit duo. Hic tenes Marrane totum meum Pythagoram. Duo primus numerus est, unū uero principium numeri. Quod si credis Xenophani, ut ante audisti, unum illud Deus est, & cum intra essentiam diuinam productio duorū manserit, numerus enim se ipso constituitur, Boetio peripatetico authore, iuxtaq; unū solus binarius naturaliter est, tū necessario duo quoq; illa, Deus sunt, quoniam intra Deū, nihil nisi Deus est. Tres igitur hæ res principiū & primum cū sint, & unā Dei essentiā non exeant, tum Deus plane unus sunt, non enim essentia eō scinditur, quod ex uno duo producta numerantur, sicut in rebus quoq; corporeis s̄aepē fit, ut unitas mota in duitatem, sit uenia cōparationi, usq; ad ternā progrediatur manente rerum substantia, ut stipitis & surculorū, uel æquius ut hominis corpus, brachium & digitus. Ex uno itaq; in diuinis producente, duobusq; productis trinitas oritur, quibus rebus, si addatur essentia ab eis formaliter distincta, erit formalis quaternitas, quæ est infinitū, unum, & numerus duorum. Omnis numeri substātia, perfectio, & finis. Nam unū, duo, tria, quatuor collectiō progressu decem conficiunt, & extra decem nihil est. Quare hoc ipso intellexit Pythagoras omnium quoddam rerum principium esse, quod Tetractyn nominauit. Nam tetras Graece, quaternitas est, & actys, formale solis, siue radius, ex quali formalitate licet iam supersubstantiali, meus ipse, unum illustre nomen constituit quaternitatis, ueluti quatuor inter se formaliter distinctorum.

Vtq;

Vtqs sacrum a prophano segregaret, optima ratione nomen sanctum per ypsilon scripsit, cum & ret uulgo per iota scribi consueuerit. Adhuc autem & ipse quoqs Tetractyn, ut deum aliquem hoc loco excellenter in genere masculino protulit, quo more Latini teretes Cupidine aut Venerem masculine pronunciarut, cum alias instrumentalem quater nitudinis numerum ipsam Tetractyn genere foeminino eloquuntur. Deum autem se illum ostendere uoluit per quem ipse iuravit, μαγιπτε τετράκτυν, quo nihil haberi debeat ueneratione dignius. Nam ut Aristoteles ait ὅρκος της πμιωτατής, id est, Iuramentum est honorabilissimum. Ego sane hoc in loco Hierodi no astipulabor, qui aurea carmina Pythagoram ipsum conscripsisse opinor. Atqui pariter optarem propter misericordia sanctitatis reuerentia, quod Tetractys Romana lingua non quaternarius nec quaternitas, sed uoce mutata quaternio aut quaternitudo nominaretur, quale apud nos Christianos obseruatis, sacrum a prophani uulgi usu secernentes, cum enim a ter ternus & ternitas populariter legi debeat, uos sacrosanctam hypostasim alterato uocabulo trinitatem appellatis, quasi trium unitatem, scilicet enim literam ab ipso uno propter unitam singulorum naturam mutuantes. Sed ut receptui canam, omnium rerum inquā, una quædam summa res est Tetractys, Pythagoricum principium. Tum Marranus, bellissimum recordor ab hoc exemplo Philolae illud quatuor literarum charagma, in quo universa generis humani salus praestos sit. Quod nobis Simon tata scripturarum ubertate confirmauit, ubi profecto mihi Iudæorum Tetragrammaton, ac potius ipsas quatuor literas, ex quibus nomen Salvatoris cōponatur, non male uisus est Pythagoras in Tetractyn Græcum symbolum commutasse. Mox tum. Ego uero, inquit Philolaus, illo Tetragrammato & illa salute, ad quam totum pene genus humanum reduxit Simon plane nondum satiatus discessi, quare cum ad eum rediero, de istis rebus, si uolet, ampliora quæram, præsertim de illo homine, qui salutem singulis quibusqs nobis allaturus sit, tanquam uniuersorum rex unctus, ideoqs Messiah dictus. At uide modo uelim num sit Esculapius denuo uel per transanimationē, ut aiunt, in hunc mundum ueniturus, de quo Julianus Imperator in lib. ii. contra Galilæos ita scribit, οὐδὲν ἐν μὴ τοῖς γοντοῖς οὐδὲν τὸν ἄστον ληπτὸν εἶναι καὶ μαζῶντος θέρψιαν. οὐδὲν ἀδί γῆστρι οὐδὲν ποικιλόμορφον πρόσωπον, ένοειλασμὸν ἐν αὐθεόπτῳ μορφῇ παύει τὸν ἐπιστροφὸν ἐφάνη. τολμῶντος δὲ ἐντεῦθεν τὰς προόδους ἀδί πασιν ἐφέξει τὸν γῆν τὸν στόχειον ἔστρωτος στέλλειν ὅπος πανορμοῦ ταῦτα τὰς τυχὰς τολμητέλως πακεμένας τοῦ τὰ σώματα αἰθενῶς ἔχοντα, id est, Iupiter enim in suis intelligibilibus ex se ipso Esculapium genuit, & in terram per solis genitalis uitam desti naut, hic in terra ex coelo faciens progressum uniformiter quidem in

*Affulapix Juliani
superioris diuin
Egrift.*

DE ARTE CABALISTICA

Hominis specie circa Epidaurum apparuit, auctus itaq; illic successibus
 super uniuersam porrexit terrā, salutarē eius dexterā, ut restauraret ani-
 mas male dispositas, et corpora inualide habētia. Qui si cōpositū ex illis
 quatuor literis quo quis etiam alio legendi charactere addito nomē habu-
 issit, prorsus Saluator ipse putādus esset. Aut certe quātusquātus ille fu-
 erat Hercules Almenæ filius a Ioue prognatus diuinū semē, quē Thas-
 sii Saluatorē nominarunt, & monetæ publicæ inscripsierunt sic ἡρακλέους
 σωτῆρος θεοῦ. Id est, Herculis saluatoris Thassiorum. Eiuscmodi num-
 mum argenteū prisce percussum ego nuper, ut soleo, erga res antiquissimas
 incredibili uoluptate his meis digitis uerti legēs & reuerti. Quo
 non ab re coniectabam, omnium uoce ac consensu Herculem inter De-
 os relatum & saluatorem esse promulgatum. Preter eos fuisse alioquin
 aliquā multos qui mortalibus opē tulerint saluatores, haud dubiū qui-
 dem est, quorum e numero meminimus Ptolemaeū regem ægypti
 cui nomen Soter. i. Saluator extitit. Romanis quoq; Curtius ipse sua
 morte terram reddidit saluā, & sua capita duo Decii pro patria seruan-
 da fortiter deuouere, communis salutis mirifici authores. Tum Marra-
 nus, Libenter, inquit, te interpellando monerem, ut que nobis a Simo-
 ne tradita sunt perspicacius animaduerteres, & paulo equius intellige-
 res. Post enim quā multa de Cabala ille uir omnifariā secte sue peritus
 disseruisset, quid modo esset, & ad quid utilis, ostendissetq; & quod es-
 set recepta reuelatio, et quod facile nobis iter aperiret ad beatitudinis fasti-
 gium & summā fœlicitatē, tū rogatus a nobis quidnā illud esset quod
 præcipuum diuinitatis reuelatum fuisse putaret, ad quod generatim
 omnes diuinorum reuelationes reducerentur, aiebat id esse quod dici-
 tur, post ruinam primordialem generis humani uniuersalis restauratio
 que salus nominatur, & quam datus fore homo iustus & pacificus,
 uir heros, cuius nomen quatuor contineret in miserationib; literas,
 ad quē nos ipsos cunctis negotiis secularibus absoluētes libere conari
 debeamus per omnes gradus idoneos ascēderē ac migrare in ipsum,
 pro sua quisq; uirili, quodq; sint huc omnes auctus nostri formādi, huc
 omnis cōtemplatio dirigēda, hūc tendat omnis sacra Iudeorū scriptura
 que nobis quasi scala Iacob fore queat super terrā sita & cacumine tan-
 gēs cœlos, per eā trāscendere nos mundū hunc posse corporeū usq; in
 alterum mundum angelicū, etiam ad ipsam Messihæ illius Saluatoris
 animam, que sit omnium animarū saluandarum requies & satietas, ex-
 tremusq; finis, ultra quē progredi nūsquā ualeamus, quoniā terminet
 summū habitaculū mundi supremi, et cōmunicet cū mūdo supersupre-
 mo, siue dū per grammaticos dicere liceat, supremissimo, quin potius
 incom-

incomparabili, ad summum, hanc esse omniū hominum perpetuam salutem cunctorum honorū aggregatione cōpletam. Quæ si memineris a Simone sic esse proposita, quanquam per ambages, mea quidem sententia non dubitabis, nec illos tuos saluatores, nec etiam Iudæorū quosdam, de quibus uiginti quatuor Biblia sēpe honorificā fecere mentionem in tanta unquā fuisse dignitate constitutos, ut generi humano salutem uniuersalē afferre potuissent, per quam homines in omni orbis terrarū spacio quotquot essent, sempiterno æuo lāete frui, & cū Deo post lapsum redire ualerent in gratiā. Quid enim de tuo Esculapio complures senserint alii, tu uideris, qui asserunt illū meretricio incestū natū ex Coronide uenusta muliercula, de qua canitur: Pulchrior in tota quam Larissæa Coronis non fuit æmonia, & eam sēpe in templo Apollinis subegerint atq; cōpresserint sacerdotes, qui adulterinis cōplexibus a se genitum Esculapiū, finixerunt Dei filiū esse isto loco culti. Apis autem Aegyptius, qui artem medicinæ primus Græcię intulit tam insignis eo seculo templarius, ut etiā mortuus in templis pro Deo coleretur, singulari erga sacerdotes Apollinis fauore ductus, infantem suscepit alendū & instituendum, quē discipulo quondam suo Chironi Centauro dein de cōmendauit medico peritissimo, ut artem curandi tuendic̄ corporis in Esculapiū transfunderet. Quo facto, in uirum euasit Esculapius & fama & opibus magnū. Auaritia uero tum instigatus, & cupiditate honoris diuersas mundi regiones ad pecunias arte medica corradēdas peragrauit. Iamq; diuitiis plurimū abundās, & fama ingenti præditus stulte se Deū nominauit, promittens non solum ægrotis sanitatem, uerum etiam mortuis denuo uitam, super quo loui superbiae suæ pœnas dedit, nā fulmine iectus periit. Sic enim Pythagoreus ille Pindarus Pythionicarū tertio super Esculapio cecinit, χεροί λ' ἀρα κρονικον γέ τας λι ἀμφοῖν, ἀμ πνοὰν σέργου καθῆ λεν κόκεωσ, οὐσον λὲ κεραυνὸς ἐνέσκιτε μόρον, id est, Manibus ergo Jupiter proiiciens ambabus, respirationē præcordiorū desumpsit subito, ardens autē fulmen inflxit mortē. In hanc sententiam Apollo querulus super Esculapii filii morte Euripidi singitur. ζεὺς δὲ κατακτάς τῶν διώκειν έμὸν αὐτὸς ἀσυληπόν σέργοισιν έμβάλλων φλόγα. Quare nisi plane in diuinis plumbeis sumus hominē tam alienū a dignitate, saluatore rem esse humani generis nō putabimus, & ne in uniuerso quidē sanatorē, qui opem nō alibi, quā in Pergamū, & Ioniam, & Taranta, & Romanam, & Con, & ægas, ac in eas circa regiones cōtulit. Nimio tu uictus amore tuorū Marrane, Philolaus inquit, plus q; ueritate, omnis homines minoris æstimas, immo quāminimi censes, qui non Galilæi sunt. Peruersus hic mos est mea sententia, sit uenia uerbo, nō modo laudem

Coronip Larissæa
In Templo apollini
a sanctorib. compresa
Agnit apoll. poplit qui
Ideo fling apollini
putatus fuit.

A Esculapii Vita 1.

alienis non admittere, sed & uituperare, nec tibi, ut video, satis fuerit
 tuic⁹ similibus, optimos uiros suo seculo uirtute claros, quos antiqui
 tas ob egregia facta in deos retulit non esse deos contendere, nisi & se di-
 abolos tartareos feceris. Ita Lactantium tuum hoc in loco imitatus, qui
 decimo capite libri primi ad Constantimum Imperatorem, sic scripsit.
 Esculapius & ipse non sine flagitio Apollinis natus, quid fecit aliud di-
 uinis honoribus dignum, nisi quod sanavit Hippolitum, mortem sa-
 ne habuit clariorem, quod a Deo meruit fulminari, hæc ille. At lingua
 omnis, quæ felle inficitur, uero gustu caret, fatetur is tamen rem esse di-
 uinis honoribus dignam, largiri sanitatem, quod & secum omnes fa-
 tentur ægroti. Sed quid aliud fecerit Esculapius, si nesciat Lactantius,
 Socratem sapientissimum interroget, qui gallum ei offerendum nouit,
 ut est in Platonis Phædone, non ut sibi corpus sanaret, qui iam morti
 adiudicatus, uenenum biberat, sed ut parenti Apollini, hoc est, primo
 & incorporeo Soli ætheriæ uitæ dispensatori, animum tranquille mo-
 rientis cum lætitia iubilo & pæane redderet. Nam gallus Apollini
 Phœbo, qui Sol nominatur, sacer est, horarum & diei latus nuncius.
 Esculapius autem dictus est a ueteribus libilatio Apollinis uictoria
 & triumphus, qui pæan appellatur, eo quod pauam cessationem & qui
 etem post liberationem nominarint. Ea enim ætate consueuerunt ini-
 turi pugnam prius Marti, & post pugnam uictores Apollini pæana re-
 ferre. Quam apte igitur Socrates in Esculapio, qui est pæan solem uitæ
 datorem ueneratus sit iam iamq⁹ moriturus, doctissimorum hominū
 recta iudicia uiderint, dignum sane ratus & optimo cuiq⁹ officiosum,
 huius mundi Pythonem maximo serpente uicto, & pedibus calcato, quā
 do per mortem celeriter ad ueram uitam iter capeſſit, Esculapio qui-
 dem offerre, id est, pæana celebrare. Sic Orpheus uetusſiſimus uatum
 & cogtaneus istorum deorum, nam cum Tyndaridis & Hercule nau-
 gasse perhibetur, in hymnis cecinit, ιτης παντων ἀσκληπιού δέωται τελεῖν, έλ-
 θε μάκαρ σωτήρ τελεῖς ἐδλόν δόπεις, id est, Sanator omnium Escula-
 pie domine Pæan. Veni beate saluator, uitæ finem bonum præbens.
 Multos se lulianus Imperator nouisse asserit, in maximis periculis Escu-
 lapio adiutos, & seipsum ægre laborantem, ſæpe medelis eius saluum
 euallisſe fatetur, ad hoc testem citans Iouem. Sed quid hæc ad uniuersi-
sum mundum, respondit Marranus, cuius Messia prædicatur Salua-
tor, nec corporum modo, sed animorum. Et Philolaus ad id. Tu ue-
ro Marrane, quid de Hercule? nonne morum formator & omnis inge-
nua disciplinæ in cunctis orbis terrarum locis præceptor fuit. Inde illa
imago Herculis apud Celtas peruetusta quidem & uero similis, ubi se-
nex ipse

Explorav fab.
 pythone. Apollini
 Esculapij.

Esculapius.

tex ipse homines innumerabiles singulos catenulis aureis colla reuictos a lingua pendentibus trahit quo uult cunctis. Celtæ uernaculo sermone Ogmion nominant. A Luciano fit eius memoria in alloquio de Hercule Celta, super quo illi dicunt, ἡμεῖς δὲ οὐκέτε λόγον τὰ πάντα οὐδεὶς οὐδέποτε, οὐφὸν γενόμενος, id est, Nos Herculē uerbo & ratione omnina opinamur effecisse cum sapiens fuerit. Nam uirtute domare uitia, & ignoratiā auferre doctrinā, nihil aliud est, quam calcare monstra, & angues necare, leonē Nemeāum clava percutere, hydram lernāam interimere, aprum erymanthium occidere, ceruam in Menalio nemo re aurea cornua gerentem capere, stymphalidas aues in nube sagittis cōfodere, Antæum intra ulnas strangulare, columnas in Oceano figere, Geryonem tricipitem uincere, boues abigere, taurum perimere, Acheiōum Monomachia superare, omitto & Diomedis equos, & cerberū & aurea hesperidum mala, idq; genus facinorum cetera quamplurima totum uirtutis fuit, totum rectæ institutionis officium & bene uiuendi exemplum. Tum Marranus, Dicerem, inquit, aliorum de illo existimationem, nisi tu prius eiusmodi tulisses ægre, breuiq; ostenderem fuisse hominem, ut nos sumus, uel paulo indigniore, licet Procti Agenorisq; prosapia nobilem. Siquidem ex Agenore Proctus erat, Agenoris autem Belus frater, quo natus est Aegyptus, quo Lynceus, q; Abas, quo Danae, cuius fuit Perseus, cuius Alcaeus, cuius Amphytrio, cuius ut putabatur Hercules, quem tamen reuera Iouis aiunt, id est, adulteri cuiusdam fuisse filium. Nā ex Alcmena Iphidus Amphytroni & Hercules Ioui uno partu, si famæ creditur, editi sunt in lucem. Hercules uero incensus igni sacro, periit, quoniam Deianire uxoris attentatam pudi citiam in Nessum Centaurum iaculo uindicauit, quam ipse in Iole captiua puella non exhibuit, perquam iniuste suspicionem adulterii solam ultus, qui ex adulterio conceptus, adulterium pariter ipse commisit, in cæteros nescio quam iustus, in seipsum certe iniustissimus. Tu ne talem mundi saluatorem fore credas Philolae, qualis fuit Hercules, aut qualis Esculapius, si nō aliam ob rem, uel ob id saltem, quod uterq; turpi nota decesserit, nam ut de ambobus apud Lucianum in ecclesia deorum Momus ait ἐν τὰ σκηναὶ ἔχει τὸ πυρός, id est, adhuc signa tenet ignis, quod exusti ambo sunt. Curtium & Decios magnanimitatis laudant alii, ego imprudentiæ accuso. Quid quod aliqui blanditiis & adulatio nibus ducti, aut ui a tyrannis coacti eum saluatoris nomine ornarunt, qui non modo illos non sanauit, nec seruauit, sed prorsus deuastauit ac perdidit, ut Siculi Verrem publica statua in Syracusis inscriperunt, id est, qui salutem dedit, Ciceronis testimonio in accusatione

VIIII DE ARTE CABALISTICA

quarta Verrinarum. Sed nihil ad hunc locum, ubi de uera hominum salute agitur, quam illi non praestiterunt, uera nanc̄ salus est, sempiterna permanentia, quae in Deo est, & a Deo tribuitur: ut in libro de mundo ad Alexandrum scripsit Aristoteles, Ex Deo, inquit, & per Deum nobis omnia consistunt, nullaq; natura per se sufficiens est, carens illa, que ex eo est salute. Dein adiungit τὸ γένος τοῦ οὐρανοῦ ἡγεμόνης τοῦ πάντων τοῦ θεοῦ, id est, ipsa quidem essentia, saluator etenim enter seu essentialiter universorum est Deus. Vnde in libro xiiii. postnaturalia rursum sicut Aristoteles, θεομάσιον οὐκ οὐδὲ πρώτην καὶ διάνοιαν αὐτούς κείται τοῦ τοῦ αὐτοῦ τοῦ πρώτου οὐχ οὐδὲ γενέσιον τούτης τοῦ πάρκετον καὶ συνθετικής, id est, Mirum, si primo & sempiterno, & sibi sufficientissimo hoc idem primum non ut bonum inest, ipsum sufficiens & ipsa salus; per quod monemur, ueram nobis salutem in primo sempiterno, & sufficientissimo bono, qui est Deus Optimus Maximus constare, nec aliunde querendam. Solus enim ille summus mundi opifex & rector de supereminenter liberalitatis clementissima uoluntate corruptibilibus dare potest incorruptionem, & tempore subiectis aeternitatem, & insolubilem transitoriis permanentiam, quorum tamen propria natura est, ut orta occidant, & aucta senescant. Sic enim in Timaeo Platonis loquitur Deus, Quæ a me facta, in dissolubilia sunt, me uolente, alioqui ligatum quidem omne, dissoluble est. Ecce non tantum peripateticis, sed etiam Platone ipso & Platonice testatum recipimus, sola Dei uoluntate permanentiam concedi rebus quibuslibet pro captu suo, & haec est uera salus. Nam saluari dicimus, alesione seruari, ut res tranquille permaneant. Quod unanimi consensu Græcorum quondam magnifici & ornatissimi legati, anno a nativitate IESV, M. CCCC, XXXVIII. uniuersali Concilio Basiliensi illi stri quadam & disertissima oratione exposuerunt, his uerbis dicentes. Τὸ δὲ σωθῆναι τὰ σώζειν τοὺς τοπεῖας τολμῶν οὐδὲ τὸ πέμπειν τοὺς τοπεῖας τούτους, οὐδὲ μανεῖν τούτους, id est, Ipsum autem saluare & saluari & ipsa salus simpliciter nihil aliud apud Græcos & in nostra uult lingua, quam permanere & esse. Homines igitur, qui de sui natura morti sunt obnoxii, ut cessent esse, cum ita se Dei conformant uoluntati, ut futuri sint immortales, & beato æuo fruantur, recte dicuntur salutem consequuti, & qui eis illam largitur immortalitatis beatitudinem, is recte dicitur saluator, quod uocabulum usū cepit Ciceronis posteritas antea inauditum, ut nūc Saluator latine dici queat. Sane omnis alia improprie ac imaginarie nominatur salus, quid enim est quod animanti bruto medicus hodie cōfert sanitatem, & illud perendie relabitur in pestem, moriturq; nunquam redditurum, num ea uocabitur salus? Quid illud, quod

*Quod est Saluator nisi quod
aliam uocem habeat.*

*Nov. 25 Saluator nisi quod
aliam uocem habeat.*

quod flori marcescenti hortulanus opitulatur, qui flos postridie calu-
rus sit, & in puluerē conterendus, num hęc tridua conseruatio rei pror-
sus incōstantis salus nominanda est? Sic Hercules Thassios semel adiū-
uit, quo salutem illis dedit dicitur, qui post sepe interierunt, & hodie
nihil eorum nisi nomen extat. Sic Ptolemæus Aegyptum seruauit, tot
postea bellis & incursionibus hostium deuastatam. Sic Decii Romam
liberauerunt, attamē sequenti subuersione, atq; incendio dirutam. Im-
perfecta, crede mihi, salus est omnis, quę tēpore frangitur: perfecta est,
quę caducum æternat, ut de Helena morte sublata in Euripidis Oreste
Apollo docuit, cum sic ait, Ηλένη, οὐδὲ τὸν αὐθέντος πολυχεῖστον μητέ, καὶ οὐ
διανοῦσαι περιστεραν. ἔγων δέ σέτε, id est, Ista est quam cernitis in ætheris cōue-
xitatibus, saluata quidē, & non mortua iuxta te, ego eam saluaui. Vtq;̄
non simus ignari salutē illam nō ab Apolline, neca Diis aliis, nisi tanq;
mediatoribus prodiisse, quin uerius a summo Deo, cui propriam ipsā
se insigni uirtute dicauit, tum ita subiungit, Ζλώδης πόνον, ξύννη φρίξη γένεται
Id est, Louis enim existentē, uiuere eam incorruptibilem decebat. Per
Castorem Helenæ fratrem, Marrane uera prædicas, inquit Philolaus,
& sapienter uideris de uera salute locutus, assentiorq; Saluatorem, de
quo tam magnifice ac tam perpetuo sacra uaticinantur eloquia, etim fo-
re oportere, qui non tam huius grandis mundi, non regionum & ur-
bium, non infimorum elementorum & syderum, non lignorum & la-
pidum, non plantarum & arborum, non piscium, non uolucrum, nō
pecorum, quę omnia naturam ducem & suę conditionis instinctum
inerranter & probe sequuntur, & ad constitutum sibi finem manent,
quod sunt, quam istius minoris mundi seruator & restaurator sit, hoc
est, hominis, qui ab æquitatis sibi tradita norma & rectæ rationis sen-
tentia saepe decidens, generositatem suam coaceruatione uitiorum in-
stagna profunda malorum & sempiternæ corruptionis barathrum
uoluntarie præcipitat, unde reuocare gradum propriis viribus & sua
ope nequeat. Hic Marrane, hic inquam salute nobis hic saluatore opus
est. Hoc genus creaturarum appellat Pythagoras αὐθέντος αὐθέντη
μίματ' ἔχοντας, id est, Homines spontanea electione detrimenta ha-
bentes. De quibus ita scripsit in aureis carminibus. Αἴκινονθε οἵτ' ἔχει
θῶρα πέλαστον οὐτον οὐκ ἐσφράσσειν, οὔτε καλύουσι: λύσον λέκακεν παῦροι σωσσόντες τοὺς
μοῖρας βροτῶν βλάπτει φρένας, οἱ λέκαλινθροις ἀπλοτ' ἐστὸνται φέρονται ἀπειρονε
μίματ' ἔχοντας. id est, Miseri, Hi quidem bona prope existentia non
aspiciunt neque audiunt, solutionemque malorum, pauci intelli-
gunt, talis fors mortalium lădit mentes, hi autem rotis ex aliis in alia
feruntur infinita damna habentes. Sane noster ipse philosophorum

*Salus perfecta est quia
adunca aerea.*

M

*Dicitur ergo si voluntarius
in justis predicitas.*

DE ARTE CABALISTICA

princeps hoc nimis a Cabalistis Hebræis sumptum, ut e Simone accipere possumus, sensit rationalem esse hominem rebus aliis nobiliorē, utputa diuiniorē, non tantum una operatione, nec uniformi effectu contentum, ut cætera quæ sola natura trahuntur semper eodem modo agente, sed variis dotibus instar Pandore præditū, quibus sponte utatur in omnem euentum pro libera uoluntate, ob quam libertatē ait, θεον γένος τοι διανοίσι σπά προφέρων φύσις αἰκνευτής, Id est, Diuinū genus est hominibus, quibus sacra promouens natura ostendit singula, quippe illa sacra natura est anima intellectiua, secundum igitur intellectum Deo accedit homo, ut mero syncerum, atq; secundum sensus inferiores a Deo recedit tanquam impurum a puro, quo sit ut ratio, quæ nobis, ut inquit ipse, ostendit singula, dum se ad mentis fruitionem convertit beatos nos faciat, contra uero dum ad sensuum discurrevit libidinē, miseris, ut inter uirtutem & uitium medius homo positus uideatur, uelut substitutus apex in litera Pythagoræ differiminelecta bicorni, ad quem Hercules ille Prodigius tenera tum ætate cogitabundus resedit. Quemadmodū uero, ut Solon apud Herodotum Croeso affirmauit, ante obitum nemo supremacū funera debet dici beatus, ita nemo certe miser putandus est, dum hanc uitam uiuit. Sed scilicet ultima semper expectanda dies homini est, qui si abiecto corpore, tunc uitiiis permanferit oneratus, incipiat esse uere miser, & eam miseriā, ut superiore oratione accepisti Pythagoras in duo genera diuidebat. Nam post mortem miseri, aut bona prope habent, quæ sunt beatitudinis dona, quamvis ea nec aspiciant nec audiant, quia Dei uisione nondum fruantur, hi de saluandorum numero sunt, non extrema miseria grauati, ut tandem aliquando pœnas euadant constitutas, aut deniq; ab eis bona longissime distant, ut mala nunq; ullum habitura sint sine, & ii appellant infinita damna habentes. Duo igitur inferorum habitacula hic describuntur, Elysius campus, id est, transitorius, illorum quibus bona prope sunt, supera ut conuexa reuisant. Et tartarus ab horribili sono, tartar, quasi tortor, teter, terror uocatus, illorum quibus sua damna sunt infinita, qui kylindris radiisq; rotarum districti pendent, ubi sedet ethernumq; sedebit in celo Theleus, & ei similes, οὐτοὶ μόνοι εἰκασίαι, ut est a Platone Pythagoram imitante scriptum. i. Vnde nunquam egrediuntur. Hic mihi accedant obiurgatores, qui blasterare in eundem Pythagoram non desinunt, tantum & tam præcipuum uirum, cuius dictaminī ceu oraculo deorum creditum est. Quare dictator ueritatis uelut alter Apollo illi seculo nominabatur, quod ipsum uocabulum Pythagoras designat. Rumorem autem de illo passim diuulgant, hāc eius fuisse opinionem

*quo plus virtutis
habet et prius ad
dilectionem dedit.*

*C. Pythagoras
de Iudea
in purgatorio.*

*Ego His Colligo pythagora
nunquam ad uisum
metuimus X. 61.*

nionem quod anima humana quorundam post mortem corpora brutorum informet, quod uiris ratione utentibus incredibile uideri debet, de tam excellenti philosophiae authore & abundantissimo scientiarum fonte unde ad nos emanauit diuinarum & humanarum rerum cognitio. Quin potius ea suspicio transanimationis ex hominibus Pythagoricorum mysteriorum partim ignaris partim ob inuidiam perosisa orta est. Non enim caruit æmolorum liuore præstantissima eius uiri uirtus, innocentissima uita, egregia doctrina, celebris fama, utq[ue] sit, nihil non pollutum reliquerunt inuidi captores, Timon, Xenophanes Cratinus, Aristophon, Hermippus, & alii quorum non exigua multitudo est, qui de Pythagora suis in libris mendacia plurima scripserunt, ac ea prodiderunt que nusquam ab illo uel dicta uel scripta fuere, aut eiusmodi si qua dixisset, tamen ita in peiore ea sensum peruerterunt ut facile crederetur talis ac tantus uir inconsyderate docendo aberrasse, de rerum principiis, de numeris, de faba non gustanda, de abstinenio ab animatorum esu, de inferis, deq[ue] metapsychosi et transitu animarum de quo nunc tractamus. Qui enim exemplaria & species rerum ita distinxit, ut mutuo transmutari confundi ue nequeant, quo nam modo humanam essentiam quæ sua est forma comunicaret bruto scilicet & authore se ipso ne unitas quidem substantia certi numeri secundum naturam est unitas alterius numeri. Quare ait οὐ μονάρχη τῷ θάνατῳ τὸ τέλος εἰς θάνατον αὐτῷ Id est, Unitates in duitate ipsa, ad eas que sunt in ternitate ipsa, sunt inconiectiles. Ita in physicis constant quam longe secus agitur in Mathematicis, de quibus nihil in presentia nobis est negotii. Unum autem cuiuscum rei est essentia participata, que alterius rei essentiam non occupabit, εκάστη μὲν οὐσία εἰσι διαμετέχει Id est, quælibet enim substantia una specie participat. Ideo in disparis animalium uitam transire non potest, uel ulla qualiscunq[ue] bestia. Quin potius manet in suæ lege naturæ suum tenēs munus ως περιέδος εἰλει οὐ σωμένχεται Id est, Itaq[ue] species speciei non coincedit. Tametsi nanc[em] unū sigillum multis impressum plures ceras effigiat, non tamen plurimum sigillorum formas diuersas eadem cera ferre poterit. Haud igitur sigillū formæ humanæ quæ est imago Dei, naturam inferiorem sigillare permittitur, quod ut omnia sua Pythagoras enigmatisce proposuit, sic & huius opinionis certam sententiam nota propria designauit, cum inter alia symbola istud sibi gratissimum celebraret εἰς θεοτοκίων θεοῦ εἰκόνα μὴ τούτη φέρει Id est, In sigillo, Dei imaginem non circumferre, quod meo arbitrio recte intelligitur ad hunc ferme modum. Imaginē Dei que est anima hominis naturas alias circū circa nō sigillare nec formare posse. Sic

G

P.B. fuit ius pythagora
constandi philosophi
In simularum ueruptu obseru

formæ Hois Noz potius
Corras. Bruto & Jffolli
pythagora.

Quid sit Dei imaginæ
Noz liruens dñe

DE ARTE CABALISTICA

enim Hermes Trismegistus ægyptiorum doctor, in libro ad Asclepiū
Hominis, inquit, una pars simplex est quā uocamus diuinæ similitudinēs
formā: & paulo inferius ita, duæ sunt imagines Dei, mūdus scilicet & ho-
mo. Quod inique igitur explanauerint eum uel inuidi uel ignari, de trā

*contra dñs qui fōas
 Hōmī dñm dñs pōta uad
 dīnebam, & ar̄ḡt̄r̄t̄ tentia materiæ putabant educi, statuit nōster ipse magis credendū esse,
 p̄thagorab̄ dība aīas infundi eam corpori ab ipso Deo, & ob id eam afferuit ante corpus
 Hōmīnū app̄ fr̄t̄o
 Corp̄is. Nāa quidē
 nobilitat̄. Nō quid
 app̄ T̄r̄p̄on̄ fr̄t̄o.*

situ animarū post mortem, simul etiam de illarū descensu ante hominis
generationem, profecto nullus modo extat, qui non id mecum sentiat
uel uilla mente præditus. Quando nanc̄ multi animā hominis de po-
dīnebam, & ar̄ḡt̄r̄t̄ tentia materiæ putabant educi, statuit nōster ipse magis credendū esse,
p̄thagorab̄ dība aīas infundi eam corpori ab ipso Deo, & ob id eam afferuit ante corpus
esse, quod non tempore intelligendum est, sed puritate & naturæ digni-
tate. Hanc itaq; infusionē appellauit animę descēsum, quē postea mul-
tis ambagibus uarie sectauerunt sua quisq; uia, non semper
pro authoris uoluntate, qui descensum animę humānę in corpus nō se-
cūdū situm accipi precepit, nec iuxta motū a mundo intellectuali per sin-
gulas spheras ad mundū elementarem, ut Proclus & astipulatores alii,
sed pro naturaliū formarum serie in qua corporis humani ultima per-
fectio est anima rationalis, que ita totum perficit ut homo animal diui-
nū optimo iure appelleatur. Voluit igitur Pythagoras animantia sola
quorū sacra natura, id est, ratio demonstrat singula, diuinū esse genus,
scilicet a Deo propagatū ut aureis edidit carminibus, cuius species nec
mutetur nec cōuertatur, sic generū singulorū formas esse permanentes,
licet in eadē sua forma dissimiles. Post hominis uero mortem si iustus
decesserit, animam eius transcendere purum æthera, & æuum degere
cum beatis, tanquam deum cum diis. Ita enim ait, ἵνιοχον τρόπῳ σίκες
καὶ ὑπέρδει καὶ εἰσκεν, ἵνα ἀπομειτασσομένα, ἐσ αὐθίς ἐλεύθερον ἐλθεῖς, ταρεαὶ δάγκαρψ θόρ
ἀμβροτος οὐκ ἐπ θυντὸς Id est, Aurigam iudicium statuens superne optimū,
cum relinquens corpus in ætherē liberū uenies, eris immortalis
Deus, incorruptilibis, nec ultra mortalis. Si autem iniustus & scele-
rosus in peccatis insanabilibus & mortalibus decesserit homo, tunc
animam eius omnem suum reatum uariis diluere pœnis docuit, easq;
pœnas pro magnitudine ac multitudine criminum magis atq; minus
fore duras & durabiles, quibus delegata sint loca hæc naturæ inferio-
ra, & corpora tum imaginaria seu figuralia, tum quandoq; uera, non
que informet ut essentialis portio, sed quæ inquilini more, pœnarū su-
stinentiarū causa inhabitet, aut quibus per indistantiā localem assistat,
uelut motrix intrinseca mobili, uel circa quæ cruciatibus subiecta tor-
queat, ut Tityus circa uultures, et Ixion ad serpētū rotas, & Tatalus in
flumine, et Sisyphus apud saxū, et Prometheus cū aglis Quādoqdē de-
mō tartareus potest corripe ac obsidere corpus, cur nō anima turpis ad
inferorum

inferorum poenas damnata, uel uerū cuiuscunq; speciei corpus ingredetur Dei dispensatione, uel aerē induita, ostentare quamlibet alpetibus nostris formā, ut Dido moritura Aeneā alloquitur, Sequar atris ignibus ardens. Et Plinius iunior rem scribit creditam, de domo quā Athenodorus Tarsensis philosophus coemerat, eā fuisse importuno strepitu infamem, quod ibi simulacrum horridi senis aspiciebatur, & quotidie nostra quoq; etate similia occurrunt terriculamenta, modo te nuioribus, modo crassioribus exuuīs. Tū uarie illudū species atq; ora ferarū, sicut enim subito sus horridus atraq; tigris, squamosusq; draco & fulua cēruice leæna, aut acrem flammę sonitū dabit, omnia transformat se in miracula rerum, ignēq; horribilemq; feram, fluuiūq; liquefātem. Hæc sane corpora uocamus phantastica, hoc est apparitiua, quæ assumere possint tam animæ hominum solutę quam dæmones, ut de Lamia nouimus Menippi Licii Philosophi procace proca in pulchrā mulierem apud Corinthum cōuersa, quam Apollonius Tyaneus publice deprehendit lemurem esse, ut deniq; senex ille pannosus & mendicus Ephesiis quondam causa pestilitatis, hoc genere metamorphose os notatur, quem lapidibus obrutum aiunt uisum esse canem quasi Molossum. De utrisq; scripsit Philostratus secundus, in libro de vita Apollonii quarto. Eius autem quod Pythagoras dixisse fertur, se quondam Euphorbum fuisse alia ratio est, non enim talem dicendi morem ipse primus instituit, sed longe prius in populari consuetudine apud uetustissimos usurpatum fuit, quod qua esset quisq; uirtute aut uitio prædictus, alteri assimilaretur, qui eminenter eadem conditione olim fuisset, uirum enim quēlibuisset robore prestantissimum dixerunt esse Herculē. Ita M. Varro Rusticellus, inq; Hercules appellatus mulū suū tollebat. Et Numenius Pythagoricus aperte scribit nihil aliud esse Platonēq; Moysen attica lingua loquētē. Sæpe quoq; Cicero dictus est latinius Demosthenes esse, omnes a uirtutū & operū paritate ac similitudine morū, nō autē ob unius substantiæ communionē, ita Litanus Plati seruus Argyrippū dixit esse Solonē qui pariter leges cōscribat, de illo in Asinaria sicut. Nunc etenim est negociosus interdius, uidelicet Solō est, leges ut cōscribat. Ista Plauti uerba inolitā priscorū loquēdi cōsuetudinē indicat, ut hunc hominē, dixerint illum esse quēdam, qui fuerit natura, ingenio, moribus, amore, affectione, & opere similior. Vnde Romani solebant huic adagio particulam, alter, adiungere, ut tu es alter ego, & ego sum alter tu, licet scientes & uidentes quod reuera nec ego sum tu, nec tu es ego. Sed in utrisq; nobis sentientes esse idem ingenium, par studium, eandem uoluntatem, eundem conatum, spi

*Quod Pythagoras dixit
In quonda[m] Euphorbus
Fuerit in multis deplacata
qua deo.*

*Plato dictus est
nō quod est attica lingua
Loquens /.*

*Cicero dictus est Natūra
demonstrans /*

LXV XXX DE ARTE CABALISTICA

ritum, animum *αὐτὸν σίας αὐτῶν μετάβαλλομένος*. Nam animos antiqui dixerunt motus hominū & uoluntates, quare unius moris curæ ac diligētiæ consimilis propositi, æqualis motu ac paris motus & sensus eiusdem homines usitate appellantur unanimes. Est autē a priscis philosophis haud quaquā alienum, ut dicatur anima esse motuum et sensituum in hominē *εἴματυχον γε τὸν ἀτύχον* inquit Aristot. *μάλιστα μαφέρειν δικεῖ*, *κινήσει τε καὶ τῷ ἀθάνατῳ*, id est, Animatū enim ab inanimato duobus maxime differre uidetur, motu & sensu. Quicunq; igitur erga rem eandē afficiuntur & mouentur, idemq; sapere ac sentire uidentur, unius esse *τύχον*, id est, animæ uulgo dicuntur. Vnde illa famosa *μετεπτύχοντες*, id est transanimatio nihil aliud reuera est uiris recte doctis, quā æqualis cura, similis motus, & par studium alicuius hominis mortui, post aliquo tēpore, in altero uel eodē repertum hominē uiuo. Tali æmulatione triiti & usitati sermonis, Pythagoras quondam rediens a Persarū Magis, ita enim sapientes illi suos nominant, forte inter amicos exhilarandi cōuiuuii gratia more Magorū uti poterat, & dicere se Euphorbi olim militis Troiani, Callidis, Hermotimi, Pyrrhi, Pyrādri, Calidong, Alces, & demū suā Pythagoræ animā in seipso continere, quod inclinatam ad quædam prædara in singulis illorum præcipue sita gereret affectionē, studiū & uoluntatē, ad quæ illi ipsi propensius in uita eorū fuerunt moti. Omniū autē maxime cū in Euphorbo Troiano claruisset bellica uitus, ipse Euphorbi animā nactus esset quasi īā cor Euphorbi haberet. De quo nimirū se iactare potuit, cum laudarent eum pugiles studiū bellici, cernentes laterū & brachiorum totiusq; corporis sui robur & incredibilē erga fortissimos Athletas amorem pensantes, quem illis tum & precioso apparatu & magnifico sumptu ostendebat, ante enim caricis siccis & molli caseo triticoq; nutriebantur athletæ, ipse uero noster eos carnibus, tunc primus nutriuisse compertus est. Admirantibus igitur illis, quod in philosopho literarum studiose esse posset tantus amor pugnae, quid mirum si responderit Euphorbi animā in se uigere, hoc est, ingenium, studium, motū, & uoluntatē Euphorbi apud se residence, qui tametsi esset pacis præceptor & quiete contemplationis author, tamē in seipso sentiret belli tanquā Troiani desyderium. Quo auditō, mox rumor inter temere credulos ortus erat, & fama percrebruit, uel ignorantia mysteriorum Pythagoricorum, uel malignitate inuidorū, qui semper optima quæcq; peruerunt, & recitant audita secus multo quam sint dicta, quod Euphorbi anima in bello Troiano perempti transmigrauerit in Pythagoram. Quæ opinio postea fuit adiuta scriptoribus atque poetis. Inde Quidius in Transfigurationis libro xv.

hæc inter

hæc inter alias nugas a Grecis Cretizin asuetis more suo mutuatus, sic
 de Pythagora cecinit: Morte carent animæ semperq; priore relicta se-
 de, nouis domibus uiuunt, habitatq; receptæ. Ipse ego, nam memini,
 Troiani tēpore belli Panthoides Euphorbus eram, cui pectore quon-
 dam hæsit in aduerso grauis hasta minoris Atridæ. Cognoui clypeum
 laeuæ gestamina nostræ nuper Abanteis templo Iunonis in Argis. At
 noli obstupecere præstans Marrane, nihil horum in Pythagore libris
 scriptum inuenies. Nam tria ipse solum edidit uolumina, primum
~~ταῦτα πάντα~~, secundum ~~ταῦτα πάντα~~, tertium ~~φυσικὸν~~, quem Lysidi quidam
 ascribunt, sit igitur tertium nobis aurea carmina. Percurre singula queq;
 & nusquam reperies in eo uiro de transanimatione quicquam, quo cre-
 das facilius rumore falso seminatum esse per inuidos quicquid de illa
~~μετεπελυχόσει~~ fingitur, quod diuersitas narratiōis plane indicat, cum aliis
 clypeum hunc esse in templum lunonis relatum apud Argos, alii di-
 catum Palladi Athenis affirmēt, & quod eius clypei hæc ipsa fuerat in
 scriptio, ~~τάχας ἀσκητή, μετέλεως ἀπὸ θύρων~~, id est, Palladi Mineruæ Me-
 nelaus ab Euphorbo, author est Tyrius Maximus, disputatione xvi.
 Quantam nunc eiusmodi testimonio habere fidem oporteat, Iuris
 cōsulti uiderint. Evidē adduci non possum, ut credam Ouidii de
 transitu animalium fabulam, tam excellentem in omnisciencia & graue
 uirum docuisse, atq; eo minus credendum putauerim, quo magis præ
 stantes authores aliter tradidere. Nam quod asserunt multi, apud Græ
 cos Pythagoram inuenisse primum animas esse immortales, manifeste
 fallum dicunt. Homerus enim Grecorū fere antiquissimus longe prior
 hoc dogma prodidit, cui apud inferos animæ defunctorum de multis
 rebus differunt, & uaticinantur multa, ecquid aliud, oro te, uiri eius tā
 admirabile carmen insinuat *Λιθαντον κύας*, quam animas nostras post
 mortem permanere. Deinde in sociis Vlyssis palam ostendit, impru-
 dentes hominum animas a corpore separatas, non quidem bestiarum
 naturas, sed tantum habitus brutorum induere, atq; cum tali horrore
 poenas luere, quas Circe iusserrit. Quicunq; autem radicem & florem
 tenent Moly, eorum animas, authore Mercurio, fore securas, ut est in
 Odysseæ decimo libro. Sed ad illam de Euphorbo ironiam reuerta-
 mus, de quo idonei quotiens scribūt omnia Pythagore diuina dogma-
 ta fatentur *αντίθετων*, hoc est, allegoria obscuriore tradi. Quod Apollo
 nius Tyanensis ille Pythagoreus tractatu cū Thespisione archiphilo-
 sopho gymnosophistarū habitu in Philostrati uolumine vi, cōfirmat,
 ita loquēs, εἰδούσι τον αὐτούς, σοφία ποθεός ξυρχεῖ τὰ, πρέσων γε τούτων
 ἐπέτρεψε, id est, Si ænigmata tango, sapientia Pythagoræ concedit hæc,

G iii

*Tria volumina A 7
Pythagora Scripta.*

tradidit enim & enigmatizare. Quando autem cum Indorum Brachi manibus in libro eiusdem tertio disputabat, querens de anima quomo do sentirent. Iarchas, inquit, sicut Pythagoras quidem uobis, nos au tem aegyptiis tradidimus. Suscepit Apollonius. Num igitur te aliquē Troianorum fuisse dices? ut se Pythagoras Euphorbum. Audi iam Marrane quam Thespesion cate responderit prius interrogans, quem nam ex græcorum ducto Troiam exercitu admiratione digniorem ex istimaret. Cui Apollonius, quod Achilles primas Homero nactus esset. Tum Iarchas περὶ τοῦ ἀπόλωνος καὶ τὸν πρόγονον θάρει τὸν ἡμὸν, μᾶλλον Λέτη, τὸ πρόγονον σῶμα. ποτὶ τὸν παθαρόν εὐφορβὸν ἡγεῖτο Id est, Ad istū, inquit, Apolloni etiam progenitorem estima meū, magis autem progignens corpus, hoc enim & Pythagoras Euphorbum putauit. Deinde recitat Gangen Indorum olim regem Gangis fluuii filium multis uirtutibus Achillem superasse, illuc ipsum fuisse illud progignens corpus, quod ipse iam esset. Verba hæc non animarum transmigrationem, sed corporum transmutationē indicant, instar cuiuslibet materiæ quæ sit apta istius uel illius formā recipere. Perinde atq; comœdia diceret ego prius tragœdia fui, quia ex eisdē tragœdia nascitur & comœdia literis a clementis, ut Aristoteles ait in libro de generatione primo. Aut canis qui dā si diceret, ego ante diu equus fui, ppter cuiusdā equi corpus qd de pastus est canis qd alimēto in substantiā rei alitè cōuerso, equus ille plebeio sermone dicat ipsius canis πρόγονον σῶμα Id est, progignēs corpus fuisse, uidelicet unde prognatus sit. Non autem equi animam in canē transisse, quispiam ex hoc sermone arbitrabitur. Qua igitur re Pythagorā docuisse crederem animas transire in alia corpora, eo solum, quod se Euphorbū prius fuisse dixerit, cum hic manifeste constet atq; conueniat non quidem animam, sed ipsum corpus iudicatum fuisse Euphorbum, & nihilominus hoc ipsius dictum non fuisse planum sed merū enigma, quo arcanum quoddam illi seculo incognitum uoluerit innuere, scilicet materiam primam omnium formarum non solum capacē, sed auaram etiam esse ac semper desiderio motam nulla forma satiari. Quod M. Antonino Imperatori philosophissimo æque uisum fuit, cum in libro ad se ipsum tertio scripsit. ὅπου λέτη οὐ τὰς φυλές ή τῶν ὄλων φύσεως τὰ πάντα μεταβάλλειν ποιεῖν νέα ὅμοια: αἴρει με τὴν φύσιν πνὰ τῶν θεῶν τὰς τοῦ ἴστημεν Id est, quod nihil ita cupit uniuersi natura ut entia transmutare & facere noua similia. Semen enim modo quodam omne, ipsum estens ex se futuri. Et idem in libro septimo. ή τῶν ὄλων φύσεως, ἐκ δια ὄλησίας ως κηροῦ νῦν μὴν πατέειν ταλαστ, συγχέασαι τὸν έις σύνθετο φύσιν, συνεχίστε τὰς λακτινὰς εἰς τὰς αὐθομπάλειον εἰπεισάγον Id est, Vniuersi natura ex uni uerfa esse

uersa essentia tanquam ceræ, nunc quidem equuleum finxit. Confundens autem id in arboris naturam, simul usq; est materia eius. Deinde in homunculum, tum in aliud quippiam. Vnde nominatur ab Orpheo natura istis epithetis πλούτης καὶ μήτη, id est, multum machinatrix mater. Et ἀπόφειοφονίατο, id est, alienarum figurarum decretrix. Quicquid fuerit, equidem longe potius opinabor Pythagoram si Euphorbum, aut aliū quenpiā se fuisse dixerit, exempli causa id ænigma introduxisse. Sin autē credatur historiam texuisse, profecto non aliā ob rem fecisse putandus est, q̄ ut ostēderet posse animam separatam a corpore rursus eandē ipsam, authore Deo, in idem ipsum corpus redire, quod penitus iam reliquit & deseruit, atq; nō in aliud ullum, unū namq; & idem fuisse corpus quantumcunq; diuersis nominibus appellatū, in q̄ totiens reuixerit Pythagoras ab Iarcha Indorum sapientissimo iam pridem discere potuimus, nō in magnitudine & quantitate, sed in substantia & entitate, ut mare quanq; est homogenes atq; unū, tamē hoc esse dicimus ægeum, illud Ioniū, istud Myrtoum, aliud Crisæum. Ita & unū hominē sæpius renatum primo nominarunt æthaliden, deinde Euphorbum, post Hermotimum, tum Pyrrhum, demum Pythagoram illum nostrū, qui tot regenerationes tanquā philosophus maxime speculatiuus & diuinus non attribuit naturæ uiribus, sed soli Deo, quem, ut refert Heraclides Ponticus in hac Palingenesia, Mercuriū nuncupauit, ut ostenderet neminē reuiuiscere, nisi uirtute diuina. Nam ut lustinus recitat, ille philosophus & martyr Christianus in parænetico ad Græcos, hoc Deus cognomento a Pythagora est honoratus præcipue, ut dicatur Πυθαγόρας, id est, Animatio uniuersorū, eo quod anima infundat hominibus uniuersis, & infusam auferat, & ablatam restituat quotiens & quando uoluerit, quale sæpius etiam in aliis hominibus tuisum & experientia certa cōpertum est, referentibus nobilissimis scriptoribus. Nam Aristead quondam Proconensis mortuus fuit in officina cuiusdam fullonis. Deinde septimo postanno, eius urbis ciuibus idem uiuus apparuit, & ipse tunc carmina de hyperboreis Arimaspis cōposuit, cuius in quarto historiarum Herodotus egregie meminīt. Cæterū uixit & in Armenia Er, genere Pamphylus, q̄ cū occubuisse in prelio sublatis aliis decimo die cadaueribus iam corruptis, integer quidem in corrupto corpore repertus fuit, domumq; delatus pro officio sepulturæ, ubi duodecimo a morte die dum pyræ esset impositus, resurrexit, & quæ interim uiderat, retulit. Hęc Plato scripsit de Repub. uolumine decimo. Huc etiā illud occurrit, q̄ legitimus puellā Romæ mortuam, cū sepulchro afferretur a Tyanensi Apollonio uitæ restitutam, in quarto

G. iiii

auta prima.

Pythagoras resurrexit
a quoque de

DE ARTE CABALISTICA

Philostrati libro, & Alcestis quoque narratur ab Hercule resuscitata rursum diu uixisse. Tum Marranus inquit, Quam prope accedis ad nostra Philolae, nam si coram astaret Simon, recenseret nobis de libris Hebraicis, quod Deus olim abstulit de spiritu, qui erat in Moyse, & dedit septuaginta uiris. Post aliqua denuo tempora sublato ex hominibus Elia spiritus eiusdem inclinavit super Elisæum, & item filium Sunamitidis ipse mortuum reuiuiscere fecit. Addo nunc Samuelem mortuum quem suscitauit quedam mulier in Endor, qui post resurrectione suam cum Saule regelocutus est. Audi uero quid Ezechiel uiderit ille propheta, campum, scilicet plenum aridis ossibus mortuorum, & accesserunt ossa ad ossa, unumquodque ad iuncturam suam, & ecce, super ea nervi & carnes creuerunt, & extenta est in eis cutis desuper, & ingressus est in ea spiritus & reuixerunt, steteruntque super pedes suos. Hæc in sacris literis continentur Hebræorū, multo plura uero in historiis Christianorum descripta leguntur. Equidē pro me tibi hoc affirmare ausim, absque parabola, sine ænigmate, & omni remota ironia, quod uere & plane Iesus Nazarenus fratrem Marthæ suscitauit, Lazarum nomine quatri duo ante mortuū. Adhuc cuiusdam etiam uiduæ filium extinctum, uitæ reddidit. Et Iairi synagogæ principis filiam, aliosque in sancta scriptura commemoratos. Hunc ipsum quoque Iesum resuscitauit Deus, & in eius morte corpora multa eorum qui uita defuncti erant, surrexerunt, & exeuntes de monumentis, uenerunt in sanctam ciuitatem, & apparuerunt multis. Paulus denique Tarsensis Eutychum, qui casu e uita migrauerat, luçi restituit uiuum. Martinus nondū episcopus, immo non dum baptizatus, tres mortuos suscitauit. Possem catalogum proferre hominum ab interitu ad uitam pristinam reuocatorum, nisi tu non ignorares Christianis nobis esse creditu facile, animos hominum redire in corpora, qui generalem omnium corporum humanorum resurrectionem rursus ad uiuendum futuram plane confitemur. De qua pulchredissimus Athenagoras Athenieñ. philosophus pro Christianis librum integrum ~~τοῦ αἰασάτως~~ certe doctis auribus dignum compo-
suit. Et Turcis, Mauris, Agarenis, Mahometh in Alcoran sic loquitur. Illis dicentibus, cum eritis ossa, uel ad nihilum redacti qualiter efficiemini homines noui? Responde. Licet lapidei uel ferrei uel si quid est durius essetis, qui uos prima uice creauit, ad uitam denuo uos resuscitando reuocabit, hucusque in Azoara xxvi. Et rursus in xl. sicut, Qui nos primo plasmauit, secundo uiuificabit. Vnde Pythagoram tam
maiore uelim prosequamur ueneratione, quanto is proprius quam
cæteri Græcorum philosophi ferme in omnibus aliis, nō solum in hac
causa

causa, nostræ accessit fidei. Aristoteles enim uidemus quam nihil eorum
 credidit, quæ non uel manu tetigit, uel oculis cernere potuit, uel appre-
 hendere syllogismo. Propterea in fine tractatus de generatione & cor-
 ruptione, redditum mortui hominis nullatenus admisit, debili admo-
 dum argumento usus, & Alcmæoni magis, quam suis præceptoribus
assensus, contra tritum suo tempore prouerbium κύκλον έιν τὰ αἰσθατά.
 Quem sequuti sunt alii quippe cohors philosophantium, in hoc repre-
 hendendi, quod se omnia scire, alios omnia ignorare præsumentes, Py-
 thagoram post reliquos irrident, & illud Luciani exclamant *τίς ὀνόματα
 τίς τετράγρων έιν τοις λεπτοῖς.* *τίς εἰσιν τὴν τηνδρὸν φυλακῶν, καὶ αὐτισμοὺς πάλιν.*
 id est, *Quis emet Pythagoram, quis super hominem esse uult, quis sci-
 re uniuersi harmoniā & reuiuiscere denuo?* Ita eum ridicule sub hasta
 licitantur quasi contemnendam iumentorum mercem, aut uile manci-
 pium. Illis ego multa nosse libenter permittam, dummodo patientur
 & alios nō nihil dīdicisse. Id adeo nunc stomachum ego commotus ad-
 uersum eos qui solēt antiquissimis præceptoribus & philosophiæ prin-
 cipibus facile detrahere, prolixius quam oportuit excandui, ut perno-
 scas, me Pythagoram quoq; tuum non secus amare quam par est, & ca-
 lumniatores suos uehementer odiſſe, non homines, sed monstra homi-
 num. Tum Philolaus. Quidam, inquit, sunt, quibus ignoscendum est
 quod tam recondita & arcana mysteria nesciant, non enim omnia pos-
 sumus omnes. Ideoq; redeundum cum illis in gratiam erit, si qua im-
 prudentes infamauerint. Qui autem in eo quandoq; silentio exercita-
 ti, Pythagoreorum togam candidam abiecerint, & contumelia cœpe-
 rint eius doctrinæ maiestatem lædere, ac tanti philosophi caput minue-
 re, eos ego nō solum arrogantes, uerum etiam homines impurissimos
 iudicauero, quorum numero Xenophanes est, qui de illo in Elegia
 sua lusisse ita perhibetur, ut cum uidisset aliquando Pythagoras canem
 cædi, miseratus dixerit: Sine hunc, est enim cari sodalis anima quam
 eius ex uerbis agnoui. Sed ea quidem manifesta Diogeni Laertio extat
 suggillatio, quodq; item Plutoni apud inferos Pythagoræ discipuli cō-
 uiuantur, qui & ipse uiderit animam Hesiodi æneæ columnæ alliga-
 tam, gementem & stridentem. Tum Homeri quoq; animam de ligno
 pendentem, & serpentibus circundatam. Hæc & istis similia sycophan-
 tiarum crimina diffamationis & calumniæ sunt leuissimorum sophista-
 rum, qui contactu omnia foedant immundo, & polluunt ore dapes, &
 uestigia foeda relinquunt. Quod autem de carnium & animatorum
 omnium esu diuulgant, quem asserunt prohibuisse Pythagoram, fere
 nil me perturbat, quoniam sunt clarissimi authores, qui ea mendacia re-

*Lucianus irridet
Pythagoram.*

DE ARTE CABALISTICA

Sellant, ait enim Aristoxenus ille insignis scriptor Pythagoram non ab
 statuisse ab animatis, sed carnes comedisse, quod Porphyrius in libro
 primo *περὶ ἀποκριτικὸν* probat, eo quod athletas ab aliis caseo, ab aliis
 anteficibus nutritos, ipse prior omnibus cibo carnium aluerit, dixe-
 ritque carnes habere uirtutem ad acquirendum robur incredibile, ita
 Porphyrius. Et Apollodorus arithmeticus testatur illum boues centū
immolasse cum reperisset σημειώσεων την ορθήν γωνίαν τοτείς δια-
 τα ταῦτα περιέχοντα, id est, quod trianguli orthogonii subiectum latus
 tantundem ualeret quantum quae continerent. Fuit tamē modestissimæ ui-
 tæ, mediocris nutrimenti, paucissimi potus, ut scribit Lycon laesus de
 Pythagora. Vnde rarus fortasse carnium sibi usus erat, saepe enim solo
tenui melle pascebatur, hæc omnia Athenæus de coenis doctorum ho-
minum libro decimo. Atque ob id si studiosos literarum ea quæ grauis
 cibi forent diligenter uitare commonuisset, ne cerebrum ab incauto sto-
 machi onere læderetur, quo ualerent contemplationi uehementius in-
 cumbere, quis hoc non laudi daret tam fido præceptoris? ut quæ didi-
 cissem apud Hebræos duri alimenti esse in eorum lege prohibita, quæ
 item apud Indos fugienda cognouisset ueluti pisces marinos, ne stoma-
 cho quidem utiles nec deorum oblationibus acceptos, nemo enim un-
quā in sacrificiis immolatū esse piscem audiuit, quæ deniq; apud Aegy-
ptios accepisset defabā, quod non sit mundum legumen, ut in Euterpe
 sua notauit Herodotus, ea plante in pabulum non sumerent, tranquilli-
 tatem mentis perpetuo literarum studio quærentes, quamquam eiusce-
 modi pia monita noluit tam exacte, & ad ungues ueluti legem xii. ta-
 bularum obseruari. Nam & ipse porculis minusculis & hedis teneriori-
 bus uicitasse a Xenophilo & Aristoxeno, quibusdamque aliis natu ma-
 ioribus, suis prope coetaneis proditus est, quæ & nullo esse legumento
 saepius usum quā faba, ut aliuū sensim leuigaret, in quarto noctiū attica-
 rum Aul. Gelliū comperies. At de fabis post inter cætera symbola expla-
 nabitur, nunc de numeris ueniant tibi priora in mentem quæ dixi, &
 posteriora quæ dicturus sum, ut agnoscas quam impie turpes quidam
 philosophiae Sanniones primatem philosophorum Pythagoram po-
 stica sanna subsannant, quod numerum docuerit esse omnibus rebus
 principium, qui cum sit quantitas discreta uerius, sequatur res quam
 antecedat, quasi projectiles fuissent calculos intellexerit ipse, a quibus om-
 nias sint orta. Quos miror pariter non sine risu, quod cum audierint cre-
 bro testantibus sapientissimis hominibus, omnem ferme philosophiā
 Pythagoricam, & eam maxime, quæ de rebus diuinioribus extet mysti-
 cam esse, ac per ænigmata propositam, nihilominus tamen hanc sapien-
 tiæ di-

pythagoras trium
 Dorum Athletas ex
 & leu Carnis
 aquiri

pythagora nichil.

de faba et quæ
 non prosumend
 hys mā?

pythagoras uelath
 ip Cibo fabis as
 latu gaudas alius

tiæ diuinissimam partem de numeris, imitando Tyrrhenorum stultiam, plane ac citra omnem metaphoram accipi iubeant. Fuit autem id priscis & uetustissimi æui sapientibus in more, per arcanarum literarū allegorias, & sensuum mysteria sapientiæ profundam inquisitionem tradere. Sic omnia sunt antiquissimorum tam philosophorum quam poetarum ænigmatibus plenissima, & propter rerum obscuritatem, et propter leuem uulgi contemptum, παραγάγων τον θεόν αιθρωτίνης ἀθείας οὐκ εκδοφωμένον στεφῶς, οὐ χρυσόνεστρος ἐρυκνεῖς οὐ μῆνος, inquit Max. Tyrius in disputatione decima, id est, Rerū enim ab humana infirmitate non perspectarum manifeste, aptior interpres est fabula, ea uero philosophos recte decet, quæ sub pio figmentorum uelamine honestis & tecta rebus & uestita nominibus enunciatur, Macrobio authore, quam ego curiosissime scholasticorum ingenia in rerum admirandarum notionē excitare, ac introducere arbitror, minori enim diligētia queritur, quod ante fores præsto est, quam quod longe situm in abyssō profundi recōditur, ita facilitas apprehendendi, experto crede, discipulis studiorum negligentiam parit, & frigide petitur quod facillime obtinetur. Euenit & quandoq; nos ulla uerborum proprietate res abstrusas effari nō posse, quas longis ambagib; et uarie cōposito sermone cogeremur enunciare, nisi fuisset commode repertum breui ænigmata uti. Necnō illud in rem est, nam assolent aduersis castris bellī duces quædam syntagma edicere, quæ tessarās nominant, ut suos quisq; dux internoscere milites, & se quoq; inter se queant, quemadmodum in bello Cæsaris Venus genitrix, & Syllæ Apollo Delphicus, & Marii Lar deus, & Iephthæ Siboleth. Ita non fuerit utiq; indecorum symbola doctrinæ peculiaria & arcana familiaribus tradere, ut quicūq; discipulorum ea magis usurpassent, dilectiores fierent magistro, interq; se plus ceteris diligenter. Vnde Pythagorei symbolis quibusdam arcanis sibi quandam indissolubilis amoris & amicitiæ catheoram fabrefecerunt. Erat enim Pythagoras conciliandæ amicitiae in primis studiosissimus, ac si quem didicisset symbolis suis cōmunicasse, eum continuo socium, amicumq; cōsciscebatur, subscriptore Laertio. Eoq; factū est, ut ardenter cuperent omnes Pythagoricis symbolis, hoc est, posteriorū notis uti, tum quod futuri essent præceptorī gratiōres, tum ut cunctis apparerent nobiles esse Pythagorei. Quo motus apud Plutarchum in octauo coniugalium Philinus, ex omnibus coniuis Syllæ Carthaginensis ipse solus inter epulas ab animatis abstinuit, ut agnosceretur esse Pythagoreus. Quare is a Leucio patria Tyrrheno Moderati Pythagorici discipulo reprehensus fuit plus illius dogmatis sequi scriptum, quam sententiam,

DE ARTE CABALISTICA

quod et in aliis Pythagoristis fuerat reprehensione dignum, qui immo
deste affecti moribus separatis & singularibus, uel in sociorum & ami-
corum coenis panem non frangebant ut cæteri, uel cerebella non ede-
bant, uel surgentes ab epulis stragula cōuoluebant, uel nudis pedibus
sacrificabant, uel locuturi, a sole se auertebant, uel relicta populari uia,
per diuerticula discedebant, uel cum ridentibus nunquam aut parum
ridebant, uel a fabarum esu prorsus abstinebant, similiaqe egregie usur-
pabant magis superstitione quam recta ratione ducti. Sola imitantes
ad corticem symbola, negligentes uoluntatem, ut talibus notis innotescer-
ent, & uulgo Pythagorici eiusdem ordinis uiderentur. Sunt igitur
eiusmodi symbola unius collegii signa. Cæterum addamus etiam
quod diuinarum & humanarum rerum amplissima spacia dimetienti-
bus nobis & innumera tractantibus memoriæ plurimum conferant
ænigmatica symbola, hoc est, notæ quæ figuntur animo, ut quotiens
recordari libuerit, cito nostris obtutibus offerantur, symbolum ergo
de rerum principiis commodissimum erit, unum & duo, quid enim ci-
tius occurrit res singulas intuentibus quam unum & duo, cum causas

Vide
S & originem uniuersorum scrutari uolumus. Nam primo aspectu cer-
nitur oculis id quod est idem ipsum, & non est alterū. Ex quo ante om-
nia mente concipimus, quod idem & alterum sunt unum & duo. Alc-
mœon autem Crotoniates, qui Pythagoræ uixit ætate, duo appellauit
multa, quæ dixit esse contrarietates tanquam litem forte Empedoclis,
uaga tamen posuit illa, & sine fine diuersa, ut album & nigrum, dulce et
amarum, bonum & malum, paruum & magnum, Aristotele in primo
postnaturalia teste. Pythagorici autem diuersa illa rerum interfefiltro-
citroqe contrariorum, quas Alcmœonii contrarietates appellarunt pro-
pter arithmeticæ artis amorem in numerum coartarunt denarium, cele-
brem illum & omnia continentem, ut finitum & infinitum, impar &
par, unum & multa, dextrum & sinistrum, masculinum & foemininū,
quiescens & motum, rectum & curuum, lucem & tenebras, bonum &
malum, quadrum & oblongum. At hæc ita sunt utralibet, quod duo
sunt, idcirco diuersa sunt quoniam duo sunt. Nam si unum essent, con-
traria non essent.

de dualitate
T In decem uero uniuersa redegerunt, quod iste nume-
rus omnium est perfectissimus, quo cuncte nationes & omnes populi
præter Thracas cum Græci tum Barbari singulas res numerant non si-
stentes citra, nec progredientes ultra, tanquam naturalibus calculis de-
cem digitorū. Sane illius perfectionem ostendit iste ornatissimus mun-
dus, quem cernimus decem tantum sphæris, iuxta Pythagoreos moue-
ri, tanto etiam reliquis est perfectior, quanto plura numerandi genera
continet,

continet, par, impar, quadratum, cubum, longum, planum, primum incompositū, & primū compositū, quo nihil absolutius quod inde cē proportionibus quatuor cubici numeri consumantur, quibus dicunt Pythagorici uniuersa constare. Archytas quoq; nobilis Pythagoreus ille Tarantinus omne quod est, denario numero complectitur, quem Stagirita imitatus Aristoteles peripateticorum gymnasarcha, decem genera entis nominat decē categorias, quo nomine sibi uolumen inscribere placuit ostendēti philosophice, ut Eustathius uoluit decē πράγματα Id est, entia realia, ut Alexander Aphrodiseus decem φωναί Id est, uoces, ut Porphyrius decem νοήματα Id est, intellectus siue conceptus. Vel ut Lamblichus forte rectius decem uoces simplices, non ut uoces, sed ut significantes res ipsas simplices medio decem conceptū simpliciū. Assentiuntur huic Alexander ægeus, Ammonius Hermiæ, & Simplicius, insignes sapientiæ amatores, qui etiam gnauiter arbitrati sunt in istis decē generalissimis entibus duo quedam præcipua reperiri posse in quæ diuidant, tametsi ab una essentia ortis, ueluti substantiā & accidēsi siue corporeū & incorporeū, seu materiale & immateriale, aut simplex & compositū. Ita nanq; duo amat denarius ut ab uno progressus nascatur p̄r duo, & per duo redeat in unum. Primus enim incompositus ternarius est ex uno & duobus non quidem compositus sed constans, quia unum non habet positionem secundum Lamblichum, non facit ergo compositionem, quando uerborum sequi uolumus proprietatē. οὐτε γέ μόνος μεριστος ἐπι μόνος διπλού προσλαμβάνει περι σημερινος τὸν διπλού βαθμον. ut inquit Simplicius in commentariis super prædicamentū quāti. i. Necq; enim unitas manens ad huc unitas positionem assumit, necq; punctus manens punctus positionem abiicit. Ex quo differentiam cognoscere possumus qua distat unitas a punto. Cunq; nihil sitante unum, recte dicimus unum esse primum. Binarius autem non est compositus ex numeris, eo quod ex sola unitate una & una coordinetur, & ideo primus numerus est quia prima multitudo est, a nulloq; potest numero metiri, præterq; a sola unitate omnium numerorum mensura communi, semel enim duo, nihil aliud q̄ duo est, quā obrem ea multitudo que appellat ternarius, uerissime ab arithmeticis numerus primus incompositus nūcupatur, binarius enim hunc præcedens non est in compositus numerus, sed magis proprie non compositus. Cupiens itaq; ternarius non esse ociosus, quin potius bonitatē suam in omnes creaturas absq; inuidia multiplicari, de uirtute progrediendo ad operationem, illud fœcundū quod est in eo multum multitudinis productuum tanquā numeri de numero, & illud esse entiale quod est in eo unū

				*	Egyptio
1	2	3	4	—	10
				+	
			10		
		5			dimisio
	2				substractive
				1	dimis. i.

Unitas non est numerus
sed primus prius numerus
est. hinc punctus

Binarius non est compo-
situs numerus. sed prius
numeris est numerus.

omnis productionis fons & origo simul & omnis processionis initium,
 & omnis substantiae immutabilis permanetia perpetua mente intuetur
 ac respicit, & ita se in se ipsum retorquet, per modum unitatis & du-
 itatis semetipsum multiplicans atque dicens, semel bis duo sunt quatuor
 Ecce tetractys illa quaternitudo de qua mihi tecum ante sermo fuit, hæc
est omnium que creata sunt Idea, quo hiam, ut aiunt arithmeticci, quater
nario omnis progressio perficitur. Vnde oritur decas illa quam appelle-
 lamus decem omnium rerum genera generalissima. Nā unum duo tria
 quatuor de omnipotente potentia ad energias actum ex euntia produ-
 cunt decem, quorum dimidium est quinque: pone igitur in medium quinque
 tanquam aliquem signiferum in medio exercitus, & in eius latere dextro nume-
 rum proxime superiorum qui est sex, & in latere sinistro numerum proxime
 inferiorem qui est quatuor, hæc duo iuncta etiam constituunt decem:
 pone iterum in latere eius dextro numerum proxime superiorum, q̄ est septem,
 & in latere sinistro numerum proxime inferiorum qui est tria, hæc duo
 iuncta similiter constituunt decem: pone rursus in latere dextro numerum
 proxime superiorem qui est octo, & in latere sinistro numerum proxime
 inferiorem qui est duo, hæc duo iuncta constituunt quocunque decem. Pone de-
 dum in latere dextro reliqua nouem & in latere sinistro unum. Iancus reducit il-
 la nouem ad unum & resurgunt decem, quæ rursus ad viginti relata incipi-
 unt denuo esse unitas, & deinceps ad omnes numeros cardinales usque
 ad centum, sicut enim bis unum faciunt duo, & ter unum tria, & quater unum
 quatuor & similiter ultra, ita bis decem faciunt viginti, & ter decem tris-
 ginta & quater decem quadraginta, & similiter ultra, non aliter de centum,
 nō secus de mille ac ultra. Hæc quidem ratio erit cur decem per iota, quæ
 uirgula est erecta græce scribimus, aut per solum punctum hebraice no-
 tamus, quæ tamen signa tam barbaris quam latinis alioqui simplicem
 representant unitatem, quippe a qua numerus denarius oritur, & in
 quā definit, cuius Pythagoricum extat symbolum uidelicet unum duo, quæ
 Zaratas Pythagoræ præceptor per nomina propagationis pronuncia-
 re consuevit unum appellando patrem, & duo matrem, testimonio Plu-
 tarchi Cheronensis in Timæ Psychogonia. Nam utante accepisti unum
 & duo cum essentia diuina producunt quaternitudinem illam Tetractyn
 Ideam omnium rerum denario numero consummatarum. Eam Pytha-
 goras affirmat esse πατέρα καὶ μητέρα φύσεως. Id est, fontem perpetuam naturæ,
 quæ nihil aliud est quam cognitio rerum in mente diuina rationabiliter
 operante. Mensem uero ipsam Dei Pythagoras numerum allegorice nū-
 cupauit, cum diceret numerum esse universorum principium. Ita enim Plu-
 tarchus in libro de placitis philosophorum quarto scribit τὸν οὐδὲθμὸν
 πνεῦμα περιπολεῖ

15
 raya avvay
 obozow.

vno X

πυθαγόρας αὐτὸν προσλαμβάνει Id est, Numerū autem Pythagoras promēte accipit. Signū plane haud iniquū, quia in incorporeis nihil diuinius mēte, in separatis nihil simplicius numero. Nec prēterea cogitari aliqd potest mēti similius, & ab hoc perpetua nature fonte per riuos & cannales defluit numerus Pythagoricus unū & duo, id qd ab ēterno in ipso fonte immēli Oceani, fuit, erit, immo semper est, ubertim scatēs, quod homines prisco seculo nominarint Zena ipsum illud unū, ut Aristoteles uoluit hoc Homeri citās, εἰσ κοίσανος ἐστο .i. unus princeps sit, dicētes Zena pro Zeua uidelicet a uiuēdo, quē Romani louē quasi Zeua nun cuparūt, et Cornutus in libro de grecā theologia illū afferit totius mundi esse animā. Duo aut, nominata est Hera, illius Zenos hoc est louis et soror & cōiunx, de qd sic Homerus in decimoquarto Iliados, ἡρη δ' εἰσιδε χρυσοθρόνος ὁ φέλα λαμπεῖσιν ἀντακαστήγων τελέρα ξηναλέπ' ἀκροτέτης κορυφῆς πλευτικος ιδης ἥμηρος Id est, Hera hoc est Iuno aspiciebat aurithrona oculis eum dēfratré & Leuīrum Zena, hoc est Iouē in summo cacumine plurifontane Idē sedentē. Quo facilius sensa possumus sapientissimorum poetarum de origine rerum cognoscere, qd in multiformana Ida, qui mōs sica prospectu nominat & τὴν ιδίνην a prēcognitione ἐκ τῆς θύνωσι Lupiter & Iuno residēt, tanq̄ unum & duo in quaternionis Idea illa r̄niosa. Unde fluunt omniū rerum principia quē philosophi etate posteriori formā & materia nominarunt. Idemq̄ apud nos est forma & materia prima qd apud uetusissimos philosophos unū & duo, apud idoneos illustresq̄ poetas louis & Iuno, q̄ coeunt in Gargari mōtis Ida & cōueniūt in diuīne mēti Idea, bīnis ambo bigis et quatuor ambo equis ducūt, sed dēdō Lupiter in olympos manet, Iuno ad inferiora tēdit, Homero teste sic dicēs, εἴμι δὲ οὐ μείνει πολύφρεον περιπτεραῖς νῦν λέστη εἰνεκα σύρο κατ' οὐλόμπε τόλικάνω .i. Vado uisura pabulosq̄ extrema terrę, nunc autē tui causa huc per olympi istud uenio, Neuter tamē alterū omnino deserit. Hoc igitur modo exit a mēte diuina uniuersi exordium. Respiciēs enim Te tractys ad sui essentiā quē est prima unitas, omnium productrix, & simul originem suam a primo producto reminiscēs quoniam binarius est, sicut semel unum bis duo, mox constat quaternarius habens in cacumine uerticis sui summā unitatem, fitq̄ subito pyramis, cuius basis est quaternarius planus apud arithmeticos superficiem significans. Super quam diuinæ unitatis iam memorata lux radians formam & speciem facit ignis incorporei. Propter Iunonis hoc est materiæ discessum ad inferiora, unde confestim oritur natura luminis essentialis, non ustiui, sed illuminantis. Et hæc est ratio mundi medii, quem Simō Iudaeus appellauit supremum, quia Deitatis mundus comparationē,

quare pythagoras —
monki numerū —
comparavit?

Vnu dictu' Z̄tu' Vnde
Z̄tu' Juppiter.

duo dicta H̄da qua
primum Juppiter tantum
H̄da Z̄tu' & Iuno &
Iuno.

Juppiter & Iuno sedde
Z̄tu' taugual' 1 & 2
Fr 4.

maa & foa apud uob
et' duo & vnu pythagoras
vt & postea Juppiter &
Iuno.

DE ARTE CABALISTICA

non patitur, ideoque se iudice supersupremus & incomparabilis ille nominatur. Recte uero medius hic dicitur olympus, quia totus lucidus & separatarum formarum plenissimus est in æterna terra. Iliados octauo, id est, ubi immortalium area superficies siue paumentum extat, cognominatur enim habitaculum deorum, seu ut rectius Maro Aeneidos decimo, Deum domus alta, cuius quidem culmen est unitas, partes trinitas, & superficies quaternitas. Id est darius cernitur, cum iam numerus a diuinitate sua emanando paululum declinauerit, & diuerterit ad creaturarum figuram, tunc etenim ponamus simul & pro Tetracty tetragonum, & in quolibet eius angulo punctum instar unitatum, & pro unitate fastigii, quæ nunc coepit habere positionem eleuemus quantum fieri potest summum apicem. Eo peracto, quatuor latera in altum erecta, quatuor erunt trianguli super latitudine sua quadrangula constructi, & in unum punctum excellum ducti, ecce pyramis ipsa, quæ est forma ignis, testimonio Timæi Locri Pythagorei in libro de anima mundi, dorice sicscribentis οὐδὲ πυραμις τέσσαρες βάσις καὶ τὰς ἴστρες γενίας ἔχοντες σωτήρας, οὐδὲ πυρὸς δύκινα τόπα τονύλας πομπέας, id est, ex quo pyramidis quatuor bases & æquales angulos habens componitur, forma ignis perq; mobilissima & tenuissima. Est ea sane absq; materia, lux essentialis separata proxima Deo & uita sempiterna, ut in duodecimo libro, qui postnaturalia inscriptus est, & in secundo de cœlo legitur sic, Mensis opificium est uita, Dei autem operatio est immortalitas, istud autem est uita ætherna. Hæc a Pythagoreis mutuatus est Aristoteles. Atqui Deus ipse non est lux creata, sed lucibilis author omnis lucis, quare pyramidem absolutissimam & tetractissimam a triangula basi in altitudinem sese erigentem, quæ similiter igneum uigorem significat, Deus Optimus Maximus, in diuina secum trinitate incomparabilis mundi continet. Vnde & Chaldæi & Hebræi Deum esse ignem perhibent. Quam uero pyramidem quaternio producit, ignea lux est incorporei & immaterialis separatarum intelligentiarum mundi, extra cœlum uisibile, qui a Græcis uocatur ælys, a nobis seculum æternitas & æther. Vnde & æthra fulgor æthernitatis dicitur, ubi non est corpus, neque locus, neque uacuum, neque tempus, neque senectus, neque transmutatio, sed ibi sunt entia inalterabilia & impassibilia, optimam habentia uitam, qua toto æone, id est, æthernitate, seu æuo fruuntur. Hæc ferme sunt ipsa uerba Stagiritæ Aristotelis, quæ tam ipsis Platonici & Socratici ex Pythagora suxerunt, qui sic in aureis carminibus scripsit, Si relicto corpore in ætherem liberum perueniris, eris immortalis deus, et his scilicet in hac uita superatis cognosces immor-

immortalium deorum & mortalium hominum cohabitationē, quam
 eleganter ipse appellat ~~oīsaīa~~ simul stando, per quod tres nobis propri
 etates medii ostendit mundi, quem liberum æthera nominat, ut qui a
 materiæ potentia segregatus & præseruatus in libertate calefaciat Dei ar
 dore, ac insensibili motu inferiora calefaciat, dicitur enim æther ~~ἀέρας~~
~~θεῖον θερμόν~~, hoc est, semper calefaciendo. Proprietates autem illius
 sunt hæc, conditio, chorus, & ordo. Mundi eius conditio est, quod to
 tus quicquid est purissima forma est, cuius afferunt Ioualem esse natu
 ram, que immortalia & mortalia informet, & fotu specifico cuncta utri
 usq; mundi in suo esse conseruet, de quo extat illud Maronis: O pater,
 o hominum, diuumq; ætherna potestas, propterea ob fomentarium
 calorem spiritalis sol ueteribus Iupiter dictus est. Vnde salii Martis gra
 diui sacerdotes eum appellarūt Lucecum, & Cretēles Phosphorum,
 ab eoq; denominatus est olympus, quod totus fulgeat, in quo Iouis to
 tus præsidet & præst: immo, totū quod est, ipse est. Hinc illud quoq;
 in nono Aeneid. Annuit & totum nutu tremefecit olympum. Eius in
 quam cōditio est receptare formas simplices immateriales separatas per
 se existentes tam uniuersales quam indiuiduas. Continet enim omnes
 Ideas Ideatas generū & specierū ceu exempla ipsa cōtractioribus exēpla
 riis imitando, quorū exemplar signatoriū cōsistit in mente diuina. Sic
 enim nominari uolumus qd est in mundo deitatis exemplar absolutū.
 In mūdo intelligibili exemplū abstractū, et in mundo sensibili nō exem
 plum, sed exēplarium illud cōtractum, quō sigillū, figura, & cera sigil
 lata. Huc accedit secundo chorus altera proprietas ~~ἀέρας~~ i. a gaudio
 beatorum spirituū infinito & uoluptate immutabili deorū dictus, qui
 uernæ illius habitaculi & ciues olympionicæ myrtea corona ouantes
 ambrosia, & nectare diuini cōuiuii perpetuo fruuntur, ridentes risum
 inextinguibilem. De quo sapientissimus poetarum Homerus ~~ἀέρας~~
~~λαζίδης τελετε μακάρεων θεοῖς~~, id est, Inextinguibilis certe excitabatur ri
 sus beatis diis, quod omnino lætitiam illorum sempiternam ostendit,
 quam iugi concentu citharis, & cæteris musarum instrumentis, tripu
 dio, choreis, symposiis, quietis cubilibus, & interdum dulci somno,
 præclarus ibidem Melesigenes eleganter in Iliados primo libro expres
 sit. Quid ni Marrane? Quænam potest maior cogitari uoluptas, quā
 Deum uolentem, & post eum rerum omnium Ideas atq; formas aspice
 re purius & transparentius quam secundarum creaturarum ulla, dein
 de uisiones quoq; suas inferioribus pandere, quod omne deorum est
 proprium atq; suum. Ideoq; Dei quandoq; uocantur Latine, qui &
 Græce thei ~~ἀέρας~~, id est, a speculatione ac uisione, unde ~~θεᾶς~~ signi

DE ARTE CABALISTICA

ficit a spicere uidereq; nominan& qnq; angeli dū nūla ceteris enūciant,
 ut Orpheus Mercurium inuocans ait, κλῦθι μου ἐρεῖται οὐσία γένεται
 ἐγκένει πάντα. Id est, Audi me Mecuri Iouis angele Meadis fili, explana-
 tor omniū. Nam & nūciare ac explanare dicimus. Crebro aut alter-
 rū pro altero usurpamus, nō cōsideratis officiis, ita ut p̄mīscue diis &
 angelis in cōmuni sermone utamur. Cū enim Porphyrius in Isagogis
 scripsisset q; & nos simus rationales & angeli, Boethius latine uertēs, su-
 mus, inqt, & nos rationales & dii, hoc modo reperiūt in libris aliorum
 q; plurimis. Quare nemo putet cū deos nominamus, ipsos equari sum-
 mo & ineffabili deo q nomē nō habet, supmā nāq; maiestatē eo appella-
 mus Deū, qd entia cūcta infinite penetrat & singula p̄currat & v̄d̄t d̄cēv. i.
 currere. Vnicuiq; nēpe rei multo interior est Deus et magis intimus q
 ipsa sibimetipſi, ut qui cū nullibi est, ubiq; sit. At non sic Deos appella-
 mus, qui terimnatam sibi tantū exequuntur prouinciam, & ad destina-
 tum mittunt opus: Demones autē quātumcunq; boni, tamē a Pytha-
 gora sectatoribusq; suis, in hunc medii mundi chorū non admittuntur.
 Sicenim Plotinus qui, testantibus Porphyrio & Lōgino, mysteria Py-
 thagoreorū perfectissime sectari uisus est, in libro de amore Deorū,
 inquit, genus esse passionis expers dicimus & putamus. Demonibus
 autem passiones adiungimus, dicentes etiam sempiternos esse, sequen-
 ti post Deos gradu. Pr̄stat sane, nullum in mundo intelligibili dæmo-
 nem appellare, quinetiam si ibi ponatur ipse dæmon, esse Deum exi-
 stimare. Hactenus ita Plotinus certe in omni doctrina sua breuis, at ani-
 mo attento ponderandus, presertim hoc in loco tam diffīcili quo poeta
 rum ueterum arcana de diis loquentium poterunt absq; molestia & si-
 ne plurimorum exacerbatione legi. Tertia intelligibilis mundi pro-
 prietas ab eodem Pythagora demonstrata est, cum ipse dixit, Si recta ra-
 tione uixeris, male acta dolendo, & bene acta gaudendo, Deosq; oraue-
 ris, ut opus tuum perficiant, tum exuto corpore profectus in æthere,
 eris immortalis Deus. Ordo nobis hic consyderandus est, quem in
 consequenda hominis beatitudine Pythagoras obseruat. Istud nanc
 medii mundi cœlum incorporeum ac iste beatorum inuisibilis olym-
 pus nihil impurum admittit, fugienda erga uitia sunt, & amplexandæ
 uirtutes. Deinde salus hominum, misericordia Dei est, quare diuini-
 tas colenda, & superis sunt exorandi, ut opus nostrum perficiāt, tū de-
 dum nihil istuc materiæ, nihil corporis, nihil permixti recipitur, ante
 igitur moriendū est, & sancte corpus exuendū q; in Deos referaris.
 Hic est ordo seculi seculorū ut uita functis hominibus puris & electis
 Deorū indigenarū supcœlestis q; aula cōcedat, et cōmunis sit pariter
 humanæ

humanæ naturæ cum sacrosanctis angelicis spiritibus perpetuæ uitæ conuersatio in inuisibili, & tamen omniformi supercelesti cœlo & orbem quieto extra sensibile mundū, ubi uerus est olympus, nō imaginarius neq; poeticus, nō qui uoluat, qui rotetur nunq; ue quiescat. Tum Marranus, qd proxime, inquit, sectis nostrorum temporū accedit unus maxime omniū Pythagoras. In lege namq; Christianorū similiter legit. qd homines mortui de numero resurgentū, sunt sicut angelī Dei in cœlis, ubi tabernaculū Dei cum hominibus. Nō intrabit aliquid coinq; natum, aut abominationē faciens & mendacium. Erit istic uox citharæ rœdorum citharissantium citharis suis, cantusq; nouus, & mortui qui sunt scripti in libro uitæ, uidet̄ cœlū nouū & terrā nouā. Prius enim cœlum ac prior terra eis abierunt. Ibi etiā ciuitas beatorū habens claritatē Dei, & illius muri ex iaspide cōstructi, fundamentaq; eius omni lapide precioso ornata. Et Dominus omnipotens templū istius ciuitatis est, et de sede eius producit̄ fluuius aquæ uiuæ ceu splendidus crystallus. Ciuitatis uero eius fundamētū & superficies est tetragonus, uerba em̄ Apocalypsis unde illa sumunt̄, sunt hæc, Εἰς τόλις τε ξάχαρος κείται. i. & ciuitas tetragonus iacet, qd explanauit Hippolytus papa sic esse Δέσμον ρηπέλων. i. propter solidū & firmū. Id tu mihi reducere uideris ad Pythagorei numerum, & figurā pyramidis, a tetragona basi erectā, quam mathematici solent inter solida reputare, plane quē uirum iure optimo nō modo tuum, sed uerius nostrum Pythagorā appellare, & appello quidē nostrum, dum uiuā, quod ipse solus ex omni ueterum philosophorum turba magis apte magis concinne proprieq; nostra sapuit, neq; ualde & a Persis quoq; & a Palestiniis ac nostra ætate Arabibus in doctrinæ suæ fundamento distat, idē ipse Italicæ philosophiæ author. Sic enim in lege Mahometh Azoara prima legimus, Deū paradiſo bonos induciturū, ubi dulcissimas aquas, pomaq; multimoda, fructus uarios, & decentissimas ac mundissimas mulieres, omneq; bonū in æthernum possidebunt. Et in Azoara quinquagesima prima, Credentes autē, inquit, & benefacientes pulcherrima loca paradisi possessuri, omne suum uelle perficien, hocq; lucrum & maximum, huiusmodi quidē pollicitum illis summam lætitiam denunciat. Deinde in doctrina Mahometh ita scribitur: Si ullum oblectamenti genus istic deesset, beatitudine minime plena esset. Frustra ergo delitiæ adessent, si uoluptas deesset. Et paulo superius, incolis quidem eius, ait, quicquid desiderari potest statim aderit, qui & perfecti erunt omnes in statura quidem Adæ, in forma uero Iesu Christi, nunq; incrementum aut detrimentū aliquid patientes. Et in Alkoran capite sexagesimo quarto, Illic quidem

DE ARTE CABALISTICA

credentes accubabūt tapetis sericis stramentisq; purpureis, omnibusq;
sibi dilectis perpetuo potiētur, ducentq; puellas formosissimas, ut sunt
hyacinthus & margaritæ, ab hominibus atq; diabolis nunquam deuiri-
ginatas, nec menstruatas. Erūt & illic arbores colore inter uiridem cro-
ceumq; nitentes, fontesq; fortiter emanantes & palmæ pomaq; puni-
ca. Nonne hic sentis Philolae, quod pars maxima horum symbolica
est, & instar Pythagoricorū allegorice narrantur quæ audisti ferme om-
nia, id quod palam fatetur Mahometh in libro de doctrina cum ait, Se-
culum aliud post mundū istum, cuius nulla similitudo exponi potest,
nec enim coloni eius mortales, nec dies eius sub numero. Quo seipsum
declarat, quæ scripsérunt de diuinis allegorice scripsisse, non autem om-
nia plane ac aperte, quādo numerauit dies beatitudinis, dies mille an-
norū & annos quadraginta millia annorum, & paradisum habere do-
cuit pavimentū aureum smaragdīs & hyacinthis crebro interpositis
distinctum, omni fructifera consitum arbore, decurrentibus per amœ-
na arua fluentis, quorum alia quidem lac, alia mel album, alia uinū pu-
rissimum fundunt. Hæc in libro de doctrina Mahometh, ubi per sensi-
bilem paradisum designat illum, quem ratio non capit intelligibilis mū-
di hortum. Duos enim paradisos Mahometh in Alkoran nobis pro-
posuit, cū in Azoara sexagesima quarta, sicut ait, Qui timuerit corā Deo
stans, duos paradisos rerum multiplicium omnimodiq; boni fœcun-
dos, hæreditatem accipiet. Ita duas quoq; ostendit ciuitates Hierusalē
cum in libro de doctrina querit Abdias, Quare Hierusalem dicatur do-
mus benedicta. Respondit Mahometh, quia in directo coelestis Hieru-
salem sita sit. Hæcad nostri Simonis Cabalistica, quæ audiuiimus haud
parum alludunt, de duobus scilicet paradisis altero coelesti, & altero ter-
restri geminos mundos significantibus uisibilem & inuisibilem, illum
nobis præsentem, hunc nobis futurum, eum quidem de quo satis mul-
ta paucis exposuisti, quare oro Philolae, ut de nostro quē incolimus re-
liqua prosequaris. Faciam sedulo Philolaus ait, si prius te cōmonuero
ne cum rudibus philosophastris erres, qui ea tantum sapiunt, quæ oculi
cernunt, ut de Antisthene scripsit Ammonius Hermiæ cum dixi-
set: Hominem quidem video, humanitatem autem non video. Vnde
putabat humanitatem nihil rerum esse, nisi cogitationis figmentum,
ταῦτα ἐκεῖνος ἔλεγε, τὰ αὐθίστα μόνη ξένι. καὶ μὴ διωρύξος τὸ λόγον τοῦ μετίχοντος εὐρεσθαι τὸν τοῦ πειραιῶν. i. Hæc ille dixit sensualitate sola uiuens & nō potens
ratione ad maiorem inuentionem seipsum extollere. Ita Hermiades in
Isagogis. Haud aliter tam sunt quidam obtuso ingenio, qui acutius cō-
templari nequeant, nisi quantum pupilla comprehendat, aut manus
palpent,

palpent, & quæcunq; de uita cœlesti, de diis superis, animabus in celo^{rum} aut de cœlitibus audiūt, ea mox ad cœlum uisibile stellarūq; sphæras, firmamentum mobile, & quos sensu percipimus orbes referunt, ac si in tanta turbine motuum, et irrequieto mutationum tumultu, uita beata cōsistere posset, sequentes uero spiritalem sensum & subtilem mentis illuminationem, ipsi quidem intelligunt maiorem esse ueritatem in iis, quæ non uidentur quam in iis quæ uidentur. Ad hoc Pythagoreorum propensa est uoluntas, ut credant hunc mundum, & quæcunq; in eo locantur adumbratam esse imaginem eius, qui extra cœlum sit uerum mundi, comprehendentis solum intelligentias formas & animas a corporibus substantia uirtute & operatione separatas. Vnde animas hominum ab omni sorde turpi defecatas, abiecta corporali mole firmiter tenent, & nullatenus dubitant extra hoc uisibile cœlum omne ac ultra qualemq; incommoditatis aleam in ethernitatis olymbo habitare, omni libertate donatas, & nulli necessitati obstrictas. Sic enim Plotinus ille insignis Pythagorista in libro de proprio cuiuscq; demone quanto, Animas, inquit, extra sensibilem mundum profectas existimandum est naturam dæmoniacam transcendisse, omnemq; generationis fatum, omnemq; huius mundi necessitatem quamdiu in mundo intelligibili habitant, hucusq; Plotinus. Quotiens igitur de ueris diis, intelligentiis separatis, formis purioribus, spiritibus diuinis, superis, angelis, & beatorum animabus mentio fit, semper recordare, ac animo tecum uera mundum illum supremum, intelligibilem, immaterialē, simplicem, abstractum, cœlum incorporeum, olympum inuisibilē, paradisum mentale, supernaturalem æthera, nec sensu nec ratione perceptibilē. Eo nunc dimisso ad nostrum descendamus corporeum, & sensibilem mundum, cuius exemplar est in mundo incomparabili Deitatis, & exēplum in mundo intelligibili formalitatis, & exemplarium ^{αὐθεόστης} in seipso. Utq; unum origo est mentalis mundi, sic duo nobis exordiū erit mundi corporalis, qui non esset corporalis, nisi quatuor istis cōstaret, puncto, linea, superficie, crassitudine, ad exemplum cubicæ figuræ quam constituunt unum, duo, tria, quatuor. Vnum enim positione fixum erat punctum. Linea de uno puncto ad alterum protracta e duobus sit. Superficies ex tribus oritur lineis. Crassitudo quatuor nascitur, ante, retro, sursum, deorsum. Ideoq; sicut binarius per se multiplicatus numerando bis duo quaternionem producit. Ita binarius semetipsum in seipsum replicans atq; retorquens dicendo, bis dīo bis, primum cum facit. Ergo post quinarium, quæ tetragonica est pyramis, quippe principium intelligibilis mundi, accedit sex laterum octonarii cubus.

DE ARTE CABALISTICA

quem mūdo sensibili architectum præficiamus. Nam inter rerum principia, non habetur septeharii ulla memoria, quoniam uirgo est nihil patrēs, idcirco Pallas nominatur. Ad cubum ergo primum diuertimur, sane fœcundum numerū, multitudinis uarietatisq; principem, ut qui per duo sit & per quatuor constitutus. Vnde sicut Pythagoræ præcepit, p̄t̄or Zaratas duo nominauit matrem, ita nos cubum inde progredientem appellamus materiam omnium rerum naturalium fundum, & fundamentalum sedemq; substantialium formarum. De quo Timaeus Locrensis ille Pythagoreus, in libro de anima mundi scribit, ἐκ τῆς θεοτοκίας γένναθαι τὸν κύβον ἐφεύρετο τὸν καὶ τελεόνον πάντη σώμα. ἐξ μὲν ταλάντων, ὅκτω τε λεπιδοῖς ἔχον, id est, Ex tétragono nasci cubum solidissimum & stabile omnino corpus, sex quidem latera, octo autem angulos habens. Huic fundo si qua forma demersa innitatur, huic solido receptaculo si fuerit illapsa, & in hanc sedem materialem reposita, non uage nec cōmunicabilis, tanquam ascriptitia glebæ, tempori & loco subiecta, & quasi de libertate in seruitutem materiæ proscripta. Igitur gemina profluere ab uno fonte rerum temporalium principia cernimus Pyramidem & cubum, id est, formam & materiam, quæ ex eodem tétragono deprehenduntur prodisse, cuius Idea, ut ante ostendimus, est Tetractys, Pythagoreum diuinum exemplar. Symbola igitur primordialia quanto potui brevius explanaui, quæ reuera nihil designant aliud quam materiam & formam. Cunque oporteat tertium aliquid ponere quo uniantur, nec enim sponte confluunt, nec contingit fortuitus quarumlibet formarum concursus in materiam, necq; unius rei materia contingenter formam alterius recipit, non enim ex corpore humano, mox atq; deceperit anima generatur æs aut ferrum, nec ex lapide fit lana: cum itaq; oporteat ponere tertium aliquod quo uniantur, erit, ut opinor, necesse principium aliud quam priuationem Aristotelicam adducere, quo moueatur materia ad formæ desiderium, ita ut cessante hac & hac forma, introducatur uicissim ista quædam & ista. Nam priuatio & potentia nihil substantiæ agunt cum sint nullius actiuitatis realis, ob idq; minime entitatis, quanto magis certam formam alicui materiae nequaq; iungere aut unire possunt. Vnde inuenti sunt qui dicerent loco priuationis motum esse tertium principium, qui cum sit accidens, quomodo erit principium substatiæ? aut quis eius motus erit motor? Quare sapientius contemplati Athenienses ambo, Socrates Sophronisci, & Plato Aristonis, pro motu seu priuatione agillimum actiuorum posuerunt Deum dicentes, tria esse rerum principia, Deum, Ideam & materiam,

Lyphiarum numerus
 Virgo uiril pariter
 per pallat.

Pyramis Forma
 Cubus uia regula data

riam, quod ante Pythagoras occulte symbolissauit arcanis his notis asserendo principia uniuersorum esse. Infinitum, unum & duo, Infinitus dinis Deum, unitatis formam, alteritatis materiam designas authores. Infinitum in mundo supersupremo & incomparabili, unum seu identitatem in mundo intellectuali, duo seu alteritatem in mundo sensibili, est enim materia quidem alterationis mater. Coniungit autem Deus materiam & formam per legem ipsi naturae impositam. Idcirco ante Pythagorae tempora uetustissimus ille Orpheus in libro hymnorum, post Iouem. i. formam, qui ab eo nominatur ἄρχα πάντων. i. principium universorum. Et post lunonem. i. materiam, quam uocant Αἰσθητά πάντων, id est, Iouis conthoralem omniparentem, lunonio enim cognomento materiam alloquitur his uerbis, Χρήστος δέ τις οὐλαβός ζεύς Φύσις θεός & πάντα κεκρυπτά τις σμήνεσ, id est, Absque enim te nihil omnino uitiae naturam agnouit, cōmunicans quidem universis permista supra quam pudice. Itaque post, inquam, Iouem formam, & lunonem materiam, addidit idem Orpheus legem, id est, distributionem, ut esset tertium naturae principium, cognominauitque id φύσις & βίται. id est, naturae confirmatiuum. Nam lex dicitur nomos Graece, ut noster a nemo εμείς, id est, partior & distribuo, perinde atque distribuens omnibus quod suum est, uel quod ad se pertinet. Hoc esse ait ὁ θάνατος τοῦ οὐρανοῦ οὐκέτε, Sic in hymnis suis concinuit, id est, cœlestem legem sigillum iustum, lex enim naturae sigillat una forma multas materias, si cut tabellio una effigie annuli multas ceras. Iam uero quælibet sigillatae in materiam formæ non ultra uocantur Ideæ, hoc est, species, sed τὰ εἶδη, hoc est, Ide, scilicet formæ ἀστάτηται καρποῖς ἐν τοποματικῶν ἀκέραιος, id est, Ceu ille in ceris expressiones inseparabiles a materia, ut scripsit Ammonius. Proinde aperta nobis iam extat sensibilis huius origo mundi, quem pyramidis & cubi coniugium lege naturæ celebratum peperit. Earum figurarum tetragonæ bases continuo unitæ dodecaedron efficiunt pythagoricum quippe symbolum, quo designatur ipsum uniuersum ex materia & forma compositum: illius recte meminisse Alcinous de dogmate Platonis, sic dicens, τὸ λέπαρτον οὐκέτε εἴσι τὰς οὐρανούς κατεχόμενης, id est, Dodecaedro ad uniuersum Deus utebatur, scilicet, cū hunc mūdum fabricaret, Octangulo namque cubo si pyramidem ex quatuor triangulis æqui cruribus eleuatam superposueris ædificium dodecaedri artificiose cōstruxeris, ubi succumbit cubus, seu talus uti mater, & incumbit pyramidis uti pater. Sic enim Timæus Locrus ille nobilis Pythagoreus in libro de anima mundi, τοι μηδὲ τις λόγος ἔχει αρρενός τοι πατέρος, & λ' ὥλε, Θάλεος τε καὶ κατέστη. Τί τα λέπαρτα τὰ τοτέρακοντα, i. Forma quidem, inquit, τα-

IN DE ARTE CABALISTICA

tionem habet maris & patris. Materia uero foeminae atq; matris, tertia autem esse horū genimina. Ex his igit̄ omnia huius mūdi quæ sunt nō perperam affirmamus certis seminibus & secreta facultate fieri, sane mira uarietate apparentia propter uariam formarum ad suas materias cōmensurationem, & infinitorum pene accidentium, que επιφύματε Epi curus uocat admissionem, per abundantiam & defectum, litem & amicitiam, motum & quietem, impetum & tranquillitatem, rarum & densum. Vnde oriuntur orbes & stellæ, quatuor item elementa, ex quibus euaporant calidum & humidum, & frigidū & siccū, tum quælibet etiam sensuum obiecta. Inde aliis aliud contingit, & efficit omnes res, ut conuertant formas, mutentq; colores, Lucretii testimonio. Sentis ne,

Y quantum nos iam cum plebe philosophorum ambulamus, et uulgariā terimus uiam, quando in hæc physica lapsi sumus, quare cū multi multa de natura scripsere, minus uirium nobis adhibendum est, ut quid de rebus naturalibus senserit Pythagoras, ostendamus, a nobilioribus & diuinioribus sumentes initium. Naturales sunt dii, supernaturales vero dii deorum, illos mundus inferioralit, hos mundus superior souet, unde & superi dicuntur, de quibus antehaud parum multa differuimus. Di deorum simplicissimi & purissimi, quia nusquam sunt, ideo supercœlestes sunt, quia ubiq; sunt, ideo nobiscū sunt, istic indigenæ, hic aduenæ. Nunquam enim in nostro mundo sunt, nisi missi, quare angelorum nomine gaudent, cum ad hæc imma deuergunt, quoniam regis regum nuncii sunt, habitu tamen & facie nobis apparent quali uolunt, iuxta libertatem arbitrii semper beneficiorum erga nos amantissimi. Sed inferiores dii ad supercœlestia nunquam migrant, ad nos uero & ad nostra quandoq; legationem assumunt, unde & pari modo est, quando angeli nominantur. Deus autem Optimus Maximus, tam in sima quam supra media singula penitissime inhabitat, ita ut nihil sit entium sine Deo. Præterea dii orbis nostri præstantiores sunt. Inferiores autem in corpore humano animæ, quanq; illi apud corpora, hæ in corporibus. In medio autem horum sua loca tenent dæmones & heroes. Dæmones prope deos, heroes prope animas. Quorum Pythagoras in aureis carminibus meminit, & singulis quibusq; suū tribuit cultum. Nec illis tamen aras sanguine foedari, nec animalia immolari permisit, nisi publicæ utilitatis causa, magis autem thure atq; hymnis quotidiana & priuata sacrificia fieri uoluit. Vnde illud extat, Thure Deum placa, uitulu sine crescat aratro. Cunq; homo sit quædam mundi huius effigies, unde Microcosmus, hoc est, parvus mundus nuncupatur, in multis paria recepit mundana nomina μεταφορικά, & more translatio-

*Pythagoras dicit utrum
dixisse Non sanguinem
deum nisi fulget auro*

Z Mens

Mens enim in homine Deus appellatur instar mētis summæ ac primæ, aut per homonymian, aut p participationē. Et anima rationalis quæ per mentem ad uirtutes & optima quæque uoluntatem inclinat, dicitur dæmon bonus siue geniūs: quæ uero per fantasiam & prauas affectiones uoluntatem ad uitia & pessima quæque trahit, nominatur dæmon malus. Quamobrem Pythagoras Deum, orat ut homines a malo liberet, & omnibus ostendat quo dæmonē uitantur. Exuto demum corpore si fedata uitiis manserit, fiet dæmon malus, & uita eius ~~πονηρία~~. Id est, infelicitas uocatur. Sin uero abiecerit uitia, nihiloque minus impensus ei duret solitudinis character, nec penitus omnē erga humanos & mortales etiam quantumuis uirtutis mores affectionem reliquerit, aliquanto erit tempore bonus dæmon, & in huius mundi amoenitate fœliciter fortunateque deget singulari semper cum lætitia, tanquam quæ bene gesserit adhuc memorī secum mente uolutans, ad eadem recte gerenda nondū extinctam retineat uoluntatem, cuius uita græcis ~~περιπονηρία~~. Id est, fœlicitas dicitur. Vnde illud Virgilii Maronis ortum est, Quæ gratia curruū armorumq; fuit uiuis, quæ cura nitenteis pascere equos, eadem sequitur tellure repostos. Illam animam priscos lemures nuncupasse accepi, cuius generis si quis sit qui benevolentia erga nos ita ducatur, ut nostri & nostrorum curam sortitus, pacato & quieto numine domum possideat, lar dicitur familiaris. Sin autem propter aduersa uitæ merita nullis bonis sedibus, interuagatione ceu quodam exilio punitur, terriculamentum bonis hominibus inane, at noxium malis, larua nominatur. Cum uero incertum est qua sortitione fruatur, lar ne sit an larua, nomine Manendeum nuncupant, cui honoris gratia Dei uocabulum addidere, quoniam eos pronunciant etiam Deos, qui iuste ac prudenter uitæ curriculo gubernato mortem sanctam obierunt. Cæterum promiscue Deos, angelos & dæmonas etiam eos nominamus ingenuos spiritus, qui singulis quibusq; hominibus custodes addicti, minime conspicui, semper adsint non modo actorum testes, uerum etiam cogitatorū, qui nos quoq; post mortem sequant usq; ad summi dæmonis potestate iudicium atq; tribunal. Omnia hæc ad nos ex Pythagora fluxerunt, que ipse partim ab ægyptiis, partim ab Hebreis atq; Chaldæis, & apud Persarum sapientissimos Magos dicit, posterisq; tradidit, quorum meminere præstantissimi authores, Mercurius Termaximus Aegyptiorum illustris legislator, & contemplantissimus scriptor in sermone perfecto ad Asclepium. Timæus Locrus in libro de anima mūdi, Hesiodus in operibus et diebus. Plato p Diotimam in conuiuio. Per Socratē in Phædro. Itidemq; in Philebo.

*āia hōq; deo
comparatu.*

DE ARTE CABALISTICA

Per Athienensem hospitem in legibus, & Epinomi, aliisq; librorum suorum locis. Porphyrius de abstinentia animatorum, Iamblichus de mysteriis. Proclus in Alcibiadem. Plotinus in libro de amore, & in libro de proprio cuiusc dæmone. Maximus Tyrius in binis disputationibus de dæmonio Socratis, multiq; græcorum alii, quos e latinis Cicerio in uoluminibus de natura Deorum, de diuinatione, & in sexto de Repub. & ille quoq; Madaurensis Apuleius in libro de Deo Socratis, & reliqui post illos imitati sunt. Nec desunt ex peripateticis qui de motoribus orbium syderum atq; stellarum, & præsidibus elementorum tractauere, siue corporibus illis assistant, seu illorum cuiq; pro cuiusc anima insint, mitto dicere. Iam solum quæ restant de mundo sensibili paucis enumerabimus. Mundum igitur hunc qui est æternitatis imitator. dixit Pythagoras, continentiam esse omnium totorum secundū ordinationē quæ sit in eo, qui tametsi est corporeus, tamen incorporea habuerit prima principia, cui Stoici non sunt in hoc assensi, putauerunt enim ea fuisse corporea quia spiritualia. Eundem ipse & genitum & corruptibilem asseruit, sed prouidentia & indulgentia Dei nunq; cor rumpendum. Dixit quoq; corporea elementorum esse rotunda, præter ignem, qui coniugram præferat, Colorem esse corporis apparentiam. Tempus, circulum, mundi extimum, motum, differentiam quandam seu alteritatem in materia, generationi & corruptioni passibilem materiam subisci. Necessitatem incumbere mundo, & quedam de necessitate fieri, quædam ex fato, quædam electione, quædam a fortuna, quædam casu, horum causam esse humanæ rationi occultam, cui astipulatur & Anaxagoras. Mundum item cœpisse ab igne, arbitrabatur ipse noster. Dexterum eius in oriente, sinistrum esse in occidente. Tum sequutus Thaleta cœlum in quinq; zonas diuisit, deinde in equi noctia & solstitia utracq; bina & arctum. Haud aliter etiam terrarum orbem. Præterea omnium primus reperit obliquitatem zodiaci iuxta solidis meatum. Lunam uideri aiebat solum terrestre ignitum, in se habens campos, montes & ualles. De anima hoc modo pronunciauit, quod sit numerus se mouēs, quam per uiires ita distribuit, Vitale circa cor, rationale & mentale circa caput. Totam interire nō posse, nā rationalem esse sempiterni Dei opus, irrationalē uero corruptibilem. Eidem authori referenda uidetur diuinatio uerior ad sacrificia. Humanum semen utilissimi sanguinis spumam esse uoluit materiæ corporeæ, sed incorporeæ uirtute præditam. Cæterum foeminam pariter semen emittere. Deinde non solum hominem sed alia quoq; animantia rationē habere, absq; tamen mente. Quod autē magna pars horū nō rationaliter agere uidet certe cor.

Semen fr̄i⁹ quid
¶ p̄thagoræ senta.
Aitalia sacerdotu⁹
rauor⁹ sed non statu⁹
Mater⁹ op̄ p̄thagoræ.

LIBER SECUNDVS.

certe corporum dyscrasia culpatur, quia debitisi non sint dotata instru-
 mentis, ideo uerba non habent siue cicures seu ferg, sed symbola & no-
 tas certas pro uerbis tenent, quibus signis inter se cogitatus suos expri-
 mant. Sic igitur bestiæ loquuntur, non dicunt, quod græce significā
 tius aiunt λαλῶσι μὲν, οὐ φράζουσι τὸν ὅμιλον illorum Plutarchi uolumina
 de placitis philosophorum testes cito ualde bonos. De reliquis mundi
 huius siue substantiis seu accidentibus scriptores extant pene innume-
 rabiles in omni philosophorum secta, quorū alii generaliter sunt locuti
 de uniuersi natura, ut Aristoteles, Theophrastus, & tui Arabes, Mau-
 ricq; prope omnes: alii particulariter de singulis quibusq; rebus, ueluti
 Iulius Pollux, Dioscorides, Plinius, & his similes. Capita cunctarum
 tamen disciplinarum quotusquisq; posteriorum a Pythagora philo-
 phiæ thesauro tanq; hæres apprehendit, & eam hereditatē literario stu-
 dio excoluit, proq; peculiari quisq; bonitate ingenii q̄tum ualuit maxi-
 me adornauit & pro uirili extendit. Sed quid cuncta uel scire uel opina-
 ri iuuat? si non in hac nobis uita omnē admant mcerorē & cruciatū, in
 altera post uacuitatē malorum nō addant cumulatissimā omniū bono-
 rum complexionē quæ tam studiose didicimus? Quid iuuat deniq; q̄
 bene sciendo malefacimus, & malefaciendo non omnino metu uacare
 acita nullo animi tranquillo statu frui possumus? Quid rursus quod
 monitis probe obedientes instar iumentorum semper iussa exequimur,
 alioq; omnibus in rebus stulti, stolidi, fatui, fungi, bardi, blenni, nihil
 a bruto distātes? Quare opportunū uidebaꝝ Pythagore omnē philo-
 phiā ad beatitudinis exoptatę fastigiū & expeditā eterni gaudii securita-
 tē destinare, quā in cōtemplatione summarū & diuinarū rerū colloca-
 uit. Eum fructū ceu fœlicis arboris in defessa philosophandi studia no-
 stra, pculdubio sequuturum putauit, si nos prius anima purgata uehe-
 mēter declinemus a uitiis, & colamus uirtutes diligēter, q̄ plane nullius
 mali nobis ipsis cōsciī leta mēte hilariq; studio mathematicis speculatio-
 nibus incumbamus, que nobis medię obuersant̄ inter res naturales &
 diuinias, sunt enim a materia partim inseparatę ut naturalia, partim se-
 paratę ut diuina, circulus nāc̄ seu harmonia quanq; absc̄q; materia non
 subsistit, tamē absc̄q; materia esse intelligit, q̄nimo nullius materię agi-
 tur cura cū quelibet mathematica tractamus. Cū igit̄ difficile ne dicā im-
 possibile fuerat intellectū nostrū subito a naturalibus ad supernaturalia
 & ab omnino materialibus ad penitus immaterialia transilire, iccirco
 uoluit Pythagoras discipulis suis quasdam res in mediū ponere, quas
 & sensu aliquo modo possent & intellectu comprehendere, demon-
 strationesq; illarum ob hanc causam mathemata seu matheseis hoc est

3wa dā 7867,8
φράζεται.

A

DE ARTE CABALISTICA

disciplinas nominauit, quē uero de iis librum cōposuerat Eruditionū siue Institutionum inscripsit, quasi iuuuenibus ac pueris aptū, propter quos & id nominis elegit παλαιότητα, in quo totū quicquid dici poterat de numeris, de figuris, & de harmoniis explanauit. Inde tanquā ex uno illustri fonte quatuor lympidissimi riui emanauere, quas nos quatuor liberales artium facultates appellamus, Arithmeticā, Geometriā, Musica, sane Astronomiam inter naturalia cōnumerans pro maxima parte in librum quē appellauit physicum coegit, q̄ in motu corporum cōsisteret. At quoniam de illis apud plurimos nostra ætate literarū peritissimos, tam lata est expeditio, ut quælibet earum rerum singularē facultatē faciat, & quælibet facultas propriā classem ducat, unamquāq; suis preceptoribus cōmittam, & propter multam modo noctē cœnēq; nostræ apparatus præsentes, finē loquendi faciam, qui tot uerbis hacē nus tolerantissimas auris tuas immodeste ausus sum obtundere. Tum

B Marranus: Iuro superos, inquit, tanta me dicendo uoluptate oppleui-
sti, ut nulla mihi sit musa gratior, & nunc cœnæ oblitus, omnē penefac-
mem ad doctrinæ tuæ cupiditatē retuli, quanq; uideo cauponē circa
magnificentiam & sumptus epularum esse curiosum, tu uelim tamen
cōtentius reliquā Pythagoræ philosophiam explices eam, quæ ad uir-
tutes, mores & Reipub. industriam pertineat, idq; utcunq; potes q̄bre
uissime, dum structores cœnaturis nobis tridiniū sternant, & cætera
parent. Igitur audi Marrane omnē, Philolaus inquit, hanc partem sub
nomine urbanitatis cōtineri Pythagoras uoluit, quo circa, unū inter re-
liqua uolumē cōposuit, quod παλαιότητα nominauit, id est, ciuile, seu ut
fortasse haud satis proprie uerterunt latini, de Repub. perinde atq; nō
solum explanet quæ multitudinē cōcernant, uerū etiam singula cuiuscq;
sua, quæ morū sunt & uirtutis. Qui enim ciuitati præficiē nisi dignus sit
etiā qui domū suā regat & seipsum quoq;, is plane in auspicio eligit,
μέρος δινῆρε ωσ' ἐοίκεται ἀρχή τὸ πρῶτον πραγματεῖα τὸ παλαιότητα, id est, Portio
est igitur, ut uideat & principiū circa mores tractatio, ipsius politicæ, ut
in libro magnorum ethicorum ait Aristoteles. Quæ quidem ciuitas ex
omni uirtutū numero cōsistit, cuius partes sunt uirtute prædicti homi-
nes in unam cōsuetudinē admissi. Nam malorū cōuersatio nō iam ciui-
tas reputanda est, sed conuenticula ubi uitia sunt, sicut inter bonos uir-
tus, ut Theognis ille Megarensis in libro ad Cyrnum, Disces recte qui
dem a rectis, at si sociere prauis, tum perdes tec̄z animumq; tuū. Omis-
sa itaq; contemplativa sapientia, quam ad naturam retulit Pythagoras
& in librum physicum reclusit de principiis & causalum modis, quod
ex Monade indefinita dualitas, ex illis numeri, ex numeris puncta,
ex punctis

ex punctis lineæ, ex lineis planæ figuræ, ex planis solidæ figuræ, et quibus solidæ corpora, & sensibilis ille mundi globus cum suis orbibus, mistorumq; elementis, igni, aere, aqua & terra siant orienturq; singula pene, ut ipse solet, per allegoriam obuoluta, tum deniq; relictis pariter mathematicis, quæ per liberum Pædeuticum, hoc est, de institutione, suis ostendit, recensendum arbitror strictim, quæ de moribus docuit, de quibus in politico diffusius scripsit, & in carminibus aureis instar summæ cōtractius. Quæ cum ætate nostra legantur publice, nunc sola prosequar eiusmodi symbola sine scriptis tradita, ut discipuli me morię viribus freti, consuescerent ad signa prolata bonis moribus uiuere, professumq; philosophiæ ordinem quotidie inter se arcanis tesseris affirmare. Quorum e numero haud quaq; pauca illustris ERASMVS patria ROTERODAMVS professione Theologus, eloquentissimorū nostro seculo facile princeps & dulcis Siren cum ingenti sua laude quā de politiorum literarū studiosissimis quibusq; optimo iure meretur, in libris suis uel posteritati admirandis Adagiorum luculenter expressit. In consequendis sane virtutibus Pythagoras haud parum consuetudini tribuebat, adeo in teneris consuēcere multum est. Vnde mores dicti sunt ~~et~~ quasi ~~et~~, hoc est, consuetudines, quod Stagirita ille saepe in ethicis approbat, & noster ipse, iussit optimam uitæ rationem eligere, illam namq; iucundam, inquit, reddet cōsuetudo. Vniuersam itaq; moralem philosophiam ordinabat in tris metas. Principio in Dei diuinorumq; cultum. Secundo in singulorum quorumq; hominum ad seipso respectum. Postremo erga cæteros officium, nam quod ad diuinam præstantius attinet. In primis nihil esse gratum superis docuit, quod non sit sordibus uacuum & plane purgatum, quare id adagionis tradidit crebro habendū in ore μὴ τὸν θεοῖς δέ τι πάλιν ἀτραπή, id est, non esse libandum diis de uitibus non putatis. De purissimo quoq; adorem statuit sacrificia fieri. Vnde est suum illud: Ne sacrifices abscq; farina. Sacrificium hoc Pythagoricum maxime uerustum est, quod uino & pane fit. Quæ autem Deo dicata sunt, ultra non debent ad humanos usus transferri, admonebat igitur saepe dicens: A gallo candido abstineas. Perseuerādum uero esse in humilitate ueris adoratoribus hoc symbolo præcepit καθηδρα προσκυνωντας, id est, sedere adoraturos, nam quod in adoratione oporteat circunquaq; prospicere, de quo illud oratum est, Adora circuactus, prudentiam circa diuinias preces indicat, ne iure in nos ita retorqueri possit, nescitis quid petatis. Ceterum quo ad nos ipsos recte uiuendi norma consistit in hominis decoro, quod ex tremorum est medium, inter abundantiam & defectum, utrolibet enim abnudus

DE ARTE CABALISTICA

uitiosus est & mancus & centimanus. Inde symbolum hoc, Staterā ne transilias, precipit studiis & actis omnibus moderamen adhiberi; aperius autem quod ipse dixit, Salem apponito, id ad affectiones nostras quae passiones appellantur, recte pertinet. Est enim sal nota modestia, quoniā in cibatu hominis admittitur nec nimius nec minimus, utrūq; sane respuitur & quod insulsum est, & quod salsissimū. Igitur Salem ne transgrediaris proverbum quoq; fuit. Proinde affectiones in nobis passionesq; uniuersæ quadam mouentur apparentia boni aut mali, bonis lætamur presentibus tristamur malis, rursum bona concupiscimus futura, mala timemus. Ergo gaudium & mœror elementa sunt passionum ex quibus omnes animorum nostrorum motus oriuntur, quorū rectitudo uirtus dicitur, obliquitas uitium. Apparent tamen saepe nobis bona quæ mala sunt, & econtrario quæ bona sunt, uidentur non bona, multū enim, ut ait Seneca, uerum & uerisimile inter se differunt, quare contingit error facile in imperito uulgo cuius magna copia est. Eū Pythagoras suis discipulis auertere studuit symbolice admonens, Per uiā publicam ne ambules. i. ne uulgi sequaris errores. Nā quod usurpari etiam hoc uolebat, Extra publicā uiā ne uadas, iā insinuauerat loquendum esse ut multi, potiusq; quod apud omnes constat, tu ne impugnes. Vnde istud est, Aduersus solē neloquaris, ne uidelicet incidas in pericula, quod recte monet illud, Acutum gladiū declines. Id fit si honesta uerecundia utaris in publico, cuius hæc nota est, Aduersus solem ne me uito. Nunc igitur sublato circa bonum & malū errore, temperandū esse statuit uoluptati et mœrori, cupiditati et timori, quare dixit, Risui eque atq; tristicię manus nō dedendas. Nā gaudiis & uoluptate nos frui secūdū harmoniā iussit, hoc est cum honesta quadā temperātia, quam appellauit lyram. Vnde hoc symbolū ἡστὶ χεῖρα πεδὸς λύρα. i. cantibus utendum ad lyram, nō prorsus inane mysteriū fuit, quo semper ante initium soporis utebantur, ne perturbatis molestarent insomniis, que dū irruissent, surgentes iussit lecti stragula excutere accōuoluere, hoc est, insomnia glomerare in unū & reiicere, ne rememorata grauarēt. De mœrore sic loquebatur, Arctum annulum ne gestato, per quod exclusit cunctū animi dolorem, nisi super admissō peccato, quapropter in suis ita cecinit carminibus, Mala quidē si feceris, dole. In ceteris Pythagoras, Corne edendum mandauit, id sicut est, ne te excrucies: quin ubi efferbueris in iram, Ollæ uestigium in cinere confundito, quod designat ab ira deferuendum, & præteriorum malorum tollendam esse memoriam. De cupiditate hoc modo. Quæ uincis sunt unguibus, ne nutrias, idq; cōtra manus rapaces constituitur; immo necq; de quotidiano uictu sis abunde

abundes solitus, quareait, Chœnici ne insideas, est astem chœnix cū
 bus diuturnus, quam uocant præbendam, alii sportulas appellant. Pa-
 riter uero ne ullum auaritiæ in animo tuo reconditæ argumentum ostē-
 tes, ita commonuit, Quæ deciderint, inquiens, ne tollito, per quod ue-
 tuit etiam suarum quenq; rerum non decere ardentiorem esse amato-
 rem. Deformidine ita, Ne reflectas ubi ad terminos peruereris, quo
 symbolo non tantum trepidare mortem prohibet, uerum etiam quic-
 quid in fatis est quantumcunq; terreat. Hi nanc; sunt termini definiti
 & determinati quos transire non poteris. Frustra igitur times quod re-
 flectere aut uitare nequeas, ab eiusmodi quippe casu nusquam resiliri,
 fortitudinis quidem laudatæ ac egregiæ magnanimitatis est. Enu-
 merauimus perfunctorie notas Pythagoricas. Primum quæ ad diuina
 pertinent, deinde quæ ad homines singulos quosq;. Nunc alter erga al-
 terum, quibus moribus utat, ausculta paucis, cūq; nihil amicitia sit op-
 tabilis, incumbit summa post deos cura, uirtute amicos parare, ut est
 in carminibus aureis, tamen non transeunter quoslibet. Idcirco ipse di-
 xit, Nec cuiq; inieceris dextram. Et dum penetralibus tuis dignum ami-
 cum inuenieris, omnium tuorum participem eum facias. Ob eam rem
 ipse Pythagoras hoc alios ante omneis usurpauit adagium, Amicoru-
 omnia communia, Timo & Cicerone attestantibus. Est enim ami-
 cus alter ipse, quo sit ut amicitia sit iustitia, id est, æqualitas & eadem ani-
 ma. Minime autem admittendi sunt in amicitiam homines alioquin int-
 terne albi, tamen nigram caudam foris gestantes, experto crede, qui-
 bus nihil fert terra pestilentius, pīcæ mendicæ Cyanoleucæ cauda inter-
 scapulas nigricante, omnia simulantes & dissimulantes hypocritæ. Di-
 xit itaq; Pythagoras μὴ γε ταῦτα ποιεῖν μελανούρων, id est, Negustes ex iis qui-
 bus est nigra cauda, ii sunt falsi fratres, quos atratos uocant, & οὐ τοι-
 dos εὐ τοῖς ἐχέτοις μέγεστοι μελανέται, ut scripsit Tryphon grammaticus. i.
 Fallum enim in extremis nigrescit. Reliquos leuioris amicitiae parū uti-
 les siue cognatos siue amicos supra modum nec cōtemnas nec acceptes.
 Quod instituit allegoria hæc, unguium crinumq; præsegmina, nec cō-
 mingito nec insistito. Nec abest quin omnē ingratū conuictore & sin-
 gulos nobiscum susurrones hominesq; garrulos cate uitare iubeamus,
 unde illud extat, Colibitantes nobiscū hirundines ne habeamus, por-
 ro amicus cōsulto recipiēdus est, at receptus nō facile abiiciēdus. Frāge
 re nempe amicitia inhumanū est, quare dixit, Panē ne frangito. Tu ue-
 ro ita uelis amicus esse, ut amici oīa perinde cures atq; tua, cui nō blādis
 uerbis & sermonū fuco placeas, sed studio ueri. Sedes enim amicitie ue-
 ritas est, nō adulatio, propter quod ipse dixit: Oleo sedē ne abstergas.

fratres a tragi.
Ledes auintrae & dites.

DE ARTE CABALISTICA

Ut & conciliandus est bonorum amor, sic non est commouenda malorum iracundia, hoc ipsum admonet: Ignem gladio ne fodito. Est præterea uiri boni officium prodesse omnibus, nocere nemini. Nam si uel molestiae author, uel oneri imponendo socius accesseris, non profuisse quidem, magis autem grauasse diceris, ut ita uitio locum dedisse videaris. Tunc autem uirtuti potius tuæ gratiam mereberis, cum onus depo nenti succurras, ut leuetur pondere uelocius, hoc illud est quod dixit Φορτὸν συγκαθάρει μηδέποτε πονεῖν, id est, Onus simul deponere, non au tem simul imponere, haud secus atq; si dicat, ad id coadiuuato ut homines molestia leuentur, non grauentur. Indignus uero & peruersis uir moribus, sicut non est interimendus subito, ita tibi ueniat minime fo uendus. Quare interdixit: Cibū in matellam ne immittas. Eam deniq; ferocitatem deponamus oportet, ut prorsus nemo saeuiat in quemuis innocentem. Præcepit enim & illud Pythagoras, Mitem arborei nō uiolandam neclædendam. Vnde illud extat in symbolis: Pisces ne gu stato. Est profecto pisces animal eiusmodi, quod ipsa natura nullo pa cto laedit hominem. Nunc quantum ad Rempub. attinet, adhuc id re stat citandū quod ipse dixit: Coronam ne carpseris, significans legem non uiolandam. Et illud item: In uia ne seces ligna. Quo monemur pu blica, & que sunt uniuersitatis non esse turbanda. Quā uero sapientem haud deceat fastus & maiestatis inflatio, publici ue honoris tumor, ar canum hoc symbolum nos exhortatur, A fabis abstinentum. Magistratus enim fabis eliguntur priscorum more. Innumerabile autem de syderat malum quisquis anxie occupatus est in capessenda Republica. Quo magis ne populum dehortando male offenderet, maluit discipu los recondito mysterio tanq; fidus magister ab omni ambitione auerte re, ut memoria semper tenerent, uidelicet στολὴ τελετέων. Plura ho rum non dubium est quin Hipparchus & Lysis Pythagoræ auditores memoriter tenentes præcepta doctoris, quæ illi cum cæteris conschola sticis ingenio suo pro libris seruarunt, in auditorio Thebarū prodide runt. Ea tamen & non omnia uidi, & ad finem properans non omnia perstringere uolui. Hoc unum uolui, nescius ne esses et obliuioni haud committeres, omnem ferme Pythagoricam philosophiā esse notis uer borum & tegumentis rerum plenam, eumq; tradendi morem, ut ante dixi, ab Hebræis creditur, & Aegyptiis ipse ad Græcos primus transstu lisse. Solebant enim Aegyptii quibusdam fictis inter sacerdotes literis sacra cōmunicare, ut essent plebi secreta quo & diutius admirationi forent, & attentius caperentur. Vnde illi Colossi statue, aræ, arcus, & æra publice incisa literis Aegyptiorum sacris, prominebant spectanda uniuersis,

uniuersis, sed non nisi mystis & initiatis hieroglyphis intellecta, ut de
iis Chæremon & Orus, Aegyptiorumq; multi scripsere. Sic Pythagoras
meus esse non putabat uiri sapientis asino lyram exponere, aut my-
steria que ita reciperet, ut sus tubam, & fides graculus, & ungenta Sca-
rabæus. Quare silentium indixit discipulis, ne uulgo diuinorum arca-
na patefacerent, quæ meditando facilius q; loquendo apprehendantur.
Tum Marranus. Ne, inquit, unus tibi possideas oro Pythagoram mi-
Philolae, sed nostrum esse patiaris, non solius tuum. Evidem ipse mi-
hi uideor de tuo sermone haud admodum surdus neq; immemor Py-
thagorista euassisce, qui ut cuncta mysteria, metaphoras, ænigmata, sen-
tentias, apophthegmata, allegorias, symbola, notas, signa, sacramenta,
tanti uiri & omnium primi philosophi, quæ tu obiter & perfunctorie,
catalogi specie recensuisti, commendarem memoriam, locis Tullianis et
arte rhetorum in te audiendo sum usus. Quin uis periculum faciam.
Afferuisti enim si rite recordor Pythagoram tribus uoluminibus om-
nes philosophiæ partes complexum fuisse, physico, paedeutico & poli-
tico, id est, naturali, disciplinari & morali, quæ moriens, ut alias audi-
ui, filiæ testamēto mandasse fertur, ne uel extra familiam ederet, immo
nullatenus publicaret. Ipse uero dignis tātum & numero paucis, dum
uiueret omnia quæ illic continebantur, maxime autem mathematica,
uiuā uoce nullo utens inuolucro plane demonstrauit. Cæteris cætera
in parabolis. Ergo aliter loquens, aliter sentiens, & si semper idem sa-
piens, per quædam symbola ceu memoracula doctrinam suam suis im-
partitus est, ita ut ad priscorum imitationem aliud dictum, aliud refer-
ret intellectum. Ab eo nanq;, ut de primis exordiar, pro Deo ponitur
infinitum & unum, pro rebus incorporeis numeri, pro corporeis figu-
ræ, pro mistis harmonia, pro sordibus & peccatis, uites non putatæ,
pro eo quod est in uita purissimū, farina, Gallus candidus nota est Deo
dedicati, Sedere designat humilitatem, Circunactio prudentiam, &
hæc quo ad diuina. Istud ad rem priuatam & uirtutes spectat, Statera
symbolum iustitiae, Sal notat moderamen, Via publica errores uulgi,
Sol ponitur loco manifesti & aperti, Acutus gladius significat pericula,
Lotium inuercundiam, Cantus uoluptatem, Lyra harmoniam, Stra-
gula lecti, insomnia, Annulus strictus dolorem, Esca cordis cruciatū,
Olla ebullionem iræ, Vngues recurui rapinam, Chœnix alimentum,
res decidētes fortunam, Terminifatum, ista sunt hominis quo ad se ip-
sum, illud iam sequitur, quod uersatur erga alterum, Dextra notat ami-
citiā, nigra cauda falsos fratres, Vngues & crines symbola sunt propin-
quorum, Hirundines garrulorum, & eorum qui excedūt ingrati, Pa-

III DE ARTE CABALISTICA

nis mysterium est ueræ amicitiæ, Oleum adulatio[n]is signum, Ignis ira
 cundiæ, Gladius exacerbationis, Onus molestiam insinuat, Matella fi-
 gurat indignum, Arbor mitis hominem utilem, Piscis hominem inno-
 centem. Haec tenus de re priuata. Nunc de Republica. Corona signum
 est legis & regiminis, Ligna uiaæ res uniuersitatis, ambitionem Faba de-
 monstrat, omnia symbolica, omnia figurata & allegorica. Quod nisi plu-
 ra in discipulis Pythagoræ putares inueniri posse, profecto haec omnia
 reducerem ad eius uiri mathematicas proportiones, quoniam unum
 & duo prima progressione fiunt tria, ecce Republica: & ter tria sunt
 nouem, ecce rem diuinam: & ter quatuor sunt duodecim, ecce rem pri-
 uatam quo ad alterum: & quater quatuor sunt sedecim, ecce rem priua-
 tam quo ad se. Est igitur Republica trigonus, & res priuata tetrago-
 nus, & sicut se habet sedecim ad duodecim, ita se habet duodecim ad
 nouem, singula in proportione hemiolia, hoc est, sesquialtera. Vide q̄
 docilis te præceptore sum, & q̄ egregie pythagorissso. Tu uero quem
 meipsum facis? Tum Philolaus, Plane Pythagoreum, inquit, iam
 D enim tibi permitto rumpere silentiū, satis disciplinarū habes, si omnia
 formalia intellectualiter intelligas. Ad hæc Marranus: Ego certe quid
 hoc sit ignoro. Dicam, ait ille, Si omnia quæ tibi apparent, a sensu ad
 mentem transferas, hoc est, si corporeas passiones omneis reiicias, &
 mentis contemplatione perfruaris. Iam uerbi causa in latissimo campi
 spacio longe distantem a te hominem uidere te uelim, tu uero ignoras
 quid rerum sit existimabis uel agri terminum, uel truncum esse, habet
 enim figuram rectam, & materiam tua opinione immotam, propius
 cum aspiceris, cogitabitur in arbusculam succreuisse. Reiecta igitur pe-
 nes te cementaria mole, uegetare id putas uita plantæ, tum si motu pro-
 gressu iuxta uos ambo accedatis, continuo arboris forma euanscen-
 te succurrit tibi animalis cuiusdam imago, nesciēti atq; dubitanti sit, ne
 gryphes an ciconia, uel aliqua quælibet ingens avis, bipes enim est.
 Iamq; factus propior cernis, quod caudam & alas non habet, & ambu-
 lat erecto capite, mox relinquis omnes formas priores, & formam cogi-
 tas humanam. Ergo una cum obuiam fueritis, salutem prior dicis, & re-
 spondet iste loquens rationaliter, tum neq; fauni neq; satyri aut alius ti-
 bi phantasmatis oritur suspicio. Sed plane hominē esse agnoscis, uel ui-
 cinum uel amicū, quem ubi de parentibus suis & propinquis, ut fieri
 solet interrogas, ipse omni quæstioni tuæ satis faciens recedit. Eoq; di-
 scidente, solus tecum meditaris hunc hominem, & ex parentibus esse
 natum, & parentes rursum ex parentibus, & illos ipsos pariter e semini-
 ne humano, & semen illud ab homine quodam esse, tandemq; cum na-
 tura

tura respuat infinitū, uidebitur forte aut admodū impossibile unum alii
 quem assignare hominē, qui fuerit ortus sine semine humano. Ita in
 xii. libro postnaturalia scripsit Aristoteles, & eum appellat *τέλεον*, id
 est, perfectū. Cunq̄ accepto feras dari a philosophis hominē talē per-
 fectum, cuius corpus nō sit natū, ut cæterorum hominū, tunc discurses
 per rationē ad hominis animā, semper de perfecta ad perfectiore & no-
 biliore. Eademq̄ possiblitate arbitraberis cōcedi quoq; animam cer-
 tam nō ita cretam, ut cæteras animas, sed forte, quæ se ipsam cōcreue-
 rit, & eam esse nō solum perfectā, aut aliis perfectiore, uerumetiā cun-
 catarum quæ fuerunt, sunt, erunt, aut fore possunt, perfectissimam, hanc
 in hominis mortalis corpore sitā separabis a corpore, ac supra reliquas
 animas separatas, quando ipsa est nobilissima, locabis in nobilissimū
 nō locum sed habitaculū. Nobilissima uero mansio est proxima Deo,
 quod Stagirita late prosequitur in lib. ad Alexandrum de mundo. Illā
 autē nos in orizonte mundi supersupremi, qui dicitur incomparabilis
 habitare iudicamus, ubi est unio Dei & creaturæ. Sicut in orizōte æter-
 nitatis ponimus motorē primi mobilis immobile, in quo mundus cor-
 poreus & incorporeus cōueniunt. Haciam uia humanā formam, intel-
 lectualiter uertisti in formam separatam, & eandē mentaliter ad æther-
 nitatis supremā duxisti mansionē. Vnde omnibus angelis & anima-
 bus gratiosis summa instillat beatitudo, & omnes animæ salutiferæ ad
 eandē animam, ceu ad regulam quandam regulantur. Quod utiq; de
 corpore illo perfectissimo, cuius ante meminimus, Pythagorice nō ne-
 garē. Nam ipse dixit hominē posse fieri Deū immortalē, per quod sen-
 tentiam suam clare ostendit, quod una gloria partē hominis utrancq;
 glorificare possit, & totū hominē facere beatum, quando maximus ipse
 Deus, aut utrancq; insorbit, ac sua Deitate imbabit, aut animæ cōmittit,
 ut corpori sublimato claritudinē & glorificationē suam influat, ὡς ὁ μο-
 ξὺς καὶ ὁ μοπρεύτω, σωσπογραφεῖτι περισωσθίσευτη, id est, Tanq̄ cōiugato
 & uiarū comiti, simulq; censito, & quod simul certauerit. Hoc Pytha-
 goræ dogma repullulauit ab Orpheo, quod in exitu hymni ad Mercu-
 rium deprehenditur. Iam tibi præ oculis pendentem cernis Homeri ca-
 thenam aureā in Iliados octauo ab Ioue cœlitus fragilitati nostræ demis-
 sam in terras, per quam temetipsum ope diuina in sublime leues cum
 agendo tum contemplando. Necesse nanq; fuerit prius secundū men-
 tem uiuere, post tandem mente cōtemplari & contemplantē ardēter ascē-
 dere, quoniā uita est cōtemplatione prior, quarum cū utrancq; deceat es-
 se puram ad cōsequendū, id quo nihil est purius, certe purganda prius
 uita est, deinde illuminanda cōtemplatio. Quod igitur in ea quam attu-

IIIJ DE ARTE CABALISTICA

Limus rerum à rebus abstractiōe uidisti, tu id in te ipso experire, ut per rationē ad mentē redeas, & externis te omnibus explices, quod M. Antoninus Imperator imperat̄ τὰ πάντα τὰ τοῦ θεοῦ. i. explicato teipsum. Oportet enim ex hac uita migrantē in alteram, omne indumentū exuisse, ac nudū proficisci, nō modo ab omni materia & corporeis appēdiis, uerummetā ab uniuersa perturbationū affectionū & passionū mole profugum atq; liberum, qd scite admodum Lucianus Samosatensis in dialogo Charonis, & Mercurii omniū philosophissimo docuit, quē nisi legisti, lege & imitare. Quid aliud est obsecro, quod Pythagoras in tria diuīs̄it, quæ nos in diuinæ uirtutis uestigia ponant, nisi purgatio, illuminatio & perfectio. Sicenim ait, τὰ πάντα τὰ τοῦ θεοῦ εἰπελέπε τὰ πάντα χρήσας τὰ πάντα τοῦ θεοῦ ἀρετῆς εἰς ιχνία δικαίου. i. Hæ labora, hæc meditare, hæc oportet te amare, hæc te diuīng uirtutis in uestigia ponent, quod Hierodes de uiribus animæ nostræ rationalis æque intelligi uoluit amoris diuinorū applicatis, & hæc nos, inquit, Deo similes facit. Verba Pythagoræ cōsideremus. Tria namq; posuit, quibus iunctis anagogice possimus ad summam beatitudinē peruenire. Laborē uirtutis, quæ in actione consistit, Meditationē, quæ multis disciplinarū studiis nutritur: & Amore, qui nos ut necessariū vinculum Deo cōnectit: primum moralis, secundū naturalis cū mathematica, tertīū studiosis theologia ubertim exhibet, nec unum sine altero per se satis est, sed tria hæc conuenire oportet. Id docte quidē, ut omnia Porphyrius maximus Pythagoricorum explorator in libro primo de abstinentia animatorū, tractat his uerbis, quæ ob graue testimonii authoritatē afferre libuit. οὐκ ἐστιν, inquit, ἀδιάμονικὴ ἡμῖν θεωρία, λόγων ἀρετῶν, καὶ μαθημάτων τὰ πάντα, ὡς ἀντίστοιχοι, οὐλὲ σωματικές κατὰ τοῦτο, οὐλὲν τοῦ πασῶν τῶν λόγων λαμβάνει τὸν εἰδούσιν. οὐταντὸν οὐλὲ ἐκώλυεν, τὸν πᾶν μάθημα σωματικόν τας, εἴναι διάμονος, id est, Nō est beata nobis contemplatio, uerborū accumulatio & disciplinarum multitudo, quæad modum aliquis forte putauerit, necq; cōstituta secundū hoc, necq; pro quantitate rationum, ac sermonum accipit incrementū. Sicenim nihil prohiberet illos, qui omnē cōgregarent disciplinam fore beatos. Et aliquid post, ut omittam reliqua breuitatis gratia sic ait, καὶ ίμᾶς δὲ ἐντεῦθεν εἰπε πέδε τὰ οὐρανά μέλαθρον ἐπανιέναι ἢ μὴν ἐκ τοῦ θυμοῦ προσελήναθεν φύσεως, ἀπόθεσαι πάντα, μετὰ δὲ πέδε ἀντὰ προσωθείας λίνος ἢ κατάβασις γέγονεν αὐτομνοθῆναι λέθη μακαρίας καὶ αἰσθησίας καὶ πέδε διάστολον τον καὶ πριον απένθισταις εἰπεντεῦ, θύσιο μελέτας ποιησαμένοις, μίσαν μὲν. καθ' ἣν τὸν Λικονίον θυμού τὸν ποιησόμενα, εἰπεντεῦ, θύσιος εἰπελθωμένης θερμήνωρδα εἰναρτίωσέπ' ἀντὰ αὐτακαίνουτες ή ἐντεῦθεν καθηλωμένη, id est, Et nos oportet hinc siquidē ad uere propria uelimus redire, quæ de mortali assump̄simus natura abiicere uniuersa, cum ipsa erga illa affectione per quā descensus nobis cōtigit, reminisci autē beatæ & ætherne essentiæ,

essentiæ, & ad incorporeum ac impassibile studentes ascendere, duas meditationes facientes, unam quidem secundum quam omne materiale & mortale deponamus, alteram autem quatenus reuertamur & redeamus, aliter ad ea ascendentes q̄ hic descendimus. Et iterum post sermonem haud ualde multum iubet nos illic Porphyrius a sensu & imaginatione omniq; irrationali quæ sequitur inde conditione, passionibusq; eiusmodi, animum penitus segregare quatenus permittit naturæ necessitas, rite uero disponere articulatimq; componere quæ ad mentē pertinent, tranquillitatem pacemq; ex bello quod aduersum irrationalitatem gessimus parantes, ut nō solum de intellectu & intelligibilibus audiamus, uerum etiam pro uirili simus fruentes eius contemplatione, tum in naturam incorpoream translati, tum uiuentes cum ueritate per mentem, non ultra false cum corporum cognatis. Soluere itaq; multa nobis indumenta debemus, tum uisibile hoc indumentum carneum, tum ea quibus interius sumus induti pelliceis proxima. Hucusq; Porphyrius qui ea de re longe plura differendo prosequitur, omnia istuc tendentia ut per sensibilia ueniamus ad intelligibilis & mentalis boni fruitionem, honeste uiuendo, pure contemplando, & diuine aman- do, quæ omnia de Pythagora nostro tanquam e quodam ingenti cun- tarum disciplinarum flumine duxit. Ego uero, Marranus aiebat, ab iis quæ mihi ordine recensiisti plane in eam moueor opinionem quod flumen illud suum Pythagoras ex infinito Cabalistarum pelago cuius felicem nobis Simon nauigatione pollicetur in agros græcorum limi tauit, unde nostra tandem studia irrigare queamus. Ita pares mihi uidetur esse inter se Simonis de Cabalistis & tui de Pythagoricis tam sermones q̄ sententiae. Nam quid aliud intendit uel Cabalæus uel Pythagoras, nisi animos hominum in Deos referre, hoc est ad perfectam beatitudinem promouere. Quæ autem alia uia q̄ similis utriusq; tradendi modus & ambobus æqua exercitatio per symbola & notas adagia & paroemias, per numeros & figuras, per literas syllabas & uerba. Sic hypsilon Pythagore iuuentutis symbolum extat. Sic prima syllaba illia dos signum est & nota omnium librorum Homeri quot sint numero in utroq; opere. Sic uerbum candidi significat bonum, atri malum. Haud aliter & Simon noster primam Pentateuchi literam, & pentagrāmati medium ad alias res transtulit, & Raham, authore Dauid Kimhi, allegorice pro Abraham mutuatus est, & cætera quæ de sermone ad nos habito satis meminimus, Sed audi quanto clamore nos caupo ipse ad coenaculum uocat: heus ad epulas. Et philolaus, Evidem, inquit cupienter edam, quin Imus. Finis.

• IOHANNIS REVCH

LIN PHORCENSIS, LL. DOC. DE ARTE CAB

listica , Liber Tertius.

O S T V B I D I G R E S S I L V M E N Q V E
obscura uicissim Luna premit suadentq; ca-
dentia sydera somnos, ambo soluuntur in so-
porem, præmissa adhortatione alterius erga
alterum ne ultra primum mane obdormisce-
rent, expergefaciendos igitur fore curarunt
Et postero die dum de more induuntur, intre-
rea meminerūt eius diuersorii Cauponis uer-
ba lōga & uaria, quibus ad hesternas epulas
hospitibus recensuerit fuisse quasdā superiori die a Romana curia Frā-
cofordiam missas propositiones & conclusiones, contra inhibitionem
Apostolicā ab Astaroto quodā factas & cōcinnatas aduersus Io. Reuch-
lin, propter libros non conburendos iam plus quinquennio crudeles
persecutiones innocenter ac simul animo fortī & infractō passum, præ-
foribus sapientiæ ac templorum uestibulis Romę affixas, & mox in lu-
tum stercus & cœnū ibi projectas & conculcatas iustis ex causis, tum
quia præter Summi Pontificis uoluntatem, & absq; reuerendissimorū
iudicium notitia, coram quibus ea lis post Astaroti appellationem ha-
ctenus triennio in Curia penderet tale facinus fuisse attentatū : tum
quod uniuersis innotesceret eam conscriptionem apertissimis scatere
mendatiis. Principio nanq; polliceri Astarotum in præsentia Papæ cō-
clusiones eas fore disputandas, & Papam tamen negauisse ac certe pro-
hibuisse, quoniā in multis estate proxima publicis Romæ sessionibus
habitatis ea causa plene fuisse disputata & discussa corā doctiss. mundi
luminibus, ecclesiæ catholicæ prælatis, archepiscopis, episcopis, gene-
ralibus ordinū, & eorū procuratoribus, pœnitentiariis, doctoribus,
magno numero theologie iurisq; peritissimis uiris, qui Capnionē esse
absoluēdū decreuissent. Deinde quod ignominiose appellauerit Ocu-
lare Speculū scandala & erroneas continentias, cum tamen liber iste sit
per Apostolicam sententiam diffinitiue admissus. Tum etiam quod de
eodem libro ita scripsérat, quod sit a quinq; uniuersitatibus duduī igni
addictus, que certe sunt meræ nugæ, clara & candida mendacia, quia
nulla in omni terrarū orbe sit aut fuerit uniuersitas, que Oculare Spe-
culum condemnauerit, sed tantū singularia quedā capitoſa capita, uer-
tiginoso cerebro heteroclitæ, & supino errore decepta, conuenticula-
riter & conspiratiue contra iuris & iusticiæ formā in Oculare Speculū
liuoreta

liuore tabuerint, & sua, ut aiunt, sentimenta conflauerint. Postremo
 eos aiunt qui luto & coeno corrollaria illa inuoluerint & reuoluerint
 affirmare solitos, in eisdem conscriptionibus nihil contineri ab alpha
 ad O, quod non antea in defensione publica lo. Reuchlin contra calum-
 niatores suos Colonienses iustificatū, solutum & resolutū fuisset, quod
 lectori cuiq; lucidius stellis claruerit. Astarotū itaq; semper eandē canti-
 lenam pro turpi sua lingua canere. Hos cauponi sermones fuisse cū ho-
 spitibus & conuiuis suis dixerunt Philolaus iunior & Marranus, graue
 nimium putantes, in rem tam parua & puerili, tot annis tam ferociter di-
 gladiari. Et simul atq; uestiti erant, tum Simonis domum uti constitue-
 rānt, uelociter sese corripuerūt. Cuncq; inter se, ut ipsorū usus ferebat,
 amicissime consalutassent, Marranus sic incipit, Quā nos delectauerit
 pridiana disputatio tua, uenerāde Simō, incredibile admodū est, et uix
 dici potest ita sumus te nobis absente impatientes moræ, qui præter
 ullam erubescentiā mox atq; præteriit sabbathum tuum antelucani ad
 uenimus. Et ille, Veneritis prospere, inquit, amici optimi, an nō & uos
 hodie feriē tenēt, quem diem Soli nūncupatis. Tum Philolaus, Pytha-
 gorica sumus turba, inqt, dies omneis festos agimus, quando hilari mē
 te contemplamur, nec sabbathum aliud qppiam censemus q̄ relictis ne-
 gociis secularibus dare operā ut adhæreatur diuinitati. Sic enim nobis
 Pythagoras iussit, authore Laertio, ξωνα καὶ Βιος θος. i. cōuersari opor-
 tet cum diis. Nisi quod tu numerum ueneraris septimum ocio aptissi-
 mum, qui etiam nobis Pythagoreis nihil rerū parit, & Minerua nomi-
 natur. Tū Simon, Legi auscultandum est quē sua cuiq; distribuit & na-
 turę ipsi pro anima est, uoluit enim ea & uiribus corporū seruire, sine
 quibus necratio sana esse nec mentis lumē conseruari ualide possit, qua
 propter mediationem mensis lunę, hoc est septimā uitę partē quiescere
 constituit, in qua nihil agere liceat, nisi quod obmissum irreparabiliter
 noceat. Eae nominantur, si recte memini, Romanis feriē statuē uniuersi
 si populi cōunes & faciūdis rebus diuinis cōsecratę, utq; nō semper
 philosophari Neoptolemus permittet ille apud Ennium, ita non semp̄
 non omnibus, non omnia de Deo meditari uel ex uestris sunt qui præ-
 cipient, sed est & quando & quibus & quantum, Nazianzeno ad Eu-
 nomianos authore, quē aliquādo grēce legi uirum & doctissimū & elo-
 quentissimum, in Achaia cum degerem. Ita non uilesceret quod est opti-
 mum & infinitum finite pro nostra mensura concipietur. Sex ergo die-
 bus operamur, ac septimo quoq; die & corporaliter ociamur q̄tu pmitt
 tet uiuēdi necessitas, & mentaliter post uolūtatis purgationem diuinis
 intēti sumus, & festiuiter cū omni trāgllitate res sacras laudamus, soliq;

A

B

C

DE ARTE CABALISTICA

שְׁבָתַת הַיּוֹם סֶדֶר אֱלֹהִים

tunc Deo seruimus. Huc uergit quod dicunt Cabalæi nostri. Extat namq; symbolum mundi superioris, hoc est, Iobœli ethernitatis, ubi cessat omnis labor, quare gemino dicendi usu legibus indicitur quinto Deuteronomii: Obserua diem Sabbathi, quod uult intelligi actionibus exterioribus iuxta mundū inferiorē. Ex Exodi xx. Memora diem Sabbathi ad sanctificandum illum, uidelicet animæ uires coniungendo menti ad contemplationis profectum iuxta mundū superiorem. Agnoscitis iam ne^c quod Sabbathum est nota diuini seruitii, quo sensus & ratio absoluuntur ab occupationibus materialibus quantum permittit humana imbecillitas, & energia mētis alligatur occupationibus formalibus ad considerandum quæ sursum sunt. Istud lex uoluit per hæc duo uerba innuere זְכָר שְׁמֹר, id est, obserua, memora, quibus intelligunt ex magistris nostris quidam præceptum Sabbathi esse affirmatiuum & negatiuum dicentes, obserua, id est, caue, quod semper eis uitare significat, quatenus nos arceat ab omni qd sanctitati contrarium est. Alii obserua explanant custodi, ut nocti custodiā attribuant, & recordationem diei, ac illud haud oblique ad Cabalistarum quadrat fundementum, qui hunc mundum esse noctem, et mundum uenturum. i. superiorē ac intellectualem esse diem putant, hic seruos degere, istic uiuere liberos, his dicēdum caue, custodi, obserua, illis reminiscere recordare memento, quoniam hec uox זְכָר, id est, reminiscere continens præceptum affirmatiuum procedit ex amore, uerbum uero caue præceptum negatiuum impletur extimore, liborum autem est amor, seruorum timor, ita omnium præceptorum reputamus alterum altero nobilius. Ferme in hanc sententiam longiore tractatu Moyses Gerundēsis in Exodo scripsit, quibus duo esse Sabbatha recipimus, ducti scripturæ testimonio Ezechielis xx. Sabbatha mea de di eis. Nam pluralis locutio duorum numero contenta est, quippe nō solum ut generaliter uno uocabulo singulas feriarum species in lege numeratas Deus exprobrare nobis uoluerit, quēadmodū Dauid Kimhi & Thalmudici opinātur, uerum etiam ut peculiari hoc nomine datum optimū & donū perfectū a Deo nobis concessum, quod Iobœum superius appellamus, memori semper mente cōpleteamur. De quo Portulicis sic זְכָר שְׁבָתַת עֲלֵיוֹנָה שְׁנָקְרָאת יְוָה domada superna, quæ uocatur Iobœus. Vnde omnis remissio propiciatio & infusio gratiæ descendit, quam satis nemo eloqui ualeat, cum nec oculus quidē uidit unq;, o Deus præter te. Est enim שְׁבָתַת שְׁבָתָן Sabbathum quietis & Sabbathum sabbathorum, quo animæ humang omnes

omnes puræ reiecta labe tandem redibunt libere ad hæreditatem patrum, & mittetur in possessionem uere nostram atq; propriam, quam acquisiuimus & retinemus per animam Messihæ de tribu Iuda septimi ab Abraham patriarchæ procuratorio nomine in orizonte mundi superlatissimi iuxta scripturam, Et supra lumen mittet radices suas, Hieremiæ xvii. Quæ interpretatur Cabalista ille præstantissimus Sopher Ama in libro *חרזים*, id est, reconditorum, psalmi undevigesimi super uersu: Dies diei. *רל איש אל משפחתו ואל נחלה אבותיו ישוב* בלוּמָר שִׁתְּעַלְוּ בְּכָחוֹת אֶל מִקְוָם אֲצִילוֹתָן שֶׁהָא פָּלָג אֱלֹהִים מֶלֶךְ, id est, Vult dicere unusquisq; ad familiam suam, & ad hæreditatem patrum suorum reuertetur, quasi diceret, quod ascendent per angelos ad locum destinationis suæ, quod est flumen Dei repletum aquis. Hæc Rabí Ama, & sunt aquæ quæ supra cœlos sunt in mundo intelligibili ubi obseruantes Sabbathum, fruuntur & cibantur hæreditate Jacob patris eorum, ut dixit Esaias. Sane illud ipsum quidem est Sabbathum Cabalistarum omni tempore sanctificandum, in quo non carnis, sed animæ sequimur uoluntatem, & meditamur diuina, nihil contra Deum intenderentes, quod pro lege omnibus gentibus extat, quoniam ex ipsa natura pullulauit. Vos enim, quibus lex Moysi lata non est, Iudæorum ceremoniæ haud astringunt, ut numero seruiatis, quod & larchas quondam recte Apollonio negauit. Nec a uobis numerum extorquebo, sed quietum & tranquillum animum posco, soli Deo diuinisq; deditum, qui maxime in anagogica spe culatione consistit, uti est ista inter nos disputatio a uobis tantopere de syderata. Tum Marranus: Omnino perficiendum est, inquit, nam coepisti Cabalam uenuste admodum tractare, qui iam nobis plusq; clare ostenderis, non tantum posse nobis hodie, uerum etiam debere de altissimis rebus dissertare. Id tu nonne mecum postulas Philolae? Ac ille. Certe quidem. Enim uero nunc eius disciplinæ intrauimus nauim, & mox in ipsa prora sentimus, Cabalā aliud nihil esse nisi, ut Pythagoricē loquar, symbolicam theologiam, in qua non modo literæ ac nomina sunt rerum signa, uerum res etiam rerum. Quo animaduertimus Pythagoræ philosophiam fere omnem esse a Cabalæis ortam, qui par modo symbolicum tradendi mōrē ad Græcos transtulit, quin egoipse quoq; cum sodali hoc meo te uehementer oro, ut dicendo ac potius docendo pergas. Tum Simon. Non mihi tantum iactantiæ usurpariem, ut docere uos audeam, nec bene tutum fuerit in re tam perplexa, nondum extraneis cognita, præsertim romane doctis, præter admodum pauca quæ annis superioribus Iohannes Picus Mirandule Comes,

DE ARTE CABALISTICA

& Paulus Ricius quondam noster ediderunt, etiam usq; ad hodiernū latinis nō satis intellecta. Vereor enim si docerē tam peregrina dogma ta, ne mihi haud secus atq; multis ante bonis cōtigit uiris, inuidoru turba ignominiose obstrepat, qui omne quod nesciunt improbat, & facile malignandi studio uerba in alienum sensum detorquēt contra loquētis uoluntatem, quos Cicero calumniatores uocat, ego si dici grammaticē liceat calumnienses appellauero, quoniam uos ipsi æque meos Theologistas Pharisæenses nominare consueuistis. Sed palam testor utrūq; uestrum me nihil docere uelle, dicere autem magis & recensere, si quid apud Cabalistas legerim quod uobis haud displicere putem. Exequar igitur primum, quod illi ultimum intendunt, nam omne studium suum et uniuersam operam uni huic proposito impendere curant, ut in hac uita fœlicitatem & futuri æui pro captu quiq; suo perpetuam beatitudinem consequantur. Quod maxime omnium hoc medio fieri posse confidunt, Si tandem aliquando id quod sibi sentiunt pro utriusq; mūdi statu esse optimum sedulo & gnauiter apprehendāt, cuius possessio adeptis iucunda & perfecta sit quies, nimirū cum etiam queq; alioquin animalia quantūuis bruta fœlicitatē suam gestire tum uila sint cum que optima sibi existimant iis fruantur, & ad ea pertingant quæ cupiditati suæ afferunt satietatem. Cernitis bouem depascere floridū aliquod & uiride pratū, non quidem totū sed deliberata electione nunchanc in quirere herbam nunc illam. Subitoq; aliam quidem facile relinquere, aliam autē prorsus obmittere, donec ad consentaneum & uescum sibi alimentum perueniat quo consistat & requiescat. Hoc modo Cabaliste post campos scientiarum latissimos, & prata contemplationum omni amoenitate ornata multas & uarias qualitercunq; olentes herbas degustant, ut demum toto gramine perlustrato illud diuinum Moly reperi ant, cuius quanq; radix nigrescit, tamē flos Homerī opinione albus eni^c tet laeti similis, quo inuento cunctas repulisse miserias uidentur, appetitus sui finem in hoc mundo consecuti fœlicem. Virtus uero Moly est, opera difficultia radix, flos animorum tranquillitas, hoc omne nisi præsentis seculi uera fœlicitas esse aliud nihil ne credi quidem possit. Futuri autē beatitudo est apprehensio summi boni, supra quod nullum bonum, & a quo est omnis bonitas, quod a nulla mera creatura comprehenditur. Sed tum apprehendi asseritur, cum pro cuiusq; captu proxime acceditur, ut si quis simbriam uestimenti apprehendat, hominem indutum apprehendisse dicatur. At illud bonum quod Deus nominatur, non plane a nobis poterit ob nostræ conditionis fragilitatem, nisi gradibus atq; scalis ascendi, quæ quidem, ut uos loqui consueui

cōsuetūstis instar Homericæ cāthenæ, ut uero Iudæi nos secundum di-
uina eloquia dicimus certe ad speciem scalæ Jacob patris nostri de super
cœlestibus porrigitur in terram, tanq̄ restis quædam aut funis aurea
cœlitus ad nos directa, ueluti linea uisualis uarias penetrans naturas.
Aspicitis nanc̄ solem, cuius radius ad uisum nostrū proficiscitur per
orbē Veneris, per orbē Mercurii, per orbē Lunæ, per orbē ignis, per
orbem aeris, & tangit corpus opacum speculi concaui, reflectitq; inde
ad stupam aut lanam aridam, quā splendore suo incendit uehementer
usq; in cineres, eiusdem uero flammæ species ad oculos peruenit no-
stros, & a sensatione interiori suscipitur, suscepta iudicatur ab aestimati-
one, tandem discurritur a ratione redeundo uiam, qua præsens opera-
tio omnis est progressa, tum hæc prudenter nobis ostendit, quo nam
modo formæ interiores deferantur per spiritus animales ad imaginati-
onem & aestimationis iudicium, quo etiam modo externæ ab intraneis
recipientur, quo item a flamma species in perspicuo usq; ad pupillam
intendantur, qua uia ex incēdio speculi concaui orta sit flamma, & quo
modo radius incendere potuerit, quo deniq; modo per multa media
sibi non connaturalia continuetur splendor, quarū sūs sit proportio-
ne comparādus aer ad ignem, ignis ad sphærā lunæ, & reliquī orbes
ad reliquos. Singula hæc ratio nostra disputat per iter compositionis
& resolutionis ultro citro susq; dec̄ gradiens, & modo hæc modo illa
cogitās, necq; cessat ratiocinari usq; dum per phantasma effigiem, inten-
tiones splendorem lumen lucem luminare scilicet ad ipsum, de quo lo-
quimur solem reueterit. In primis imaginem lucidam agnoscit, dein
de iudicat ipsam esse propriam illius flammæ stupeæ, quam pridē oculi
uiderant, tum quod intentio eius a re uisa per diaphanom ad oculum
foris producta etiam intra fuerit recepta, quod item stupa sit terrestris,
quod splendor sit aereus, quod flamma ignea, quod candor accidens
diaphono inhærens, quod transeat per lucidum atq; perspicuum, siue
aer illud sit, seu ignis aut cœleste aliquid, secundum formæ substantia-
lis energiam & operationem peculiarem, deinde meditata sua nobilio-
ri cuiq; semper accommodans, relicta materia secum de forma dispu-
ta re incipit, non iam artificiali, ut cuius scrutinium huc non attineat, que
rectius figura nominetur q̄ forma, sed naturali tantum aut superiore.
Pergit itaq; ratio & formarum aliquas reperit esse particulares nunc &
hic, reliquas uero uniuersales semper & ubiq;, tum & particularibus
quasdam corporib; inexistentes, quibus dent ursint, alias autem for-
mas coassistentes, quibus præstent ut sic sint, alias omnino separatas a
corporeis essentia uirtute ac operatione, que tamē idcirco nomen qñq;

DE ARTE CABALISTICA

formæ amittunt, atq; uel dñi, uel angelij, uel intelligentiæ, uel animi beatitudini, uel mentes, aut alio quolibet uocantur nomine. Quæcunque autem sunt uniuersales, ex non ultra formæ, sed Ideæ siue species dicuntur a multis, qui per q; propriæ loqui didicerunt. Sic ratio sane tantisper ascendet dum poterit, cum autem ita fuerit discurrendo extenuata, ut formas quæ corporibus nec insunt nec assunt tanquam naturæ non subiectas comprehendere nequeat, mox subsidiarium accersit intellectum, qui plane ut hanc materiam abstrahit ab hac forma ceu alini cuiusdam in agro sepulti, quam natura induit graminis forma ex cadavere illo florescente, ita rursus formam quoq; simpliciter a materia conatur abstrahere, id uero experitur arduum esse a laboris plenū, facile enim est abstrahere materiam a formâ, sed formam abstrahere a materia difficile, qua propter intellectus ille purgatiorem se eleuat, ut menti occasionem in se influendi præbeat, cuius claritate fretus formas agnoscit nonnullas esse penitus a corporeis essentia uirtute ac operatione absolutas, & ob id neq; loco neq; tempore cōclusas, quo uere oporteat eas arbitrii supra cœlos esse, ubi cessat motus & tempus. Hinc uoluntatem nostram instruit, ut esse quædam credat extra cœlos entia optimam uitam ducentia, qua toto æuo fruantur, ibi q; nullum secundum inchoare mundū, luminibus uiuis & mentibus purissimis offertissimum, quem possit intrare animus humanus fortiter contemplando, certe multo potius q; oculus corporeus transcendere orbem solis acute uidendo. Utq; solem non respicimus, nisi sol nos respiciat, ita mundum superiorem uidere nequimus, nisi & illenos uideat, est enim totus oculus ipse quoq; sole clarior, Solem autem comprehendimus per lumen solare, ita diuina comprehendimus per lumen diuinum, & qui uisu corporeo possumus non solum orbem solis, uerum etiam superiores stellas, et summum cœli capere, cur non posset mens nostra, quæ uirtutem corpoream modo quodam infinite præcellit altius suspicere, ac mundi archetypi contenita uidere, cum tanta propinquitate concavum & conuexum supremi cœli uniantur, a quo conuexu æthereitatis orizon nihil distare uideatur. Intuemur itaq;, mihi credite, alterius mundi diuina mutuo, & illa nos uicissim intuentur, ueluti duo directe oppositi oculi per unicam linéam uisualem reciproce circunacti. Tum Philolaus: Omnia, inquit, quæ doces Simon, Pythagorica sunt, & Italicae philosophiæ propria, quam inter nos heri discussimus parumper ego & Marranus mecum. Ad hæc ille: Vos equidem quid appellare duxeritis Pythagoricum ignoro, at hoc scio hæc esse Cabalistica, quæ haec tenus proposui, a priscis Cabalæis tradita, & omnia legediuina Hebræorum complexa. Hinc nascitur

nascitur illa enumeratio quinquaginta portarum intelligentiæ, circa
quas tantopere Cabalistarum studia desudant, diuinitus a Moysè Dei
seruo receptarum, quarum cognitionem ipse quoq; posteris nobis tra-
didit uniuersitatis conditionem explicantium

*quinq; portæ
intelligentiæ*

וּבְבָרָךְ אֱמֹרֶךְ רַבּוֹתֵיכְךָ נִמְשָׁמָדְךָ בְּעַלְמָךְ וְכָלְךָ נִמְשָׁרֶךְ לְמִשְׁהָ חֹזֶן מְאֹהֶרֶת
חֲמִשִּׁים שָׁעֵרִי בִּנְהָגָה גְּבָרָאוּ בְּעַולְמָם וְכָלְךָ נִמְשָׁרֶךְ לְמִשְׁהָ חֹזֶן מְאֹהֶרֶת
שְׁנִיא וְתְחִסְרוֹתָם מַעַט מַאֲלָהִים
id est, Iamq; dixerunt Magistri No-
strí quinquaginta portæ intelligentiæ productæ sunt in mundo, & om-
nes illæ traditæ sunt Moysi præterq; una, quia dictum est: Minuisti eū
paulominus a diis. Super isto Cabalistarum sermone dixit Ramban in
Geneseos exordio, quod eiuscemodi omne Moysi traditum per portas
intelligentiæ, contentum est in lege diuina Iudæorum, uel sensu litera-
rali uel allegorico, per dictiones, uel arithmeticas supputationes, uel
geometricas literarum figuræ siue descriptas seu transmutatas, uel
harmoniæ consonantias ex formis characterum, coniunctionibus,
separationibus, tortuositate, directione, defectu, superabundan-
tia, minoritate, maioritate, coronatione, clausura, apertura & or-
dine resultantes. Et per illam quoq; legem a diuino spiritu adeptus est
Salomon rex sapientissimus omne quod nouerat, de quo scriptum
est in libro Regum, quod Deus ei dederit sapientiam & prudentiam
multam nimis quasi arenam in littore maris, & creuerat sapientia Salo-
monis super sapientiam omnium orientalium & Aegyptiorū, & erat
sapientior cunctis hominibus, & disputauit super lignis a cedro, quæ
est in libano usq; ad hyssopum, quæ egreditur de pariete, & differuit de
iumentis & uolucribus, & reptilibus, & piscibus: ultra hæc confirmat
nostram sententiam Gerundensis, & concludit ita
וְכָלָה יְדֻעָה בְּתוֹרָה כְּמַצָּאתָה בְּפִירָשָׁה סְרָקוּתָה בְּאוֹתָותָה וּבְקַצְתָּה
id est,
Omnia hæc cognouit per legem, & omnia inuenit in ea per exposi-
tiones suas, per grammaticas subtilitates & per literas eius, & per
calamistrations illius. Contigit autem ei hoc, postquam ad plenum
fuisset duodequinquaginta portarum intelligentiæ rationem conse-
cutus, quæ aperiunt omnium creaturarum cognitionem. Sunt enim
cunctæ res uniuersaliter in quinas conditiones distributæ. Nam aut
elementa sunt, aut elementata, aut animæ, aut cœlestia corpora, aut su-
percœlestia incorporea. Horum fortasse quodlibet decem recipit con-
siderationes, quarum capitula sunt quæ sequuntur, Genera generalis-
sima, genera specialia, species generales, species specialissimæ, res indi-
viduæ, quæ ulterius constant materia & forma, uel quibusdam utriq;
proportionalibus, contrahunturq; singulariter differentiis, proprieta-
tibus & accidentiis. Decem hi tam essentiæ quam intelligentiarum

*sapientia unde Salomon
traxerit*

DE ARTE CABALISTICA

modi per quinque multiplicati quinquaginta ianuas aperiunt, per quas intramus in creaturarum penetralia illa eminentibus notis in operibus sex dierum designata, & a Cabalistis studiose deprehensa receptaque. Iam isto artificio ænigmaticus scrupus a Comite Mirandulano inter noningentas conclusiones suas propositus, facile in enodem scirpum ex planabitur. Aiebat enim sic: Qui sciuerit quid sit denarius in arithmeticæ formalis, & cognoverit naturam primi numeri sphærici, sciet secretū quinquaginta portarum intelligentiæ, & magni lobelei, & millesimæ generationis, & regnum omnium seculorum, hæc Mirandulanus. Ducatur itaque uelim sphæra plana siue circulus decem figurarū numeraliū super centrū qd sit quinque, est enim mediū denarii & in eius circuferetia particulariter, denariæ supputationis numeri singuli describantur, træseatq; diameter a minimo ad maximum, hoc est, ab uno ad nouem, cuius diuisio duos semicirculos efficiet, a parte siquidē dextra sphæræ, post unum & ante nouem superius commemorata ponantur duo tria, quatuor quinque, a parte autem sinistra post unum & ante nouem reposantur, quinque sex septem octo, & trahantur lineæ per centrum a duobus ad octo, a tribus ad septem, a quatuor ad sex, a quinque ad quinque. Tum si maximo cuique tantū substraxeris quantū abundat supra quinque, quod est sphæræ denariæ centrum, atque idem suo minimo addideris, qui a quinque defecit, semper ex utrisque oppositis numeris quinque & quinque adæquata surgent, quare comparatis inuicem linearum punctis, quælibet lineæ descriptio numeralis, quinque & quinque obtinet. Quinarius igitur numerus in circulo denariæ reuolutio is dicitur sphæricus, quia, ut uidistis, omnes numeri sphæræ ad quinque rediguntur, id autem fit per quinque lineas in sphæra ductas, quarum singule decem continent. Eo itaque sphærico numero per decem multiplicato, nascuntur quinquaginta siue portæ intelligentiæ, seu anni lobelei, cuius proportionio dupla, quæ est arithmeticæ formalitas, in se multiplicata, millesimam generationem procreabit, quod si perpetuo sic facies, apparebit infinitudo, quæ est regnum omnium seculorum, a Cabalistis Ensoph nominatū, & est deitas ipsa sine indumento. Reliqua enim Deus produxit amictus lumine sicut uestimento, ut esset lumen de lumine, ac inde cum uestimenti sui lumine creauit mundum intelligibilem spirituum separatorum & inuisibilium, quod Cabalistæ uocant cœlum, ut ex me saepius accepistis. Ad hunc modum intelligo uerba sapientissimi & maximi Rabi Eliæzer, qui cum istam proposuisset questionem, unde creatum sit cœlum, respondit, **מַאֲוֹר לְבָשׂוּ לְקַח**, id est, de lumine uestimenti sui sumpsit. Recitans haæca Moysè Maimoni ostëlore perplexoru

in xxvi.

*qui ensops!
prima porta ap 50.*

unde natus fit natus

in xxvi. cap. libri secundi, & a Rabi Joseph iure Castiliensi, cuius Sale
mitano in Horti nucis uolumine secundo, Usq; huc ascendit Moyses
Dei seruus, ut cognosceret lumen uestimenti eius, & sabbathum sabba
thoru, & lobeleum superius, & millesimam generationem, quod totu
nil aliud est q; mundus superior Idearum, angelorum, scelicum animo
rum. Igitur cum indumentum Dei transcendere ac faciem eius uidere
nequierit, recte dicetur ex quinquaginta portis intelligentiae una ca
ruisse, quam aliqui nostrum fuisse opinantur, id est, uiuificatio
nem, tamen iis haud assentior, magis uero esse puto Dei essentiā, quam
symbolū indicat tetragrammaton, & est mundus incomparabilis nul
la comprehensibilis proportione. Dixit namq; Moysi Deus, Faciem
meam uidere non poteris. Seu uerius sic, Et facies meae non uidebun
tur, sed uocabo nomen tetragrammaton coram te, xxxiii. Exodi, quod
explanant Cabalistæ **שָׁקָרָא רְבִנֵּךְ הַשֵּׁם הַגָּדוֹל שֶׁלְאַתּוֹבֵל לְרֹאָתוֹ**
id est, Vocabo coram te nomen illud magnum quod non peteris uide
re, ita enim Rambā Nehmani scribit. Quo plane apparent Deum iuxta
ipsum esse suum tetragrammaton, a Moysē non fuisse uisum. Hoc sane
portarum est omnium principium supra omnem creaturam ante crea
tionis exordium, de quo legitur: Creauit Deus cœlum & terram. Et
Chaldaica Onkeli translatio sonat ita: Creauit tetragrammatus cœlū
& terram. Deus ergo tetragrammatus creauit omnia, quem uos Te
tractyn nominare audiui. Dixit autē Rabi Eliæzer, ut in capitulis eius
extat, **עַד שְׁלָא נִבְרָא הָעוֹלָם הִיא הַקְבִּיה וְשָׁמָן בְּלָבֵר**, id est, usq;
quo non fuit creatus mundus, fuit Deus & nomen eius solummodo.
Alii quoq; Cabalistæ asserunt testimonio Moysi Aegyptii cap. xxix.
libri secundi perplexorum sic **בְּלָא נִמְצָא בְּלָא הָיוּם רַبְּרַא**, id est,
תְּחִילָה שְׁלָא הִיא שְׁוּם רַבְּרַא נִמְצָא בְּלָא אָלָא, id est, Ab initio cum non esset ulla res erat peni
tus nisi nomē Dei & sapientia eius, Ergo anteq; esset creaturarū quicq;
iuxta Cabala doctrinam, nihil erat nisi Deus, & nomen eius Tetragrā
maton, & sapientia eius. Sola certe tria hæc receptio nostra continet,
quæ prima creationis porta magistro nostro Moysi nequaq; fuit aper
ta. Quare dicitur legem diuinam peruestigasse tantummodo per nouē
& quadraginta portas. Iosue autem denuo una minus scilicet per octo
& quadraginta. Sic enim in libro explanationū alphabetia Rabi Aki
ba recepimus **וְאַחֲרֵי מִתְהָרֵךְ שְׁלָא מִשְׁהָה נִתְעַלְמָה מִירְחָשָׁע שְׁעַר אַחֲרֵי**
וּבְשַׂתְאָרוֹ מִזְרָחָם שְׁעַרְמָה נִתְקַשָּׁה עַל אַחֲרֵי שְׁעַר לְהַהְזִירָה וְלֹא
רְיָבָל, id est, Et post mortem Moysi abscondita fuit de Iosue porta
una, & reliæ fuerunt quadraginta octo portæ, & Salomon laborauit
super illa porta ad reducendum eam, sed non erat potens. Hoc ita rece

DE ARTE CABALISTICA

perunt Cabalistæ, quoniam de Moyses scriptum est xxxviii. Desideron
mii: Non surrexit propheta ultra in Israel sicut Moyses. Non igitur lo
sue ualuit tantum ascendere quantum Moyses ascenderat, idcirco haud
ab re affirmatur uno fuisse gradu inferior. De Salomone autem Ecclesia
stis xii. legitur, quod quæsiuerit ut inueniret res beneplaciti, sed addūt
Cabalistæ Deum ei præcepisse sic, Scribas recte uerba ueritatis, ea esse
dicimus tradita & recepta per viam Cabalæ, quatenus aliud conscribe
re non auderet, nisi quod recepisset, idq; fuit duobus gradibus inferius
q; Moysi receptio. Post Deum porta secunda est mundus archetypus,
& dicitur Cœlum a Deo tetragrammato in sapiëtia creatū, iuxta Thar
gum Hierosolymitanum quod loco בָּרָא שְׁמֵה, id est, in principio po
suit בְּחִכְמַתָּה, id est, in sapientia, quippe confirmans quæ diximus,
quod in sapientia creauit Deus Tetragrammatus cœlum, conclave an
gelorum, d^e quo plane nihil a Moysen fuit expositum, ne rudi & agresti
populo, uel non intellecta uileserent, uel idolatriæ præberent oc
casionem. At uisibilis iste mundus terra intelligitur, quem inter portas
tertiam esse affirmamus. Per inane autem symbolice notari materiam
putabimus, portam intelligentiæ quartam. Per uacuum, hoc est, priua
tionem quintam. Est & sexta horum appetitus naturalis abyssus. De
inceps pro quibusvis sex dierum operibus reliquæ portæ sequuntur.
Iam enim quatuor elementorum signacula portas quatuor indicant,
purum nanc; elementum ignis secundum Moysen Aegyptium libri
perplexorum secundi capite xxvi. tenebræ nuncupatur, spiritus aer,
aqua humor elementaris, lux forma substantialis, dies, accidentia, quæ
maxime nobis conferunt ad cognoscendum quod quid est. Nox sunt
proprietates occultæ, Vesper corruptionis uia, Mane generationis,
Dies unus, qui certa ratiōe nō dies primus nominatur, sed dies unus,
significat compositum in lucem editum. Die secundo, aquæ supra fir
mamentum sunt species rerum uniuersales. Firmamentū orizon æther
nitatis & temporis. Aquæ sub firmamento influentiæ coelestium cor
porum naturales. Die tertio sequitur aliud cœlū uisibile ac materiale,
porta scilicet undeuigesima, inde terra quā terimus, deinde maria quæ
nauigamus, siherbæ, semina, signa, fructus. Quarto autem lumina
ria, signa, tempora, dies, anni, splendor, sol, luna, quibus planetis cæte
ri communicatione caloris & frigoris, siccitatis & humoris comprehen
duntur. Calet & siccatur Saturnus, Mars, ac Iupiter cum suo Sole, hume
rat & infrigidat Mercurius, ac Venus cum sua Luna, etiam si septem
hæ sphæræ distinguantur specifice. Designant præterea portam reliquæ
stellæ nonam & trigesimalam, tum die quinti prodeunt animæ uiuētes,
quæ est

2 porta. Mundus
Arctopius.

Vide +

3 porta. Mundus sublunar

4. maa.

5. priua.

6. appetitus mutuus.

7. Ignis. 8. aere. 9.

aqua. 10. terra.

11. aethereus.

12. proprietas corrupti.

13. Corruptionis.

14. generationis.

15. portæ novæ. 16.

Firmamentum. 17. influentiæ

Coelestium corporum.

planetarū signatae

quæ est uita mortalium , & in aquis reptilia & cete & pisces , & generatim uolatilia , & particulariter aues . Sexto animal progressuum in terra , & reptile terrestre , & iumenta , & bestiæ . Tandem porta quinqueagesima quæ est homo . His uult quadraginta nouem creaturarum cognoscendarū modi . שער בינה & suprema porta unus creator omnium a nullo homine nisi a Messihā plane cognitus , quoniam ipse est lux Dei & lux gentium , ideoq; & cognoscit Deum , & Deus cognoscitur per eum . Regius enim propheta David ad Deū sic excludat , Mitte lucem tuam , quod interpretatur Rabi Salomon Gallus המשיח שערת הארץ נא למשיח Id est , Messihām qui compa-
ratur luci , quia scriptum est , Paraui lucernam Christo meo . Et Isaías ait : Dedi te in foedus populi in lucem gentium . Et rursus , Ambulabūt gentes in lumine tuo . Scripsit autem Aristoteles id quod esse uerum ar-
bitror , uisionem fieri non posse , nisi cum lumine , ut legitur in lib . de anima οὐχ ὁράτως ἀναφέται Id est , nil uisibile sine luce . Quapropter ambulantibus nobis ad rerum omnium inspectionem , conducit admodum itineri adhibere lumen , ut uiam qua possimus absq; pedum læsi-
one proficiisci matura cum prouidentia eligamus . Ad quod reuenerunt Cabalistæ tramites quosdam luminosos , & illustria experimenta , quæ nominarunt לכ' נזירות החכמה Id est , triginta duas semitas sapientiae , quarum meminit Abraham in libro de creatione quem sic incipit ,
בשלשים ושתיים נזירות הכמה זה וזה צבאות שמו
Id est , Triginta & duabus semitis mirabilibus sapientiae excussit seu ex-
culpsit Deus Tetragrammaton Zabaoth nomen suum . Super quo scripsit Rabi Iacob Cohē , quod dicit mirabilibus , eo significat has semitas esse arcanas reconditas & occultas , hanc suam interpretationem confirmando per Thargum , & commentator Rab Ishac in eundem librum ויצו רוח restatur , quod prisci sapientes uiri cordati mites & recti personam legi in Cabala plurimū exercitati docuerunt nos , quod maiores nostri & patres ambulauerunt per vias multas , ut tandem starent in semitis istis quæ dicuntur admiranda sapientiae , tradita per Zadkiel Abrahæ patri nostro in traditione foederis , hec ille Recensabo itaq; uobis auditores optimi si modo dignum aliquid existimatione uestra iudicabitis . Et Philolaus . Perge obsecro : & Marranus immo confessim exorsa pertexe obtestor ambo inquiunt . Tum ille triginta due ait semitæ a summo culmine ad ima basis tendunt , hoc modo notande , quarū prima est שביל מופלא Id est , intelligentia miraculosa , sic a quibusdā dicta , sed rectius multo nominabitur Intelligentia occulta . Nam Rabi Salomon Gallus in libro Deuteronomii cap . xxx . probathocuerbū

nota triginta et duas intelligentias

significare מופת in uersu, quoniam mandatum hoc quod ego præcipio tibi hodie non supra te est, ubi docet legendum esse, non occultatum a te est, idq; per chaldaicas translationes illicitatas. Est autem lumen dans intelligere præcedentia sine principio, nominaturq; gloria prima, quoniam nulla creaturarum mera essentia ac ueritati eius ualeat appropinquare. Secunda שבל משוחש Id est, Intelligentia sanctificans, est fundamentum sapientiae æthernæ, quæ uocatur fides, & nominatur parens fidei, eo quod de eius uirtute fides infundit. Tertia שבל שלום Id est, Intelligentia absoluta, est intentio principiorum que non radicauit ad reducendū sibi aliqua in penetralia maiestatis sue quæ infundantur ab anteriore. Quarta שבל טהור Id est, Intelligentia mundana purificat numerationes Cabalisticas, & figurationem earum emēdat disponitq; terminos & extremitates suas, ut sint absq; detrūcatione aut dispersione. Quinta שבל מוזיר Id est, Intelligentia fulgida dicitur a Cabalistis gloria secunda. Sexta שבל מתנוץ Id est, Intelligentia resplendens, sedet super throno splendoris, & illustrat fulgorē lumina-
rium, & infundit influxum suum prefecto superficerum & eminentia-
rum. Septima שבל מנצח Id est, Intelligentia inductiva, est ipse thronus gloriae, perficitq; ueritatem communicationū spiritualium. Octaua שבל נושא Id est, Intelligentia radicata, que conueniens unio dicitur & est proprium ipsius prudentiae quæ infunditur a sapientia superiore. Nona שבל נצרי Id est, Intelligentia triumphalis uel ætherna, uocatur paradiſus uoluptatis paratus sanctis. Decima שבל הרגש Id est, Intelligentia dispositiva, aptat sanctis in fide apparatum ut induan-
tur spiritu sancto, & est illud quod uocatur Thiphereth in statu super-
norum. Undecima שבל בזר Id est, intelligentia claritatis, est specie-
es ipsa magnificentiae, dicta חזהות quoniam ex ea oritur uisio uatibus
uisionem uidentibus. Duodecima שבל קביה Id est, Intelligentia no-
tata, insignis raptus, a qua defluunt uirtutes spirituales instar infusio-
nis unius ab altera secundum primi influentis energiam. Tredecima שבל נסתר Id est, Intelligentia recondita, illustrat solum potentias talium intellectuum qui per cogitationem fidei creditæ uident. Quartade-
cima שבל מאיר Id est, Intelligentia illuminans, quæ est ipse Hasmal
angelus Ezechielis, quasi species electri, institutor arcanorum animalium sanctuarii, & intentionum eorum. Quintadecima שבל מצחנחת id est, Intelligentia subtiliata, disponit ordinē quo conceditur accessus per gradus ascensionis. Sextadecima שבל נאמן Id est, Intelligentia si-
delis, qua augmentur uirtutes gratificatae iuxta uitas eorum in quibus ha-
bitant. Septimadecima שבל נסיר Id est, Intelligentia probatoria,
est tentatio

est tentatio & probatio antecedens in qua consistit donum Dei benedicti erga omnes sanctos eius. Octauadecima **שְׁכָל קִוּם** Id est, Intelligentia confirmans, est uirtus restaurans in numerationibus Cabalisticis, si quid illis desit, uestiendo eas de spiritu sanctitatis suæ. Nonadecima **שְׁכָל הַרְצָחָה** Id est, Intelligentia uoluntatis prouidet omnibus creatis, & per eam cognoscunt Cabalistæ ueritatem sapientiae superioris. Vigesima **שְׁכָל מַעֲמֵד** Id est, Intelligentia constituens, facit stare ipsam creationem in caligine munda. Et magistri Cabalæ dicunt quod sit caligo, iuxta illud, caligo in circuitu eius. Vigesima prima **שְׁכָל בֵּית הַשְּׁפָט** Id est, Intelligentia innouans, per quam reparantur & innouantur omnia creata in hoc mundo. Vigesima secunda **שְׁכָל בֵּית הַשְּׁפָט** Id est, Intelligentia domus largitatis, de medio infusionis illius trahuntur arcanum & absconditum, quæ habitat in umbra eius, & adhaerent eductionis studio atque diligenter promouentis ad alta. Vigesima tertia **שְׁכָל הַפְּעוֹלָה** Id est, Intelligentia activitatum, est collectio & uniuersitas operationum spiritualium, sic dicta propter influxum qui congregatur in ea de fonte pelagi superioris & gloriae excelsæ. Vigesima quarta **שְׁכָל נֶבֶרְלָה** Id est Intelligentia medians, qua colligitur influentia gratiarum, & ipsa infundit largitatem in omnia stagna seu piscinas benedictionum a se appropriatarum. Vigesima quinta **שְׁכָל כָּלְלָה** Id est, Intelligentia collectiva, qua colligunt astrologi iudicio stellarum fatales euentus, & notitiæ eorum perficiunt sphæræ & orbibus suis. Vigesima sexta **שְׁכָל נָעָבָר** Id est, Intelligentia adminicularis, concurrit in subsidium ad omnes operationes planetarum, & alios influxus coelestes. Vigesima septima **שְׁכָל הַמִּירָא** Id est, Intelligentia perpetua, quotidie continuatur per meatum solis & lunæ secundum conditiones eorum. Vigesima octaua **שְׁכָל מוֹגָשָׂם** Id est, Intelligentia corporalis informat omnem corpus quod corporatur sub orbibus, itemque magnitudinem illorum. Vigesima nona **שְׁכָל הַרְפָּצָה המְבוֹקָשׁ** Id est, Intelligentia complacentiae quesiti, recipit diuinam infusionem ut participet de irrigatione eius super omnia creata. Trigesima **שְׁכָל מוֹרָגָשׁ** Id est, Intelligentia concitatiua sensuum, qua fiunt entia sub orbe supremo, & omnia genera mistorum. Trigesima prima **שְׁכָל רְמִיוֹנִי** Id est, Intelligentia imaginaria qua uariantur & alterantur omnes figuræ ac imagoes creatæ iuxta superficies rerum & naturas earum. Trigesima secunda **שְׁכָל מוֹטְבָע** Id est, Intelligentia naturalis, qua consummatur natura rerum materialium sub sphæra lunæ ad perfectionem suam. Complexus sum breui catalogo uiri extenorum dogmatum cupidissimi, quæ nostri maiores & de quinquaginta prudentiæ portis

DE ARTE CABALISTICA

& de duabus atq[ue] triginta itineribus sapientiae multis in libris difficulto
re studio tractant, & est res profecto meliore digna magistro, ac multi
sudoris sane que maximam uim habeat ad cohortandum nos, ut ferme
semper cum angelis uersemur in contemplatione summarum & diuina-
rum rerum, quibus si familiares esse coeperimus, nihil nobis erit aut di-
ctu aut factu difficile. Familiaritatem eam literè conciliant, quæ illorum
munus sunt. Eas si adhibuerimus decem numeratio[n]ibus Cabalisticis,
statim consurgit duoru[m] & triginta numerus. Quod scriptu[m] in lib. Ietzira
legitur ספירות בלילה ועשרים ושתיים אותיות, id est, De
cem numerationes Belima, & uiginti duæ literæ. Quapropter non pau-
ci scriptores, & decem istis proprietatibus silentio dignis, & uiginti du-
abus literis hanc semitarum conflant summam pro meo quidem more
in eum ordinem digestarum, quem tamen alii haud pariter obseruant.

N At uero illud literarum collegium si quinquaginta portis diligenter ap-
plicuerimus, inde septuaginta duorum angelorum felicem seriem cō-
periemus, quibus Semhamaphores, id est, nomen expositorum illud
magnum summi Dei constare perhibetur. Nam ad quinquaginta ui-
ginti duo addita lxxii. procreabunt. His sunt angeli fortes uniuersæ ter-
ræ, per quos putatur Moyses ille miraculorum operator manu sua ma-
re usq[ue] ad siccum diuisisse, quoniam ipsi sunt angeli diuisionis. Et diui-
sit Deus terram iuxta numerum angeloru[m] eius. Sic enim in libro Porta-
rum iustitiae, quem Rabi Joseph Ben Carnitol celebris in Cabala magi-
ster conscripsit inter alia legimus ב' אומות מכות ביד ע. ומשארו ב' אומות מכות ביד ע. שרים, id est, Et reliqe sunt omnes gentes traditæ in potestatem septu-
aginta præfectorum, hoc est, principum angelorum, quibus Racanat
peritissimus Cabalista Genesis xlviij. septuaginta palmas applicat illas
circa duodecim fontes, quos nostis. Quinetiam certum est, duas ibidē
fuisse columnas nubis & ignis, quibus duo prepositi erāt angeli. Qua-
re non inaniter existimabimus in eiusmodi sectione maris & liberati-
one filiorum Israel accessisse Moysi septuaginta orbis terrarum angelos
& duos illos columnares in ministerium salutis, quæ nobis plane con-
tingit ex nomine Tetragrammato ineffabili, per septuaginta duo no-
mina, quæ de sacra scriptura colliguntur explanato Exodi xiiii. a uersu:
Tollensq[ue] se angelus usq[ue] in finem, ubi legitur diuisaq[ue] estaqua. Sunt
nimurum ea nobis sacrata signacula hodierna ætate memori mente re-
posita, quibus symbolis angeli uocati fuerunt opem hominibus, ad lau-
dem & gloriam ineffabilis Dei, de quo scripsit Rabi Salomon in expo-
sitione Thalmud testimonio Gerundensis in Geneseos exordio. Sym-
bolorum

oho יְלִי סוֹט characteres hisunt, quos digito uobis pingo, וְהוּא יְלִי סוֹט
 ullus מהש ללה אבא כהה הוי אלד לאו ההע זיל מבה חרי הקם
 לאו בלי לו פחל ניל וי מלך הוה צהה האה ירת שאה רוי אום
 לבב רשר יחו להה בוק מטן אמי העם רהע ייז ההח מיד וול וללה
 סאל ערי עשל מיה וחו רני החש עטס גנא נית מבה פוי גטס
 זיל הרה מצור ומב זהה עטו מתי רמיב מנק אויע הבו ראה יבס
 etiam, Omnia haec nomina manant de proprietate clementiae, utas
 serunt Cabalistæ, illa uero una extat ex decem numerationibus, quarū
 uobis arborem demonstrabo, si adnuerint superi, & uos si me audire
 parati eritis. Quin paratissimi, ambo inquiunt, qui ob id tanta itinerū
 pericula obiuimus, tot & tantis sumptibus erogatis. Sed perge aiunt,
 ut de istis angelis aliquid discamus, quorum nomina Marrano mihi
 nunq̄ audita fuere, credo & tibi quoq̄ Philolao pariter, Certe, ait ille,
 ut ne uisi sunt unq̄ isti mihi angeli quidem, ita ne ipsorum cognita mihi
 sunt nomina, sed amabimus te uir optime, indesinenter perge. Tum
 Simon, Fuisse angelos, inquit, multos, qui ad tantum & tam admiran-
 dum Moysi opus concurrerent cum aquas maris ita diuideret, ut Israe-
 litæ siccis pedibus transirent, id ex ipsa possumus sacra scriptura depre-
 hendere, ne quis me ueteratorem putet. Verba nanc̄ diuina in eo loci
 haec sunt וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים. id est, & migravit angelus angelorum
 Non ut uos pronunciatis Latine, Tollensq; se angelus Domini. Non
 enim Adonai positum est hic quod interpretamur Dominum. Sed
 Elohim, quod uos pariter angelii translatum quotidie legitis: Minuisti
 eum paulominus ab angelis. Et in conspectu angelorum psallam tibi.
 At nequaq̄ etiam hic scribitur, ut alias crebro angelus Elohim. Sed me-
 morabiliter sic angelus ha elo him intercedente articulo demonstrante,
 perinde atq; dicere sacra historia uellet. Per hunc nubis angelum castra
 præcedentem, cognoscite hic plurimos quoq; alios adesse angelos or-
 bis terrarum principes. Astipulatur nobis Thalmud in Mechilta, ubi
 Rabi Nathan a Magistro nostro Simeone Ben lochai cognato meo hu-
 ius quæstionis petit solutionem. Quæso, inquit, quare ubiq; scribitur
 angelus Adonai, hic autem angelus ha elo him, cui respondet אין
אֱלֹהִים בְּכָל מָקוֹם אֲלֹהִין, id est, Non Deus in omni loco, scilicet
 significatur, nisi præses siue præfector. Igitur angelus ille simul cum se-
 ptuaginta præsidibus prouinciarum intelligitur affuisse, ob idq; ita di-
 cetus Mallach ha elo him, angelus illorum præsidum seu præfectorum,
 & alter item angelus ignis eorundem præsidum socius, ut iure optimo
 septuaginta duo numerentur, quorum signa uidistis iam pridem a me
 descripta, quæ si uultis uel potius, quia uultis, noui enim uos uelle, do-

DE ARTE CABALISTICA

quæliter ex prescripto
 deprehendantur. Vide
 angelorum nominis
 cebo qua nam uia e sacris literis educantur. Iam hos ipsos assumite treis
 uersus ט וּבָא יְסֻעַ ac in modū erectæ columnæ singulos more Ca-
 balistico a dextra ad sinistram ita conscribite, ut uniuscuiusq; uersus lite-
 ræ a summo ad imum continuo altera sequatur alteram, tunc primi uer-
 sus characterem primum ponite, qui vau nominatur. Deinde secundi
 uersus characterem ultimum usu retrogrado accipite, qui est he: tum
 postremo recurrite ad tertii uersus initium, quod rursus inuenietis
 vau esse. Cincq; treis characteras ordine isto coniunxeritis, nascetur
 primi angeli memoriale vau he vau. Et secudi iod lamed iod. Et ter-
 tii Samech iod teth. Sic quoq; de reliquis semper ternis atq; ternis,
 præsenti autem modo tribus columnis rite ut fieri debet erectis, quo
 libet signaculū Tetragrammati expositorum conflabitur. Eia uidete
 consyderate, contemplamini bene, num hoc ipsum summa laetitia est,
 omne huius seculi gaudium excellens, recordari sanctos nutus Dei
 & diuinos uultus quos Hebraei Mallachim, græci angelus, latini deos
 nominant, tractare animo & manibus tam puras, tam pias, tam consecra-
 tas res conuersari studiose cum illis candidissimis speciebus, quarum
 splendor non nisi perspicacibus generosarum mentium oculis illu-
 cescit. Interesse conuiuiis atq; colloquiis spirituum beatorum qui nos
 supra q; omniū mortalium mos est fraterne diligunt, nec diligunt mo-
 do sed amant. Gestire mihi parietes uidentur, & hominibus nobis gra-
 tulari, quod Dei bonitate factum sit, ut per quædam humanæ imbecil-
 litatis sigilla & artificiosa charagmata in hilares coetus admittant an-
 gelorum, pro uirium nostrarum capacitate, cum quibus tranquil-
 lo corde gaudeamus & lætemur, quos colamus & ueneremur, qui-
 bus honorem tali & tam sublimi naturæ debitum impendamus, a
 quibus uicissim & amemur & instituamur & custodiamur. Tum Mar-
 ranus, characteres quidem uideo, inquit, sed nominum sonos non
 audio, qua igitur pronunciatione inuocentur angeli nescio. Ad hæc
 Simon, ut oculis uidentur, sic auribus audiuntur, & ut nos uident,
 ita uocantes audiunt. Id qui modo fieri possit duobus uerbis dicam.
 In spiritu & ueritate, ut quales habent linguas nostræ mentes, tales
 habeant aures angeli. Et sicut spiritus diuini linguis angelorum loquuntur,
 ita spiritus humani auribus mentum auscultent. Non igitur
 ea necessitate sibi nomina imponunt, quod uelint palam nominari &
 clamari, sed signacula memorativa tradunt quod cupiant a nobis re-
 cordari, ne omnē putetis uim diuinam in uocelatere. Symbola igitur
 hæc frequentè angelorū memoriā poscunt, quorū sedula reminiscētia
 nos in amore dei mutuo trāducit, & uicissim amor in remēmorationē.

Quem

Quem enim fortiter amamus, eius frequenter meminimus, ut est in proverbio, Meminerunt omnia amantes. Idcirco nomine tetragrammaton nobis Deus condonauit, non ut illo se uocemus, quod est ineffabile, recteque a uobis Anekphoniton adpellatur, id est, non uocabile. Quid enim respondit creator querenti Moysi, quod est nomen tuum, certe hoc aiebat i. h. v. h. hoc est, nomen meum in æthernū, & hoc memoriale meum in generatione & generationem. Est igitur Tetragrammaton, æternitati nomine, generationi autem memoriale tantum, quia nequit ulla uoce humana componi nomen, quod diuinitatis naturam æquare possit. Ab operibus angelos cognoscimus, quare pro eisdem virtutum operibus nomina pariter pronunciamus, uta medicina Raphael, a uirilitate Gabriel, a stupore ac admiratione Michael, quod interpretamur, quis tam fortis, propria uero nomina quoniā es sentiam ignoramus, nostræ mortalitatis infirmitas inuenire non ualet, nec inuenta imponere, nisi quantum nobis diuina est reuelatione concessum. Ex numeris itaque ac figuris diuinitus traditis contemplassimū quique secundum uoluntates angelorum nomina sibi formare instiuitur, sicut pueri ex literis uoces componere docentur, uel Hebraicis uel Græcis, uel Romanis, uel Arabicis, uel Aegyptiis, non quod uox enuncianda egeat literis eiuscmodi, sed propter nostræ imbecillitatis memoriam, ut sint nomina quasi notamina, que sensus nostros incitat uel figura uel uoce, rursumque sensus moueat phantasiam, phantasia memoria, memoria rationem, ratio intellectum, intellectus mentem, mentis angelum. Scripsit huius generis aliquid per quam eleganter ex uestris quidam insigni nomine philosophus Tyrius Maximus, in libro πῶν ἐν φῶματα λέξεων τῇ πρώτῃ επιθημαστι disputatione octaua. Vnde id uobis conjectura innotescit, satis esse, si tres uersus, per me ante resolutos in angelorum septuaginta duorum reverentiam & uenerationem legeritis ea serie qua Spiritus sanctus dictauit, prorsusque per eorum dilectionem in nominis Dei summi ardenterissimum amorem, & extaticam adorationem incubueritis, penitulatim commemorando, quod sicut ex numero tetragrammati arithmeticā proportionē progreditur numerus septuaginta duorum, ita septuaginta duo angeli ex signaculo creatoris quodam effluxu diuino producuntur. Cum enim quælibet litera Hebraica numerum peculiarem designet, oriūtur ex iod, he, vau, he, duo & septuaginta, modo; iod notat decem, he quinque, vau sex, he iterū quinque. Totum hoc ex arte arithmeticā sic colligatur: Iod decem, iod he quindecim, iod he vau unum & uiginti. Iod he vau he uiginti sex. Comprehendite nunc singula, Decem, quindecim, uiginti unū & vi-

III DE ARTE CABALISTICA

gintis sex, & originatur septuaginta duo. Hæc repurantes uobis cum aper-
 te intelligetis ad inuocandos spiritus uoce spiritali opus esse, non autem
clamore, ceu Sacerdotum Baal, quibus ab Helia propheta dicitur ter-
tio Regum xviii. Clamate uoce maiore forsitan Deus in diuersorio est
 aut in itinere aut certe dormit ut excitetur. At si qua oratione in suppli-
 cationibus uitimur, non ideo sit ut Deum uel angelos syllabis aut dicti-
 onibus tanq; erga mortales usi commoueamus, sed ut uires nostras in
 ardorem illorum incitemus, et fiduciam in eos quasi ancoram figamus,
 ueluti appellando nauim in portum solent nautæ resti electa uel fune
 prolato terram attrahere, quanq; immobilem, quo conatu ad terram se
 ipsos trahunt. Par ratione per sensibilia nos signa quocunq; instituto
 composita uidemur inuisibilem diuinitatem attrahere, cum tamen re-
 uera nos ipsos mobiles ad immobilem diuinitatem attrahamus. Hoc ar-
 cano fundamento sacramenta uniuersa & ceremoniarum ritus perstant.
 Hinc signis, characteribus, & uoce uitimur, hinc hymnis & canticis,
 hinc tympano & choro, hinc chordis, cymbalis & organo, aliisq; id ge-
 nus musicis, non ut Deum quasi fœminam emolliamus, nec ut nostris
 blandimentis adulationibus angeli capiantur. Sed ut Deum ac diuina
 exaltando, nostræ conditionis exiguitatem agnoscamus, subiectionem
 & obedientiam humillime profiteamur, & omnem uoluptatem huma-
 nam in res diuinas conferamus. Ad summum autem, hoc pacto amo-
 rem intensum & ardentem erga diuinitatem concipiamus, qui unus præ
 ter cetera id efficit magis, ut omnium gratiarū capaces simus, propterea
 palmas tendimus, brachia expandimus, genua flectimus, stantes ora-
 mus, iussi quoq; uaccam triennem, capram trimam, turturem, colum-
 bam, per medium diuidimus, arietem in uepribus hærētem cornibus
 gladio occidentes, igne cremamus, Thau super postes ædium sangu-
 ne notamus, Serpētem æneum aspicimus, Cherubim & alias imagines
 figuramus. Verba composita loquimur atq; uouemus, Sanctuarium
 struimus, Pontificem tam uario & admirando indutum ornatu atto-
 niti respicimus. Vniuersa hæc & similia propter nos ipsos fiunt, ut
 nos moueant, nos incident, nos auertant, nos conuertant, a uisi-
 bilibus scilicet ad inuisibilia, fidem augeant, spem confirment, &
 ueram inter nos charitatem Deo gratissimam diligenti Anacephalæo-
 si in diuinorum amorem transferant. Dogmata hæc omnia Cabalista-
 rum sunt, qui ut liber tertius perplexorum Moysi Aegyptii attestat-
 sur, sic dicunt. שְׁבֹונָת הַעֲבוֹרוֹת הַחַם וּכְרוֹן הַשֵּׁמֶן הַמִּיר וּוְרָאָתוֹ
 ואהבתו ושתיירת חמתות כלו' ושיאמץ בשם יה' מיה' שהוא הבהיר
 לבל, id est, quod intentio ceremoniarum eiusmodi est, memoria Dei
 frequens

ceremonie cabalisti qm
 deponit

frequens & timor eius, & amoreius, & obseruantia mandatorum omnium, & quod credatur in Deum altissimum, id quod necessarium est unicuique. Nimirum graui nos mole corporis oppressi ualde quidem egemus ad somnolentianimi excitationem commouentibus rebus, ut generosus equus itinere iam longo fatigatus cum classicum personuit in robur erigitur, stare loco nescit, micat auribus, & elephantus segni cie torpescens, igne ostenso resurgit in audaciam, ita rebus secularibus eneruata uirtus nostra, externis & corporalibus incitabulis siue uocis seu figurarum indiget, ut animi nostri uigor spirituali operi robustius instet, & contemplatio nostra tanto acrius in sublime prouehatur, quanto magis attoniti antea obstupuerimus. In hanc utilitatem clementes angeli saepe figuratas characteras formas & uoces inuenierunt, proposueruntque nobis mortalibus & ignotas & stupendas, nullius rei iuxta consuetum linguae usum significatiuas, sed per rationis nostrae summam admirationem in assiduam intelligibilium peruestigationem, deinde in illorum ipsorum uenerationem & amorem inductiuas, non enim secundum institutum aut placitum hominis significant, sed ad placitum Dei. Vnde ad uos illud a nobis transtulit doctissimus uester aetate atque secta Mirandulanus Comes quod in nongentis conductionibus ait, Non significatiuae uoces plus possunt in magia quam significatiuae, quaelibet enim uox uirtutem habet in magia in quantum Dei uoce formatur, quia illud in quo primum magicam exercet natura, uox est Dei, hec Picus. Tum Philolaus. Soporatos & stertentes, inquit, nos homines maiori mouerent excitationem huiuscmodi nomina, si plures sensus & non unu solu mouerent, ut non modo nostris obtutibus per figuratas & characteres apparerent, ueruetiam articulata uoce aures simus nostras pulsaret. Quare plurimū opto, si fieri possit, ista nō solu picta uidere, sed dicta quoque audire. Tum Simon. Valde segnes, inquit, putā di sunt mea sententia, ac si cum tua uenia dici liceat, ualde quidem habetes qui extraneo motu egent, quanquam ita sumus nati, ut semper aliud magis alium afficiat, & non idem omnes pariter. Adhac assentior tibi Simon doctissime uera dicenti, Marranus ait, hoc enim & nostri affirmat, angelos hominibus apparere aliter atque aliter pro conditio ne ac natura uidentis. De quo Chrysostomus super Matthēum late, ut omnia tandem his uerbis de Ioseph scribit, κατ' ὅναρ φάνεται ὁ ἀγγελος καὶ τί μὲν φανταστικῶς τοῦ σωμάτου τὸ ζωχεῖον καὶ τὴν πρόθινον σφόδρα πιστὸν ὁ αὐτὸς καὶ οὐκ ἐστι τοῦ θεοῦ πατέτας, id est, Per somnum appetit angelus, & quare non manifeste quemadmodū pastoribus & Zachariæ & uirini. Vehementer credulus erat ille uir, & non egebat uisione ista,

Q

Januarius Augustinus uog
affarsus foyr fr
manu facta

DE ARTE CABALISTICA

Cui Simon rursus: Et id tu recte quidem, achaud aliter Cabalistæ sen-
tiunt, dicentes, quod uirtus uisiua in Abrahā fortior erat q̄ in Loth, id
circo Abrahæ apparuerunt uiri, & Loth angelī. Sed de his alio fortelo-
co. Nunc quod ad nostram attinet causam, magna, ut pernostis, est ho-
minum diuersitas. Quidam satis grati, & ea sorte contenti sunt angelos
in forma humana uidisse, alii in forma ignis, alii in forma uēti, ac aēris,
alii in forma fluuii & aquæ, alii in forma uolucrum, alii in forma gem-
marum aut mineræ, aut preciosorum lapidum, alii in energia prophe-
tiæ, alii in spiritu quodam habitante intra se, alii in literarum & chara-
cterum figura, alii in sonitu uocis, & sic de pluribus uisionū speciebus,
in sacra scriptura deprehensis, uobis autem dum hi characteres septua-
ginta nominum nequaquam satisfacerem uidebuntur, demonstrabo
recta uia, non tantum in characteribus commemoratis, uerum etiam
postea commemorādis, quonam modo ex effigie literarum dictio fiat,
quæ possit articulate pronunciari. Eius artis Deum ipsum habemus au-
thorem. Legimus nanc̄ in xxiii. Exodi: Ecce ego mitto angelum meū
ante te, ad custodiendum te in uia, & ad ducendum te in locum quem
destinaui, Sis cautus a conspectu eius, & audi uocem eius ne exacerba-
ueris eum, quia non ignoscet sceleribus uestris, quoniam nomen meū
est in illo. Per quod cognoscimus nomen angeli optimo ritu compre-
hendere nomen Dei quandoq; debere. Ideoq; Cabalæi cum angeli cu-
iusuis nomen significatiue pronunciare nequiuenterint, subsidio alicuius
nominis Dei, quod illi adiungunt, totum simul proferre consueuerūt.
Sicut enim tris hos characteres גֶּבְּרִי מְרָא רַפָּא aut גֶּבְּרִי uel ad significandū
angeli nomen improprie uident usurpari, nisi addatur nomen Dei El,
ut Michael, Gabriel, Raphael. Ita ipsi quoq; in aliis angelicis nominis
bus sacram scripturam conantes imitari dicunt Raziel, lophiel, Zadki-
el, Peliel, Malthiel, Vriel, & simili more cætera. Quin uero ut Romani
Deum suum Capitolinum nominant Optimum Maximum, propter
beneficia optimum, propter uim maximum, Ciceronis testimonio in
oratione ad Pontifices pro domo sua. Sic Iudeorum natio Deum suū
propter beneficia uocat Iah, & propter uim acuitatem appellat El. Ita
enim Cabalistæ super Dauid regis sermone, cum ait: Si iniquitates
observaueris Iah, Domine quis sustinebit, dicunt יה שְׁהָא עֹלָם
חרָמִים אֲדֵנָה שְׁהָא עֹלָם חֲרִזָּן, id est, Iah, quod sit seculum de-
mentiæ, Adonai quod sit seculū seueritatis, ut in Portæ lucis cap. viii.
De El autem ita legitis Numeri xvi. Fortissime El Deus spirituum om-
nis carnis, num uno peccante contra omnes ira tua desæuierit? Optimus
igitur nobis Deus est, quia clementissimus; & maximus, quia fortis-
simus,

simus, quod duo hæc nomina diuinæ representant Iah & El, quorum
 alterum si quotocuique septuaginta duorum nominum coniunxeritis,
 nimirum insigne uocabulum oxytonon efficietis. Hoc certe modo semper
 per pronunciādo, ut dictiones fiant trissyllabique ac aspirationes per singularem hanc notam scriptæ. h. flatu forti tanq̄ dupli spiritu latinæ
 literæ. h. ex imo pectore prodeant, & ubique lah unice per i consonantē
 pronuncietur. Similiter & El, nam utræque harum dictio etiam in compositione nominum monosyllabice profertur, & in eandem accentus cadit. Sunt itaque lxxii. nomina sacra, quod unum Semhamaphores, id est, sanctissimi Tetragrammati nomen expositorium dicitur, per inuocationes angelorum ab hominibus deo deditis, deuotisque cum timore ac tremore sic enuncianda. Vehuiah, Ieliel, Sitael, Eleemiah, Mahasiah, Ielahel, Achaiah, Cahethel, Haziel, Aladiah, Lauiah, Hahaiah, Iezael, Mebahel, Hariel, Hakamiah, Louiah, Caliel, Leuuiah, Pahaliah, Nelchael, Ieiaiel, Melahel, haiuiah, Nithhaiah, Haaiah, Jerathel, Saerahiah, Reiaiel, Omael, Lecabel, Vasariah, Iehuiah, Lehahiah, Chauakiah, Manadel, Aniel, haamiah, Rehael, Ieiazel, Hahahel, Michael, Veualiah, Ielahiah, Sealiah, Ariel, Asfaliah, Mihael, Vehuel, Daniel, Habasiah, Imamiah, Nanael, Nithael, Mebahiah, Poiel, Nemamiah, Ieialel, Harahel, Mizrael, Vmabel, Iahhael, Anael, Mehiel, Damabiah, Mauakel, Eiael, habuiah, Roehel, labamiah, Haiaiel, Mumiah. Præsto iam sunt ad manum uiri optimi, cum quibus non modo ab impiectoris penetralibus clandestina colloquia mussare, uerum etiam expressas quoque uoces miscere, & quemlibet symbolico suo nomine inuocare queatis, quamquam singularum regionum præsides tamē nihil non communicatum habentes. Tametsi enim in mundo supercelesti habitant, at ista nihilominus inferiora curant. Si enim hoc influentis naturalibus contingit, ut in coelis commorentur, & simul terrena gubernent, multo magis uirtutibus nobilioribus & simplicioribus mundi superioris, eiusmodi magistratus pariter sunt concessi, ut penetrant nostra, & a nostris uicissim penetrantur. Ad id utar Plotini uestri afferatione in libro de Intellectu & Ideis & ente, qui ait, Mundus iste sensibilis uno tatum loco determinatur, Mundus autē intelligibilis est ubique, perinde ac si dicat, q̄ ille hunc nostrum & ambiat & ordinet & conservet & penetreret. Animaduertite autem quid admiratione dignum Cabalistarū sapientes huc afferant inquietantes ita בָּרוּךְ יְהוָה וְשָׁבֵךְ אֶלְעָזָר לְמַלְכֵה שָׂאוֹן לְמַלְכֵה שְׁמָךְ אֶתְהָזָר לְמַלְכֵה שְׁמָךְ אֶתְהָזָר, id est, Non est tibi ulla herba aut planta inferius, cui non sit stella in firmamento, quæ percutiat eam et dicat ei: Cresce. In eam iuerunt ipsi sententiam

noīa 72 angelorum portantia. Tu se jarrū nomine dei quic vides apud agripam libri 3. De omni psalmo ra xxv.

quid est uita singulariter amata?

IV DE ARTE CABALISTICA

sacris literis muniti, ut legitur in Iob cap. xxxviii. Num nosti leges coe-
 lorum si posueris praefectum, seu praesidem, uel executorem eius in ter-
 ra. Non itaq; uos retrahat orbis terrarum tante solicitudines ac rerum
 inferiorum cure, quibus supranominati angeli dispensatione creatoris
 sunt destinati, quo minus illos etiam in nouem choros supercoelestium
 hierarchiarum referatis. Cum enim angelus sit alteritas, sicut Deus iden-
 titas, prima uero alteritas sit binarius, recte opinabimur, quod ex bina-
 ri multiplicatione numerus angelorum oriatur. Multiplicatio autem
 binarii cubica sic fit, bis bini bis, & erunt octo primus cubus. Octonus
 uero quosq; angelos in nouem choros si distribueritis, erunt septua-
 ginta duo, tot enim sunt nouies octo. Redite nunc si uultis per choros
 ad cubum, per cubum ad Tetractyn uestram, quam nos tetragramma-
 ton, Romani quaternitudinem appellant, ab ea ad binarium angelicam
 naturam significantem, & inde ad unitatem Deum Optimum Maxi-
 mum, & experiemini certe, si nostrum studium ad angelos applicueri-
 mus, quod etiam per angelos Deo iungamur Tetragrammato ineffa-
 bili lod. he. vau. he. in quo primum resplendet angelorum istorum
 nobilissima natura. Na si ex quatuor ipsis literis יְהוָה quater lod posu-
 eritis, sicq; descendendo ter he, bis vau, semel he, mox uobis surget se-
 ptuaginta duorum summa, expositoria nominis Dei inenarrabilis & in-
 comprehensibilis, ad quod omnia sacra nomina referuntur, quorum
 ingens copia est, singula tam appellativa sunt, hoc solum Dei proprium
 est & ad propriatum quare בְּיֹוָה cognominatur. Hæc autem septua-
 ginta duo dicuntur unum nomen symbolicum, eo quod intentio illo-
 rum sit unum Deum Optimum Maximum significare, licet per multas
 & uarias rationes angelorum, quomodo notamus principem per au-
 licos & imperatorem per exercitum. Et ea sane uenerantur atq; colunt
 Magistri Cabalæ plurimum, quibus deuoti homines miranda operâ
 tur & mirabiliora q; eloqui mihi phas sit, ego tamen uirum doctissimum
 in hac causa testem citabo Racanat in commentariis Exodi xiiii. qui hos
 אהוֹת פּוֹרְחֹת לְמַעַלָּה בְּעִיר characteras & has literas affirmat esse
 המרכבת והם ממענים לשוחות כל דבר בהם ופועל ותיזם יוועים
 למקובלים id est, Characteres uolantes superne in fundamento sapien-
 tiæ spiritualis, & sunt administratorii spiritus seu praefecti ad faciendū
 omnem rem per eos, & operationes eorum sunt notæ Cabalistis, hu-
 usq; Rabi Mnahem Racanat. Et secundum Rabi Akiba procedunt de
 throno gloriae Dei. Sed ne quis uana superstitione ductus putet ab an-
 gelis omnia humana mortalitati coelitus conferri, ac non potius per an-
 gelos ab ipsa Dei maiestate omnia fieri etiam in angelis, ut in Daniele
 Nabuchad-

2—4—8.

9

—
72

~~IV~~ — 40

4 — 10 — 40

3 — 7 — 15

2 — 7 — 12

1 — 7 — 4

—
72

ובמצביה עבר בחול שמייא ו/orari Arua Id est, Et secundum uoluntatem suam facit in exercitu coeli & habitatoribus terrae. Ideo receperunt Cabalæ de libro psalmorum pias orationes ad Deum septuaginta duobus uersibus habendas, quorum unusquisque nomen Tetragrammaton cum nomine angeli ex lxxii. continet, uno haud ab re excepto, qui principium Genesos indicat, eleuat autem quantum fieri potest animos suos istis uersibus ad Deum, fortiter ascendendo de angelo ad angelum. Et semper inter laudes Dei tot & tantas ab altera ad alteram in sublime tendendo. Ad illud eos iuvant angelii, ut relicta seculari solicitudine pro captu suo uehantur in Deum ceu leuissima pluma tenuissimi spiritus adiumento ad sublimia colestiaque sustollitur. Videte & audite orationem uersuum cum Tetragrammato & angelis, utrumque enim uobis tam dígito que uoce monstrabo, sic.

1 וְאַתָּה יְהוָה מֶלֶךְ כָּבוֹד וּמְרוּם רָאשִׁי
 2 וְאַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ תְּהֻרְקָה אֵילְזָה לְעוֹרָתִי הַוְשָׁה
 3 אָמֵר לְיְהוָה מֶלֶךְ וּמְצֹורָתִי אֱלֹהֵי אֲבָתָה כָּבוֹד
 4 שָׂוְבָה יְהוָה הַלְּצָחָנָה נְבָשִׁי חַוְשִׁיעָנִי לְמַעַן חַסְדָּךְ
 5 דְּרַשְׁתִּי אֶת יְהוָה וְעַנְצִי. מִכֶּל מְאוֹרוֹתִי הַצִּילָנִי
 6 זָמַרְנוּ לְיְהוָה יוֹשֵׁב צִוּוֹ הַגִּדְרוּ בְּעִמִּים עַלְלָותָיו
 7 רְחוּם וְחַנּוֹן יְהוָה אָרְדָּאָפִים וּרְבָּהָסֶר
 8 בָּאוּ דְשַׁתְחָוָה וְגַדְלָעָה נְבָרָכה לְפָנֵי יְהוָה עוֹשָׁנוּ
 9 זָכָרְנוּ רְחַמְדִירְנוּ יְהוָה וּחַסְדִידְנוּ כִּי מְעוֹלָם חַטָּאת
 10 יְהָיָה חַסְדָּךְ יְהוָה עַלְלָנוּ בָּאָשָׁר יְהַלְלָנוּ לְדָן
 11 הַיְהָיָה צְרוּרְנוּ וְיוֹרוּם אֱלֹהֵי רִשְׁעִי
 12 לְמַתָּה יְהוָה תְּעַמֵּר בְּרוֹחָק תְּעַלְלִים לְעַתּוֹת בְּצָרָתִי
 13 חַרְיעָנוּ לְיְהוָה בְּלַא הָרֶץ פְּצָחָו וּרְגַנְגָּנוּ זָמָרָנוּ
 14 וַיְהִי יְהוָה מִשְׁגָּב לְדוֹר מִשְׁגָּב לְעַתּוֹת בְּצָרָתִי
 15 וַיְהִי יְהוָה לְיִמְשָׁגָב וְאֱלֹהֵי לְצָרָה מֶהָסִי
 16 יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׁוֹעָתִי בַּיּוֹם צִעְקָתָו בְּמִלְחָמָה גָּנָרָה
 17 יְהוָה אָרְבִּנָּנוּ מִה אָדָרְנוּ שָׁמַר בְּכָל הָרֶץ
 18 שְׁפָטָנוּ בְּצָרָתָךְ יְהוָה אֱלֹהֵי וְאֶל דְּשָׁמָחוּ לְדָן
 19 קוֹה קַוְתָּנוּ יְהוָה וַיְתַאֲלֵי וַיְשַׁמְּעֵנוּ שְׁוֹעָתִי
 20 וַיְשַׁםְּמֵן יְהוָה אָקָרָא אָנָּא יְהוָה מִלְתָה נְבָשִׁי
 21 וְאַנְגָּלִיר בְּטַהֲרִי יְהוָה אָמְרָתִי אֱלֹהֵי אַתָּה
 22 יְהוָה שָׁמָרְנוּ יְהוָה צִילָּד עַל יְדֵי יְמִינָה
 23 יְהוָה יִשְׁמֹר צָאתְנוּ וּבְוַאֲרָבָה מִעְתָּה וְעַד עֲוָלָם
 24 דוֹצָח יְהוָה אֶת יְרָאֵינוּ וְאֶת חַמְּרָלִים לְהַסְרוֹ
 25 אֲדֹתָה יְהוָה בְּכָל לְבִי אָסְפָרָה כָּל נְפָלָאָתָךְ
 26 קָרָאָתִי בְּכָל לְבִי עַגְנִי יְהוָה חַקְיָה אַצְרָה
 27 תְּלַעֲנִי יְהוָה מָארִם רַע מָארִשׁ חַמְסִים הַגְּצָרָנִי
 28 אֱלֹהִים אֱלֹהֵינוּ תְּהֻרְקָה מִמְנֵנוּ אֱלֹהֵי לְעוֹרָתִי הַוְשָׁה

DE ARTE CABALISTICA

הנח אליהם עוזר לך יהוה בסמבי נפשי
 כי אתה תקוטי יהוה ארני מבטחי מגעורי
 אבא בגבורות יהוה אלהים אובייר צרקתך לברך
 כי ישך רבר יהוה וכל מעשיהו בטמונה
 יהוה יזרע מחשבות ארם כי חמה הבל
 יהל ישראל אל יהוה מעתה ועד עולם
 אהבתך כי ישמע יהוה את קולך תחוני
 יהוה אהבתך מעוז ביתיך ומיקום משכנו בבודך
 יהוה אלהים צבאות השיבנו חאר פניר ונשעה
 בו אתה יהוה מהשי גליון שמת מעונך
 שמע יהוה וחגנני יהוה היה עוזר לך
 למה יהוה הונח נפשי הסתיר פניך מטמי
 יהוה הצילה נפשי משפט שקר מלאשו רמייה
 יהוה ישמך מביל רע וישמר את נפשך
 זאני אליך יהוה שועט ובבקך הפלתי תקופך
 נרכות פ' רצח נא יהוה משפטיך למד ני
 אם אמרתך מטה רגלי חסך יהוה יסעד ני
 טוב יהוה לכל ורחמי על כל מעשיו
 מה גREL מעשיך יהוה מאיר עמקו מחשבתויך
 חוריע יהוה ישועתו לעיני הרים גלה צדקהך
 גROL יהוה ומחלל מאיר ול גראתו איזה חקר
 חנוך ורוחם יהוה ארך אפים וגROL חסר
 זדי בכור יהוה לעילם ישמח יהוה במשיעו
 אורה יהוה בצרקו ואומרה שם יהוה עליון
 ריעתי יהוה כי צרך משפטיך ואמונה עניתני
 יהוה בשמיים הבז כסאו ומיל כוותך בכל משלחה
 רעתה יהוה לשולם תשב בסאך לדור ודור
 סומך יהוה לכל הנפלים/זוקה לכל הכהפכים
 יראי יהוה בטחו ביהוה עוזם ומגננת הח
 ונפשי נבהלה מאיר ואתה יהוה ערד מתי
 טהורת שמש עד מבאו מהולל שם יהוה
 צרייך יהוה בכל דרכיו וחסיך בכל מעשיו
 ידיו שם יהוה מבורך מעטה וער עולם
 ראה כי פקדיך אהבתך יהוה בחסיך ריין
 עברו את יהוה בשמה בואו לפניו ברגנצה
 הנח עין יהוה אל יראו למיחלים לחסרו
 שופת יהוה ער מתי והנחות על עבדיך
 אל תעוכבי יהוה אליך אל תרחך מטמי
 והתענג על יהוה ורתו לך משאלות לבך
 הורו ליהוה כי טוב כי לעלם חסרו
 יהוה מנת הלקי וכוסci אתה תומך גורל
 בראשית ברא אלהים את השמיים ואת הארץ

אוריה

71 אֹורֶה יְהוָה מֶאֶר בְּנֵי וּבְתוֹךְ רַבִּים אַהֲלָל נָ
72 שׁוּבֵי נְפָשֵׁי לְמִנְחָיוּבִי בַּיְהוָה גָּמָל עַלְיִכְיִ

Ostendi iam uobis optimi uiri qualibet in linea nomen esse Tetragramaton, & tris literas angelii uel recto uel transuerso ut fieri solet positas ordine de tribus uersibus Exodi xiiii. רִסְעַ רַבָּא וַיְתַ回首 tamen Romani haec tenus non sunt integre interpretati. Psalmodian autem latini sic legunt, ut ante forsitan uel in Capnione de Verbo Mirifico uidere potuistis.

1 Et tu Domine susceptor meus es gloria mea & exaltans caput meum,

Nota h. ob Vergub qui portant scripturam in

2 Et tu domine ne elogaueris auxiliū tuū a me ad defensionē meā cōspice,

3 Dicam Domino ,susceptor meus es tu ,& refugium meum Deus meus dñs dai nomina us sperabo in eum.

4 Conuertere Domine & eripe animam meam , saluum me fac propter misericordiam tuam.

5 Exquisui Dominum & exaudiuit me,& ex omnibus tribulationibus meis eripuit me.

6 Psallite Domino qui habitat in Sion,adnūciate inter gētes studia eius,

7 Miserator & misericors Dominus longanimis & multum misericors.

8 Venite adoremus,& p̄cidamus,& benedicamus ante dñm q̄ fecit nos.

9 Reminiscere miserationum tuarum Domine ,& misericordiarum tua

rum quæ a seculo sunt.

10 Fiat misericordia tua Domine super nos,quēadmodū sperauimus in te

11 Viuit Dñs & benedictus Deus meus ,& exaltetur Deus salutis meæ.

12 Ut qd Dñe recessisti lōge despicias in opportunitatibus in tribulatione.

13 Iubilate Domino omnis terra , cantate & exultate & psallite.

14 Et factus est Dominus refugium pauperi , adiutor in opportunitatibus in tribulatione,

15 Et factus est mihi Dñs in refugiū , & Deus meus in adiutoriū spei meq.

16 Domine Deus salutis meæ , in die clamaui & nocte coram te.

17 Domine Dominus noster, q̄admirabile est nomē tuū in uniuersa terra

18 Iudica me secundum iusticiam tuam Domine Deus meus , & non supergaudeant mihi.

19 Expectans expectaui Dominum , & intendit mihi.

20 Et nomen Domini inuocabo , o Domine libera animam meam .

21 Ego autem in te speraui,dixi Deus meus es tu ,

22 Dominus custodit te,Dominus protectio tua,super manū dexterā tuā

23 Dominus custodiet introitū tuū & exitum tuū ex nunc & usq; in seculū

24 Beneplacitum est Domino super timentes eum , & in eis qui sperant super misericordia eius ,

DE ARTE CABALISTICA

- 25 Cōfitebor tibi Domine in toto corde meo, narrabo oīa mirabilia tua.
 26 Clamaui in toto corde, exaudi me domine, iustificationes tuas requirā.
 27 Eripe me Domine ab homine malo, a uiro iniquo eripe me.
 28 Deus ne elongeris a me, Deus meus in auxilium meum respice.
 29 Ecce Deus adiuuat me, & Dominus susceptor est animæ meæ.
 30 Qnoniā tu es patientia mea Domine, Dñe spes mea a iuuentute mea;
 31 Introibo in potentias Domini, Deus memorabor iusticiæ tuæ solius.
 32 Quia rectum est Verbum Domini, & omnia opera in fide.
 33 Dominus scit cogitationes hominum, quoniam uanæ sunt.
 34 Speret Israel in Domino, ex hoc nunc & usq; in seculum.
 35 Dilexi quoniam exaudiet Dominus uocem orationis meæ.
 36 Domine dilexi decorem domus tuæ, & locum habitationis tuæ.
 37 Domine Deus uirtutū cōuerte nos, & ostēde faciē tuā & salui erimus.
 38 Quoniam tu es Domine spes mea, altissimū posuisti refugium tuum.
 39 Audiuit Dominus & misertus est mei, Dñs factus est adiutor meus:
 40 Ut quid Domine repellis animam meam, auertis faciem tuam a me.
 41 Domine libera animam meam a labiis iniquis & a lingua dolosa.
 42 Dominus custodiet te ab omni malo, & custodiet animam tuam;
 43 Etego ad te Domine clamaui, & mane oratio mea præueniet te.
 44 Voluntaria oris mei beneplacita fac Domine, & iudicia tua doce me.
 45 Si dicebā motus est pes meus, misericordia tua Domine adiuuabit me.
 46 Suavis Dominus uniuersis & miserations eius sup omnia opera eius.
 47 Qnam magnificata sunt opera tua Domine, nimis profundæ sunt cogitationes tuæ.
 48 Notum fecit Dominus salutare tuum, in conspectu gentium reuelauit iusticiam suam.
 49 Magnus dominus & laudabilis nimis & magnitudinis eius nō est finis.
 50 Miserator & misericors Dominus patiens & multum misericors.
 51 Sit gloria Domini in seculum, lætabitur Dominus in operibus suis.
 52 Cōfitebor Domino secundū iusticiā eius, & psallam noī Dñi altissimi.
 53 Cognoui Dñe quia equitas iudicia tua, & in ueritate tua humiliasti me.
 54 Dominus in cœlo parauit sedē suā, & regnū suū omnibus dominabit.
 55 Tu autem Domine in æternum permanes, & memoriale tuum in generationem & generationem.
 56 Alleuat Dominus omnes qui coruunt, & erigit omnes elisos.
 57 Qui timēt Dñm sperauerūt in Dño, adiutor eorum & p̄ectoreorū est.
 58 Et anima mea turbata est ualde, sed tu Domine usque quo.
 59 Ab ortu solis usq; ad occasum, laudabile nomen Domini.
 60 Iustus Dñs in omnibus uiis suis, & sanctus in omnibus operibus suis.

Sit nomen

- 61 Sit nomen Domini benedictum, ex hoc nunc & usq; in seculum.
 62 Vide, quoniam mandata tua dilexi Domine, secundum misericordiam tuam uiq;ifica me.
 63 Seruite Domino in lætitia, introite in conspectu eius in exultatione.
 64 Ecce, oculi Domini super metuentes eum, & in eis qui sperant super misericordia eius.
 65 Conuertere Domine usq;quo, & deprecabilis esto super seruos tuos,
 66 Ne derelinquas me Domine Deus meus, ne discesseris a me.
 67 Delectare in Domino, & dabit tibi petitiones cordis tui.
 68 Confitemini Domino quoniam bonus, quoniam in æthernū miseri cordia eius.
 69 Dominus pars hæreditatis meæ & calicis mei, tu es qui restitues hæreditatem meam mihi.
 70 In principio creauit Deus cœlum & terram :
 71 Confitebor Dño nimis in ore meo , & in medio multorū laudabo eū.
 72 Conuertere anima mea in requiē tuā, quoniā Dominus benefecit tibi.

Tum Marranus. Adeo ne inquit te una in re tantopere laborantem patimur expatiari, qui ad artem ipsam si qua est Cabalæ toto desyderio properamus. Et Philolaus. Non est arbitror una res, de qua Simon disseruit, sed terc; quaterc; plures ac multoplurimæ. Sabbathū enim sabbathorum, quod est requies ætherna, & finis Cabalæ, post autem quibus gradibus ad eam ascendamus tam portarum prudentiæ q; sapientiæ semitarū, & de nominis Tetragrammati expositoribus angelis & Semhamaphores clara nos uoce instituit. Ad hæc Simon. Reliqua si bene recordamini, equidem nonnihil de illa digna religione decem numerationum Cabalisticarum præmisi, & fortasse promisi dicturum me, faciamq; per catalogū, si me attente audiatis. Tum audimus cupide ambo dixere, quapropter perge incunctanter. Mox Simon ait, Decem numerationes a Cabalæis ספירות appellatas multi ex nobis multipharia tractat, quidam in arboris modum, alii ad formam hominis, ut sepe mentio fiat de radice, trunco, ramis, & corticibus. Sepe uero etiā de capite, humeris, cruribus, pedibus, latere dextro & sinistro. Eæ sunt decem diuina nomina, que nos mortales de Deo concipimus, & essentialia, uel personalia, uel notionalia, uel communia, & nominantur sic בתר, id est, corona, חכמתה, id est, sapientia, בינה, id est, prudentia si ue intelligentia, חסד, id est, clementia seu bonitas, גבורה, id est, gratuitas uel seueritas, הכארה, id est, ornatus, נצח, id est, triumphus, חור, id est, confessio laudis, יסור, id est, fundamentum, מלכיות, id est, regnum. Supra coronā uero ponitur אן כוה, id est, infinitudo,

DE ARTES CABALISTICAS

& est abyssus, eloquar an sileam, Res est nimirum profundus speculationis & quoddam pelagus immensum, in quod omnis nostra contemplatio de mergitur, & demersa quodam hiatu absorbetur. An non memineritis quatuor nouicium iam ferme omnium nationum theodidascalum dies atque noctes desudat fere solus in conceptibus attributis, quas eorum alii pfectiones in diuinis nominant, alii attributa, tamen negativa, tamen affirmativa, tamen absoluta, tamen relativa seu connotativa, quae facile nunc ut arbitror de libro Cabalistico compendii Portæ lucis, quem Paulus Ricius vir egregie doctus quodam ex nostris unus, nunc Christianus ex Rabi quodam Castiliensi collegit, & de Isagogis quas scripsit in Cabalam discere potestis. Ea pariter de re magnus ille Magister Cabale Rabi Joseph filius Carnitolis liber unus. **שער** **צרך** Id est, Portarum iusticie conscripsit, & scripsere commentatores circa arborum decem numerationum multi multa, quae causam hanc inuolutam euoluunt, & tota fere sacram scripturam veterem in has decem numerationes, & per eas in decem ipsa dei nomina, & per ea in unum Tetragrammati nomine, redigunt atque reducunt, affirmantes quod Ensoph sit Alpha & O, qui dixit, Ego primus & ego nouissimus. Et quod **בָּהַר**. i. Corona regni omnium seculorum sit fons sine fundo, & **אֵבֶן הַרְחִמָּתִים** i. misericordiarum pater, cuius mysterium illud est quod Ehieh signat per Emeth, hoc est essentiam per ueritatem. Sicut nobilis ille dictator ait Eliezer Haklir, i. Emeth est signum eius. Probat hoc ratio arithmeticæ quam imitantes si multiplicauerimus Ehieh per Ehieh surgent quadringenta quadraginta & unum, quae simul sunt **אֵם** hoc est uerum seu ueritas, sicut **בְּנֵי שָׁלוֹם**. Id est, Dominus pax. Plura hucreducunt, ut Aleph magnum, timorem Domini, lucem inaccessibilē, dies ethernitatis, ut est illud, Egressus eius ab anterioribus a diebus seculi. Sic scribit insignis Cabalista Tedacus Leui in libro de decem numerationibus. Ad secundam autem numeracionem que est sapientia referunt hec, ex attributis aut proprietatibus, primogenitura, Iesu. i. ens. Lex primitiva, Iod litera prima Tetragrammati, terra uiuentium, triginta duæ semite, septuaginta legis species, bellum, iudicium, Amen, liber, sanctum, uoluntas, principium, & alia id genus. Et forte mirum est quod secunda numeratio dicatur principium, legitur namque in Racanat excellenti Cabale Magistro circa Geneseos initium hoc modo **וְאַלְיָה** **תְּשִׁיאָל** **שְׁהָאָבָת** **הִיא** **סְפִירָה** **הַשְׁנִיָּה** **לְפָה** **קְדֻשָּׁת** **רָאשִׁית** Id est, Et forte quæreres, cum sapientia sit numeratio secunda, quare dicatur principium. Scriptum est enim in libro Bahir **אֵין** **רָאשִׁית** **אֵין** **חַבְתָּה** Id est, Nihil est principium nisi sapientia. Cui equidem recte mihi videar respondere, quod infinitudo ipsa trium summarum Cabalisticæ arboris numerationum quas uos treis in diuinis personas appellare consueuistis **absolutissima**

Ensoph

*Gennadij Ehiel
volumen 21*

absolutissima essentia, quum sit in abyssu tenebrarū retracta, & immo
nens ociosaq; uel, ut aiūt, ad nihil respiciens, idcirco dicitur נא, id est,
nihil, siue non ens ac non finis, hoc est, סות נא, quia nos tam tenui
erga res diuinās ingenii paupertate mulctati de iis, quæ non apparent
haud secus atq; de iis quæ non sunt iudicamus. At ubi se ita ostenderit,
ut sit aliquid & reuera subsistat, tum Aleph tenebrosum in Aleph luci
dum conuertitur, scriptum est enim: Sicut tenebrae eius, ita & lux eius,
& appellatur tunc quidem Aleph magnum, quando exire cupit, & ap
parere omnium rerum causa per Beth proxime sequentem literam. De
qua sicut scribit Mnahem Racanat עלבו תמציא האות חאות פעולת בולם חרבאים בולם, id est, Sic reperies literam hanc scilicet Beth facientē res
omnes, quapropter Aleph eandem uti propinquissimam & fœcundio
rem literam sibi recipit, nominaturq; אב pater omnis generationis &
productionis. Deinde assumptum Beth, rursus ablegat in uniuersitatē
entium, ex infinito נא finem suum consequi desyderans, quare finalē
literam Nun coniungendo Beth generat ב, id est, filium, quæ prima
est productio in deitate, ac principium alteritatis, unde cognomina
tur ראשית, id est, Principium, tametsi est secunda emanatio ex infini
tudine, hoc est, secunda Cabalistica numeratio, per quam omnia facta
sunt. Scriptum est enim: Omnia in sapientia fecisti, hoc modo primus
effluxus fit secunda numeratio, quia terminus generationis est filius. Re
stat tertio medium inter Aleph & Nun, quod est Iod, nota sancti nomi
nis יה cuius ambos characteras si alternis uicibus nomini ב intertexue
ritis erit בינה intelligentia, prudentia, seu prouidentia, scilicet emana
tio in diuinis tertia, cui attribuitur Adonai, spiritus, anima, uotum, my
sterium fidei, mater filiorum, rex sedens in throno miserationum, Iobe
leus magnus, Sabbathū magnū, fundamentū spirituū, lumen mirificū,
dies suprema, quinquaginta portę, dies propitiationis, uox interior,
fluuius egrediēs de paradiſo. Litera secunda Tetragrammati, poeniten
tia, aquæ profundæ, soror mea, filia patris mei, & alia. Hucusq; notauimus
tres numerationes, quæ dicuntur a Cabalisticis, teste Rabi Ishac in
commentariis libri Ietzira בסא אחר העליונות, id est, Tres
numerationes summæ atq; supremæ sedes una, in qua sedet Sanctus,
Sanctus, Sanctus Dominus Deus Sabbaoth. Bonitati siue clemētiæ,
quæ est quarta numeratio, cum diuino nomine El appropriantur etiā
hæc, gratia, misericordia, brachium dexterum, innocens, dies tertius,
ignis candidus, facies leonis, pes primus, Abrahā senex. Oriens, aquæ
superiores, argentum Dei, Michael, sacerdos, angelus in specie electri
Hasmal, uestes albæ, auster, & alia. In quinta numeratione seueritatis

DE ARTE CABALISTICA

diuinum nomen est Elohim & applicantur ei timor, proprietas rigoris seu grauitatis, præcepta legis negatiua, brachium sinistrum, ignis egrediens ab aquis, ut in libro de creatione. Item dies quartus, occidens, Gabriel. Ishac senex, nox fortitudo, altare aureum, pes secundus, sanctifica^{tio}, caligo. Metatron, aquilo species fusca. Sextæ applicatur Eloha, spe culatio illuminans, lignum uitæ, uoluptas, linea media, lex scripta, sacerdos magnus, ortus solis, species purpurea. Escribit Tedacus Leui, quod de hoc loco explanantur septuaginta nationes in terra, & sigillum eius est Emeth Adonai, & uocatur pax, & forma eius figuratur in luna, & mysterium eius est tertia litera Tetragrammati, & mysterium hoc Pater noster qui est in coelis, homo supernus seu Adam cœlestis, iudicium, sententia. Michael. Israel senex. Deus Iacob. Ad septimam referuntur, Adonai Sabbaoth, crus, pes, colūna dextera, rota magna, uisio prophetae, Moyses &c. Octauæ conueniunt Elohe Sabbaoth. Mysterium columæ, ac pedis sinistri & Booz, & inde trahitur serpens antiquus, disciplina Domini, ramus, Aharon Cherub, filii regis, molæ molentes, & alia. Nonæ appropriatur Sadai, fundamentum mundi, Sion, fons piscinarum, iustus, Deus uiuus. Sabbathum integrum. Medium inter custodi & memento. Dies quinquagesima de Leuiathan, Aries, Ioseph iustus, Salomon, iustitia, robur, lignum scientiæ boni & mali, Fœdus Domini, arcus testimonii, gloria Domini, fundamentum prophetiæ Dauid, Redemptio, Seculum animarum. Reducuntur & ad decimam numerationem. Adonai, regnum, uita, cherub secundus. Speculatio non illuminans. Posteriora. Finis. Ecclesia Israelis, Sponsa in Canticis canticorum. Regina cœli. Virgo Israel. Mysterium legis ab ore datæ. Aquila, Litera quarta Tetragrammati. Regnum domus Dauid. Templo regis, Dœi ianua, arca foederis, & duæ tabulæ in ea. Dominus unius terræ. Audistis breue rationarium decem proprietatum siue notionum aut attributorum in diuinis, quæ dicuntur a Cabalistis בְּלִימָה quod intelligunt alii בְּלִי, id est, absque uel præter, & מֵה, id est, quid ut si diceretur decem præter quid, scilicet excepta Dei quidditate. Vnde interpretari solent Belimah hoc esse præter id quod est ineffabile, alii ab ipso בְּלֹם פָּרָד וְשׁוֹנֵן מַלְכָּר linguam tuam ne loquaris, tanque uerba sacra, quæ non sint uulgo prodenda. Dicendum nunc esset de angelicis principibus, & dæmoniacis præfectis, quos ad latera clementiæ & seueritatis ponunt Cabalistæ, rem profecto indigentem multiloquio, si non meridiem transgressi ueheremur in uesperum. Quis enim paruo in tempore tam magna exponere? Quis triginta quinque principes puritatis, ac septuaginta principes Ismaelis

דרכו ^{הוּא מְנֻבָּא}
 (ou ppri state) or
 attributa ei suppos
 מְנֻבָּא בְּלִימָה
 hoc est præter quid
 non excepta dei
 erat.

elis in latere numerationis quartæ tam cito absoluere? Quis item in nu
 meratione quinta grauitatis, atq; timoris pariter triginta quinq; princi
 pes reatus, & septuaginta principes Esau tam obiter & tam perfunctio
 nis posset satis explanare? quæ propria quidem uolumina poscunt, &
 certe admodum lata, quare his in præsentia intermissis procedamus ad
 artem. Beatitudo inq; contemplissimorum hominum pro electiore X
 modo a meditatione legis hoc est uiginti quatuor librorū, quos Essrim
 Varba nominamus diurna & nocturna pendere sacris ex literis depre
 henditur. Scriptū est enim, Beatus uir, inter cætera, qui in lege eius me
 ditabitur die ac nocte, non qui legat, non qui scribat, nō qui loquatur.
 Sed qui meditetur, ne forte scriptio legis aut lectio, quandoq; termina
 ta & desinens, etiam beatitudinem cessare ac desinere compellat. Sed is
 tandem, qui cogitationes in corde suo illuc cogit, ut dimissis carnalibus,
 spiritualia legis meditetur, is inquam, is beatus est, cū corde mūdo Deū
 uidebit. Non enim tanta erat meo arbitratu diligentia opus ad sacre scri
 pturæ historias, quæ tam patent Hebræis, q; Titus Liuius Latinis. Itē
 ad mandata & præcepta, quæ numerum habent, tum ad religiones &
 ceremonias, quæ rudi ac indocto etiam uulgo uel sæpe non sine uitio
 ac peccato peraguntur, unde non mereantur tantam beatitudinem, que
 corporeis sensibus constant, ut ad illa requiratur tam assidua, tam conti
 nua, & tam diligens meditatio diei atq; noctis. Sed longe maior beatitu
 do in theoriæ gradibus sublimioribus inueniri posse demonstrat, quæ
 ad legis Cabalisticam intelligentiam usq; adeo tendat, ut spirituali medi
 tatione mentes nostras imbuat, & quasi in similitudinem sui formet.
 Hanc esse coniicimus legis meditationem, quæ Moysi post datam in igne
 legem, & fractis iam reparatisq; lapideis tabulis tandem ab ore Dei tra
 dita est. Primo namq; ut afferunt Cabalæi, Deus legem suam in globū
 igneum conscripsit per ignem fuscum super ignem candidum, ait enim
 Ramban Gerundensis Y
שָׁבַת בְּקַבָּלָה שְׁחוֹת בְּאָשָׁן שְׁחוֹת בְּאָשָׁן עַל גְּבֵי אָשׁ לְבָנָה, id est, Quod apparet nobis per Cabalam, quod fue
 rit scriptura in igne fusco super dorsum ignis candidi. Vnde illud extat
 Deuteronomii xxxiii. De dextera eius ignea lex eis. Erantq; tum literæ,
 ut aiunt, cōfusæ ac inglomeratæ, quas studiosissimi quicq; speculatiue in
 tuentes, ac diligenter considerantes Spiritu sancto ducti, facile possent
 hinc & inde, susq; decq; ultro, citro, prorsus, rursus, eligere, legere, col
 ligere, ac in uerba quælibet formare sententiam, in bonis bonam, in ma
 lis malam significatiæ. Deo autem Moyses edocitus in ordinem cunctas
 redigebat populo edendas, ut quæ legis essent uniuersi scirent & obser
 uarent, & inde lex in libros distincta, & in arcam reposita est, sicut ipse

DE ARTE CABALISTICA

recepita Domino. Artem tamē ordinandi & uariandi literas & sacram scripturam ad mentis eleuationē dulcissime interpretandia diuina tūc maiestate receptam, ut rem diuinissimam a rudibus inperceptibilem, uulgo non patefecit. Sed electis tantum Iosue & septuaginta ore ad ostendidit, a quibus postea semper electiores quicq; receperunt, & ea receptione, ut ante audiuitis, nominata est Cabala. Non nihil astipulantur etiam sapientissimi Christianorum doctores, quorum plurimos ego quanq; ludaeus, tamen libenter in aliena castra tanq; explorator irrepens legi. De nostro enim Moysē Gregorius Nazianzenus ille Græcus cognomento, magnus theologus, in libro de statu Episcoporum, sicut, σέχτω νόμον, τοῖς μὲν πολιοῖς, τὸν γράμματος. τοῖς δὲ θερέτροις πολεύματος, id est, Accipit legem, ipsis quidem multis eam, quae est literæ, ipsis autē super multos, eam quæ est spiritus. Et in libro primo theologie Σούλεται οὐτο ταλαξί τερράς καὶ λιθίνας ἐγγράφεσσι, καὶ παντας ἀμφοτέρους πάτε τα φυνόμενα το γόμπεις καὶ κρυπτόμερον. Β' μὲν τοῖς πολιοῖς πακτομενοῖς, τὸ δὲ τοῖς δλί γοις καὶ φθάνει, id est, Vult ita tabulis solidis & lapideis conscribi, & iis altrinsecus propter manifestum legis & occultum, illud quidem multis & inferius manentibus, hoc autem paucis & sursum peruenientibus.

Quibus e uerbis apparet quibusdam ualde doctis etiam uestris hominibus, quod Moyses legis textum plebi tradiderit, at mysteria parabolæ & symbola ipsi sibi ac præstantioribus reseruarit. Eam Cabalæ artem

^z in tris vias diuisam fuisse accepimus, Salomonis testimonio, qui xxii. Proverbiorum ait: certe scripsi tibi tripliciter consulto & e sententia, ut notificarem tibi rectitudinem eloquiorum ueritatis. Sic enim gens nostra loqui consueuit cum habenda est Cabalæ mentio, ut appellent eam אמת רַד חֲבֵת אֶמְתָּה, id est, eloquia ueritatis scripta scilicet על רַד חֲבֵת אֶמְתָּה, id est, Secundum viam ueritatis quod est Cabale. Hic mos fuit Aegyptio & Gerundensi cæterisq; creber. Alii uero quincq; Cabalæ partes exhibuerunt, ut Rab Hamai in libro Speculationis, quas ita nominat תִּקְוֹן וְצִירָה וּמְאָמָר וּמְבָלָס וְרַשְׁבוֹן. Cabala ab aliis in quinque pars diuisa. H. dray.

totum

totum negocium sit allegoricū, & aliud pro alio, per aliud intelligatur, ut ipsa sententia sit alia pro alia. Dicemus palam, quod aut dictio pro dictione ponit, aut litera pro dictione, aut litera pro litera. Principio nempe dictio sumitur pro dictione, uel per transpositionem, quae metathesis nuncupatur, uel per numerum aequalem dictionibus inclusum. Litera ponitur pro dictione, uel in capite, uel in fine, uel ubilibet per superpositam notam. Litera ponitur pro litera per alphabeticariam revolutionem, plane totum, ut omnis tandem proportio compleatur, Arithmetica, Geometrica & Musica. Verbi causa, illud Psalmi xxi. Domine in uirtute tua lætabitur rex, intelligimus Cabalistice de Messiha, dicentes: Domine Tetragrammate in uirtute tua Messiha rex, subaudiatis uenit uel operatur. Est enim Messiha uirtus Dei, & operatur in uirtute Tetragrammati, ad id me ducit hæc dictio מֶלֶךְ, cuius si literæ transponantur erit מַלְכָה, id est, Messiha. Alio item in loco Dominus dixit ad Moysen: Quoniam præcedet te angelus meus, Exodi xxiii. Ecquis est ille angelus iuxta Cabalistas? dicunt alii quod Michael, transponendo enim literas מִלְאָכֵי fit Michael: alii accipientes illum secundum artis Cabalistice modum, affirmat quod sit Metatron, eo quod Deus aiebat, quoniam est nomen meum in illo. In Metatron autem est nomen Sadai per numerum aequalem utrisque dictionibus inclusum, quod mirifice amplectitur Gerundenlis in loco ante citato. Cernitis iam duas Cabalæ symbolicas uias? Quin uultis quoque tertio literam uidere pro dictione reponi? Legite Esaiam capite lxxv. Benedicetur in Deo, Amen. Ecquis est iste Deus? Cabalistæ respondebunt, quod est נָמָר, id est, Dominus rex fidelis, tris enim has dictiones per capita, tres literæ נָמָר notabunt, ut scripsit Racanat Exodi xv. Quarta species & tertia Cabale pars est cōmutatio literaria, ut dictio certis literis scripta symbolice designet aliam dictionem per alias literas compositam, et sit per alphabeticariam revolutionem iuxta librum creationis Abrahæ uariationibus uiginti duabus, secundum quod ibi totalphabeta leguntur. Exemplum præbet nobis Mazpaz nomen Dei, quod literis his quatuor conscribitur מַצְפָּה, de quo Mirandulanus uester sicut: Nomen Dei quatuor literarum, quod est ex mem, zade, pe & zade regno Dauidis debet appropriari, cunctaque illud in sacræ scripturæ textu plane non legatur, cuius nam rogo esse symbolū perhibebitur? Respondet Cabalistæ, quod sit symbolum atque signaculum Tetragrammati ineffabilis, & procedit ex alphabeto ultimo, quod est uigesimum secundum libri, qui nominatur Sepher Ietzira, diciturque Athbas, illic enim cōmutantur iod pro mem, & he pro tzade, & vau pro pe, ut sit Mazpaz Adonai iod, he, vau, he.

dictio & dictio
litera & dictio
litera & littera

End of the page

afotus

alphabeticaria revolutionis

DE ARTE CABALISTICA

Dixi modo ad artem pertinentia, quæ fit uel transuersis, uel transpositis, uel commutatis dictiōibus, syllabis aut literis, secundum quatuor rationes, quibus scripturarum sensa ingeniose ac artificiose allegorizantur. Nam de iis quæ sine arte constant, & sola traditione sūt Atechna, satis superq; uos feci certiores, quamq; ante ipsi ambo, quæ uestra professo est, haud parum multam de illis cognitionem proprio studio adepti estis, quo scilicet modo simplicia de compositis, & superiora de inferioribus abstrahantur, ac fere omnia in mundū intelligibilem, aut supersupremum & incomparabilem referātur. Possunt & pietatis argumentatione nulla sāpē nobis legendo sanctas literas in mentem uenire, quæ ad diuinorum admirationem primum, ac etiam tum in amorem eorum nos allicit, nec tamen certa quauis arte tradi queant, ut quod Gabriel fortiore sit uirtute q̄ Michael, quoniā de eo legitur in Daniele: Duplex uirtus uolando uolans. De Michael autem solum quod uenit in adiutorium, quare inter intelligentias Gabriel philosophice uirtus reputatur intellectus agentis, & Michael uirtus intellectus passibilis. Ita scribit Rabi Leui Ben Gersom, qui a Latinis nominatur Magister Leo de Bannolis. Plurimum conferre mihi uidetur, Philolaus inquit, ad artem Cabalisticam optime Simon, id quod tu Atechnon appellas, nisi enim habentur in manibus reuelata maiorum, quæ recte quidem sub artem cedere non putas, esset omnis quantumcunq; temeraria omnibus concessa exponendi licentia, & uertendi sacram scripturam, quorsum quisq; uellet, quemadmodum accepimus uulgarios quosdam Sophistas agere, ut hac ætate uideantur suis syllogismis illa sanctissima diuini spiritus oracula prope in publicum contemptum adduxisse. Nuncautem quādo ad reuelata sunt, ut arbitror, applicando uniuersa, dicitur quædam linea, quam ultra citraq; nequit consistere rectum, ut quæ artis sint, opera pessimorum hominum non uergant ad inertiam. Tum Simon, Aperi te uera predicas, inquit, fere nanq; est aliud nihil, quod plus erranter ad sensa cuiuscq; retorqueatur q̄ oracula, tametsi non id semper malitia fit, sed plus sāpē ignorantia, quis enim dedita opera piaculum in sacra committeret? Ita Saul quondam uerbī ambiguitate deceptus errauit ab oculo, cum promisisset Deus Exodi xvii. אָמַרְתָּ אֶתְךָ זִבְרֵל עַמְלִיק, id est, Delebo memoriam Amalek, credens si mares abstulisset satisfieri precepto, quoniam זִבְרֵל masculum significaret. Deus autem magis deleri memoriam Amalek per hoc uocabulum זִבְרֵל uoluit, quod memoriam quoq; designat. Nondum enim erat scripture distinctio per puncta & accentus, quæ ab annis Ezræ primum coepit. Ergo זִבְרֵל sine punctis & memoriam & masculum enuncians Sauli occasionem dedit ruinæ. Ad hæc Mar-

hec Marranus, Cōtigit & Italis & grēcis simile de uerbo φως quod & ho
minē significat & lumē. Vnde quondā Saturnaliorū cultores amphibō
logia decepti hominem aliquem quotannis Saturno immolarunt, cū
æque sacrificium illud iuxta oraculum accensis luminibus fieri potuiss-
set ut placaretur Saturnus. Sic enim gens illa tā stulta postremū Hercule
magistro resipuit. Et miserandū est etiam ētate nostra quantū stolidi ho
mines & superbi quidam Sophistae imperitia linguarū errent, quod es
set tamē ferendū, nī si se nō errasse contenderet, & mōstrantibus uiā nō
etiam usq; ad internacionē inuiderent. Sed o noster dux artē Cabalisti
cam cuius exordium inchoasti prosequere plenius. Tū Simō, Artem
hanc rebus cōstare tribus, inqt, peritiorū ut diximus opinio est. Primū
numerorū supputatione, que ימטריא .i. Geometria nominatur, qua
si terrestrium characterū inuicē numeralis dimēlio, que tamē pendeat
ab arithmeticā illa ob abstractā sui simplicitatē nullis sensibus tractabi-
li, & ideo ne nouiorū quidē artificio rudi subiecta. Potius igitur nun-
cupata est prima pars Geometria q̄ arithmeticā, quāuis utruncq; reuera
unū & idē in hac arte ualeat. Deinde transmutantur quandoq; syllabæ
ut sit & transmutata dictio, aut cōuertit uerbū simpliciter. Secundo q̄
litera ponit pro dictione, & appellat Notariacū ab apicibus noteriorū,
quoniam ibi quelibet litera in culmine notaē, ut sit alicuius integrī uoca-
buli signū. Tertio cōsistit hec ars in literarū mutuatione, cū altera p alte-
ra ingeniose locat, & appellat cōmutatio, quo factū est ut Rabi Joseph
Minor Salemitanus libros de hac arte a se cōscriptos Hortū nominaue-
rit, id est propter ternas huius dictionis literas, quarum singulē sin-
gulas portiones artis Cabalistice designat. Nā gimel significat גִּמְעָרִיא
Nū נֹתְרִיקָה Thau תְּמוּרָה Ut sint partes totius artificii he גִּמְעָרִיא
Id est, Arithmeticā, נֹתְרִיקָה Id est Notariacum, quasi notatorium, &
הַתְּמוּרָה Id est, Comutatio elementorum. Huic titulo allegat author
uersum Salomonis capite sexto Cantorum, Descendi in hortum nu-
cis. Pro prima itaq; parte exordiar ab eo quod est principium. Et scribi-
tur in Zacharia quod dominus Tetragrammatus erit אֶחָד Id est, unus
& nomen eius אֵל .i. unum, forte multo uerius dominus deus erit
Aleph. i. principium, ut uos grēce dicitis Alpha & O, & זְה Id est
unum, ut qui sit principiū unius. Ipse nancq; supra omnem unitatē, &
omnis unitatis sempiterna origo est. Et forte nō dicitur unum sicut nō
dicitur ens, quoniam est supra omne ens a quo emanat quicqd est. Vn-
de a cōtemplatiſſimis nominatur אֵל .i. nō ens, ut legitur Exodi xvii.
אֵל הַשְׁׂרֵךְ בְּקָרְבָּנוּ Num est ens Adonai inter nōs an nō
ens? Legitur autē in libro de Via fidei & expiationis, quod sit utruncq;

N

Qub. & 85 &
Lunay.

D go qmibn asy
cabala confit

DE ARTE CABALISTICA

רִישׁ וְאַזְזֵן. i. Ens & non ens, quoniā ea que sunt, & ea que nō sunt, ex ipso sunt, & post ipsum sunt. Ita q̄qz nō unū est, quoniā omnis unitatis causa est, & unitas post ipsum est, & nihil eorū est tam que post ipsum sunt q̄ que nō sunt, ut in libro Speculationis Rabi Hamai q̄ post multa sic ait **שְׁבָלָם נָאצָלִים מִאֲחֶרוֹתָיו וְהַזָּהָר אַיִלָּה רְוָמָה לְאַחֲרָה** Id est, Quod omnia ea deriuant ab unitate sua, & ipse nō est similis ipsi uni. Necq; id solū nostri fatētur uerūtiā asseuerāt Marrane uestri pariter q̄s esse sapiē tissimos p̄batis. Dionysius enim Areopagita in libro de Mystica theologia eidē sentētię de Deo subscriptis his uerbis, **οὐ πέμπει θυμός οὐ τετάξει οὐ πέμψει παρένθησις**, i. Deus necq; numerus est, necq; ordo, necq; unū, necq; unitas. Quid tandem est? Respōdit Hieroni Simonides, q̄to magis cogito tanto minus intelligo. Et mihi accidit simile, cū exactis omnibus creatis ascēdero supra omne ens, nō inuenio aliud q̄ infinitū pelagus nihilitudinis, & fonte om̄is entitatis ex abyssō tenebrarū manantē perēniter.

E O altitudo. O profunditas, O nostra infirmitas. At satis uideri debet id nos de illo nosse qđ ipse nobis de se reuelauit, quia sit principium hoc est Aleph, & Tetrāgrāmatō qđ p̄ aleph significat, notatq; essentiā diuinā, nihil utiq; aliud q̄ **יהוָה** uidelicet est, qđ certe p̄pemodū erit idē cū **essentia יהוה** Nā ppter equalē ualorē scripture utrūq; cōiunxit tangē eius q̄ est primus & ultimus, Exodi ix. .i. Ecce manus Tetrāgrāmati hoiah, quasi est scilicet finis operū & miraculorū dei, ut patet in decē plagiis egypti. Nā alibi ea dīctio sic non inueni. Indicat autē Salomonis Trecēlis testimonio instantē essentiā. Quod uero Tetrāgrammatō a Iod cœpit, plane nostri causa factum est, ut agnoscamus ipsum esse punctū infinitū, & oīs numeri, hoc est rei cuiuscūq; cōplemētū. Iod enim decē significat. Et in resolutione nominis tetrāgrāmati est litera decima sic **יהוָה יְהוָה יְהוָה** Vbi post Tetrāgrāmatō repit **וְהַ** qđ est symbolū ipsius Ehieh, hoc est entis p̄ equalitatē numeri. Et nihilo qđq; minus significat essentiā creatoris, ut Exodi iii. Ehieh misit me ad uos, nō illa que immanet sed que fluit extra. Est enim sigillū dei **וְהַ** qđ Ehieh sigillauit mundū, & dicit **אֱמֹנָה**. i. uerū, quippe qđ in se ipsum arithmetice multiplicādo nascit. Tū seq̄tūr **וְהַ** nomē essentię meriti ac retributio nis, ut in Psalmis, Si iniqtates obseruaueris Iah. Tria igit̄ nomina essentia in Tetrāgrāmato cernitis. Ineffabile notat essentiā primam. Ehieh essentiam in rebus, & Iah essentiam in meritis, & predican̄t in eo quod quid est. Idq; appellatur **מְהַ** Id est, quid. Nam Tetrāgrammaton **הַ** **וְהַ** **וְהַ** **וְהַ** per æqualitatem numeri significant **מְהַ** utrūq; enim continet xlv. Cunq; dixisset Moyses, Quid nomen eius quid dicam? respondebat ei, Ehieh. Deinde consydera diligenter Spiritus sancti uerba que

Ehieh 17 p̄ mālikim
p̄dūl. num̄on 441

uerba que hanc frustra ponunt in eodem Exodi iii. מֶה שָׁמֵן מֶה.
 Id est, Mihi quid nomen eius quid? Et uidet literas terminales eorum,
 habebitisque qua triliterum ineffabile יהוה cuius principium est Ehieh. Me-
 dium lah. Finis infinitudo. Partes enim eius sunt יה יה יה יה יה יה
 quas diuide-
 mus in tria interualla. Primū est ה ה Secūdū ה ה Tertiū ה ה Omnia
 ad esse ac essentiā deseruētia. De lah legitur Exodix xv. Fortitudo mea &
 laus lah. De יה יה eodem in loco, Et factus est mihi in salutem. De ה ה
 Genesis primo, Fiat lux. Hecambo uerba nouissima plurimū ad mūdi
 opificiū & rerum existentiam contulerunt, ut יה יה אֹר וְיַדְיָ אֹר Fiat
 lux, & facta est lux. Et erat uesper, & erat mane, Fiat firmamentum, &
 sit distinctio, & factum est ita. Congregentur aquæ, & factum est ita.
 Germinet terra, & factum est ita. Producat terra, & factum est ita. Fiant
 luminaria, & factū est ita. Semper addito eo, & factū est uesper & factū
 est mane. His omnibus, ut reuera sint, deprehendimus inesse seminali-
 ter & occulte nomen ineffabile. Solum uero Elohim, i.e. Deus, in illis sex
 diebus expressum cernimus. Sed cum iam mundus appareret esse per-
 fectus, postque uaria & admiranda diuinissimarum uirtutum opera con-
 summata, tandem pro merito triumphus esset celebrandus, & festus di-
 es indicendus, ecce cum Elohim Tetragrāmatus rex regū & Dominus
 dominantiū incessit, & dictum est tum primum, Istē sunt generationes
 coeli et terræ quando creare sunt in die quo fecit Tetragrāmatus Elohim
 cœlum & terrā. Hic Tetragrāmaton publice auribus omniū creaturarū
 primo intonuit, quo intelligimus clementiā Dei cū iusticia, nā in quo-
 cunq; loco sacre scripture Tetragrāmaton sibi iungit Elohim, ibi pro-
 prietate animaduertimus clemētię simul et iusticię. Cōponit quādoque
 cum יְהָה ut in oratione Habakuk, Tetragrāmatus Adonai fortitudo
 mea, & nos sic legendo, uirtutem Tetragrāmati descendere intelligimus
 ad ipsum Adonai prolatum. Sin ordine cōuerso reperitur Adonai Te-
 tragrāmatus, ut Geneseos xv. Adonai Tetragrāmate qd dabis mihi: tū
 mēte cōcipimus q numerationes, hoc est diuine proprietates ab inferi-
 ore ad superius ascendētes, supremā lucē apprehēdant. Fit & quandoque
 ut reperiatur iunctū nomē El Psalmo Cxviii. El Tetragrammatus & il-
 luxit nobis, & significat clemētiā. Haud absimiliter cū addit̄ Elohim &
 dicitur sic, El Elohim Tetragrāmatus locutus est & uocauit terrā. Psal-
 mo quinquagesimo, tū denotat nomē ineffabile gratia & seueritate ue-
 sticum. Aliquando legitur idque tantum in prophetis & Hagiographis,
 Tetragrammatus Sabbaoth, Psalmo xlvi. Tetragrammatus Sabbaoth
 nobiscū, susceptor noster deus Iacob. Insinuatque hoc modo pprietatē
 iudicii. Atque ideo Prophetæ isto more increpādo ad seueritatē utuntur
 amul.

DE ARTE CABALISTICA

De huiusmodi explanatiōibus perquirere latius poteritis in lib. Portae lucis, & multo latissime in libro Portarum iusticiæ Rabi Joseph Car-
nitolis. Adhuc & de tredecim eiusdē Tetragrammati proprietatibus,
quas Legislator Moyses inuocauit Exodi xxxiiii. in hanc sententiam :
Tetragrammate Domine Deus misericors & gratiose, longanimis,
multæ clementiæ, & uerus, custodiens misericordiam in millia, tollens
iniquitatē, pertransiens scelus atq; peccatū, et innocēs nō innocentabī,
uisitans iniquitatē patrū super filios, & super filiorū filios in tertiam &
quartam progeniē. Vos hic appello uos optimi uiri, hoc enim dicere li-
bet certe sine falso, quoniam multis & studiis & uerbis esset opus ei qui
cuncta nominis Tetragrāmati mysteria publicare uellet, cuius ne finis
quidem ullus reperitur unq; sicut nec substātia Dei. Obmissio itaq; no-
mine proprio essentiæ diuinæ, ostendam deriuata numero pauca. Sic
enim fieri consueuit, ut pro grammaticorum decreto appellatiua de pro-
priis formemus. Sunt autē hæc אלהים אללהם quorū unumquodq;
originem suam ex ineffabili Tetragrammato sortitum est, quod literas
continet quatuor, ecce quatuor, & designat xxvi. ecce uiginti & sex, que
omnia sunt unum Dei symbolum, ecce unum. Iunge singula uidelicet
quatuor, uiginti sex, & unum, & fit נא cui si addideritis terminationem
Tetragrammati נnasceretur Eloha. Nunc de Elohim sic dicitur, q; eius
Mem non est rei significatio, sed grammatica inflexio, quod inde appa-
ret. Nam si per affixum aut regimen con sequentiæ legendum illud fue-
rit, haud dubium quin Mem litera carebit, ergo si principio Tetragrā-
mati lah ordine conuerso El addideritis, mox fit Elohi, & assumendo
declinationem grammaticam, quæ est Mem, in fine pronūciabitur Elo-
him, quod & sāpe per literas ineffabilis scribitur, & Elohim nihilomi-
nus punctatur. Est autem in Cabala frequens ordinis conuersi usus, &
magna eius uirtus uirtutisq; laus, cum quoquomodo syllabe transpo-
nantur, quod absq; diminutione tamen eadē manent literæ, licet sāpe
nō eadē significaciones, cuius rei Abrahā in lib. Ietzira meminit cū ait,
זבר ונכח זבר בAMES ונקה נASHIM .i. Marem & sceminā, Marē in
Emes, & sceminā in Esem, ubi transpositio literarum, rei quoq; mutati-
onē indicat. Verbi causa נ& אל .i. Deus, & non, Quod cum alias fre-
quenti sit in more, tamen hoc est uehementer admirabile in hoc nomi-
ne ineffabili, quod eius literæ quantumcunq; hac illacc; peruertantur,
semper unam & eandem rem significant, uidelicet esse a cessatione Dei
qui dixit, Ego Tetragrāmatus, & nō mutor. Quod isto uobis usu erit
manifestius. Resoluatur Tetragrammaton nomen in duodecim uaria-
tiones, nec enim poterimus ultra proficisci, tunc quicquid inuentum
fuerit

ſuerit nulli alii niſi eſſentiæ deſeruiet, cuius ſymboſa ſunt hęc יְהוָה וְיהוָה הַחֲרֵב וְיהוָה וְיהוָה וְיהוָה הַחֲרֵב. Duodecim igitur iſta nomina, unum nomen apud Cabalistas cenſentur, tanquam unius rei ſignificatiuum, quanq; ſunt duodecim expofitoria, quorū ſingulis applicant de ſacra ſcriptura unam clauſulam, quae illud apte per notariacum referat, non expositiōis, ſed memoraculi tantum loco, ne ſubeat eius obliuio, ut ſi dicerem, Attende & audi Israel hodie, quod legitur Deuteronomio. xxvii. Hebraice ſic הַסְכָּת וְשִׁמְעֵן יִשְׂרָאֵל הַיְם horū quatuor uerborum capita notabitis, & facient quod nomen eſt eſſentiæ atq; resolutio Tetragrammati, pariter de cæteris fiant cætera. Sed maneamus tantisper in prima Cabala ſpecie, dum adhuc quædam cognitu necessaria uiderimus. Iam enim quod dixi, de ſecunda parte ſumendum fuit, aggrediamur autem hanc artem ſi uultis membratim cæſimq;, modo ne diu in unoquoc; immoremur, ut diurna opera cū die tranfeat. Quin id quod prius tetigi, nunc iterum breuiuscule citabo, ut firmius hæreat, q; Deus ante creationem ineffabilis, in creatione nomi natus eſt Elohim, & post creationē habitans in mundo tanq; in templo ſuo dicitur יְהֹוָה Adonai. Vnde illud legitur Psalmo xi. Tetragrammatus in templo ſancto ſuo, Tetragrammatus in coelis thronus eius, ut qui dominatur in operibus ſuis. Nam ipſe eſt, ut ſcriptura dicit Deuteronomii x. Dii deorum & Domini dominorum El magnus, quare templum Cabalisticę nota eſt Adonai & conuersa uice per æqualitatem numeri. Perinde atq; in Adonai יְהֹוָה tanq; in ſuo בָּלְדֵי, id eſt, templo adorandus ſit ineffabilis Tetragrammatus, & Deus in Deo amandus, iuxta triplicem mundum, Hieremiæ vii. Templum Domini, templum Domini, templum Domini. Reſta aliud nomen appellatiuum שָׁדָא, id eſt, Sadai, Exodi vi. Ego Tetragrammatus, & apparui Abraham, Ishac & Iacob per El Sadai, & nomen meum Tetragrammaton non feci ſcire eis, ubi ſolum hoc appellatur nomen ſuum quod eſt ineffabile, quia hoc tantum eſt ſummo Deo proprium, quatenus ipſe eſt nihil eorum quæ ſunt, ſed ſupra omnia eſt, non habens respectum extra ſe. Cæterā ſunt etiam aliarum proprietatum & relationum appellatiua, ut Sadai, quod Latini uerterunt dicentes omnipotens, ſed aptius Hebraice ſignificatur Sibi ſufficiens, ſe contentus, & nullius indigens, quod Græci rectius ἀπόρητος interpretantur. Nam וְ, id eſt, q; , & יְהֹוָה ſufficit uel ſatis eſt grammatice dicimus. Cæterum ſi audieritis ſolitarie in ſacris uocari וְ, id eſt, nomen, confeſtim Tetragrammati uobis in mentem ueniat, quod κατ' ξεχωρί & hyperbolice nomen dicitur ſuper omne nomē quātum uis in ſermone quotidiano rei omnis ſit quæ habeat existentiā.

N iii

dōg auk Crōan
 dīdus אלְהַיָּם
 part Crōan אֱלֹהִים

VIII DE ARTE CABALISTICA

Sadai autem quoniam non est ei opus alterius adiutorio, ideo patribus in El Sadai hoc est in fortis qui se ipso contentus sit Tetragrammatus apparuit, ut qui per se sufficiat miracula & prodigia facere, non autem fecit illoscire quod nomen Tetragrammatō sit illud nomine in quo possit homo tanquam cooperator & delegatus a deo efficere miracula, de hoc peritus in Capnione de Verbo Mirifico. Est preterea ipsius Sadai ministerius spiritus Metatron p̄æqualitatē numeri sic nominatus, qui dux & monstrator uiarū esse prohibetur, quod postea, si me cōmonueritis, tractabimus apertius. Accedit aliud nomen Sabbaoth, quod hebraice sic legitur צבאות & ita dicuntur exercitus, quorum primus est intelligentiarum omnino separatarum & angelorum. Secundus motorū orbium & assistentium uirtutū. Tertius animarum corpora informantium, & non inuenitur nisi post nomen Dei. Vnde tripliciter quoq; legitur Sanctus Sanctus Tetragrammatus Sabbaoth. Isaiae sexto ac aliis in locis similiter. Omnis igitur primæ partis Cabale status, qua procedat institutione, audiuitis. Nam cum totus in sacrorum uerborum cōmutatione cōsistat, & quilibet uerba bisfariam alterentur, necessario fatebitur ei parti duas subesse species, alteram que sit syllabarū aut dictiōnū transpositio, alteram numerorū equalitas. Ut si uerbi causa legero Isaiae quadragesimo אלה ברא Id est, Quis hēc creauit? & Cabalisticē transponam duo hæc, cōuertamq; in אלה ברא pro אלה ברא ut stet sententia, quis hæc creauit? Deus creauit. Et Ezechiel sedet ad fluuium Chobar, Id est, ad influentiam cherub, transponatur enim כובר & fit Et Nohe inuenit gratiam. Gen. vi. conuertendo enim בְּנֵי נָח fit Similia cūcta eueniunt per metathesim propter literarū primariā cōfusionē quæ in igneo globo apparuerat, ut licuerit quasi de chao literas educere atq; eas hinc & inde legere, prorsus rursus ita prime partis species prima cōsummatur. Nūc iple mecum cōstitui accessu mēbri alterius de parte prima non nihil exempli gratia mōstrarre, ut p̄noscatis rem liqdius & firmius q̄q; memoria teneatis. Legit̄ de Ishac & Rebecca xxv. Geneseos ותחר רבקה אשׁת id est, & cōcepit Rebecca uxoris sua. Ex quo diuinare cōmodū nobis cōcedit, qdnā Rebecca cōceperit. Quin certe ut uerba indicat cōcepit Rebecca וְאַשֶּׁת Vos autē cōsiderate uiri doctissimi ecqd sit אשׁת in hac prime partis secunda specie per גִּמְטָרִיא .i. numerorū cōmensurationē, reperiens iuxta equalitatē numeri significare וְקַשׁ Id est, Ignem & stipulam, utruncq; enim in se cōtinet septingenta & septem, concepit ergo Rebecca ignem & stipulā quod sacra cōprobāt eloquia, teste Abdia, qui ait, Eterit domus Iacob ignis, & domus Esau stipula. Similiter quando

quando audimus legē fuisse latam in sapientia חכמָה, uideamus quae
 sit illa sapientia, quae ad legem ferendam congruat. Et certe sunt edicta
 & interdicta, iussiones & prohibiciones. Symbolum autem est חכמָה
 id est, Sapientia omnium mandatorum Dei, cū enim quatuor illius uo-
 cabuli elemēta de propriis scripturis pronūciaueritis, בְּתַת הָנֶם
 constabunt ex eis numerus sescentorum & tredecim mandatorum Dei
 quae doctores nostri בָּרוּךְ תְּהִלָּה appellant. Ad summum in hoc genere spe-
 culationis primo legis characteres elementa & literas in cōfuso fuisse re-
 positas, & hac atq; illa legibiles, memoratu dignum erit. Secundo nul-
 lis accentibus aut punctis distinctas. Tertio singulas alphabeti literas
 primordiales certum significare numerum, etiam quinq; termina-
 les, quas longe post ille prudens Ezra simul cum punctis adinuenit. Nā
 primitiae sunt duæ ac uiginti, quibus solis ab initio scriptura omnis de-
 picta extitit, quas usq; ad hæc tempora Cabalistæ locant & dislocant pro-
 cuiusvis iucundæ contemplationis amoenitate. Ultimo est nobis inten-
 tanda uniuersalis hæc meta, quod tametsi Cabalistæ sit officium, aliud le-
 gere ac aliud intelligere, tamē in uiolabiliter istum quisq; obseruet cano-
 nem, in bonis bona, in malis mala, ne albo nigru applicet, aut diem no-
 eti. Tum Marranus. Id genus artis, inquit, haud secus cogitauero q; si
 quis Dorotheum aliquem appellauerit pro Theodoro, aut pro Nico-
 demo Demonicum, siue pro Demophilo Philodemum. Sicut Græci
 dicere solent σηματόφυλον καὶ φύλασσόματον. Ad hæc Simo ait, Certe id qd
 dicis non nihil quadrat, sed exempla enumerando admodum breui fati-
 gaberis propter aliarum linguarum inopiam, quae ad Hebræam tanq;
 omnium linguarum fontem comparatae pauperes sunt, & egelstatis suę
 impatientes, ut quæ & reliquarum nationum asciscant idiomata. Nec
 enim plenum numerum accipiunt, nec compositionem utilem admit-
 tunt. Quapropter ars ista in alterius gentis sermonem traduci minime
 potest. Quod nisi uos pariter Hebraice peritos nossem, frustra hæc de
 Cabala quantulibet paucula uobiscum egissem, aut iam acturus essem.
 Sed propere, accedamus ad secundam huius institutionis partem, quæ
 נטרארכיה dicitur. i. notariacum, quod est conuentum quoddam clavis
 receptum inter Cabalistas, ut literæ singulariæ sine coagmentis sylla-
 barum certa uerba designent, quemadmodum notariis & actuariis est
 in more, & quondam belli ductum furtiuua scripta literis unicis incondi-
 te repositis arcana mentis protulerunt. Est adeo Probi grammatici com-
 mentarius, ut scribit Aulus Gellius, satis curioso factus de occulta litera-
 rum significatione: haud aliter forte in huius artificii prosecutio fit,
 q; si qui paciscant inter se iod literā, propter indiuisibilis puncti figurā

DE ARTE CABALISTICA

ineffabile Tetragrammaton, quod uulgo Dominum interpretamur notare. Sicut & illud ipsum propter tres **נָוִתְןָ** **עַלְיוֹן**, id est, summitates in decem numerationibus, quæ sunt una & eadem **עַטְרָה**, id est, unum diadema tribus punctis signare solent. Aiunt enim Cabalistæ **בֵּין לְסֻוֹת** **גַּוְרִין** **בְּזִהְבָּה** **בְּזִהְבָּה**, id est, Quod ad mysterium hoc scribunt nomen tribus Iod, uti hoc **בְּזִהְבָּה**, Vbi unicum quatriliterum tribus unicis literis conscribitur, qd usu quotidiano approbatur. Fuit et quoniam in diebus Antiochi Eupatoris, Iudas Mattathie filius, bellator nobilis, & dux belli pro legibus, templo, ciuitate, patria & ciuibus Iudeorum acerrimus, contra quos cum iam Antiochus & illius omnis exercitus irruerent, dedit Iudas angelo monitus cõmilitonibus suis, ceu belli tesseram hoc nobile signum **מַכְבִּיה**, ut se quatuor his literis fortiter in pugna exhortarentur, promittens quod futurum esset signum uictoriae Dei, quod Iudeorum milites animo laeto in uim magnæ consolationis acceperunt, & sub eo signaculo ualide pugnantes interfecerunt in castris Antiochi uirorum quatuordecim millia, & ingentem numerū elephatorum, cum iis qui superpositi fuerant. Quo factum est ut princeps belli Iudas sic antea dictus, deinceps ab omnibus Machabai cognominaretur, eo quod hi quatuor characteres syllabice ita sonarent. Cunctus tan ta eius signi uirtute tot se crederent preliorum uictores fuisse, admirati sunt tribuni militum et sapientes in Israel, rogantes Iudam quonam modo tot triumphi sub hoco eis dato signo contigissent? & respondit Iudas Machabeus, in isto signo præsentiam esse Dei omnipotētis ineffabilis.

מֵי בְּמוֹדָה בְּאֶלְיָהָה illa uerba Moysi Exodi xv. dicentis id est, Quis sic ut tu in fortibus Tetragrammate, Hi nancū quatuor characteres haec uerba designant tanq̄ eorum initia, ubi Iod significare nomen Tetragrammaton plane deprehenditur, ac esse reuera **מֵבְבָבִי** diuinī nominis lxxii. literarum per æqualitatem numeri memorabile symbolum. Et commoti qui erant de Iudeæ exercitu iterum pugnantes prostrauerunt, non minus triginta quincū millia, ut scripta indicant, præsentia Dei mirifice delectati, & patria uoce omnipotentem Dominum Tetragrammaton benedicentes. Hinc ergo intelligitis uerbum quod-dam totum, per unam posse literam significari, uel si ea demum stet singulariter, uel uerbum quodlibet aliud collectiue perficiat. Sicut tota dictio fertur integrā pariter orationem notare, ut Danielis quinto **מְנָא תְּקֵל פְּרָסִין**, id est, Numerauit, ponderatum est, diuisum est. Quæ quidē hoc illi Nabuchadnezer representarunt, Numerauit Deus regnum tuum, & consummauit illud. Ponderatum est in statera, & inuen tum est deficiēs. Diuisum est regnum tuum, & datū est Medis & Persis.

Aut igi

ה - 13 -	26
כ - 11 -	22
ב - 2 -	4
נ - 10 -	20
	72

Aut igitur una dictio per literas dispersa plures efficit, aut multæ dictio-
nes per certas earum literas retractæ unam colligunt, hinc ex multis unum
& ex uno multa. Quod neutiquam mirum esse ostendit duorum monosylla-
borum frequens usus, ut aiunt Maronem scripsisse in carminibus. Est &
non cuncti monosyllaba nota frequenterant, iis demptis nihil est hominum,
quod sermo uolueret, ergo tota serme omnium hominum colloquia, est et
non, significant. Quamobrem in hac arte quis dubitare uelit una litera
dictionem integrum, & una dictione orationem extensam, atque uersa uice si-
militer una oratione dictionem aliquam electam & intentatam notari posse.
Vnde oritur occulta quædam & admirabilis epistolarum technologia, quā
sæpe imitatus ego, in grauibus periculis, & summo rerum discrimine lin-
gua Germanica, per epistolam scripsi, quæ a Latino viro in Thuscia uel
Ethruria cognosci desiderabam: & cōuerso more scripsi Latine, quod
Alemanum hominem Latinitatis imperitum scire uolui. Accipiatis hoc ye-
lim quicquid tamen illud est grato animo & sensibus imis res est non par-
ua diligenter reponatis. Vnu autem nobis ueniunt si rite operemur huiuscē-
generis literæ quatrifariam, autenim sumunt ab initio uerbi ad aliqd
aliud significandum, ut in exorsu Geneeos וְיַבֵּל הַשְׁמִינִי. i.
Dies sextus, & perfecti sunt cœli, ecce Tetragrammaton: aut a fine cuius
cnuq; ut Psal. i. בָּרוּךְ הוּא que transpositæ faciunt אָמֵן. i. Amē.
Hoc nanc; intelligi uoluit, Nō sic impii, qm̄ nō dicent amen, idcirco in
Gehennam mittent: aut sunt quæ se offerant singillatim quælibet per in-
tegrā dictionem una cōprehēsæ, ut Psal. iii. Multi insurgunt aduersum me.
Qui sunt isti multi? Respondet Cabalistæ בְּנֵי־בְּנֵי sunt Romani, Babylo-
nii, Iones, Medi: aut postremum nō relative ad aliorum uerborum cōstitutio-
nē destinant, sed earum quælibet secundum suæ proprietatis significationem
sumit, ut qñ duorum seculorum mentio sit, futurum seculum Iod litera signi-
ficat, & litera he seculum præsens, uidelicet istum mundum, Genesis ii.
Iste sunt generationes cœli & terræ בָּרוּךְ בָּהּ, id est, in he creauit ea.
Nimirum extrema scilicet hæc de literis consideratio ad substantiam cha-
racteris attinet quo ad se, at nequaquam ad accidentalē relationem uti supe-
riores tres, quantū ad aliud. Sic enim iam hac destinatiōe significant, uel
iuxta grammaticam institutionem res ipsas, positione prima oblatas, uel
 numeros arithmeticā disciplina ordinatos, uel nonnullas ratiōes uerbis
Magistrorum nostrorum applicatas, uel deniq; omnem creaturam a pri-
ma causa profectam, & rursus in primam causam reducibilem. De pri-
mitiva positione literarum ita monstrant, q; Aleph sit uia seu institutio.
Vnde lob xxxiii. Docebo, i. instituam te sapientiam. Beth, domus, Psal-
mo xxiii. Habitabo in domo Domini. Gimel, retributio, Psalmo cxyi.

Hoc modo Tritz emis.
In Polygraph. &
frangraph.

Exploratio Litterarum
Hebreorum.

DE ARTE CABALISTICA

Quia Dominus retribuit tibi. Daleth, ostium, fores uel ianua, Genesis xix. Et prope erant, ut frangerent ostium. He, ecce, Genesis xlvi. Ecce uobis semina. Vau, uncinus retortus, Exodus xxvi. Quarū erunt capita aurea. Sdain, arma, iii. Reg. xxii. Et arma lauerunt iuxta uerbū Domini. Heth, terror, Job vii. Terrebis me per somnia. Teth, declinatio, per metathesim thet, Proverb. iii. Ne declines ad dexteram & ad sinistrā. Iod, confessio laudis, Genesis xlix. Laudabūt te fratres tui. Caph, uola, Ecclesiastis iii. Melius uola plena requie. Lamed, doctrina, Psal. cxlii. Doce me facere uoluntatem tuam. Mem, aquæ, Esaiæ lv. Omnes sitientes uenite ad aquas. Nun, filiatio, Esaiæ xiiii. Filiū & nepotē. Samech, appositiō, Deuteron. xxxiiii. Quia imposuit, hoc est, apposuit Moyses manus suas super eum. Ain, oculus, Exodus xxi. Oculū pro oculo. Pe, os, Exodus iii. Quis posuit os homini. Tzade, latera, Exodus xxv. Sex calami egrediētur de lateribus eius. Kuph, reuolutio uel circuitus, Exodus xxxiiii. Redeunte anni tempore. i. circuitu anni. Res, egestas, Proverb. x. Pauor pauperum egestas eorum. Alii tamen hæreditatem interpretantur. Sin, dens, Job iii. Et dentes catulorum contriti sunt. Thau, signū, Ezechielis ix. Signa Thau super frontes virorum. Ista est literarū grammatica expositio, quomodo solent rebus quibuslibet nomina impone re, uel primitia uel deriuativa. Nihil, ut arbitror, ab altiore speculatione alienum, si quis figuratae locutionis studiosus extiterit. Tum Philolaus: Nos, inquit, oportet, ut coniicio, senes elementarios fore, quibus denuo ferula sit opus. Nam interim multo studio ad alphabetum redacti sumus. Et Marranus: Certe repuerascimus, hæc est Philolae palingenesia tua illa Pythagorica. Quibus Simon: Nolite, inquit, respurre, magna profecto res est, & digna philosophis, si Platonis uestro creditis, minimeq; ridicula, ut in Cratyllo Socrati uisum erat, cognoscere literas, non enim habemus quicq;, inquit, illo melius, quo de ueritate primorum nominum iudicemus, ἐπεί πὲ συνάθασις τε καὶ γράμματοι μίμησις τούτην οὐ σε τὸν αὐτὸν, ὅρθοτά τούτην διλέγουσα τὰ συνχέσα πρεσβύτην, id est, quandoquidē syllabis & literis imitatio fit essentiæ rectissimum est discernere elementa primum. Undeputo dicta sunt elementa quasi hylementa, hoc est, materialia, ex quibus minimis maxima fiūt, ut est illud Hesiodi. Si paruum paruo superaddas, & simul omne compotias, magnus fors tandem fiet aceruuus. Prouerhene Simon, Philolaus ait, omnia enim uere dicis, nos hoc sermone cum tua uenia iocati simus. Tum ille, Ad disciplinæ arithmetice numeros transibo, qui literis Hebraicis designantur. Nec enim est ulla in orbis terrarum spacio alia lingua, cuius literæ quoslibet numeros tam perfecte ostendant. Conatis sunt tamen nouicii Græcorū Iudeos

*Elementa quasi
gylmata raga
lio Edic, a mag
quasi matutin*

K

Iudeos imitari, ut & similiter alphabeto suo numeros exponerent. Sed erat necesse duas sibi figuram intercalare, tā sexti q̄ nonagesimi, quæ qdē figure literaliter ex ordine alphabeti non sunt. Schemata enim duo hęc, s. h. figura sunt hominum nouorum imitandi studio ductorum, cui rei testes Homericos libros citamus. Sane Romani paucos numeros literis explicant, de qua re Prisciannm Cæsariensem legistis olim ad Symmachum de numeris, ponderibus & mensuris scribentem. Faciamus itaq̄ numerorum quatuor gradus, quorū primus est digitorum, secundus denariorum, tertius centenariorum, quartus millenariorum. Primus gradus alphabeti figuris notatur ab Aleph ad Teth. Suntq̄ signacula nouem, singillatim numeros nouem referentia, ut א ב ג ד ה ו ת, id est, unum, duo, tria, quatuor, quinq̄, sex, septem, octo, nouem. Secundus denariorum ordo, nouem quoq̄ continet alphabeti figuras ב י ט נ ס ע פ צ, id est, decem, uiginti, triginta, quadraginta, quinquaginta, sexaginta, septuaginta, octoginta, nonaginta. Tertius gradus centenariorum, habet similiter nouem characteres, ס ר ש ת ר ב ו ה צ, id est, Centū, ducentā, trecentā, quadrageinta, quingenta, sexingenta, septingenta, octingenta, noningenta. Quartus gradus, est millenariorum, in quo reuertendum est ad priorū numerorum figuram, quanq̄ esse debet statura grandiores, ita ut dicatur magnum Aleph, quasi aleph latum, & pronunciatur per patha secundum a Italicum. Sicbeth magnum quod duo millia significat. Inde usq̄ ad nouem millia, demum Iod magnum decem millia, quo in ordine quidam pro statura solent figuram apicibus notare. Deinceps non figuris utuntur, sed uerbis, id est, mille millia, bis mille millia, & reliqua. Viam istam alphabeti numerorum, maximopere sunt amplexi Cabalistæ, qui dicunt annorū duo milia, initiu præcessisse, anteq̄ hic mundus fieret. Eo q̄ ante ר א ש ית, id est, initium scripture ponit Beth magnum dicēs, Ita sapientes nostri exponunt eum locum Proverb. viii. Dominus possedit me initio uiarum suarū, antequam quicquam ficeret extunc. Quicquid uero milia transgreditur, infiniti loco habetur. Nam finis numerorum in sacris millia sunt, ut cum uellet Dauid infinitatē precii ostendere Psalmo cxix. dixit: Bonum mihi lex oris tui super millia auri & argenti, hoc est, sine numero. Tertiam nunc speciem substantiæ literarum breuissime recentamus, quæ ad aliquas Magistrorum nostrorum intentiones referuntur, ut aleph beth illis significat prudentiam, & gimel daleth remunerationem pauperum, & Mem. i. Meamar uidelicet sermonem apertum, & sermonem occultum, & sic de aliis, quæ paulo inferius recitabimus, Thalmudicis tamen usu frequentiora. Quarta earum literarum species

*N ota de numero
hebreo*

*ל ג א ט י ש מ
נו י ה ב י מ פ ל ה
ל א ש י*

DE ARTE CABALISTICA

consistit in rebus conditis atq; creatis omnibus, maxime quidem utilis.
 Cabalæ studiosis, quo facilius creaturas reuocare in creatorem possint,
 id quippe quod illius disciplinæ maximum est & singulare studium.
 Literas igitur in suum quasque ordinem locabo, ut elementa singula
 singulariter cognoscatis, atque ut sic incipiam. Ab aleph usque ad Iod
 ordines siue chori angelorum significantur, quos intelligentias separa-
 tas & formas liberales incorporeas, & insensibiles philosophi appellat,
 progressas & deriuatas a uirtute Dei, qui formam non habet, necq; ima-
 ginem neq; similitudinem. Dixit enim Esaïæ xl. Cui assimilauistis me,
 & adequabor. Et paulo ante: Cui ergo similem fecistis Deum? aut quā
 imaginē disponetis ei? Ceterū mātisio ista nominatur, **עולם חתמים**
 id est, seculum angelorum, siue mundus angelicus. Deinde a litera Caph
 ad literam zade, cœlorum ordines designantur, qui Dei creatoris uirtu-
 te donati ab angelorū influxu dispensantur, & uocatur **עולם גלים הגל**
 id est, seculum orbium seu sphærarum. Porro a zade ad Thau, interue-
 niunt quatuor elementa cum suis formis, & simul omnia mista, tam ui-
 uentia q; non uiuentia, quæ a Dei uirtute pendent, quibus influit esse &
 uiuere, ut est in Elsaia: Creans cœlos & extendens eos, firmans terram
 & quæ germinant ex ea, dans flatum populo, qui est super eam, & spiri-
 tum calcantibus eam, seu ambulantibus in ea. Diriguntur autem ab in-
 fluentiis angelorum & sphærarum, atq; totū id uocatur **עולם היסודות**
 id est, seculū elementorū, & in eo est homo qui appellatur **עולם הקטן**
 id est, seculum paruum, quod Græci dicunt **μικρόσυνας**, hoc est, minor
 mundus, seu rectius paruus mundus. Nam in homine ipso relucet om-
 nium creaturarum proprietates summarum & insimularum. Hæc forte
 utilius memoria repetemus, si quorum nam literæ singulæ perhibeantur
 esse symbola demonstrabimus, rem sane iucundam, & antiquissi-
 mis authoribus celebratam, ne sint futuri aliquando, qui hanc artem,
 ut tenuem ac ieuniam cauillentur. Est igitur Aleph nota summarum &
 altissimlarum rerum, quæ primo effluxu diuinæ bonitatis subsistunt,
 utputa angeli, qui dicuntur **החיות בראש aioth**, i. animalia sanctuarii,
 uel potius uitæ absq; medio subter Deum. Hi angeli uirtute Dei, proxi-
 me inferiores purgant, illuminant & perficiunt, que communi uocabu-
 lo, illorum dicitur influētia. Beth secunda litera secundum significat ab
 ipso Deo gradum angelorum, qui dicuntur **אופנים Ophanim**, id est,
 formæ seu rotæ, ac secundo loco deriuantur a Dei uirtute per intelligen-
 tiā priorem, & ipsi à Deo quoq; inferioribus influūt. Dixere simul
 etiam sapientes, quod Beth sit nota sapientiæ. Gimel representat ex essen-
 tiis superioribus angelos, qui dicūtur **אראלים Aralim**, id est, angeli ma-
 gni fortes

דיזון חלך . 1

אולני 2

אראלים 3

gni, fortis & robusti, qui descendunt ordine tertio a distinæ maiestatis bonitate, illuminanturq; uirtute Dei per intelligentiæ secundā, & ipsi pariter inferioribus influunt. Daleth symbolū est emanationis quartæ apud superos eorū qui dicuntur **Hasmallim**, & in uirtute Dei per medium intelligentiæ tertiae influuntur, & illa uirtute inferioribus influunt. He litera designat entia superiora quinta ab ipso Deo emanationis, quæ sunt **שרפים** Id est, Seraphim, & influuntur de uirtute Dei per medium intelligentiæ quartæ, ac eadē uirtute inferioribus influunt. Vau notat essentiam supnorū emanationis sextæ, qui dicuntur **מלכים** Mallachim, i. angeli, & influuntur de uirtute Dei per medium intelligentiæ quinto, ac eadē uirtute inferioribus influunt. Zain signaculum est spirituū beatorum superiorum emanationis septimo, qui nominantur **אלדים Elohim**, i. dii, & influuntur de dei uirtute per sexti ordinis angelos, ac eadem uirtute inferioribus influunt. Heth signum est superorū emanationis octauo, & sunt angeli qui uocantur **בנֵ אלֹהִים Bne Elohim**, i. filii Deorum, de uirtute El per angelos septimi ordinis insulsi, ac eadē dei uirtute inferioribus influentes. Teth nota est angelorum emanationis nono, qui uocantur **כֶּרְבִּים Cherubim**, & influuntur de uirtute dei per mediū intelligentiæ octauo ordinis, & eadē uirtute inferioribus influunt. Iod litera decima significat essentiam intelligentiarum emanationis decimo, appellantur autē **אֲשָׁרִים**, Issim nobiles & patricii, suntq; oībus hierarchiis inferiores, & dei uirtute illustrant per nonum chorū, eadēq; uirtute influunt filiis hominū cognitionē & scientiā rerū mirificamq; industriam. Unde dicuntur q; tali sunt prediti facultate filii **אָשָׁר Id est**, homines nobilis intelligentiæ, de quibus Psalmo xl ix. Quiq; terrigenæ & filii hominum, quod proprius sic legitur, tam filii plebei q; filii patricii, quasi diceretur, tam agrestes q; nobiles. Eam denominacionem ab hoc intelligentiarum ordine sumimus nos ipsi. Est enim in nobis intellectus agens summa pars animæ quam Aristoteles *vou*, hoc est mentem appellat, quæ nobis sola deoris aduenit. Inde procedunt uisiones propheticæ ac omnia magna & sancta, uocatur autem **שְׁבַל** **הַפּוּעַל** quo finitur mūndus angelicus. Sequitur Caph, ea litera designat primū mobile ab ipso El Sadaí tanquam a causa prima inmediate, licet per rationalis uitæ spiritum communicatiue motum, qui est angelus Metatron, & dicitur intellectus agens mundi sensibilis per penetrationē formarum inferioribus omnibus uiam præbens, quare influit uirtute diuina in omne quod est mobile. Chaph finalis, significat, girum stellæ rūfixarū, quæ sphæra octaua nominatur quantum ad nos, sed quo ad superiora est orbis secundus in duodecim zodiaci signa diuisus, que nos

חטמ ל

שורף,

מלך,

אלה,

בנֵ אלֹהִים

כֶּרְבִּים

אֲשָׁרִים

per literas hebreas
et quae littera apud
hebreos nominatur

DE ARTE CABALISTICA

אַפְלָנִיטָה appellamus, influiturque de uirtute Dei per medium intelligentiae ipsius Caph, similiterque inferioribus influit. Lamed est signum primae sphæræ planetarum, & dicuntur לְבָת quasi ambulones, quos latini errones appellant, instar græcorum, qui ob id eos asserunt esse πλανῆτας. Diciturque orbis septimus Saturno attributus, quem שְׁבָתָא nuncupamus, influit & influitur. Mem apertum notat sphærā Iouis, qui a nobis צָר nominatur, & a uirtute Dei per medium intelligentiae superioris influitur, eademque uirtute inferioribus influit. Mem clausum est symbolū sphæræ Martis, quem appellamus בָּארִים orbis quinti, & uirtute Dei creatoris influitur per angelum proxime superiorem, & eadem uirtute inferioribus influit. Nun significat luminare maius, quod uocatur שְׁמֶן Id est, Sol, & eius sphæra dicitur orbis חַמָּה influiturque a Deo per medium intelligentiae sexte, qua & influit in inferiora. Nun finale sphærā indicat Veneris, quæ a nobis uocatur נֹגָה, & Dei uirtute constat, influitque mediante intelligentia septima. Samech est symbolum cancellarii, qui dicitur כּוֹכָב Cochab, & Latine Mercurius, influitur autem uirtute Dei a superioribus, eademque uirtute inferioribus influit. Ain est nota sphæræ Lunæ, quæ a nobis dicitur לְרֵה Iareah, & apparet quasi oculus sinister mundi. Estque inter astrifera ultimus orbium, & propter albedinem quandoque nominatur לְבָנָה. Cuncta hæc facultati astrologicae committimus. Pe significat animam intellectualem, singularem & uniuersalem, & dirigitur ab intelligentiis separatis quibus infunditur a Deo tam in sphæris & in stellis, & in omnibus animatis superioribus & inferioribus sphærarum & elementorum. Phe finale de notat spiritus animales, qui diriguntur ab intelligentiis superioribus de uirtute atque mandato Dei. Zade symbolizat materiam tam cœlorum que est intelligibilis, & elementorum que est sensibilis, omniumque mistorum. Diriguntur autem uirtute diuina per intelligentias separatas, & per formas proprias. Zade finale monstrat elementorum formas, quæ sunt ignis aer aqua terra. Et reguntur diuina uirtute per angelos, qui dicuntur אִישִׁים Issim, & uirtute cœlorum, & uirtute materiae prime, quæ est fons & origo cunctorum elementorum. Kuph est symbolum inanimatorū & mineralium, & eorum que dicuntur elemētata & mista. Diriguntur autem uirtute diuina per spheras cœlestes & intelligentias separatas, que uocantur אִישִׁים issim. Et influunt inferioribus in regione quatuor elemētorū. Res significat omnia vegetatia fructus & fruges ac terre nascētia, influunturque uirtute dei a corporibus cœlestibus & intelligentiis separatis nomine אִישִׁים itemque complexionibus elementorum. Sin

torum. Sin designat omnia sensitiva tam reptilia terræ ac progressiva
 ḥaquarū pisces & aeris uolucres simul, & quæcunq; irrationalia uitale
 motum habentia quæ virtute Dei reguntur a corporibus cœlestibus &
 intelligentiis, quas uocamus אִישִׁים & complexionibus elementorū.
 Thau est symbolum hominis & naturæ humanæ, quæ est perfectio &
 finis omnium creaturarum, dirigiturq; a Deo complexionibus ac qua-
 litatibus elementorum iuxta influentias cœlorum & per officia peculi-
 aria intelligentiarum separatarum אִישִׁים Issim, qui sunt angelicæ con-
 ditionis, & sicut sunt finis ac consummatio in mundo angelorum, ita
 est homo finis & perfectio creaturarum in mundo elementorum, quin
 potius in mundo uniuersorum, constitutus est enim ex duobus mun-
 dis, sicut scriptum est, Formauit Dominus Deus hominē de limo terre
 & spirauit in faciem eius spiraculum uitę. Tractantur hęc uberiorius a no-
 stris maioribus quorum posteris nobis clare apparet erga sacras literas
 ardentissimus amor, qui de omnibus etiam minutissimis rationē redde-
 re studuerūt. Verbi causa, De Aleph scriptū est in lib. הַבְּרִיר .i. de Can-
 dore, ubi sedet Rabi Amorai & disputauit, quare Aleph ponatur in ca-
 pite alphabeti, & respōdetur, quia fuit ante omnia, qnetiam ante legē,
 quod de Rabi Rahumai eius libri authore cōmemorat Mnahē Racanat
 in distinctione geneseos prima. Iterū aut̄ quam ob rēproxime sequatur
 Beth, certe quia fuit legis initium. Et quare Gimel nō sit nominatū gi-
 del, cum in sacrī literis præponatur גָּרְלֵךְ & sequatur גָּמְלֵךְ Gen. xxi.
 ubi scribitur וַיַּגְּלֶךְ הַלְּךְ וַיַּגְּמֶלְךְ Talia & his paria scrutari certe non
 sunt dēsignati sapientes uiri. Quanquam sunt etiam aliquo numero
 qui breuitatis causa, reddere aliquorum rationes prætergressi, tantū
 scripsere quæ simpliciter ad rem attinent, quoniam semper ad sublimio
 ra omni diligentia & studio conati sunt properare, ut Rabi Jacob Cohē
 in lib. cui titulus est פִּרְוּשׁ הַשְׁמָה קְרוּשָׁה Id est, expositio nominis
 sancti. Nā de alphabeto strictim sic dicit, Aleph אַיִל Beth בֵּית Gimel
 שְׁׁתִּיכָּה Daleth דָּלְתָּה He הֵיכָּה Vau זָאִנָּה Zain חֵזְקָה Heth
 טְּזִיכָּה Teth תֵּאִנָּה Iod יְאִוָּה Caph כָּפָה Lamed לְעִיטָה Mem
 Nun נְעִינָה Samech סָמְךָ Ain אַיִן Pe פֵּאִין Kuph קֻפָּה
 Res רֵא Sin סִין Thau תְּאֵן מְמַשְׁלָה ac si ea enumerasset iis uerbis, Au-
 ra, uita, pax, sapientia, uisus, auditus, odoratus, locutio, infusio,
 cubatio, opes, negotium, aquæ, meatus, spiritus, risus, semen, su-
 spitio, sopor, gratia, ignis, potestas. Hęc & eiuscemodi reliqua quæ
 audistis ex patru monumētis quāto potui breuissime decerpsti, ut uobis
 uel aliquā degustationē literarię pfessionis exhiberē. Scripsit em de iis
 nō negligēter insignis author Rabi Akiba, quem imitati sunt cōplures

DE ARTE CABALISTICA

ex nostris homines literatissimi, quos multo dignamur honore. Dixerunt enim, quod in expositione alphabeti latent multi sensus. Et Rabi Abraham Aben Ezra de hoc in libro qui præscribitur סודתורה, id est, de Mysterio legis ita inquit כִּי טוֹב הוּא לְמַשְׁכֵל שִׁילָּטָר בְּזִוְתָּת הַחֲבָתָה, id est, Et uerum est quod bonum sit hoc, ut intelligatur, quia discitur ex eis sapientia. Non ut omni tamen uitæ nostræ tempore in literatoria laboremus arte, ait ipse, ut dies ac noctes in uolumibus Rabi Iuda torqueamur, qui primus fertur Hebreis grammaticus esse, uel in illis uiginti libris, quos de institutiōe literaria Marinus cōposuit, uel quos Samuel Nagid eadē de reduos & uiginti edidit. Hucusq; Abraham Aben Ezra, nec frustra sensit ita homo prudentissimus & literarum peritissimus, ad maiora enim & altiora nati sumus. Dixi modo, quæ ad substantiam literæ pertinent consyderationes quatuor, nunc mea opinione terminandum est id quod de accidentalī relatione literarum agere dudum coepimus, & נוטריקון, id est, notariacon appellatur,

O qua in parte id cōsideramus, quæ litera quam dictionem significet. Habet autem tres quoq; species. Cum enim signaculum aliquod ab initio dictiōis accipit, & ut fieri solet apicibus in sublimi nota, ראהזהתירח id est, caput dictionis nominatur, atq; de more ita scribitur הָרָךְ. Quando item sumitur a termino & fine uerbi alicuius propositi, tunc סוף ההיכת, i.e. finis dictionis cognominat, quod consueuerunt figurare hoc modo הָתָךְ. Sin autem a singulis uerbi cuiuslibet literis notæ singulæ deducuntur, id tūc generali uocabulo notariacon appellamus. Ad hæc Philolaus ait: O noster Simon, q; sunt hæc externis hominibus arcana et recondita. Tum ille: Multo forte occultiora, inquit, ostendam uobis in hac tertia Cabalæ parte, quæ תְּהִוָּת nominatur, ubi mutua fit literæ pro litera positio, & totiens fit quotiēs alphabeta permuntantur. Permutantur autem iuxta numerum literarū bis & uigesies, quia uiginti duas legimus Iudeorum literas, semperq; binis quibusq; literis coniugatis licebit alterā sumere pro altera, & ea combinatio dicitur תְּרִיצָה, ut si existis sex literis alphabeti Latini a b c d e f continuo binas & binas coniugauero, quatenus sub iugo primo sint a b, sub secundo cd, sub tertio e f, uelimq; per epistolam huius artis peritū aliquem hortari, ut suppli-

*nota de literis transpo
sitione de sua præfatione
per polygraphiam Eusebii*

caturus principi, cadat ante pedes eius. Sic scribo, dbef, quod ille intelliget Cade, ita & de aliis. Totum hoc opificium euénit ex alphabeticaria reuolutiōe, ut succedat mutuo litera pro litera proprio sibi iugo combinata, scilicet uicissim a pro b, & b pro a, similiter c pro d, & d pro c, itemq; e pro f, & f pro e. Quod facilius in Hebraicis nullo quidē obstante procedit, quia uoces quas Latini uocales nominant, non sunt in ordinem

ordinem alphabeti iudeorum repositae. Prisca igitur aetate motus inde pater noster Abraham dixit, ut in libri Ietzira cap. ii. legitur. Aleph cu omnibus, & omnia cum aleph, haud secus atque Beth cum omnibus, & omnia cu beth, & ita de singulis. Quare, ut exemplo id fiat manifestius, uiginti duo alphabeta producam in medium, quae in eodem creationis uolumine Abraham scite admodum & utiliter ordinauit.

אל בָתְגַשׁ רֹרֶה קָחֵז וּפְחַעַטְסִיבְנַמְ

אמְגַתְרַשְׁבָרְהַרְקָחְזְרַפְטַעַטְיִסְכְבָלְמַטְ

אָגְדַתְהַשְׁבָרְזְחַצְטַפְיִעְכְבָלְמַטְ

אָהָרְבָגְהַתְוָמְזְרַחְקָטְצַפְיִעְכְבָלְמַטְ

אָהָרְבָגְהַתְוָמְזְרַחְקָטְצַפְיִעְכְבָלְמַטְ

אָוְבָגְהַתְשְׁבַרְזְחַצְטַפְיִעְכְבָלְמַטְ

אָהָבְגַתְהַתְשְׁבַרְזְחַצְטַפְיִעְכְבָלְמַטְ

אָטְבָגְהַתְשְׁבַרְזְחַצְטַפְיִעְכְבָלְמַטְ

אָיְבָגְהַתְשְׁבַרְזְחַצְטַפְיִעְכְבָלְמַטְ

אָבְבָגְהַתְשְׁבַרְזְחַצְטַפְיִעְכְבָלְמַטְ

אָלְבָבְגַתְהַתְשְׁבַרְזְחַצְטַפְיִעְכְבָלְמַטְ

אָמְבָלְגַבְרַיְתְהַתְשְׁבַרְזְחַצְטַפְיִעְכְבָלְמַטְ

אָבְבָלְגַבְרַיְתְהַתְשְׁבַרְזְחַצְטַפְיִעְכְבָלְמַטְ

אָסְבָגְמַלְהַבְרַיְתְהַתְשְׁבַרְזְחַצְטַפְיִעְכְבָלְמַטְ

אָעָבְגַבְרַיְתְהַתְשְׁבַרְזְחַצְטַפְיִעְכְבָלְמַטְ

אָמְבָגְמַלְהַבְרַיְתְהַתְשְׁבַרְזְחַצְטַפְיִעְכְבָלְמַטְ

אָבְבָגְמַלְהַבְרַיְתְהַתְשְׁבַרְזְחַצְטַפְיִעְכְבָלְמַטְ

אָאָבְגְמַלְהַבְרַיְתְהַתְשְׁבַרְזְחַצְטַפְיִעְכְבָלְמַטְ

אָרְבָגְמַלְהַבְרַיְתְהַתְשְׁבַרְזְחַצְטַפְיִעְכְבָלְמַטְ

אָאָטְבָגְמַלְהַבְרַיְתְהַתְשְׁבַרְזְחַצְטַפְיִעְכְבָלְמַטְ

אָתְבָשְׁבַתְגְרַאֲבָרְזְחַצְטַפְיִעְכְבָלְמַטְ

Elementorum hæc uiginti duorum commissio nequaquam erit rufisticæ ac indocte intelligenda, omnia enim spiritus sunt: Sic in libro Ietzira scribitur: Et sculpsit cu illo spiritu Deus uiginti duas literas, tres matres, septem duplices, & duodecim simplices, & quælibet illarum est spiritus: ad contemplandum itaque spiritualiter ingenti cum gaudio, nobis tradita hæc sunt, non ad obloquendum, non ad irridendum. Sed pia fide mysteria scripturarum amplexandum. Credentes enim literis, facilius altiora speculamur, & abscondita confidimus in literis reperire posse, quasi Dei sermonem in medio caliginis, qui dixit ad Moysen: Ecce, ego uenio ad te in densa nube, ut audiat populus cum loquar tecum, quin etiam בָרְ, id est, uiginti duabus credent in perpetuum. Oportet namque Cabalistam non aniliter, sed fortiter credere, & quæ sunt patrum mandata literis, singulari amore, ac animo iucundo, lætoque recipere cu gau

DE ARTE CABALISTICA

gio & fidatia, ut Psal. lxx. Exultent & letentur **בְּ** Id est, uiginti duabus qui querunt te. Nam duas & uiginti literas scitote fundamēta esse mūdi & legis, ut copiose in libro tractatur Horti nucis secūdo, quē uel legistis uel legitis. Tū Philolaus, Certe ait tales libros nec legi nec uidi unq̄, q̄ erā nō parva usq̄ huc opera ubi nā laterēt̄ scrutatus sum. Et Marranus. Nescio, inqt̄, quo pacto illiusmodi librorū īta Iudeis parsimonia sit, ut ne amico quidem eos liberaliter edant, aut quocunq; tamē ere uēdant. Tunc Simō, Statutū nobis est, inquit, arcana legis nō dari peregrinis sed **לְזַעַעַץ הַכֹּם** Id est, Consiliario sapienti. Non domestico etiam consiliario tantum, nec sapienti modo, sed simul consiliario sapienti, qui nō sit extraneus, & non sit indoctus. Nec id ægre feratis uos obsecro. Sepe nanq; imminētis periculi causa in tam diuturna dispersione cōstitutis nobis cōuentus patrū sollicitus prouide statuit **בְּרָה מִתְהָ** .**בְּרָה שְׁחוֹא בְּרָה מִתְהָ** .**שְׁנֵפֶל בְּ בְּאַחֲרוֹנָה** . i. E alege ut ipse fugeret ab eo, in qd cecidit posterius, Moysē nostro ægyptio authore, qui causas enumerat, & recitat euēta in capite lxi. libri primi perplexorum. Sed spero uos hæc & alia nostræ gentis boni consulere, quare ista disputatione dimissa partem artis Cabalisticę tertiam prosequar. Accepistis de cōbinationibus literarum ducentis & quadraginta duabus permutationes coniugationum ducetas triginta unam, præter Alphabetum uulgo consuetum, cuius tamen binas qualsq; suo ordine literas pariter etiam connectere ad mutuas uiscitudines solent. Rem uulgo exilem ac forte prima specie imperitis cōtemptam, sed quæ tamen ueniat plurimum exaltanda hominibus. Ut legitur Psalmo xii. **בְּרָם זְלוֹת לְבָנֵי אָדָם** Id est. Exaltando despectio nes filiū hominū. Ad quod ibi citat Rabi Salomō id qd dicitur a Psalmista, Lapidem quē reprobauerūt edificates, factus est in caput anguli. Vos equidē oro haud negligenter consyderate quod nō frustra scriptū est **בְּרָם** nam de **גַּמְתָּרִיא** Cabalistice significat ducēta & quadraginta duo, tot enim sunt cunctę superius descriptę combinationes, & ex illis unam & triginta ducentasq; uariationes decenti honore ueneremini. Omnia enim ex illis oriuntur quę sunt, & quę dicuntur, de iis nanq; Ianuis quas appellant, pater noster Abraham ut est in libro Ietzira dixit **וְגַם־צָא כָּל הַדָּבָר וְכָל הַיְצָרָר יַוְצָא מִתְהָ** Id est. Et existit omne dictū & omne creatū progressiōē ex illis, quę qdē nobis illorū adminiculo facile possumus in nostrā ordinare salutē, quoniā reducēdi sumus p omniū rerū creatorū cōsyderationē in unius creatoris pro humana uirili cognitionē, quę est salus nostra et uita etherna, hoc sit a deo p nomē suū rursus in deū. Ipse est ipsemēt nomē suū quātriliterū in secula seculorū semp benedictū, quod ostēderat Psaltes cū aiebat, Et cognoscēt p tu es nomē tuum

tuam Tetragrammaton solum tibi supremum super omnem terram.
 Idecirco solum hoc nomen dicitur Semhamaphores, id est, nomē expo-
 sitorium essentie Dei. Cuius experimentum sumitur de prima huius ar-
 tificii parte. Aliud est Dei nomen in istius locum succedens, quod duo
 decim literis scribitur, eiusq; ratio de secunda parte recipiet. Aliud præ-
 terea nomen est, quod in hac Cabalæ tertia parte commodissime tracta
 tur. Nomen xlvi. characterum. Non quod unius nominis una prolatione
 quadraginta duabus literis constet. Notum enim est apud quemlibet
 intelligentem, ut docet Moyses Maimoni, quod unum nomen inueniri
 nequeat usquam tot literis scriptum. Sed plura sunt nomina inter se et
 in se ipsa complexa, ex multis literis aggregata, quæ ducant Cabalistam
 per quasdam rationes occultas ad ueritatem cognitionis Dei Tetragram-
 mati קְרָבָהּ קְרָבָהּ קְרָבָהּ קְרָבָהּ quod similiter arithmeticē xlvi. significat. Huiusmodi
 xlvi. characteres per talia nomina sic coniuncti dicuntur unum nomen,
 eo quod finaliter solum unam rem significant: quemadmodum eōtra-
 rio alia nomina composita & collectiua saepe compluria sunt unice sig-
 nificantia. Potuit igitur in præsentiarum cōtingere, quod ratio illa qua
 intellectus noster duceretur in Deum nequiuferit, nisi multis & literis
 & uerbis explicari. Nec id mirum, quoniam per multos & diuersos ri-
 uulos solēt ingeniosi opifices scaturiginem inuestigare. Ita de fontis sui
 abyssō emanare fecit deus cunctas res, & ad infinitam uoragine refluere
 להוציאר במאמר ומאמר ברבר עיר להעמיד כל הדברים ב
 במעין השלחנת והשלחנת במאמר במעין אוון הקר ואוון מספר
 לאורה המתעלמת בתוספת החדר הבסורה בכלל ארבעים ושתיים
 אותיות. Haec sunt uerba contemplissimi doctoris Hamai in libro
 ספר מעין הבהיר מהבמה העיוו. i. Speculationis, ad quæ utiliter allegat ipse
 id est, librum Fontis sapientiæ, quanq; uir tam integer testimonio non
 eguisset. Iam tentabo si ea Latine interpretari ualeam, ita saltem ne quid
 sententia detrimenti patiatur. Ut produceret, inquit, rem in uerbo, &
 uerbum in re, quo usq; restitueret omnes res in fontem resplendentia, &
 resplendentiam in uerbum, tanq; fontem, cuius necterminus sit, nec
 numerus, ad lucem inaccessibilem agmento tenebrarum reconditam in
 uniuerso quadraginta duarum literarum: hucusq; Hamai. Appellant
 autem hoc tam uenerandum & colendum nomē duabus & quadragin-
 ta literis designatum præstantissimi sapientum, quorum memoria in
 benedictione est קְרוֹבָהּ וּמִקְרָבָהּ, id est, sanctū & sanctificatum. Ideoq;
 per alphabeticæ revolutionis commiſſionem rudibus & indignis co-
 cultatum, atq; tantū sanctis contemplatiuam uitam agentibus ex alpha-
 beticaria combinatione per Hieremiam est reuelatum, qui saepe legere

O. iiiii

solebat in libro letzira, ut reperitur scriptum בְּסֶפֶר בְּתַחְוֹן, id est, in libro de Spe, cuius author est Rabi Iuda, qui composuit illū. Cuncte Hieremias librum letzira multum & saepe nocturna uersaret manu atque diurna, uenisse ad eum בָּת קָוֵל, id est, filia uocis dicitur, quae iuberet illum tribus annis uolumini eidem insudare. Post itaque annorum trium fine quando iam ei placuit characterum coniugatio & tractatus, ut operaretur in eis, mox sibi atque sodalibus creatur homo nouus, & in ipsius fronte scriptum erat יהוה אֱלֹהִים אֱמֹת, id est, Tetragrammatus Deus natus, tum sentiens ille homo nuper creatus scripturam in fronte, haud ultra tremoratus est, quin subito citata manu primam dimoueret ac adiumeret literam in אֱמֹת, quae est Aleph. Ita manebat reliquum his uerbis

T יהוה אֱלֹהִים מֹת, id est, Tetragrammatus Deus mortuus. Ob quam rem Hieremias indignatione perculsus scidit uestimenta sua, & dixit ei: Quare tu deponis Aleph ab Emeth, qui respondit, quoniam defecerunt ubique a fidelitate creatoris, qui uos creauit ad imaginem & similitudinem suam. Dixit Hieremias: Quomodo igitur apprehendamus eum? Respondit ille homo לְמִפְרָע בְּאֹתוֹ הַעֲפָר הַנּוֹרָק בְּבֻנוֹת אַלְכְּבָדָת, id est, Scribite alphabeta ad spacium in hunc puluerem dispersum, iuxta intelligentias cordium uestrorum. Et fecerunt ita. Et factus est ille homo in horum conspectu puluis & cinis, atque sic disparuit. Quare Hieremias se tunc ab ipso Deo uirtutes & potestates alphabetorum & elementiarum commutationes recepisse assertebat, nam dispositione coniugationis de libro creationis ante nouerat. Inde ad posteros alphabetaria hec Cabala, id est, receptio transmigravit, per quam arcana diuinorum maxima panduntur. Cum enim per omnes literarum combinaciones nomen illud magnum & pro uiribus maximis extollendum ab ultimo ad primum circunduxerimus, tum se nobis diuina eius notitia liberaliter ostendet, ac uoluntati nostre suas facultates offeret, clementerque subiicit, si nos inuenierit dignos, atque animi puritate, fidei sinceritate, spei firmitudine, amoris ardore praeditos et munitos. Noluerunt enim patres nostri, ut Rabi Tarphon, Rabi Moyses Aegyptius, & Rabi Hamai, ceterique scripserunt, secundum praecepta Magistrorum nostrorum illud nomen cuique mortali ostendere, nisi admodum digno. Sic enim dixerunt, quod non tradatur nisi humili, & ei qui stat in dimidio dierum suorum, non iracundo, nec ebrio, nec prauis moribus foedato, sed uiro pacifice, & qui suauiter loquatur cum creaturis, & qui custodiat illud cum muniditia, talis enim dilectus est sursum & circa nos desideratus de orsum, & timor eius cadit super creatureas. Ut uero nomen illud uobis patefaciam more Cabalistarum, primo partiar xlvi, literas in septem uerba, deinde

deinde quodlibet uerbum in duas dictiunculas, quarum singulæ contineant iuxta idioma linguæ Hebraicæ ternas literas. Facta igitur multiplicatione arithmeticæ dicendo sexies septem, erunt quadraginta duo scilicet literarum eius nominis collectio uniuersa, quam inspectione oculorum uel trorū hoc charagmate subiicio sic **שָׁגַת בְּמַעַן מִתְאַצֵּב צָהָבָתָא מִזְבְּחָתָא** Equidē hoc in uersu dum quotasque literas comprehendero, confessim mihi altera pars dictionis unius e septem quævis disyllaba nascitur. Vna enim quæque huius tam preciosi nominis dictio sex constare characteribus dignoscitur, tamen Hebraicis tantum, non autem alterius linguæ. Nam Latine pluribus erit opus, ut Sagathbama, Sagaththechaz, Miathazab, Iemibatha, Zethaghaphaz, Thegazama, Naazpapas, quæ in antiquorum uolumini bus inueniuntur usque hodiernum in diem Romano sermone peregrina & incognita, sed nō idcirco despicienda quod dura sunt & barbara. Ne mo enim tam lippis oculis in aspectu sacrorum utatur, ut recondita contemnat, nemo auribus in audiendo diuina tantas delitias indulget, ut solum ea ueneretur, ea laudet, ea sequatur, quæ sensibus sint iucunda, oculis amoena, tactu mollia, & uoculatione blanda. Sed spiritualia capessat magis quam corporalia, & constantia magis quam leuia, ueraque magis quam fuita. Enimuero saepe aspera & horrida præcedent Dei præsentiam. Recordamini quæ contigerunt Eliæ prophetæ, cum in monte Dei Horeb intra cauernas & in specu lateret, nonne dictum erat ei sic: Ecce Tetragrammatus incedit, & flatus grandis atque fortis subuertens montes, & discindens ac conterens petras ante Tetragrammaton, non in flatu Tetragrammatus, sed post flatum commotio, & non in commotione Tetragrammatus, sed post commotionem ignis, Non in igne Tetragrammatus, sed post ignem uox submissa tenuis, & in illa uoce locuta est ad eum gloria Tetragrammati, quæ nominatur **כְּבוֹר** Ita uos post desertum horridum & senticosum, post montem & petras, post flatum & terræmotum, post ignem, post uocem in ipso cauernarum & specuum uestibulo dimissa occupationum secularium multitudine, audietis gloriam Dei ad uos loquentem: Quid uobis hic? Pergite ultra, ut extat enarratum iii. Regū xix. Igitur non hic standum est, sed reuertendum nobis cum Eliha propheta in uiam nostram per desertum, hoc est, per has hispidas barbaricarum connexionum revolutiones & perplexas uesperas in uiam sacrum atque canonicae scripture, uiam uere nostram, quæ est ueritas eloquiorum Dei, ut ungamus regem in Syria, qui ab unctione dicitur Messiha. Tatisper nanque per coniugationes duorum & uiginti alphabetorum ambulabimus, dum ad supremum atque primum alphabetum uigilanti solicitudine

*Uide Sacratissima
elei nomine 42 / AMMO*

DE ARTE CABALISTICA

ac indefessa diligentia uentum fuerit. Oportet enim nos artificiose per singulas combinationes tam diu discurrere quo usq; uox Dei pateat, & apertus se nobis offerat sacratissimarum scripturarum textus. Illa nempe uox Dei, omnibus alphabetis a primo ad ultimū, uidelicet uigesimū secundum, uirtutem suam & ualorem largiter impluit, ut combinaciones aliquanto maiorem efficaciam quæ reputantur, non significatiuæ q; nomina primario significatu præstent, ueluti radius solis fortius quidē urit q; sol ipse unde manauit. Hinc illud extat Mirandulani Comitis in Conclusionibus, ubi sic ait: **Quælibet uox uirtutem habet in Magia in quantum Dei uoce formatur.** Presentis ergo nominis quadraginta duarum literarum uirtus, operatio, uigor, efficacia, complementum, & perfectio, a Dei uoce pendet, quam intendimus per omnes omnium alphabetorum cōnexiones & retia uenari, donec septem nomina quadraginta duabus literis cōprehensa usquam in scriptura sacra comperire queamus. Verbi causa. Si querantur ex primo & uigesimo alphabeto, similiter septem uerba, quæ possint uel ullius diuinæ scripturæ uersus esse symbola, reponantur mihi salua, ut sunt memorata superius. Itidem ex ipso & uigesimo, adhuc autem & decimo nono & eodem modo deinceps omnia percurrendo usq; ad primum, quod a suo exordio, ceu reliqua nomen accepit ut diceretur **אלבת**, id est, Albath, cuius ex combinatione hoc mutuemur exemplum **תְּרֵל גָּבֶן הַרְלָאָק אֲכָל בָּקָג בְּנֵבָנָה** qd simul etiam est nomine diuinū quadranginta duarū literarū ex primo alphabeto libri Ietzira permuto receptū. Sola namq; permutata, & trāsposta pater noster Abrahā in eo creatiōis lib. posuit, cū nō dubitaret alioqui uulgarii alphabeti rectū ordinē cūctis esse notū. Solent autē & hunc pari modo cōbinare dicētes **אָבָה** ut Rab Hamai docuit in libro illo de Speculatione, nomenq; describit quadranginta duarum literarum etiam ex eadem sua combinatione producētum sic **אַבְּהָתְשׁ אַקְּבָבְרָו טְבָבְשׁוֹת נְטָהָבָשׁ וּבְקָפָהּוּ בְּקָפָהּוּ** quod similiter, ut cætera Deum benedictum iuxta suā proprietatem symbolice significat. Sicut enim quatriliterū ineffabile notat Deū ut est super omne esse, & Ehieh representat Deum, ut est in omni esse, et Adonai Deum, ut est omnium dominator, & Sadai, ut nullius eget, ita pari modo xlvi. literarum siue recipiatur ex transpositis seu rectis combinationibus quodlibet designat Deum, quatenus est creator cœli & terræ, uisibilium omnium & inuisibilium. Quamobrem ista uiginti tria nomina diuina, quorū quodvis quadranginta duabus figuris pingitur, singula secundum uiginti trium alphabetorum ordines dicuntur e duobus sacræ scripturæ primis uersibus: In principio creauit Deus cœlum & terram,

& terram, terra autem erat inanis & uacua. Incipiendo a prima litera Beth,
 & in ultima Beth litera terminando, quae cum sic Hebraice leguntur, ut
 sunt a spiritu sancto dictate, quadraginta duas figuras absoluunt, semper
 ponentibus nobis literam pro litera sub uno & eodem combinationis
 iugo. Inueniuntur & alii Cabalistae sublimius speculantes, qui transcen-
 dunt creationem & creaturas, & in sola Deitatis emanatione persistunt,
 quam sancte per nomen sanctum xii. characterum, & per nomen xlvi. li-
 terarum dignissimis, & Deo deuotis hominibus sub fido silentio largi-
 untur receptū & scriptum בְּסֶפֶר אֲגָתַ הַסּוֹדָה, Id est, in libro episo-
 lœ secretorū, ubi ad quæstionem Antonini Romani de sacro sanctis no-
 minibus respondit Rab Hakados, quod ex Tetragrammato fluit nomine
 xii. literarū אֵב בָּבָו וּרוּחַ הַקָּרְשׁ, id est, pater, filius & Spiritus sanctus.
 Ex quo deriuatur nomine quadraginta duarū literarū, qđ ita pronunciat
 אֵב אֱלֹהִים בָּאֵלָהִים רֹוחַ הַקָּרְשׁ אֱלֹהִים שְׁלֹשָׁה בְּאֶחָד בְּשִׁלְשָׁה
 id est, pater Deus, filius Deus, Spiritus sanctus Deus, tres in uno, &
 unus in tribus. O quanta est hæc altitudo, quanta profunditas, quæ so-
 la fide apprehenditur. Tum Philolaus. Quantæ uero Simon, inquit, ti-
 bi agèdæ sunt gratiæ, qui omnia nobis tam dilucide atq; clare ostendis,
 si modo quicq; in hac arte clarum esse potest, ac nō potius maxima pars
 horū inuolucris reclusa, & fugere ad salices uisa. Et Marranus. Tace ob-
 seco Philolæ inquit, Sine hunc progredi, an nō uides, uesper ingruit,
 & hic quasi diurnum pactus est. Porro tu perpetuo loquere Simon
 quicquid rerum erit. Tum ille: Compleui artem totam & edocui, nisi
 sunt quæ particulatim restare putetis de quibusdam nominibus Dei, et
 angelorum & virtutum, & consecratis sigillis, quorum uia ac potestate fa-
 cturos se multi multa promiserunt, quæ uulgo admiranda uideantur.
 Et Marranus: Oblivio forte te coepit, inquit, quod de nomine duode-
 cim literarum quoq; dicturus eras, quamuis secundæ partis materiam
 esse affirmares, quæ iam præteriit. Tum Simon: Parum est quod de il-
 lo exponam, nisi quod postquam crebro & frequenti prauorum homi-
 num usu passim uilescebat nomen Tetragrammaton antea cum tanta
 cura & solitudine, cum tanta reverentia, & tam prudēti moderamine
 idoneis & electis tantum sacerdotibus septimo quoq; anno traditum,
 ut discerent per illud populo benedicere in sanctuario, tunc ad maiesta-
 tem huius nominis conseruandam prohibitum fuit sacerdotibus eo im-
 precari, solisq; summis pontificibus quotannis permitta erat eius pro-
 nunciatio in diebus ieuniorum & propiciationis. Quare illius loco cæ-
 teris substituerunt nomen duodecim literarum, quod esset aliquanto sa-
 cratus q; nomen Adonai, & tamen ineffabili Tetragrammato longe mi-

C

nota est noīe tetra-
grammaton

DE ARTE CABALISTICA

nus diuinum quo sacerdotes in benedictionibus uterentur. Consuevit autem quatuor his literis בְּהִנְּאָה cum apicibus in capite cuiuslibet notariace signatis conscribi, & ita pronunciari בָּרוֹךְ הוּא, id est, Sanctus benedictus ipse. Per quod benedictionem a Deo Numeri sexto mandatam posterius super populum pro Tetragrammato ita proferebant, Benedic te sanctus benedictus ipse, & custodiat te: Ostendat sanctus benedictus ipse faciem suam tibi, & misereatur tui. Leuet sanctus benedictus ipse faciem suam ad te, & ponat tibi pacem. Quo in loco Salomon Trecensis commentator sacræ scripturæ ordinarius sic scribit לְכֶרֶת הַכָּנִים פּוֹרְסִים בְּפִיהָם לְוָמֵד הַבָּה עֲמֹר אַחֲרֵינוּ שְׁנִי הַנָּה זה עֻמָּר אַחֲרֵת כְּתִלְיָנוּ מִשְׁגִּיחָה מִזְּהַלְלָנוּתָה מִבֵּין אַצְבָּעוֹת שֶׁל הַכָּנִים id est, Itaque sacerdotes distendunt manus suas dicendo, sanctus benedictus ipse stat post nos, sicut scriptum est: En ipse stat post parietem nostrum, animaduertens de fenestris inter digitos sacerdotum. Sic in uetus codicis membrana scriptum teneo, quamuis impressa quædam uolumina chartacea uerbis istis careant. Firmissime uero credunt nostri, & nullatus dubitant hac forma expressam benedictionem tantæ prosperitatis esse causam, quantæ fuisset si nomen Tetragramaton, quod nunc Adonai pronunciant, in istis imprecationibus permaneret. Mutatio enim hæc facta est ad honorem Tetragrammati, ne totiens iteratum, neglectui tandem subiaceret, quod Deus Optimus Maximus omnium maximæ auertat. Habetis omnem hortum Cabalisticum, id est, גַּתְתָּה tribus areolis distinctum, quæ sunt Geometria, Notariacon, thmura, & radicibus, herbis, floribus infinitis excrescentem cum omni ornatu suo ad unum hortulanum respicientem, qui rigat, plantat, & incremetum dat Deus Optimus Maximus, incomprehensibilis, ineffabilis, innominabilis, cui est quoque nomen incomprehensibile, ineffabile, innominabile Tetragrammaton, ex quo fluit et deriuatur omne quod est in sacris sacramenta, signa, profecto ex hoc ipso ducunt originem. Verbi causa significat בָּרוּךְ יְהוָה אֶחָד Deus unus, per primam huius artis partem operando arithmeticè ut supra explanatum est, illud idem tamè nomen symbolice representat integrum ipsum nomen Tetragrammaton per secundam Cabalæ partem, ut scribit Joseph Bar Abraham ciuis prefecturæ Salemitanæ in secundo uolumine Horti nucis his uerbis תְּמוּרָתוֹ בְּ וּכְיָה תְּמוּרָתוֹ רָכוּבְּ וּ תְּמוּרָתוֹ צָה, id est, Iod commutatio eius Caph, & siche commutatio eius vau, & sic vau commutatio eius Sdain, quo animaduertimus Deum in essentia sua unum esse unissimum, quo nihil est unius, quanquam multa secundum alias relationes dicuntur de ipso

de ipso, propter quem uocatus est Elohim Kadosim. i. Dii sancti. Iosue ultimus, & Elohim Hauiim, i. dii uiui Deuteronomii v. Et Malachie primo de se ipso loquitur sic. **וְאַם אֲרוֹנוֹת אֱלֹהִים אָבִי אֵיתָ מָוֶרֶאָת** Id est, Et si Domini ego, ubi est timor meus; quo in loco se Deus pluratiue appellat Dominos. Iuxta immanentiam ergo unus est, iuxta egressiones autem plures, qui dixit, Faciamus hominem ad imaginem & similitudinem nostram. Non quod linguae sanctae mos fuerit ut in summa constituti maiestate de se ipsis pluratiue loquerentur, ut Rab Saadia scribit in libro **מִשְׁנָתָה** Id est, credulitatum. Hoc enim tenue argumentum est, quoniam subito post ipse singulariter loquitur ita, Faciam ei ad iutorium simile sibi. Hanc unitatem & hanc pluralitatem in diuinis non inuiti admittunt Cabalistæ diuersis rationibus, unde asserunt tres primas numerationes Cabalisticas **בְּתַר חַכְמָה בְּנָה** unam esse summi regis coronam, ut scribit Rab Asse in lib. **וְחַדְרָה** singulari unionum seu collectorum. Cernitis hoc exemplo quod omnibus Cabalæ partibus ultra citro promiscue utimur uidelicet uniuersa literarum syllabarum & dictionum metathesi, deinde numerali supputatione, notatione capitali, & commutatione literali cum singulis speciebus quas priori sermone patefeci. Sic enim transponimus nomen Tetragrammaton ut sit Va&la, oriaturque **הַרְוָה** Id est, essentia, que omnium rerum prima est, a qua sunt omnia entia uera & bona. Vnde Ehieh Adonai significat arithmetice tantundem quod Elohim, cuius summa lxxxvi. Sicut & **מְמֻנָּה** nota est ipsis Elohim, si sic extendatur **מְמֻנָּה** hoc est, **בְּנָה** Id est, lxxxvi. Et **בְּנָה** nomen Tetragrammaton, quia sit xxvi. quod si extenderatur **בְּנָה** facit cxii. & designat Tetragrammaton Elohim, hoc est F Dominus Deus. De quo primum scribitur, iste sunt generationes coeli & terræ, quando creatæ sunt in die quo fecit Tetragrammatus Elohim terram & cœlum. Est autem nominis Tetragrammati principium Iah. Et ipsis Elohim mediū Iah, & finis Ehieh Iah. Quod totū est perfectio ipsis **הַרְוָה**. i. essentiæ, quod significat **הַרְוָה**. i. ipsum, & **הַרְוָה** esse diuinū. Vnde quotidiano tritum est usu, ut ipsum esse dicat aliquid diuinū necessariū et incorruptibile. Omne quippe quod est quādo est huius gratia necesse est esse, nec tunc contingit non esse. Virtus itaque illius essentiæ ducebat in operationē per Verbum Dei, qui dixit **רְאֵה**. i. sit, quo dicto creatæ sunt in una summa Ideo uniuersæ ac virtutes intellectuales absolutissime per hoc quod ipse mandauit sic, Fiat lux, & mox facta est lux. Quā uniuersitatē secura est angelorum ad ministeria deputatorū natura, quā do dixit **בְּנָה** Id est, & factum est ita, quod principem & sacerdotem magnū designat, qui nominatur Michael, lucidū argumentū angelice G

DE ARTE CABALISTICA

conditionis, quod ex unitate & numero centenario cōstituitur. Vnde
 putant primo die Ideas extra causam primam esse productas & formas
 absolutissimas quo ad esse & operari. Die autem secundo hinc angelos
 esse creatos. Nō enim in primo die aiebat יְהִי אֵל Id est, factum est ita,
 sed in die secundo, cum firmamentum fieret cœli iuxta Rabi Eliezer de
 luce uestimēti eius creati. Decē enim uestibus indutus erat deus quādo
 mūdum creavit, ut dicit Cabalistæ, ac de ultimi uestimēti sui luce sum
 psit & creavit cœlos, nō quidē sensibiles, sed illos inuisibiles & intelle
 ctuales רוחניות Id est, entitates spirituales, de quibus Psaltes ait
 Cœli enarrant gloriam Dei, ubi non scribitur טהרים Id est, Cœli qui
 sunt orbiculares, quod memorabiliter notauit Rabi Ama in lib. Recon
 ditorū, psalmi xix. Sed טהרים quibus additur articulus ha, ut in sam
 mario argumento Geneseos legit, In principio creavit deus Hasamaim
 .i. cœlos illos eximios, illos famigeratos, illos admirabiles, nunq uisos
 nec mortalibus oculis uidēdos. Alii nāq̄ cœli qui non scribuntur per
 ha articulū sunt quidem firmamētum, sed tamē uocantur nomine cœli
 quare scriptum est, & uocavit deus firmamētū cœlos, & dicit ipsius cœ
 li firmamentū inuisibilis, inq̄ quod appellaſt Cœli celorū, unde sequit
 ita, Fiant luminaria in firmamēto cœli. Nimirū illa extensio in modum
 pellis tanq̄ literis inscripta luminaribus & stellis propter localē expansio
 nē dicit Rakia, quod nos a firmitudine firmamētū appellamus. Nā cœ
 li inuisibile nō egebat luminaribus, quoniā per se spiritualiter est illu
 stre ac mētaliter a prima causa illuminat. Ideo nominātur intelligētiſ ſe
 paratę, de quibus ait author caſarū, Omnis intelligentia plena est for
 mis quæ dū intelligit diciſ audire & loqui, quare Moyses ait, Audite cœ
 li que loquar. Et Dauid, Cœli enarrat gloriā dei. Et deus apud Oseam,
 Exaudiam cœlos, & iſti exaudient terram. Vnde lumen propheticū de
 scendit quod dicitur אַסְפָּקְלָרִיָּה הַבָּאִירָה .i. uisio illuminans, que fuit
 Moysi, nam aliorū prophetarum uisio erat מִאֲזֶרֶת שָׁאוֹנָה
 i. nō illuminans, & ea diciſ terra, non nihil mētionis in primo sermone
 de iis habitum est. Evidē mihi recte uideor credere ob id sapientes no
 stros dixisse, Aspectus Moysi sicut aspectus solis, & aspectus Iosue sicut
 aspectus lunę. In creatione igitur sensibiliū utitur deus hoc symbolo in
 telligibiliū ut designet ministeriū angelorū rebus naturalibus
 concreatū sub nomine communī Michael tanq̄ speciei angelicę appella
 tiuo, que per eā orationē בְּרִית יְהִי אֵל in sequētibus quinq̄ dierū operibus
 recitatā iuxta primā Cabalistę artis partē & qualitate numeri symbolice
 significatur, per quod instituimur q̄ omnes angeli sunt eiusdē speciei,
 singula porro corpora siue cœlestia ſeu terrena proprios habēt rectores
 virtutum

Per Coriolanum quid
 Allegamus Cabalistas

uirtutum ac prefectos operationū, tam ea quæ sunt rationalia, ut cœli,
 stellæ, homines, q̄ quæ irrationalia ut bestie ac elemēta. Philosophis ne-
 pe tū primū Peripateticis id probatur, quod cœlū quodlibet sphæricū
 præter formam suam essentialē habeat assistentē intelligētiā orbis sui
 motricē, quæ uocatur angelus, eo quod ad hoc officiū missa, intelligēs &
 uolens cōplet iussa creatoris, tanq̄ inter deū & naturam uirtus media a
 qua sūt operationes in rebus quas natura earū uel nō faceret, uel nō sic
 ficeret, quas alii prouenire dicunt a proprietate occulta & alii quia tale.
 Motus enim cœlorū & stellarū quanq̄ naturaliter est circularis, tamē ab
 oriente moueri ad occidentē uel ecōuerso nō naturę est sed uoluntatis.
 At habet liberam uoluntatem angelus, natura uero certū solummodo
 instinctum coartatur, unde semper agit eodem modo, Angelī autem
 non mouent orbes semper eodem modo. Quo sit ut non semper mo-
 do siant mutationes hōrum inferiorum. Maximam nanc̄ uim ac pote-
 statē angelica exercet conditio in res corporeas, quapropter intellectus
 agens a quo influunt formę, nominatur angelus, teste Rabi Moysē Ma-
 imoni & appellatur שְׁאֵלָן Id est, præfectus uniuersitati, ut
 dixerunt sapientes nostri, uocaturq; Metatron, a quo quidem guber-
 nantur omnes uirtutes singulares humanę, animales & naturales quæ
 pariter angeli dicuntur, eorum est multitudo quo ad nos infinita, sed
 quo ad creatorem certa terminata & finita. Cuius rei Bresith Raba me-
 minit, ubi legitur q̄ creator quotidie creat cœtū angelorū, quos alii uo-
 cant formas, q̄ sint substantię formales q̄būs tota sphæra generabilium
 & corruptibilium absq; numero plena est. Haud secus atq; uester
 q̄būs recepit Hesiodus, in operibus enim & diebus sic ait. οὐτοις μεν οὐδὲν
 οὐχ οὐδὲν ταύλιον βοστέρην ἀθάνατον ξυνόσ. φύλακες θυντῶν αὐγρόσταν δίρε φυλάσσοντες
 ηγέτης εἴγα. οὐράνιοι πάντες ἐπ' αὐτοῖς Id est, Ter enim decem mil-
 le sunt super terra multos pascente immortales Iouis, custodes morta-
 lium hominum, qui utiq; obseruant & iusticias & miseranda facta,
 aerem induti ubiq; eunt super terram, Quorum instar in homine
 duas uoluntatis potentias nominant duos angelos רְאֵל וְצָרָב
 Id est, authorem boni & authorem mali, ut in בְּרִישׁ תְּנוּמָה legi-
 tur, quem citat Rabi Asse in sua collectura. Eiusmodi autem Hesi-
 odios custodes corporico assistentes latini spiritus nuncupant, eorum
 quisquis sollicitudini negociorū inferiorū destinatus fuerit Māmona
 seu Mamon dicitur, quē gręce demona seu dæmon uocat, nō utiq; in
 malā partem. Sane aliud quidem est dæmon aliud dæmonium, quod a
 nobis putatur diuinitatis extenuatiū esse, quapropter diminutive a di-
 uinis excluditur, q̄q̄ plane fateor Homero & uetustissimis scriptoribus

plus Coelos ney Mondi
 & sua p̄fia forā sed
 ab antiquitate.

Hesiodi de Angeli
 custodiis.

DE ARTE CABALISTICA

aliū eius uocabuli usum fuisse, q̄rū multi de Socratis dæmonio laudāda & ueneranda prædicarūt, qđ Apuleius de Deo Socratis interpretatus est. Quod autē Latini uocarūt sp̄us instar uentorū, a nobis originē sum p̄sit, qui eosdē **רוחה רוחות** appellamus. De q̄bus Rabī Tedacus Leui in lib. de decē numeratiōibus post explanatos quatuor uentos, aq̄lonarē, meridionalē, orientalē, & occidentalē, tandem s̄ic scribit **וילאך ארבע מילאים ברא רםונין עליהן ביום ובלילה**. i. Et illis quatuor uentis, creauit quatuor angelos, qui præfecti sunt super eos in die & in nocte. Deinde sequit eodē authore, qđ Michael q̄ est de parte clementiā ac miserationū constituitur Mamona. i. præfectus super uentū occidentalem usq; ad dimidiū diei, & usq; ad noctem. Regitq; uentum orientalem Raphael, qui similiter est de parte clementiæ. Tum Gabriel in uirtute iudicii & seueritatis præfectus est cum uento boreali super dimidiū noctis & duas mensuras mundi: Noriel uero præsident Austro. Hucusq; Tedacus Leui. Ceterum plures illi sub se species habent, quas liber **בְּמָעוֹת הָאָרֶץ**. i. arcanorū cōtinet, & in Porta Lucis ita legit **סֻרוֹת**.

עד הרקיע אוֹנוֹ שֵׁם מִקְוָם פָּנָוי אֶלָּא הַכְּלָמָלָה המונים מִהֶּם טהורים מִהֶּם בְּעֵלִי חֲסָר וּוְחָמִים יוֹשֵׁב לְמִתְהָבֵב כִּמֵּה בְּרִיאוֹת טְמָאֹות מִזְיקוֹת וּמִקְטָרָנוֹת וּכְלָמָעָמִים וּפּוֹרָחָי סְבָאָיוֹר וְאַזְנָן מִן הָאָרֶץ וְעַד הַרְקִיעַ מִקְוָם פָּנָוי אֶלָּא הַכְּלָמָלָה המונים מִהֶּם לְשִׁלּוּם מִהֶּם לְטוּבָה מִהֶּם לְרוּחָה מִהֶּם לְחוּם מִהֶּם לְמוֹת וּכְלָזֶה בְּמִדרְרוֹת הַתְּהִתָּזוֹ

C id est, Quod a terra usq; ad firmamentum non ibi locus vacuus, sed omne plenum formis, ex illis puræ, ex illis capaces gratiæ ac miserationum, & sunt inferius multæ effigies fœdæ, noxiæ, tentatrices, & omnes commorantes & uolantes in aere. Et nō a terra usq; ad firmamentum locus vacuus, quin totum sint species, ex iis ad pacem, ex iis ad bellum, ex iis ad bonum, ex iis ad malum, ex iis ad uitam, ex iis ad mortem. Et omne id in habitatione inferiori in qua nos sumus, haec Joseph Castiliensis. Sed absit a sancto proposito nostro, ut multa de squalentibus & turpisimis dæmonibus illis humani generis hostibus, quæ dicuntur contrarie fortitudines disputare pergamus, uel qui superiorē regionē per uagari putantur, ignei, uel qui propinquu nobis aere oberrant, uel qui terreni terrestria territant, uel qui lacus & fluuios habitant, ac se pe ipsum mare quatūt, uel qui sub terra illos quādoq; inuadūt, qui pu teos effodiunt & metalla, item hiatus terræ prouocant, flammiuomos uentos agitant, & fundamenta concutiunt, extremum, qui omnia lucis a splendoris fugiunt in perscrutabiles & penitus tenebricosi, qui non modo genus humanum, uerū etiam bruta uexant, sermones suos absq; sonitu ingerētes. Aduersus quorum machinatiōes sunt ex nostris qui multa

K contrarie fortitudines disputare pergamus, uel qui superiorē regionē per uagari putantur, ignei, uel qui propinquu nobis aere oberrant, uel qui terreni terrestria territant, uel qui lacus & fluuios habitant, ac se pe ipsum mare quatūt, uel qui sub terra illos quādoq; inuadūt, qui pu teos effodiunt & metalla, item hiatus terræ prouocant, flammiuomos uentos agitant, & fundamenta concutiunt, extremum, qui omnia lucis a splendoris fugiunt in perscrutabiles & penitus tenebricosi, qui non modo genus humanum, uerū etiam bruta uexant, sermones suos absq; sonitu ingerētes. Aduersus quorum machinatiōes sunt ex nostris qui multa

gm angeli regant
ventos

multa se arbitrantur expertos, ac nō dubitant & bonos spiritus mulcendo attrahere, & malignos oppositis passionibus propulsare, sacris & diuinis rite nominibus ac characteribus suffulti. Iubet hominem futuris periculis exponendum recipere membranam tenuissimam, que dicitur uirginea tanque syncera, muda & immaculata, ut presagiat actoris puritatem, cum deinde hos characteras inscribere sic צְרָבָה at extra in hispidi ore folii parte signa quoque hæc בָּזָזֶה qua ligatura firmissime sperantem in Deum uniuersitatis creatorem præcipiunt nullas formidare peruersorum hominum machinationes. Id ita pandunt mysterium, sunt enim symbola primorum quinque uersuum Geneseos, tam capita que termini iuxta secundā cabalisticæ artis partem. Scripsit quondam de physicis ligeris Costa Ben Luca res non physicas tamen experientia, ut opinantur probatas, qui ait, Auricularis digitus abortiui, si mulieris collo suspenderatur, non concipiet dum collo hærebit: at nunc uerba, quibus creator omnipotens fecit coelum & terram alligata, num putauerit, inquiunt, aliquis nihil posse: sane multum profecto credunt meæ sectæ homines magno magistro Rabi Asse, qui scripsit in ספר ריחן quod uolens pertere ac impetrare optata, cōuertat se ad clementiam et miserationes Dei utendo iis characteribus רוֹן נִסִּים פְּסָתִים quæ inueniuntur esse digna sacræ scripture memoracula, cuiusmodi habentur & alia compluria, quibus ferme omnes Cabalistarū libri sunt referti. Student quoque zali e diuinis literis sigilla illustria fabricare, quæ contra hominum aduersas ualetudines & reliquas molestias ualeat diurno usu probata. Veluti est illud uerbi causa, quod Rab Hama in libro Speculationis ex quatuor nō magicis, sed solennibus & communibus sacris noninibus composuit, quin potius compositum a patribus recepit יהוה אמר כי ייוא. Cabalisticæ idem quod El. Accipiunt igitur eius scientiæ artifices primum characterem primi nominis, & primum secundi, & primum tertii, & primum quarti, fitque sigillum primum יהיא. Deinde operantur pari modo circa secundas quatuor nominum sacratissimorum literas & oritur הריה. Tertium sigillum ita conficiunt, tertias quasque literas coniungunt & nascitur יהיא. Postremum eodem more copulant ultima, & exurgit quartum sigillum quod est הריה. Horum quatuor sigillorum intentio est יהוה אלהך נז יהוה אחר, id est, Dominus Deus noster Dominus unus, & hæc inquiunt esto quatuor simul iunctorum sigillorum superscriptio. Demum in membranæ tergo depingunt quod interpretant sic אַרְאֵרִיתָא יהודו תְּבוּרָתוֹ אחר ראש אחר ותו רָאשָׁנָה, id est, Vnum, principium unitatis sue, principiū singularitatis suæ, uicissitudo sua, unum. Et intelligitur uicissitudo hæc

*not a admirans
de mones*

DE ARTE CABALISTICA.

literaria secundum tertiam Cabale partem. Stant itaque cum sigillis & inscriptionibus coram altissimo mente Deo deuota, & quam libeat benedictionem de illis decem octo benedictionibus, aut in aliis iustis precibus contentam postulauerint, infallibiliter se impetrare sperant, omnemque uel coelitus imminentem saepe sortem frangere, uel Adrastant. Id est, diuinarum legum ineritabilem potestatem orationibus sacrorum uerborum mitigare posse confidunt. Nam haud modo characteribus & figuris, uerum etiam uerbis & carminibus bene initiatum Cabalistam putant quemcumque sint admiranda efficere, quod & uestri quidam posse fieri conseruentur. Plotinus enim de dubiis animae libri secundi cap. xxxv. enumerat quatuor quibus mirabilis insit uirtus scilicet, qualitates specierum occultas, & figuratas, & cōcentus, & uota. Porphyrius etiam & Lamblichus aiunt per deum proprias, perque bonos angelos aduersus insemos spiritus imperium nos habere, nec inuenient ullum in orbis terrarum ambitu genus hominum quod in hanc sententiam facilius eat quam ut fama est diuiniores Christiani, qui in nominibus & figuris demonia efficiunt, & manus supra egros imponunt, & bene habent, & mortifera sanant, & miracula cōsimilia operantur. Sed, ut afferentibus illis uero loquar, omnia ea fidei potius tribuit, quamquam & orationibus nonnulla esse insitam potestatem opinantur. Dicunt enim atque credunt quod oratio fidei saluabit infirmum, neque aliter idonei Cabalistae sentiunt, qui pariter affirmant operationes miraculosas ex solo deo, & ab hominis fide pendere. Medaces igitur & stultos esse illos pronunciavit qui soli figure, soli scripture, solis lineamentis, solis uocibus aere fracto natis, tantam miraculorum uim & potestatem concedant, ut testatur Rabi Moyses Egyptius in libri perplexorum primi capitulo lxxii. Ad haec non solum, inquit Philolaus, Hebreorum Cabalistae sed etiam Grecorum præstantissimi multum signaculis & sigillis fidei tribuerunt. Antiochus enim cognomente Soter, cum esset in expeditione contra Galatas uiros fortes & militum innumerabili concursu munitos prelium difficultatum commissurus, quando iam ut de eo Lucianus scribit πάντα μυηθεὶς ἐπίστης, noctu uidit per somnum assistere sibi Alexandrum, iubereque, ut militibus suis ante pugnam pro bellica tessera signaculum quoddam sanitatis ediceret, per quod sibi contingere uictoram pollicebatur. Id erat eiusmodi quo in uestibus insignirentur, ut idem Samosatensis de compilationis erore notauit σιριλούν Σέργον Λιάκαναν τὸ μυτάγεμπον. Id est, Triplex triangulus inter se quinquilinearis. Antiochus autem signo eoleuato, mirabile aduersum Galatas natus est uictoram. Ego ipse profecto illud pentagoni symbolum saepe in Antiochi argentea moneta percussum uidi, quod resolutum in lineas ostendit uocabulum ψήλα, i.e. sanitas. An non

Manitatis signum

 in rem erit

in rem erit, Marranus inquit, id quod magno Constantino quondam Dei signum, ut tunc appellabant crucem, in ipsa meridiei hora coram omnibus exercitu superne apparuit Latinis literis inscriptum sic: In hoc uincere. Et uicit quidem Constantinus eodem signaculo, atque tunc plausus populi Romanorum Imperator lectus ac salutatus, omniumque Imperatorum inuictissimus fuit cognominatus. Quantum igit ualuerunt sigilla & signacula, testes erunt summi uiri, Iudeus Machabaeus, Grecis Antiochus, Romanis Constantinus. Nec te fallit, Simon quod de Christianis paulo ante locutus es. Nam ea gente nihil sub hoc seculo est in opificio signorum, characterum & uocum admirabilius, qui figura crucis & nomine IESV sustinent maria, uentos mitigant, fulmina repellunt. Est præterea charactere illo & effigie crucis nihil etiam fortius, & in periculis nihil magis salutiferum, quam non aliam, ut libere fatear, ob rem, nisi quod ueri saluatoris symbolum extant, sicut uobis Dei symbolum est nomen illud Tetragrammaton. Quodque Cabalistæ possunt in nomine ineffabili cum nuper a te monstratis sigillis & charagmatis, id multo ualidiore modo possunt fideles Christiani per nomine IESV effabile cum proprio signaculo crucis, cum se arbitrentur nomen Tetragrammaton longe recentius pronunciare in nomine יהשׁוּעָה ueri Messihæ, ad hoccitant id quod in Midras Thillim uestris scripserunt פְנַחַס רְבָנָה בְשֵׁם רְבָנָה יְהוֹשֻׁעָה.

כִּי אָמַר מִפְנֵי מֶה מִתְּפָלֵלִיו יִשְׂרָאֵל בְּעוֹלָם חֹזֶה וְאַיִן נָעַבְנֵי עַל יְהִי שָׁאַנְתָּנוּ יוֹדְעֵין בְּשֵׁם הַמִּפְרָשׁ

Dixit Rabbi Iosue filius Leui allegando magistrum Pinhes filium lair. Propter quid orant Israel in mundo isto, & non exaudiuntur. Propterea quod non nouerunt Semhamaphores, id est, nomine Tetragrammaton, haec ibi. Tum Simon. Fortasse tu, sed quid uerbis: certe hanc figuram crucis sapientiores Cabalistæ ad lignum ænei serpentis in deserto erectum referre uolunt, licet ualde silenter & occulte, idque per גִּימְטְּרִיא, id est, per æqualitatem numeri. Horum namque צְלָמָם, id est, crucis & עַע, id est, ligni, characteres, utrinque centum & quinquaginta symbolissant, quare facilis de altero ad alterum fit transitus, de cruce ad lignum, & de ligno ad crucem. Sed dígito compesco labellum. Temporis angustia coartat optimi amici, ut minus quam uoluimus dixerim, & me frustror tamen ægre meo gaudio illo excresceti de ornamento & dignitate orationis uestræ, cum in tam densa nocte, quando cubandum est defecero, qui non tanquam Sophistæ uulgari nugatorio & exili sermone, neque gladiatorio certamine uerborum, aut contentione opinionum hactenus mecum disputatis, sed accurata & acuta dicendi ratione, sententiis rei, de qua agitur, aptis & accommodatis, ut optarem maiora nobis dierum spacia concedi. Nemo enim de arte Cabalistica

N

Q

DE ARTE CABALISTICA

paruo momento satis dicere potest, tantæ sunt res, tam altæ, tam innu-
 merg, tam discriminosæ, ut oporteat summis ingenii uiribus niti quem
 liber eius causæ audiū & studiosum. Et circunspicere non modo qua
 industria sit addiscenda, sed etiam quo sit periculo moderāda & exercen-
 da. Nam cum ea scientia sit & rerum spiritualium & spiritualis, nec pos-
 sit homo facile de spiritibus afferre iudicium, is etiam cui est inter ange-
 los & dæmones iudicandi concessa potestas qualibet discreta pensula-
 tione, uel usq; ad æquatam regulam, profecto non sine multa utiq; for-
 midine, ac nisi purgatis ante moribus isti facultati, & isti exercitio recte
 incumbitur, ne Balam prophetæ sortem patiamur, ne uiuentium matrē
 imitemur, ne sub figura lucis tenebras sequamur. Metuite uobis ab istis
 fulmine deiectis spiritibus, & saeuissimis hostibus nostris, atq; credite
 mihi, ferunt inter nos mortales, ut angeli, sic diaboli uexilla quicq; sua.
 In exercitu Dei quatuor antesignani רָפָאֵל אֹרְיָאֵל, id
 est, Michael, Gabriel, Vriel, Raphael, instar elementorum quatuor, se-
 cundum quatuor situs, aut iuxta quatuor numerationes spirituales, ut
 quondam filii Israel quatuor uexillis proficisciētur, Numeri secundo,
 Ad orientem Iudas, ad meridiem Ruben, ad occidentem Ephraim, &
 Dan ad aquilonem. In exercitu pariter Satanæ latissima gerunt signiferi
 ultores uela סָמָּאֵל עַזָּאֵל עִזָּאֵל מַהְזָּאֵל, id est, Samael, Azazel, Aza-
 el, Mahazael, de quibus Mnahem Racanat Leuitici xvi, & in lib. i. Pen-
 tateuchi sermonem tractat, quo in loco & Thargum Ionatham ipse su-
 per Genesim allegat, Deinde adhuc magnæ crebrescunt turmæ dæmo-
 niorum & legiones tartari profugæ, ac fugitiuæ omnes portionem suā
 habentes in capro emissario, que propter eorum foeditatem & horrorem
 hic recensere omittam, quanq; multa pars in sacra scriptura comprehen-
 duntur. Sed cum proverbio Cabalistarum dicendi finem nunc facio
 חֲמַשְׁבָּיוֹל וּבָיוֹ, id est, prudens intelliget, si etiam hoc addidero, quod
 sicut Michael הַרְ��ְזָן, id est, ille sacerdos magnus, sacrificans
 in mundo superiori, animas hominū immaculatas Deo benedicto præ-
 sentat, immundas autem & uitiiis oneratas ad diabolum mittit: ita pon-
 tifex in mundo inferiori, ut scriptum est in Leuitico, iubetur animalia
 munda & insontia offerre Deo, criminibus autē & noxarum mole one-
 rata, tradere Sathanæ, quod & Cabalistæ sedulo approbant, dicentes,
 בְּ כָל הָעֲנִינִים הַתְּהִוּנִים הֵם מַגְגִּירִים לְעֹלֹנוּם וּכְפִי הַעֲשׂוֹת
 לְמַתָּה בָּרֶךְ, id est, Quod omnes res inferiores, sunt re-
 presentatiuæ superiorum, & ut sit inferius, sic agitur superius. Porten-
 dunthæ caliquid & uitutibus debitum & uitiiis, ut cauendum cuicq; sit
 quo uiuat & quo moriatur modo. Tota nanc; philosophia nostra hec
 est, ut

est, ut bene uiuendo, benemoriamur, ne forte sua portio futuri simus tartaro, & ultricibus Furiis omni frustrata spe, atq; tu eueniait malo male. Nunc qd ualde discutiat puto descendū nobis esse, qn a mane ad noctē supra q̄ decuit multiloquius uobiscū fabulor. Nā ut de me humā niter cōiecturā facio, ita nō indigne de uobis iudico, q̄ dormitū sopor abire sollicitat. Tū illi: Diuellimur adeo moleste, inquiūt, abste Simon, optātes perpetuo te audire, q̄ obre de multiloquio ne uerbū quidē. At q̄ ita iubes morē tibigerimus & abimus, redituri ad te in crastinū, nisi tibi incōmodū est. Ad hæc Simon ait, Nequeo celare amicos uos, quid mecum constituerim. Cras ad longinqua migrabo, uocatus nuptiarū causa, quoniam patruus uxore Ratisponē duxit, quæ res bene uortat. Tum Philolaus: Vrgerem, inquit, totis uiribus ut maneres, nisi non æquum esset, quin haud modo nobis, fateor, nati sumus, partē nostri, amicis suo iure locamus. Igitur gratias tibi agentes, fausta precamur itineri tuo tuisq;. Hic Marranus una mcerore tactus: Vade, inquit, sinistris auibus prospere, fœliciterq; amicissime Simon, atq; uirorum optimæ. Interea finem nundinarum Francofordiēsum expectare cogimur, ut cum mercatoribus nostratis ab hoc emporio in patriam quisq; suam tutius remeare queamus. Tum Simon de more gentilitio, inquit: Pax uobis. Ad quod ambo isti. Vale aiunt, Idecus, Inostrum.

Abies sanctissime LEO DECIME a Capnione humili seruo tuo,
Hbreui compendio recitatas in symbolica Pythagoræ philosophia,
& Cabalæ sapientia ueterū opiniones atq; sentētias, exigui licet nū
meri, tamen quæ studiosis multo amplius cogitandi ac inuestigandi an-
sam præbeant. De quibus ego mediocris ingenii & minutæ pruden-
tiæ homo nihil iudicare ausim, nec sane iudicauero. Sed totum huncl
brum tuæ subiicio authoritati, cuius in arbitrium collata est totius mun-
dicensura, ut quæ displiceant reiicias, & tum lœtabor cætera placuisse.
Conatum hunc certe meum, quem & nostri & Reipublicæ causa suscep-
pisse me potes existimare, uideri tibi nō plane improbum confido, tum
quod aliena meo labore nostris pateant, tum quod hoc Semestri legen-
dis illis id quinquenne bellum, quod aduersum me hostes mei te sciēte
gerunt, si omnino nequibat uitari at leuare studuerim, tum deniq;, ut
& meorum esset apud te aliquid, quo sit benevolentior memoria nostri
tua, q̄ties paternū erga me animū tuū frangere ac auertere inimici moli-
unt. Nō enim intermittūt, scio, q̄tidie susurris attentare pias aures tuas,
modo per proxenetas conducticos, modo per epistolas, ut quas ad te
proxime xiii. Kalend. Octob. ex Agrippina Colonia datas nuper legi,
quarū simul cū falsa delatiōe titulus etiā mentī authorē. Nō em tā colē-
da Colonia, tā eius uenerāda Vniuersitas, sed particularitas et quēdam

DE ARTE CABALISTICA

inimicorum singularia colluuij, minimaq; pars ciuitatis & ea insanior, hoc facinus fecit, ut tuæ Sanctitati affirmarent, quæ uera non sunt, idcp contra Inhibitiones apostolicas, & contra mandatam Cæsaris pacem. Vides etiam quanta in eisdem literis audatia tanq; Solonianas tibi leges prescribere, fontemq; iuris docere præsumant, qua oporteat uia in iudicio ad nutum & uoluntatem eorum procedere, ut facilius me sordibus uincant, quasi non iam cerrâ toti ferme orbi habeatur innocentia mea. Vnde adduci non possum, ut suspicer istis te fidem habere, qui despe. Et a Inhibitione Apostolica, & contemptis censuris tuis q; minime obseruato iuris tramite libellum meum lite pendente combusserunt. Credes uero potius grauioribus uiris Alemaniæ superioris omni exceptione maioribus, quod nullum scandalum posui, nullam ruinæ occasionem parauit coram ulla plebe Germanorum, qui mihi eiusdem linguae societate iuncti sunt, in qua lingua istis Belgis ignota Consilium meum illud. Camerariū cū plana eius declaratione uno cōtextu certe, ut decebat, edidi, ac secure quidem credere potes, eoq; firmius quo de mea innocentia, pietate, fide, integritateq; a pluribus illustrissimis latissimarum terrarū nostræ nationis regnatoribus, Magistratibus, populisq; Germanorū, & sanctissimis Diocesum nostrarum Episcopis, oppidis et ciuitatibus ferme trienio ante per literas obsignatas, & fide dignas factus es certior. Extant penes te ab inuictissimo Romanorum electo Imp. Maximiliano Maximoleoni tibi, & a reuerendissimo Cardinali domino meo Gurcen si pro mea innocentia terq; quaterq; oblata testimonia. Dederūt & post Episcopos illustrissimi prouinciarum præsides, atq; duces nobilissimo sanguine prognati. Electores Imperii Fridericus Saxonie, & Ludouicus Bauariæ Interrex, & dux Virtebergensis, & Marchio Badensis princeps, & strenuissimus Magister ordinis Teutonicorū. Et e regione horum Reuerendi, ac Deo amabiles Germaniæ pontifices, Episcopus Vormaciensis, Episcopus Argentinensis, Episcopus Constantiæsis, qui me ouiem suam pastor agnoscit, & Episcopus Spirensis, ille a tua Sanctitate huic liti datus iudex, qui authoritate tua functus, de consilio peritorum pro mea et scriptorum meorum innocentia diffinitiuam tulit sententiā. Cum illis dederunt pariter quinquaginta tria Sueviæ oppida, omnes officiosissimi, fortissimi, & integerrimi uiri, commendaticias epistolas, & literas recte fidei, probitatisq; meæ indemnitatisq; testes. Addunt illorum testificationi robur & pondus insigni doctrina & grauitate prælati ecclesiæ, quos Reuerendissimis causæ nostræ iudicibus Grimano & Anconitano Cardinalibus, orthodoxæ fidei columnis tanq; peristylia iunxisti senatorios assessores, mundi lumina. Archiepiscopi, Episcopi, Ordinum

Ordinū Generales, & eorum Procuratores, Sapientiæ Romanæ Magistratus, Pœnitentiarii, & alii theologiae atq; iuris lectissimi Doctores, pro suis singulorum dignitatibus in historia de temporibus meis nomi nandi, qui tot sessionibus publicis in turæ Maiestatis domestico sacrario quam Capellam Pontificiam uocat habitis, semper agente rem meam, ut omnia solet fideliter oratore iurisperitissimo Ioanne Vanderbico tam equestris ordinis nobili uiro q; in causarū patrociniis disputatore acerri mo, & eodem Procuratore meo, tandem in ultima sessione causa plene cognita per sententias scriptis editas decreuerunt me ab hac persecutio ne iniuria liberandum esse ac absoluendum. Nec ulli dubium quin dis finitia quoq; paris oraculi sententia reuerendiss. Iudicū, ut debuerat secuta fuisset, nisi tunc mandatum de subsedēdo abste, ut dicebant accusatores, impetrassent. Eorum omnium quos iam citauimus, undequaq; testimonia & uota si recordaberis, & acta iudiciorū, si coram te legi curabis, plane inuenies me ab omni delatorum insimulatione prorsus alienum. Assilit huic meæ puritati tota ferme urbs Romana, & cunctarum nationum omnes doctissimi, quorum ego decretales quotidie literas accipio, etiam a finibus orbis, confirmantes me nullis hominibus scandalo fuisse unq; scriptis meis, quin me potius ædificare in dies, plantareq; uariis linguis ecclesiam Spiritui sancto, qui per diuersitatem linguarū cunctarum gentes in unitate fidei cōgregauit. Animaduertunt nimis quod ego primus omniū Græca in Germaniam reduxi, & primus omnium ecclesiæ uniuersali artem & studia sermonis Hebraici condonauit atq; tradidi, quare spero me non frustra sperare posteritatem ecclesiasticam meritis meis futuram non ingratam, tecq; præsentem Beatis. LEO Pont. Maxime rerum magis, querorum æstimatorum pro tot & tam duris laboribus meis in orthodoxā fidem beneficij loco collatis, pacem mihi, & animi tranquillitatem iuste redditurum. Si me uero cupias in hac uita malorum persecutioni per petuo subiacere, uehementer gaudeo uideri dignus, qui tantas pro Christo nostro iniurias patiar.

Haganoæ, apud Iohannem Seckerum,
Anno M. D. XXX.

*Borbatesius dicitur sive
Borbatesius dicitur sive*

Habemus quibus in eiusdem libri editione
anno M. D. XXX.

Barber

Propter, diciturque, quod est in libro

Quoniam quisque, ut dicitur, in libro

mento quibus in eiusdem libri editione

anno M. D. XXX.

Barber

Propter, diciturque, quod est in libro

Quoniam quisque, ut dicitur, in libro

mento quibus in eiusdem libri editione

anno M. D. XXX.

Barber

Propter, diciturque, quod est in libro

Quoniam quisque, ut dicitur, in libro

mento quibus in eiusdem libri editione

anno M. D. XXX.

Barber

Propter, diciturque, quod est in libro

Quoniam quisque, ut dicitur, in libro

mento quibus in eiusdem libri editione

anno M. D. XXX.

Barber

Propter, diciturque, quod est in libro

Quoniam quisque, ut dicitur, in libro

mento quibus in eiusdem libri editione

anno M. D. XXX.

Barber

Propter, diciturque, quod est in libro

Quoniam quisque, ut dicitur, in libro

mento quibus in eiusdem libri editione

anno M. D. XXX.

Barber

Propter, diciturque, quod est in libro

Quoniam quisque, ut dicitur, in libro

mento quibus in eiusdem libri editione

anno M. D. XXX.

Barber

Propter, diciturque, quod est in libro

Quoniam quisque, ut dicitur, in libro

mento quibus in eiusdem libri editione

anno M. D. XXX.

Barber

